

FINANČNA STABILNOST

STABILNOST SLOVENSKEGA BANČNEGA SISTEMA

DECEMBER 2012

Gradivo pripravili:

mag. Tomaž Košak
mag. Borut Repanšek
mag. Tatjana Šuler-Štavn
Vida Bukatarevič
Andreja Bandelj
Petra Čepon
Ana Gorišek
Romana Jager
Matic Petriček
mag. Miha Pučnik
Franc Remšak
Polona Trefalt
Matjaž Volk

Gradivo oblikovala:
Mojca Kovač

Gradivo Stabilnost slovenskega bančnega sistema, december 2012 temelji na podatkih in informacijah dostopnih do sredine novembra 2012, razen če je navedeno drugače.

POJASNILO: v tej publikaciji uporabljena analitična členitev bančnega sistema na homogene skupine bank, poimenovane velike domače banke, majhne domače banke in banke v večinski tuji lasti, ne izhaja iz prevladujočega lastništva bank. Členitev temelji na značilnostih njihovega poslovanja, zlasti na strukturi financiranja.

Pregled vsebine:

SKLEPNE UGOTOVITVE	ix
1 GOSPODARSKA GIBANJA IN SEKTORSKI PREGLED	11
2 OCENA BANK O POVPRASEVANJU PO POSOJILIH TER KREDITNIH STANDARDIH V SLOVENIJI IN EVROOBMOČJU	14
3 SPREMINJANJE STRUKTURE BILANCE STANJA BANK	16
3.1 Dejavniki vpliva na zmanjšanje bilančne vsote	16
3.2 Zastoj kreditiranja in spremembe strukture naložb bank	17
3.3 Primerjava obrestnih mer med skupinami slovenskih bank in bankami evroobmočja	20
3.4 Viri financiranja bank	24
4 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA IN DOHODKOVNO TVEGANJE BANK	31
5 LIKVIDNOSTNO TVEGANJE	34
6 TVEGANJE REFINANCIRANJA BANK	38
6.1 Viri financiranja bank na grosističnih trgih in pri ECB	38
7 KREDITNO TVEGANJE	43
7.1 Kakovost kreditnega portfelja	43
7.2 Nefinančna podjetja	48
7.3 Zavarovanja posojil	58
8 OBRESTNO TVEGANJE	61
8.1 Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer	61
8.2 Obrestna vrzel	62
8.3 Bazično tveganje	62
9 VALUTNO TVEGANJE	65
9.1 Valutna struktura in odprta devizna pozicija	65
10 SOLVENTNOST BANK	67
PRILOGE	75
1 GOSPODINJSTVA	76
2 NEPREMIČNINSKI TRG	82
3 KAPITALSKI TRG IN VZAJEMNI SKLADI	88

Pregled tabel in slik in okvirjev:

Tabele:

Tabela 3.1:	Bilanca stanja bančnega sistema 31. oktobra 2012	16
Tabela 3.2:	Deleži posameznih oblik financiranja v bilančni vsoti po skupinah bank	25
Tabela 3.3:	Prehajanje vlog nebančnega sektorja med skupinami bank v letu 2011 in v letu 2012 do oktobra v odstotkih	27
Tabela 4.1:	Izkaz poslovnega izida v obdobju januar-oktober 2012	31
Tabela 4.2:	Nastanek oziroma poraba bruto dohodka bank glede na posamezno skupino bank v odstotkih	33
Tabela 4.3:	Kazalniki poslovanja bank v obdobju januar – oktober 2012 v odstotkih	33
Tabela 6.1:	Struktura zapadanja obveznosti bank iz naslova vlog Ministrstva za finance pri bankah (november 2012) v odstotkih	39
Tabela 7.1:	Struktura razvrščenih terjatev bank po skupinah komitentov glede na zamude pri poravnavanju obveznosti do bank, v mio EUR in v odstotkih	43
Tabela 7.2:	Bonitetna struktura razvrščenih terjatev in pokritost z rezervacijami in oslabitvami, v mio EUR in v odstotkih	46
Tabela 7.3:	Pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami, zamud nad 90 dni in terjatev razvrščenih v D in E s pripadajočimi oslabitvami po skupinah komitentov, brez upoštevanja zavarovanja terjatev, v odstotkih	48
Tabela 7.4:	Delež posojil s podaljšano ročnostjo odplačevanja v vseh novoodobrenih posojilih podjetjem pri bankah, v odstotkih	50
Tabela 7.5:	Razvrščene terjatve bank (RT) do nefinančnih podjetij v stečaju v mio EUR in delež teh v celotnih terjativah bank do nefinančnih podjetij v odstotkih, po dejavnostih	52
Tabela 7.6:	Prirasti posojil nefinančnim podjetjem in struktura stanj po dejavnostih, v mio EUR in v odstotkih	52
Tabela 7.7:	Zamude nefinančnih podjetij pri bankah po dejavnostih	53
Tabela 7.8:	Struktura razvrščenih terjatev bank in delež zamud nad 90 dni pri poravnavanju obveznosti v bankah po skupinah bank in po dejavnostih ob koncu septembra 2012 v odstotkih	54
Tabela 7.9:	Pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami in terjatve v D in E pri nefinančnih podjetjih po dejavnostih v odstotkih	54
Tabela 7.16:	Zavarovanje razvrščenih terjatev bank po skupinah komitentov ob koncu septembra 2012 v odstotkih	59
Tabela 7.17:	Zavarovanje razvrščenih terjatev bank po skupinah bank ob koncu septembra 2012 v odstotkih	59
Tabela 7.18:	Zavarovanje razvrščenih terjatev bank z zamudami nad 90 dni po skupinah bank ob koncu septembra 2012 v odstotkih	60
Tabela 8.1:	Struktura obrestno občutljive aktive in pasive glede na vrsto referenčne obrestne mere v odstotkih	63
Tabela 8.2:	Obrestna vrzel glede na preostalo zapadlost po vrstah referenčne obrestne mere v odstotkih obrestno občutljive aktive	64
Tabela 9.1:	Valutna struktura aktive in pasive bilanc in zunajbilanc	65
Tabela 9.2:	Neto odprta devizna pozicija po valutah v mio EUR	65
Tabela 9.3:	Obseg in medletne stopnje rasti posojil v švicarskih frankih oziroma z valutno klavzulo na švicarski frank	66
Tabela 9.4:	Posojila vezana na tečaj švicarskega franka, po skupinah bank	66
Tabela 10.1:	Osnovni kazalniki kapitalske ustreznosti bančnega sistema v odstotkih	68
Tabela 10.2:	Razčlenitev kapitalske ustreznosti za leto 2011 in prvih devet mesecev 2012 za bančni sistem in skupine bank v odstotnih točkah, kapitalske ustreznosti v odstotkih	70
Tabela 10.3:	Struktura kapitalskih zahtev za kreditno tveganje, v odstotkih	72
Tabela 1.2:	Finančne naložbe gospodinjstev po instrumentih	78
Tabela 1.3:	Vloge slovenskih gospodinjstev pri bankah	78
Tabela 1.4:	Finančne obveznosti gospodinjstev po instrumentih in njihov razpoložljiv dohodek	80
Tabela 1.5:	Prirasti posojil slovenskih gospodinjstev po skupinah bank	81
Tabela 1.6:	Finančne obveznosti gospodinjstev po instrumentih in njihov razpoložljiv dohodek	81
Tabela 2.1:	Transakcije na nepremičninskem trgu	82
Tabela 2.2:	Zbrani kazalniki, ki vplivajo na gibanje cen stanovanjskih nepremičnin	83
Tabela 2.3:	Vpliv panoge gradbeništva na bančno poslovanje in nepremičninski trg	86

Tabela 3.1:	Kazalnik P/E za SBITOP in izbrane pomembnejše indekse	89
Tabela 3.2:	Pregled števila novoizdanih obveznic rezidentov doma in v tujini ter skupna vrednost	90
Tabela 3.3:	Pregled slovenskega organiziranega trga kapitala	91
Tabela 3.4:	Delež likvidnih sredstev vzajemnih skladov v celotnih sredstvih v odstotkih	94

Slike:

Slika 1.1:	Letna rast BDP v % in prispevki komponent trošenja k rasti BDP v o.t. (levo) ter delež posameznih vrst bruto investicij v % BDP (desno)	11
Slika 1.2:	Stopnja varčevanja v % in delež investicij ter varčevanja v % BDP za Slovenijo (levo) in evroobmočje (desno)	11
Slika 1.3:	Neto finančna pozicija gospodarskih sektorjev v % BDP glede na stanja (levo) in letne transakcije (desno)	12
Slika 1.4:	Neto finančna pozicija gospodarskih sektorjev do tujine v % BDP (levo) in neto finančna pozicija do tujine po instrumentih v % BDP (desno)	12
Slika 1.5:	Dolg posameznih gospodarskih sektorjev v % BDP	13
Slika 2.1:	Povpraševanje podjetij po posojilih in kreditni standardi	14
Slika 2.2:	Povpraševanje gospodinjstev po stanovanjskih posojilih (levo) in potrošniških (desno) ter spreminjanje kreditnih standardov	15
Slika 3.1:	Medletne stopnje rasti posojil nebančnemu sektorju in posameznim segmentom v odstotkih (levo) in nominalni prirast posojil nebančnemu sektorju po bruto in neto (z upoštevanjem oslabitev) principu v mio EUR (desno)	17
Slika 3.2:	Medletne stopnje rasti naložb bank (levo) in deleži v bilančni vsoti (desno) v odstotkih	17
Slika 3.3:	Medletne stopnje rasti posojil nefinančnim družbam (levo) in gospodinjstvom (desno) po skupinah bank v odstotkih	18
Slika 3.4:	Zmanjševanje neto kreditnega potenciala za nebančni sektor brez države glede na maj 2010, v mio EUR	19
Slika 3.5:	Obrestne mere za posojila podjetjem do 1 mio EUR v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)	20
Slika 3.6:	Obrestne mere za posojila podjetjem nad 1 mio EUR v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)	20
Slika 3.7:	Razpršenost obrestnih mer za posojila podjetjem držav evroobmočja za posojila do 1 leta (levo) in od 1 do 5 let (desno) v odstotkih	21
Slika 3.8:	Pribitki nad EURIBOR in skupna obrestna mera za nove posle za kratkoročna (levo) in dolgoročna (desno) posojila podjetjem v odstotkih	21
Slika 3.9:	Pribitki nad EURIBOR tveganih in netveganih komitentov za nove posle za kratkoročna (levo) in dolgoročna (desno) posojila podjetjem v odstotkih	22
Slika 3.10:	Obrestne mere za potrošniška posojila v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)	22
Slika 3.11:	Obrestne mere za stanovanjska posojila v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)	22
Slika 3.12:	Razpršenost obrestnih mer za vloge gospodinjstev do 1 leta primerjava z evroobmočjem (levo) in pri slovenskih bankah (desno) v odstotkih	23
Slika 3.13:	Razpršenost obrestnih mer za vloge gospodinjstev od 1 do 2 let primerjava z evroobmočjem (levo) in pri slovenskih bankah (desno) v odstotkih	23
Slika 3.14:	Struktura virov financiranja bank v %	24
Slika 3.15:	Medletne stopnje rasti virov financiranja bank v odstotkih (levo) ter struktura ročnosti vlog nebančnega sektorja (desno) v odstotkih	24
Slika 3.16:	Pokritost posojil nebančnemu sektorju z viri v bančnem sistemu (levo) ter pri velikih domačih bankah (desno) v odstotkih	26
Slika 3.17:	Pokritost posojil nebančnemu sektorju z viri v pri majhnih domačih bankah ter pri bankah v večinski tuji lasti (desno) v odstotkih	26
Slika 3.18:	Struktura virov financiranja bank v odstotkih	27
Slika 4.1:	Gibanje povprečne aktivne in pasivne obrestne mere, obrestnega razmika in obrestne marže na obrestonosno aktivo v odstotkih	32

Slika 5.1:	Gibanje dnevnih količnikov likvidnosti prvega in drugega razreda likvidnostne lestvice (levo) in struktura sredstev, ki se upoštevajo v izračunu količnika likvidnosti prvega razreda (desno), v odstotkih	34
Slika 5.2:	Količniki likvidnosti prvega razreda (od 0 do 30 dni; levo), in drugega razreda (od 0 do 180 dni; desno) likvidnostne lestvice po skupinah bank, mesečna povprečja	35
Slika 5.3:	Terjatve, obveznosti in neto pozicija poslovnih bank do Evrosistema v mio EUR (levo) in sklad finančnega premoženja bank, ki je primeren za zastavo pri Evrosistemu v mio EUR (desno)	35
Slika 5.4:	Stanje danih in prejetih nezavarovanih depozitov slovenskih bank na denarnem trgu Evrosistema (levo) in na slovenskem denarnem trgu (desno) v mio EUR ter gibanje obrestnih mer EONIA in obrestne mere na slovenskem medbančnem trgu v odstotkih	36
Slika 5.5:	Gibanje obsega sekundarne likvidnosti (mesečna povprečja v mio EUR) in njen delež v bilančni vsoti v odstotkih	36
Slika 5.6:	Likvidnostna vrzel kot razlika med celotnimi terjatvami in celotnimi obveznostmi, opredeljenimi v metodologiji likvidnostne lestvice, v mio EUR	37
Slika 6.1:	Stanje financiranja pri tujih bankah za banke v večinski domači lasti (levo) in bankah v večinski tuji lasti (desno), v mio EUR	40
Slika 6.2:	Zapadanje obveznosti do tujih bank po intervalih zapadlosti (levo) in po skupinah bank (desno) v odstotkih	41
Slika 6.3:	Pribitki nad EURIBOR za posojila najeta pri bankah v tujini glede na pretežno lastništvo bank, mesečno in 6-mesečna drseča povprečja, v odstotkih (levo) in gibanje pribitkov desetletnih državnih obveznic RS nad primerljivo nemško in izbrane države v bazičnih točkah desno)	42
Slika 7.1:	Delež zamud nad 90 dni v celotnih razvrščenih terjatvah bank po skupinah komitentov (levo) in po skupinah bank (desno), v odstotkih	44
Slika 7.2:	Delež zamud nad 90 dni v celotnih razvrščenih terjatvah bank po skupinah bank za posamezne skupine komitentov, v odstotkih	45
Slika 7.3:	Struktura razvrščenih terjatev bank po sektorjih, skupaj (levo) in po skupinah bank (desno), v odstotkih	45
Slika 7.4:	Rast razvrščenih terjatev (RT) in terjatev v D in E (levo) ter primerjava deleža zamud nad 90 dni in deleža terjatev razvrščenih v D in E (desno), v odstotkih	46
Slika 7.5:	Pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami po skupinah bank (levo) in po skupinah komitentov (desno) v odstotkih	46
Slika 7.6:	Pokritost terjatev z zamudami nad 90 dni z oslabitvami po skupinah komitentov v odstotkih	47
Slika 7.7:	Odpisi finančnih sredstev pri bankah v mio EUR (levo) in deleži odpisov v terjatvah z zamudami nad 90 dni in v celotnih razvrščenih terjatvah v odstotkih (desno)	47
Slika 7.8:	Tokovi financiranja nefinančnih podjetij po sektorjih (levo) in financiranje nefinančnih podjetij v tujini po instrumentih (desno), letne drseče vsote tokov v mio EUR	49
Slika 7.9:	Stanja posojil podjetjem iz tujine po sektorju tujega upnika (levo) in za izbrane dejavnosti (desno), v mio EUR	49
Slika 7.10:	Razmerje med dolžniškim in lastniškim financiranjem podjetij v odstotkih	50
Slika 7.11:	Število pravnih oseb (levo) ter samostojnih podjetnikov in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano gospodarsko dejavnost (desno) z dospelimi neporavnanimi obveznostmi iz naslova sodnih sklepov o izvršbah in iz naslova davčnega dolga in njihov povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznostih v mio EUR	51
Slika 7.12:	Deleži bilančne vsote podjetij v stečaju v celotni bilančni vsoti dejavnosti, glede na leto začetka stečajnega postopka*, v odstotkih	51
Slika 7.13:	Razlika med zamudami nefinančnih podjetij nad 90 dni pri bankah in deležem nedonosnih terjatev, po skupinah bank, v odstotkih	55
Slika 7.14:	Pokritost vseh razvrščenih terjatev bank (levo) in pokritost razvrščenih terjatev bank z zamudami nad 90 dni (desno) z zavarovanji v odstotkih	58
Slika 8.1:	Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer v mesecih (levo) in razlika med povprečnim obdobjem spremembe obrestnih mer za skupine bank v mesecih (desno)	61
Slika 8.2:	Vrzel med aktivnimi in pasivnimi obrestno občutljivimi postavkami po posameznih razredih v mio EUR	62
Slika 8.3:	Valutna struktura neto pozicij obrestno občutljivih postavk po posameznih razredih preostale zapadlosti v mio EUR	63
Slika 10.1:	Osnovni kazalniki kapitalske ustreznosti bančnega sistema v odstotkih	67
Slika 10.2:	Kapitalska ustreznost (levo) in kapitalska ustreznost osnovnega temeljnega kapitala CT1 KU (desno) po skupinah bank v odstotkih	68

Slika 10.3:	Porazdelitev kapitalских ustreznosti (levo) in kapitalских ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala (desno), v odstotkih	69
Slika 10.4:	Razčlenitev kapitalске ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala CT1 KU za leto 2011 (levo) in prvih devet mesecev 2012 (desno) za bančni sistem v odstotnih točkah, CT1 KU v odstotkih	69
Slika 10.5:	Razčlenitev kapitalске ustreznosti za leto 2011 (levo) in prvih devet mesecev 2012 (desno) za bančni sistem v odstotnih točkah, kapitalске ustreznosti v odstotkih	69
Slika 10.6:	Struktura temeljnega kapitala (levo) in struktura kapitala pred odbitnimi postavkami (desno), v odstotkih	71
Slika 10.7:	Struktura dodatnega kapitala ter razmerje med podrejenim dolgom in temeljnim kapitalom v odstotkih	71
Slika 10.8:	Struktura kapitala pred odbitnimi postavkami za bančni sistem (levo) in skupine bank (desno), v odstotkih	71
Slika 10.9:	Razmerje med kapitalskimi zahtevami in bilančno vsoto (levo) ter struktura kapitalских zahtev (desno), v odstotkih	72
Slika 10.10:	Kapitalska ustreznost (levo) in kapitalska ustreznost temeljnega kapitala (desno) v primerjavi z EU, podatki na konsolidirani osnovi v odstotkih	73
Slika 10.11:	Porazdelitev kapitalских ustreznosti (levo) in kapitalских ustreznosti temeljnega kapitala (desno) držav EU, podatki na konsolidirani osnovi v odstotkih	73
Slika 10.12:	Porazdelitev kapitalских ustreznosti (levo) in kapitalских ustreznosti temeljnega kapitala (desno) držav EU, podatki na konsolidirani osnovi v odstotkih	73
Slika 1.1:	Razpoložljivi dohodek in izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev v mrd EUR in odstotkih (levo) ter varčevanje, investicije in neto posojanje gospodinjstev v mrd EUR (desno)	76
Slika 1.2:	Stopnja brezposelnosti v odstotkih (levo) in letna rast neto in bruto plač v zasebnem in javnem sektorju v odstotkih (desno)	76
Slika 1.3:	Stopnja varčevanja in investicijska stopnja v odstotkih (levo) ter razpoložljivi dohodek in BDP na prebivalca glede na pariteto kupne moči v EUR (desno)	77
Slika 1.4:	Neto finančna pozicija v odstotkih BDP (levo) in struktura finančnih sredstev v odstotkih (desno) gospodinjstev Slovenije in evroobmočja	77
Slika 1.5:	Struktura transakcij (levo) in vrednostnih sprememb (desno) posameznih oblik finančnega premoženja gospodinjstev v mio EUR in odstotkih	78
Slika 1.6:	Delež vlog gospodinjstev do 7 dni, od 7 dni do 1 leta in nad 1 leto glede na originalno (levo) in preostalo zapadlost (desno) v odstotkih	79
Slika 1.7:	Letne stopnje rasti posameznih vrst posojil gospodinjstvom Slovenije (levo) in evroobmočja (desno) v odstotkih	80
Slika 2.1:	Medletne stopnje rasti cen rabljenih in novozgrajenih stanovanjskih nepremičnin v Sloveniji (levo) in bazni indeks cen stanovanj (2007 = 100) (desno) v odstotkih	82
Slika 2.2:	Rast cen poslovnih prostorov – pisarn v odstotkih (levo) in število transakcij, ki so upoštevane za izračun povprečne cene, ter njihova stopnja rasti v odstotkih (desno)	84
Slika 2.3:	Medletne stopnje rasti oglaševanih cen stanovanj (levo) in preseganje oglaševanih cen nad transakcijskimi na kvadratni meter (desno) v odstotkih	84
Slika 2.4:	Razmerje med ceno stanovanj in letnimi drsečimi sredinami povprečnih mesečnih neto plač za Ljubljano v odstotkih (levo) ter indeks dostopnosti stanovanj (2004 = 100) (desno)	85
Slika 2.5:	Novoodobrena posojila gradbenemu sektorju v mio EUR (levo) in novoodobrena stanovanjska posojila gospodinjstvom v mio EUR ter njihova stopnja rasti v odstotkih (desno)	86
Slika 2.6:	Stanje posojil gradbenega sektorja in stanje stanovanjskih posojil gospodinjstvom v mio EUR ter njuno razmerje (levo) in kvaliteta terjatev bank do gradbene panoge v odstotkih (desno)	86
Slika 2.7:	Delež dodane vrednosti gradbeništva v odstotkih BDP (levo) in kazalnik zaupanja v gradbeništvo ter letna stopnja rasti bruto investicij v zgradbe v odstotkih (desno)	87
Slika 3.1:	Letne rasti domačih (levo) in tujih (desno) borznih indeksov v odstotkih	88
Slika 3.2:	Tržna kapitalizacija na Ljubljanski borzi v mrd EUR in letni koeficient obračanja sredstev (KOS)	91
Slika 3.3:	Mesečne neto naložbe nerezidentov v Slovenijo v mio EUR (levo) in njihova geografska struktura stanja naložb v odstotkih (desno)	92
Slika 3.4:	Mesečne neto naložbe rezidentov v tujino v mio EUR (levo) in regijska struktura stanja naložb rezidentov v tuje vrednostne papirje v odstotkih, ločena na obveznice in delnice (desno)	92

Slika 3.5:	Letne rasti VEP vzajemnih skladov in SBI TOP v odstotkih (levo) in neto denarni tokovi v vzajemne sklade v mio EUR (desno)	93
Slika 3.6:	Geografska struktura naložb vzajemnih skladov v odstotkih (levo) in neto denarni tokovi v vzajemne sklade po sektorjih v mio EUR (desno)	94
Slika 3.7:	Relativna porazdelitev domačih delniških (levo) in domačih mešanih vzajemnih skladov (desno) glede na višino letne donosnosti VEP v odstotkih	94

Okvirji:

Okvir 7.1:	Analiza kreditnega portfelja nefinančnih družb na podlagi bonitetnih ocen komitentov ter zamud pri odplačevanju posojil	55

SKLEPNE UGOTOVITVE

Večino letošnjega leta so uspešnost poslovanja in razvoj finančnih tveganj slovenskih bank opredeljevali zniževanje gospodarske aktivnosti, krčenje investicijskega trošenja, zmanjševanje potrošnje gospodinjstev in države na eni strani ter na drugi strani ohlajanje gospodarske rasti v EU in nezaupanje na mednarodnih finančnih trgih do slovenskega dolgoročnega državnega dolga ter posledično do bank.

Dolgotrajnost gospodarske in finančne krize vedno bolj poslabšuje pogoje poslovanja slovenskih podjetij in znižuje njihovo kreditno povpraševanje, zlasti povpraševanje po investicijskih posojilih. Prezadolženost nefinančnih družb glede na lastniški kapital ostaja s 144% visoka, kljub razdolževanju do domačih bank in zmanjševanju dolžniškega financiranja že četrto leto zapored. Poleg zastoja financiranja pri bankah se nadaljujejo težave podjetij s financiranjem iz drugih domačih virov. To je odraz poslabševanja konkurenčnosti domačih finančnih posrednikov in nelikvidnosti domačega kapitalnega trga. Ta ostaja neatraktiven za domače in tuje vlagatelje. V nasprotju z letom 2011 so banke v večinski tuji lasti leta 2012 znižale čezmejno kreditiranje slovenskih podjetij za slaba 2%, čeprav podjetja, ki iščejo finančne vire neposredno v tujini, v povprečju izkazujejo nižji finančni vzvod. Razlog prepočasnega zniževanja finančnega vzvoda slovenskih podjetij je vztrajno zniževanje vrednosti kapitala in prepočasen oziroma celo zanemarljiv obseg izvedenih dokapitalizacij s strani lastnikov podjetij. Prepočasno izvajanje poslovnega in finančnega prestrukturiranja podjetij je v veliki meri posledica finančno šibkih lastnikov ter številnih institucionalnih in pravnih ovir, ki ne omogočajo pravočasnega razreševanja zaznanih finančnih težav ter nemalokrat neusklajenega delovanja upnikov.

Bilančna vsota bank se je v prvih desetih mesecih leta 2012 zmanjšala za več kot 2 mrd EUR, kar je več kot v letu 2011. Stopnja rasti posojil nebančnemu sektorju je bila oktobra s -5,7% nižja kot konec preteklega leta zaradi zmanjševanja posojil nefinančnim družbam in vse nižje stopnje rasti stanovanjskih posojil. Ponudbo posojil zasebnemu nebančnemu sektorju omejuje tudi zadolževanje države pri domačem bančnem sistemu. V letošnjem letu so zaradi zmanjševanja vlog države in najemanja posojil ter izdaj zakladnih menic na domačem trgu, močno porasle neto terjatve bank do države. Hkrati so se banke neto razdolževale do tujih upnikov in neto odplačale vrednostne papirje. Oba procesa sta zmanjšala kreditni potencial bank do domačega zasebnega sektorja, v letošnjem letu za 1,9 mrd EUR, od maja 2010 do oktobra 2012 pa za skoraj 7 mrd EUR.

Proces prestrukturiranja virov financiranja bank se je intenzivno nadaljeval v letošnjem letu. V desetih mesecih so se banke razdolžile do tujih upnikov (posojila, repo in vrednostni papirji) za 3,1 mrd EUR, za 0,7 mrd EUR pa je vloge zmanjšal še sektor širše države. Banke so to zmanjšanje deloma nadomestile s povečanjem cenovno ugodnih triletnih virov pri Evrosistemu, ne pa tudi z vlogami gospodinjstev, ki so se v zadnjih mesecih nekoliko znižale. Zmanjšal se je delež obveznosti bank do tujine, ki zapadejo v obdobju enega leta med vsemi temi obveznostmi. V enem letu se je znižal za 5 o.t., na 26%. Pri tem imajo banke v večinski tuji lasti bolj kratkoročne vire kot banke v večinski domači lasti. Poplačilo obveznost do tujih upnikov in ugodnejša struktura dolga po preostali zapadlosti je sicer nekoliko zmanjšalo tveganje refinanciranja, ki ostaja visoko zaradi omejenega dostopa do mednarodnih finančnih trgov ob potencialni možnosti znižanja bonitetnih ocen dolgoročnega dolga države.

Spreminjanje strukture financiranja bank se odraža v znižanju deleža prostega sklada finančnega premoženja primernege za zastavo pri Evrosistemu. Ta ostaja na ravni bančnega sistema zadovoljiv, vendar se je likvidnostno tveganje povečalo pri tistih bankah, kjer je najnižji. Likvidnostno tveganje, merjeno s količnikom likvidnosti prvega razreda, je bilo do novembra 2012 na ravni bančnega sistema sicer rahlo manjše kot leta 2011, delež sekundarne likvidnosti v bilančni vsoti pa se je ohranjal na ravni okoli 11%. Vendar na uravnavanje likvidnosti bank negativno vplivata zmanjševanje sodelovanja slovenskih bank na denarnem trgu nezavarovanih posojil in povečanega nezaupanja na mednarodnih finančnih trgih. Na poslabšanje likvidnosti posameznih bank lahko v prihodnje vpliva tudi povečano kreditno tveganje in s tem težja dostopnost do finančnih virov.

Povprečni stroški financiranja bank so se v prvih treh četrtletjih 2012 povečali zaradi zvišanja ocenjenih povprečnih stroškov kapitala. Hkrati se je ohranjala tekmovalnost bank za vloge nebančnega sektorja, zaradi razdolževanja do tujine in spremenjenega poslovnega modela financiranja nekaterih bank v večinski tuji lasti. Medtem ko so bile obrestne mere slovenskih bank za dolgoročne vloge gospodinjstev v prvih devetih mesecih leta 2012 za 1,2 odstotni točki višje od povprečja v evroobmočju, so bile obrestne mere za kratkoročne vloge 0,5 o.t. nižje. Vendar se nobena od obrestnih mer, ne za kratkoročne in ne za dolgoročne vloge gospodinjstev, od druge polovice leta 2011 ni znižala toliko kot tržne obrestne mere. Poleg navedenega so na strani ponudbe posojil konkurenčnost bank zmanjševali še omejeni tuji finančni viri ter visoki stroški oslabitev in rezervacij. Posledično so bile obrestne mere slovenskih bank za posojila podjetjem višje od povprečja evroobmočja. Za posojila podjetjem do 1 mio EUR je razlika znašala skoraj dve odstotni točki, čeprav je neto obrestna marža slovenskih bank relativno nizka in se je v prvih desetih mesecih 2012 še znižala, na 1,99%. Nekonkurenčnost kreditne ponudbe naših bank postaja eden od ključnih problemov, ki ga je mogoče vsaj deloma razrešiti z bolj diferenciranim ocenjevanjem kreditnega tveganja komitentov. Banke morajo manj tveganim komitentom s perspektivnimi projekti ponuditi relativno nižje premije za tveganje in s tem nižje obrestne mere.

Visoko kreditno tveganje bank se je v prvih devetih mesecih 2012 še nekoliko povečalo, vendar z nižjo dinamiko kot v letu 2011. Delež nedonosnih terjatev, ki jih komitenti poravnavaajo z zamudami daljšimi od 90 dni, je narasel na 14,2% celotnih razvrščenih terjatev, na skoraj 7 mrd EUR. Od tega jih je bilo 5,6 mrd EUR koncentriranih v sektorju nefinančnih podjetij in te predstavljajo 23,9% razvrščenih terjatev do nefinančnih družb. Vendar poslabševanje kakovosti

kreditnega portfelja ni enakomerno pri vseh skupinah bank, saj se je pri bankah v večinski tuji lasti skoraj povsem stabiliziralo pri 6,4%. Pri velikih domačih bankah pa se je znižala dinamika naraščanja v prvih treh četrtletjih. Vendar se, ob naraščanju števila začetih stečajnih postopkov med nefinančnimi družbami, povečuje delež terjatev do podjetij v stečaju. Vrednost teh terjatev je novembra dosegel 2,9 mrd EUR ali skoraj 6% vseh razvrščenih terjatev. Njihovo razreševanje je močno odvisno od dolžine trajanja stečajnih postopkov in od njihovega počasnega odpisovanja. Dodatni element povečanja kreditnega tveganja je bilo povečanje deleža terjatev bank, katerih vrednost zastavljenega premoženja se je znižala zaradi zniževanja cen vrednostnih papirjev, poslovnih in stanovanjskih nepremičnin. To se odraža v vsakoletnem ohranjanju visokih stroškov slabitev in rezervacij bank. Z bolj usklajenim razreševanjem finančnih težav perspektivnih podjetij, ki bi bilo podprto tudi z večjo pravno zaščito upnikov pred neodgovornimi in finančno izčrpanimi lastniki, bi se zmanjšal negativen vpliv širitve plačilne nesposobnosti na vedno večji krog nefinančnih družb.

Dohodkovno tveganje bank je ostalo visoko zaradi zmanjševanja kreditiranja in slabšanja kakovosti portfelja, ki je v prvih desetih mesecih letos zahtevalo za 19% višje stroške slabitev in rezervacij kot v enakem obdobju leta 2011. Prihodki od obresti so se zmanjšali relativno bolj kot obrestni odhodki in le ugodni neto neobrestni prihodki so preprečili še slabši poslovni rezultat. Izguba bank pred obdavčitvijo je bila do konca oktobra za skoraj četrtno višja kot v primerljivem obdobju leto prej. Negativni poslovni izida tretje leto zapored zmanjšuje naložbeno atraktivnost za nove vlagatelje v slovenski bančni sistem ter onemogoča generiranje notranjega kapitala bank.

Obrestno tveganje bank, merjeno z razliko med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer, se je povečalo; banke so postale bolj izpostavljene tveganju zvišanja obrestnih mer. Valutno tveganje ostaja nizko. Neto odprta devizna pozicija je bila septembra 2012 z 0,8 mio EUR zanemarljiva.

Kapitalska ustreznost bank se v obdobju krize giblje okoli ravni 11,5%, kolikor je znašala tudi septembra 2012. Kapitalska ustreznost temeljnega kapitala bančnega sistema se je v prvih devetih mesecih leta 2012 povečala na 10,1%. Struktura kapitala se je izboljšala zaradi povečanja deleža temeljnega kapitala. Kljub navedenemu se tveganje solventnosti povečuje, ker banke kapitalske zahteve izpolnjujejo predvsem z zmanjševanjem obsega poslovanja in odkupom podrejenega dolga. Zniževanje kapitalskih zahtev je prispevalo k zvišanju kapitalske ustreznosti za 0,55 o.t. K znižanju kapitalske ustreznosti pa so prispevale izgube iz poslovanja, predčasni odkup podrejenega dolga in ostale znižane komponente kapitala. Hkrati je kapitalska ustreznost slovenskih bank na konsolidirani osnovi z vrednostjo 11,9% za 1,6 odstotne točke nižja kot v povprečju evroobmočja, kar ne prispeva k odpravljanju nezaupanja investitorjev. Razlike v kapitalski ustreznosti med skupinami bank so se povečale. Kapitalska ustreznost bank v večinski tuji lasti se je predvsem zaradi manjših kapitalskih zahtev do septembra 2012 povečala na 13%, ker je bilo za dobri dve odstotni točki več kot pri domačih bankah.

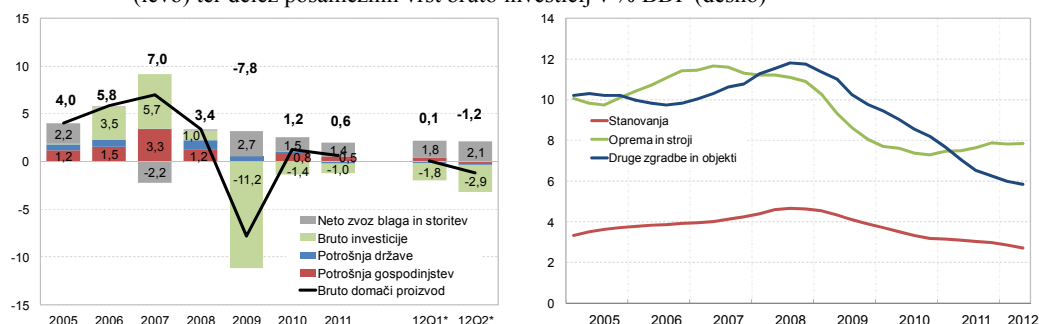
Razreševanje problema dostopnosti do relativno cenejših virov financiranja ostaja v letošnjem letu v središču pozornosti bank. Ob tem je njihova zadostna kapitalska moč pomembna za ohranjanje zaupanja depozitarjev in investitorjev. Meje zadostne kapitalske ustreznosti bank so zaradi krize postavljene dokaj visoko in so splet pričakovanj trga, mednarodnih institucij ter nove, spremenjene, a še neuveljavljene regulative. Vse to postavlja pred uprave bank zahtevo po optimalnejši porabi bančnega kapitala, ki se ob vse dražjem kapitalu ter neaktivnih in v posameznih primerih nezainteresiranih lastnikih, vse bolj odraža v krčenju poslovanja in v zniževanju kreditiranja relativno bolj tveganih sektorjev t.j. podjetij. Slabi poslovni rezultati bank so logična posledica takih poslovnih odločitev. Izguba bank neposredno zmanjšuje kapital in posledično postavi uprave bank še pred težje zahteve o doseganju kapitalskih zahtev. Spodbude za novo kreditiranje, ki bi izhajalo iz usklajenega delovanja bank do perspektivnih podjetij in večji odpisi slabih terjatev v breme sedanjih lastnikov ter nato konsolidacija bank so ukrepi, ki bi verjetno spodbudili vlaganja kapitala v slovenski bančni sistem ter prispevali izboljšanju strukture kakovosti kreditnega portfelja.

1 GOSPODARSKA GIBANJA IN SEKTORSKI PREGLED

V drugem četrtletju 2012 se je BDP znižal, predvsem kot posledica večjega znižanja investicijskega dela domačega trošenja, pa tudi končne potrošnje države in gospodinjstev. Država je letos še bolj prilagodila končno potrošnjo slabšim fiskalnim razmeram, gospodinjstva pa so se močneje odzvala na slabe gospodarske razmere, ki se za njih kažejo v visoki brezposelnosti in nižji kupni moči. K rasti BDP je prispeval neto izvoz, tudi kot posledica znižanja uvoza. Investicije v druge zgradbe in objekte, ki vključujejo investicije v javno infrastrukturo, so se v času krize že prepolovile. Le za nekoliko manj so se znižale investicije v stanovanjske nepremičnine zaradi zastoja na nepremičninskem trgu. Pri tem so investicije v druge zgradbe in objekte z 12% BDP predstavljale precej pomembnejši delež.

BDP se je v drugem četrtletju 2012 znižal za –1,2%.

Slika 1.1: Letna rast BDP v % in prispevki komponent trošenja k rasti BDP v o.t. (levo) ter delež posameznih vrst bruto investicij v % BDP (desno)

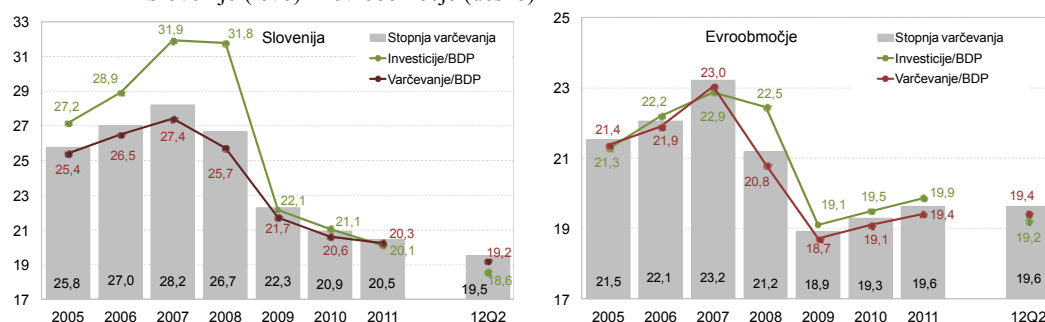

Opomba: * Letna rast drsečih vsot 4-ih četrtletij.
Vir: SURS

Tudi v prihodnje bodo gradbene investicije omejevali konsolidacijski ukrepi javnih financ, nelikviden nepremičninski trg in težave z viri financiranja.¹ Investicije v opremo in stroje so pod negativnim vplivom napovedi rasti glavnih trgovinskih partneric in omejenih možnosti financiranja. Povečanja trošnja gospodinjstev glede na razmere na trgu dela in tudi ukrepov javnofinančne konsolidacije, povezanih z manjšanjem obsega socialne politike države, ni pričakovati.

Gradbene investicije bodo še omejene.

Slika 1.2: Stopnja varčevanja v % in delež investicij ter varčevanja v % BDP za Slovenijo (levo) in evroobmočje (desno)

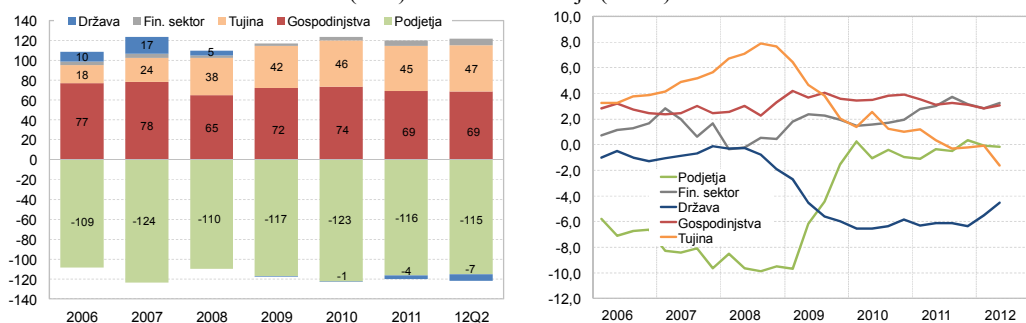
Vir: SURS, ECB

Še leta 2011 sta bila slovenska narodnogospodarska stopnja varčevanja in delež investicij v BDP višja kot v evroobmočju. V drugem polletju 2012 so se vrednosti zelo približale povprečnim vrednostim evroobmočja zaradi znižanja narodnogospodarskih investicij in varčevanja v Sloveniji. Nižje investicije so posledica omejenih virov financiranja in slabših investicijskih možnosti v danih razmerah. V drugem četrtletju 2012 je bilo varčevanje celo višje od investicij, kar je vplivalo na znižanje neto izposojanja Slovenije od tujine. Na zniževanje varčevanja vpliva omejena rast razpoložljivega dohodka in zato večji delež porabljenih sredstev za nujno (končno) potrošnjo.

Poleg investicij se znižuje tudi varčevanje.

¹ Napovedi makroekonomskih spremenljivk iz Poročila o cenovni stabilnosti, oktober 2012, Banka Slovenije.

Slika 1.3: Neto finančna pozicija gospodarskih sektorjev v % BDP glede na stanja (levo) in letne transakcije (desno)

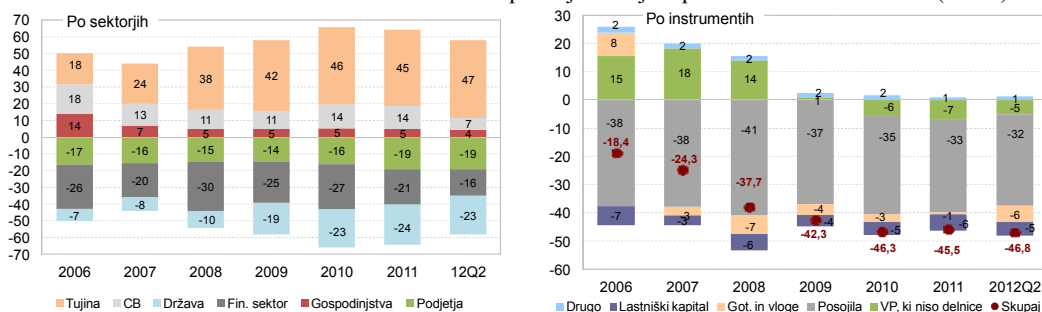
Opomba: Neto finančna pozicija gospodarskih sektorjev je izračunana iz finančnih sektorskih računov. Neto finančna pozicija iz finančnih in nefinančnih računov ni enaka, zaradi različnega vidika izračuna obeh računov.

Vir: Banka Slovenije, SURS

Nefinančna podjetja imajo skoraj izravnano tekočo neto pozicijo.

Neto pozicija izposojanja oz. posojanja posameznih gospodarskih sektorjev (letne transakcije) kaže na nekatere pomembne spremembe po letu 2008. Nefinančna podjetja so z zniževanjem investicij prešla v nevtralno neto pozicijo, s čimer se je zaprla tekoča neto negativna pozicija Slovenije do tujine. S krizo se je po pričakovanjih povečala neto negativna pozicija države, ki se znižuje, povečala se je neto pozitivna pozicija finančnega sektorja, kar sovpada z zastojem kreditne rasti bančnega sektorja, medtem ko je neto pozicija gospodinjstev ostala skoraj nespremenjena.

Slika 1.4: Neto finančna pozicija gospodarskih sektorjev do tujine v % BDP (levo) in neto finančna pozicija do tujine po instrumentih v % BDP (desno)

Opomba: Vključena je centralna banka.

Vir: Banka Slovenije

Država je sredi oktobra izdala 10-letno obveznico na ameriškem trgu v vrednosti 2,25 mrd USD.

Neto negativna finančna pozicija Slovenije do tujine se je do konca junija 2012 povečala na 46,8% BDP, kot posledica sodelovanja bank na operacijah ECB. Če ne upoštevamo centralne banke, so se obveznosti do tujine v obliki posojil in obveznic zniževale, deloma tudi kot posledica oteženega dostopa do tujih virov financiranja. Država je sredi oktobra na ameriškem trgu izdala referenčno 10-letno obveznico v vrednosti 2,25 mrd USD.² Izdaja je bila glede na izkazano povpraševanje uspešna in kaže na oživitev dostopa do mednarodnih kapitalskih trgov.

Proces razdolževanja

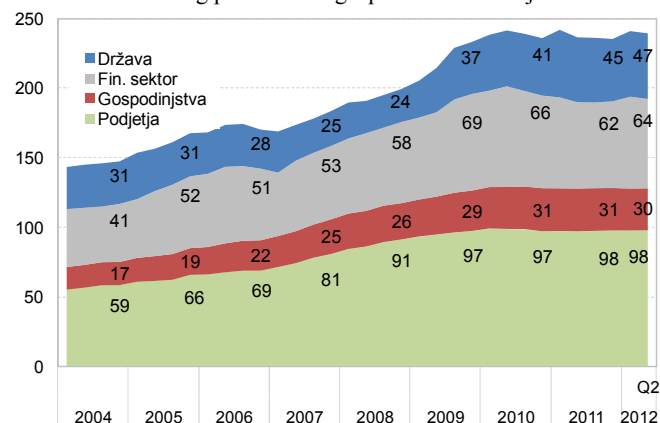
Proces razdolževanja je v Sloveniji še v začetni fazi.

V Sloveniji se proces razdolževanja še ni dobro začel. Rast dolga gospodarskih sektorjev se je ustavila šele po letu 2011. Višina dolga je glede na dane razmere zaskrbljujoča predvsem pri sektorju nefinančnih podjetij in finančnem sektorju, ki sta imela tudi visoke rasti dolga v predkriznem obdobju od leta 2004 do 2008.³ Nefinančni sektor je svoj dolg povečal za 113% in finančni sektor za 83%. V istem obdobju se je za 116% povečal tudi dolg gospodinjstev, ki pa so bila pred tem razmeroma nizko zadolžena. Razdolževati se bosta morala predvsem sektor nefinančnih podjetij in finančni sektor. Z izjemo od ostalih sektorjev je država povečala svoj dolg šele v času krize, v letih 2009 in 2010.

² Donos obveznice ob upoštevanju valutne zamenjave je znašal 5,5%.

³ V izračunu je zajet dolg iz finančnih računov v obliki posojil in obveznic.

Slika 1.5: Dolg posameznih gospodarskih sektorjev v % BDP

Opomba: Dolg vključuje vsa posojila in vrednostne papirje, ki niso delnice.
Vir: SURS

Najpomembnejši izziv v procesu razdolževanja je poiskati ustrezno ravnotežje med zniževanjem dolga in oživitvijo gospodarske rasti. McKinsey Global Institut⁴ ugotavlja, da običajno proces razdolževanja poteka v dveh fazah. V prvi fazi svoj dolg znižujejo nefinančna podjetja, finančni sektor in gospodinjstva, glede na pretekle rasti in višino dolga. Pri tem je gospodarska rast zelo nizka ali celo negativna. Običajno v tem obdobju narašča dolg države zaradi višjih socialnih transferjev in nižjih davčnih prilivov. V drugi fazi pride do preobrata gospodarske rasti in začne se dolg proces zniževanja državnega dolga.⁵ Slovenija zaradi zmanjšanja zaupanja na mednarodnih trgih ne more neomejeno zadolževati. Razdolževanje privatnega sektorja, ki negativno vpliva na zniževanje bruto investicij in potrošnjo gospodinjstev, je zato sočasno z razdolževanjem javnega sektorja, ki vpliva na zniževanje potrošnje države. Oživitev gospodarske rasti je zato neposredno odvisna predvsem od izvoza, poleg drugih posrednih dejavnikov. Gospodarska rast lahko oživi po razdolževanju privatnega sektorja, ko so vzpostavljeni določeni pogoji: finančni sektor je stabiliziran, kreditiranje narašča; strukturne reforme omogočajo povečanje produktivnosti; sprejet je kredibilen srednjeročni plan znižanja javnega dolga, pridobljeno je ponovno zaupanje; izvoz raste; zasebne investicije postopno rastejo, trg nepremičnin je stabiliziran in investicije v nepremičnine okrevajo.

V procesu razdolževanja je izziv poiskati ravnotežje med zniževanjem dolga in oživitvijo gospodarske rasti.

⁴ McKinsey Global Institute (2012). Debt and deleveraging: Uneven progress on the path to growth.

⁵ McKinsey Global Institut ugotavlja, da se proces razdolževanja tipično začne 2 do 3 leta po začetku krize. Zgodovinskih podatkih kažejo, da v povprečju obdobje razdolževanja traja od 6 do 7 let in zniža razmerje med dolgom in BDP za okoli 25%. BDP se običajno krči v prvih letih, kreditna rast se močno zniža, in potem zopet doseže rast.

2 OCENA BANK O POVPRASEVANJU PO POSOJILIH TER KREDITNIH STANDARDIH V SLOVENIJI IN EVROOBMOČJU⁶

Posojila podjetjem

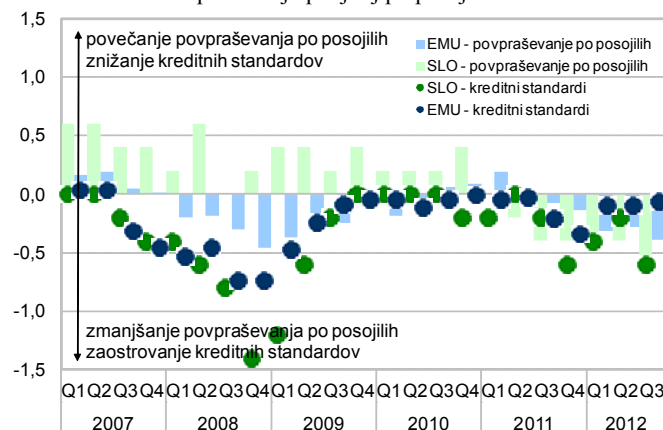
Zmanjševanje povpraševanja po posojilih podjetij je bilo najbolj izraženo v tretjem četrtletju leta 2012.

Zaostrovanje kreditnih standardov se je postopoma zmanjševalo, vendar le do tretjega četrtletja 2012, ko je bilo zaostrovanje zelo močno.

Anketni podatki na osnovi metodologije ECB kažejo, da se povpraševanje podjetij po posojilih v Sloveniji opazneje zmanjšuje od druge polovice 2011 naprej. Slovenske banke so kot vzrok zmanjševanja v letu 2012 navajale nižje investicije v osnovna sredstva in uporabo drugih virov financiranja. Tudi v evroobmočju se je povpraševanje podjetij po posojilih zmanjševalo. Kot v Sloveniji se je najbolj zmanjšalo v tretjem četrtletju leta 2012.

Zaostrovanje kreditnih standardov⁷ za posojila podjetjem se je v Sloveniji v prvi polovici leta 2012 umirjalo. Nato so banke v tretjem četrtletju 2012 ponovno močnejše zaostriale kreditne standarde. Kot razlog so navedle likvidnostno pozicijo bank oziroma otežen dostop do tržnega financiranja, v manjši meri pa tudi dojemanje tveganj. Nekatere slovenske banke so zato povečale obrestne pribitke na povprečna in bolj tvegana posojila, med drugimi posojilnimi pogoji pa so zvišale zahtevano zavarovanje ter zmanjšale obseg posojil.

Slika 2.1: Povpraševanje podjetij po posojilih in kreditni standardi

Vir: ECB, Banka Slovenije

Posojila gospodinjstvom

Povpraševanje po stanovanjskih posojilih se zmanjšuje od druge polovice leta 2011 naprej.

Zmanjševanje povpraševanja gospodinjstev po stanovanjskih posojilih traja od druge polovice leta 2011 in ostaja negativen tudi v tretjem četrtletju letošnjega leta. Zmanjševanje povpraševanja je predvsem posledica pričakovanih gibanj na stanovanjskem trgu. Tudi v evroobmočju se je povpraševanje gospodinjstev po stanovanjskih posojilih leta 2012 zmanjševalo ob razmeroma velikih razlikah med posameznimi državami, ki so sicer značilne za nepremičninske trge med državami evroobmočja. Slovenske banke so kreditne standarde za stanovanjska posojila opazneje zaostriale sredi leta 2012. Razlog je bil dojemanje tveganja glede splošne gospodarske aktivnosti in gibanj na stanovanjskem trgu. Banke v evroobmočju zaostričujejo kreditne standarde za stanovanjska posojila od začetka leta 2010, vendar je bilo zaostrovanje leta 2012 vsako četrtletje manjše.

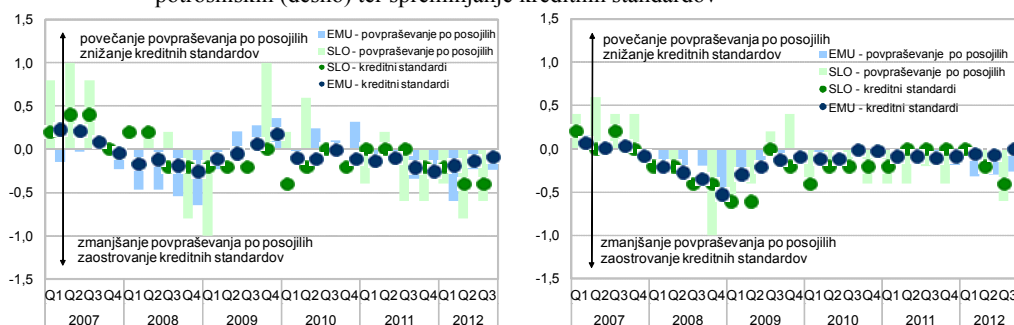
Povpraševanje gospodinjstev po potrošniških posojilih se je v Sloveniji v tretjem četrtletju 2012 zmanjšalo najbolj po začetku leta 2009, čeprav je še pol leta prej stagniralo. Zmanjšanje povpraševanja v letu 2012 so povzročile nižje potrebe po financiranju, varčevanje prebivalstva in posojila drugih bank. Po enoletnem stagniranju so se tudi

⁶ V anketi sodeluje 5 slovenskih bank. Zaradi metodoloških omejitev neposredna primerjava rezultatov med Slovenijo in celotnim evroobmočjem ni vedno povsem ustrezna, vsebinski sklepi pa so manj trdni kot pri kvantitativnih analizah.

⁷ Kreditni standardi so definirani kot notranje smernice ali kriteriji, ki odražajo posojilno politiko banke. Posojilni pogoji so konkretne pogodbenne obveznosti oz. elementi dogovora med banko in posojilojemalcem (marža, neobrestni stroški, obseg posojil, zahtevano zavarovanje, posojilne klavzule ter ročnost posojil).

kreditni standardi odobranja potrošniških posojil zaostri v drugem in tretjem četrtletju leta 2012. Zaostrovanje so banke pojasnile z dojemanjem tveganja, ki vključuje pričakovanja glede splošne gospodarske aktivnosti, slabo kreditno sposobnost potrošnikov in tveganja, povezana z zahtevanim zavarovanjem.

Slika 2.2: Povpraševanje gospodinjstev po stanovanjskih posojilih (levo) in potrošniških (desno) ter spreminjanje kreditnih standardov

Vir: ECB, Banka Slovenije

3 SPREMINJANJE STRUKTURE BILANCE STANJA BANK

Zaradi oteženega dostopa do grosističnih virov financiranja in krčenja vlog nebančnega sektorja, so banke v letošnjem letu povečale delež financiranja pri Evrosistemu. Ob zapadanju obveznosti banke sredstva nalagajo v bolj likvidne oblike in omejujejo kreditiranje nebančnega sektorja. Na zmanjševanje kreditiranja hkrati vpliva nižje kreditno sposobno povpraševanje podjetij in gospodinjstev. Bankam se slabša kakovost kreditnega portfelja ob razmeroma visokih stroških virov in podpovprečni kapitalski ustreznosti glede na Evropsko unijo. Posledično je ponudba bank v Sloveniji vse manj konkurenčna.

3.1 Dejavniki vpliva na zmanjšanje bilančne vsote

Proces krčenja bilančne vsote se je v letu 2012 okrepil. Konec oktobra 2012 je medletna rast bilančne vsote znašala -5,9%. Obseg bilančne vsote se je v prvih desetih mesecih leta zmanjšal za 2,1 mrd EUR. Zniževanje rasti bilančne vsote še naprej sovпада z razdolževanjem bank na grosističnih trgih, z zmanjševanjem vlog države in z negativno rastjo posojil.

Tabela 3.1: Bilanca stanja bančnega sistema 31. oktobra 2012

	Stanje				prirast na	rast na	medletna
	2009	2010	2011	okt.2012	dec.2011	dec.2011	rast
	stanja v mio EUR				v mio EUR	rasti v %	
Aktiva							
Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	1.454	1.121	1.374	1.215	-159	-11,6	3,3
Posojila	39.618	39.265	37.663	36.369	-1.294	-3,4	-7,0
bankam	5.708	4.815	4.652	4.375	-276	-5,9	-15,4
nebančnemu sektorju	33.910	34.450	32.875	31.797	-1.078	-3,3	-5,7
od tega:							
...nefinančnim družbam	20.165	19.766	18.293	17.259	-1.034	-5,7	-9,0
...gospodinjstvom	7.886	8.646	8.836	8.669	-168	-1,9	-1,9
...državi	735	1.162	1.218	1.728	510	41,8	50,4
...drugim fin. org.	2.719	2.584	1.809	1.601	-208	-11,5	-15,7
Finančna sredstva/vredn. pap.	8.876	8.274	7.865	7.289	-577	-7,3	-4,0
Ostalo	1.665	1.660	1.846	1.781	-65	-3,5	2,6
Pasiva							
Finančne obv. do Evrosistema	2.100	581	1.703	3.941	2.238	131,4	386,6
Obveznosti do bank	15.937	15.213	12.917	11.198	-1.718	-13,3	-18,0
od tega do tujih bank	13.024	11.721	9.598	8.081	-1.518	-15,8	-22,2
Obv. do neban. sekt.(vloge)	23.570	23.509	24.170	23.202	-967	-4,0	-4,1
od tega do nefinančnih družb	3.825	4.033	3.857	3.861	4	0,1	2,8
do gospodinjstev	13.801	14.292	14.539	14.304	-236	-1,6	-1,1
do države	3.990	3.030	3.442	2.709	-733	-21,3	-25,0
do drugih. fin. organizacij	1.124	1.282	1.459	1.366	-93	-6,4	-9,5
Dolžniški vrednostni papirji	3.435	4.498	3.712	2.214	-1.498	-40,4	-46,3
Podrejene obveznosti	1.512	1.546	1.423	965	-458	-32,2	-36,2
Kapital	4.291	4.118	3.924	4.254	330	8,4	-0,9
Drugo	768	853	899	879	-20	-2,2	-11,6
Bilančna vsota	51.612	50.319	48.748	46.654	-2.095	-4,3	-5,9

Vir: Banka Slovenije

V letu 2012 so se banke najbolj razdolžile na grosističnih trgih, na zmanjšanje vlog nebančnega sektorja pa je vplivala predvsem država.

Razdolževanje bank v tujini je bilo do konca oktobra 2012 z 1,6 mrd EUR primerljivo z letom 2011. Z odplačilom vrednostnih papirjev so se banke v istem obdobju leta 2012 razdolžile še za 1,5 mrd EUR. Skupna neto razdolžitev bank na grosističnih trgih do konca oktobra 2012 je bila s 3,1 mrd EUR za 1,7 mrd EUR večja kot v enakem obdobju leta 2011. Hkrati so se v bankah znižale vloge nebančnega sektorja za 967 mio EUR, k čemur so skoraj tri četrtine prispevale vloge države. Vloge gospodinjstev so se znižale precej manj, tako da so bile oktobra 2012 z vrednostjo 14,3 mrd na ravni konca leta 2010.

Povečanje kapitala in zmanjšanje podrejenih obveznosti v bilancah bank je predvsem posledica transakcij NLB banke v juniju in juliju letos, ko je banka odkupila del podrejenih obveznosti, država pa je v tej banki povečala kapital. Zaradi zadolžitve bank na 3-letni operaciji dolgoročnega refinanciranja pri ECB v februarju za 2 mrd EUR, so se v letu 2012 izraziteje povečale le obveznosti pri Evrosistemu.

Najpomembnejši oblika financiranja pri bankah v letu 2012 je bilo povečanje dolgoročnih obveznosti pri Evrosistemu.

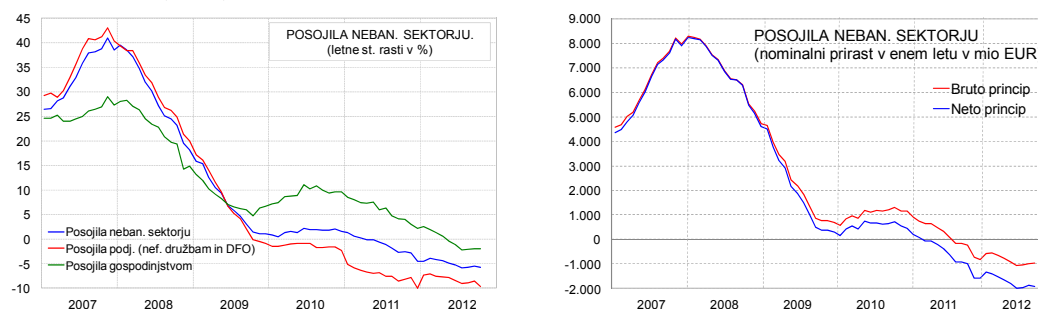
Banke so se krčenju virov financiranja prilagajale tudi z zmanjšanjem naložb v vrednostne papirje. V prvih desetih mesecih leta 2012 se je njihova vrednost zmanjšala za 577 mio EUR oziroma za slabo tretjino zmanjšanja bilančne vsote. Pri tem se delež vrednostnih papirjev v bančnih bilancah ni bistveno spremenil.

3.2 Zastoj kreditiranja in spremembe strukture naložb bank

V letu 2012 se je nadaljevalo krčenje posojil nebančnemu sektorju. Rast je bila negativna že ob koncu preteklega leta. Na medletni ravni, so se posojila nebančnemu sektorju skrčila za 5,7%. V prvih desetih mesecih leta 2012 so se zmanjšala za 1.078 mio EUR, predvsem zaradi zmanjšanja posojil nefinančnim družbam, za 1.034 mio EUR, in drugim finančnim organizacijam, za 208 mio EUR.

V letu 2012 se je nadaljevalo krčenje posojil nebančnemu sektorju.

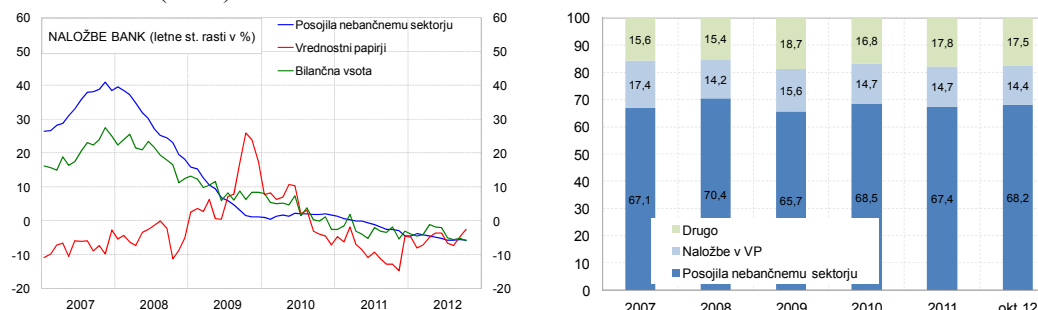
Slika 3.1: Medletne stopnje rasti posojil nebančnemu sektorju in posameznim segmentom v odstotkih (levo) in nominalni prirast posojil nebančnemu sektorju po bruto in neto (z upoštevanjem oslabitev) principu v mio EUR (desno)

Vir: Banka Slovenije

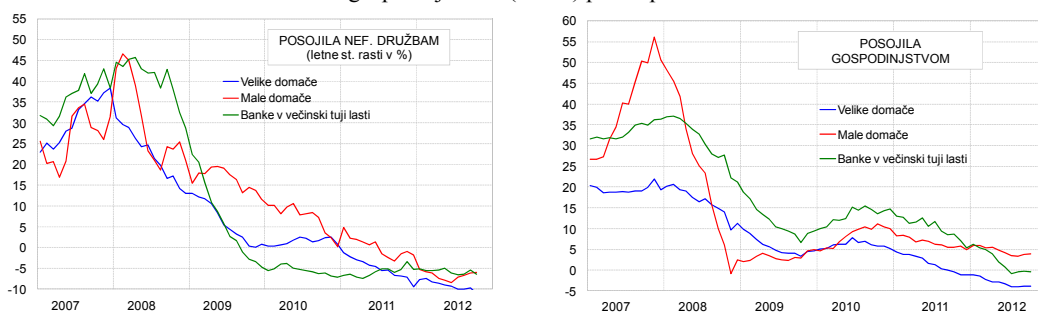
Še v začetku leta 2012, je bilo zmanjšanje posojil predvsem rezultat krčenja kratkoročnih posojil, od junija dalje pa so dolgoročna posojila upadala hitreje. Oktobra so dolgoročna posojila na medletni ravni upadla za 6,1%, kar je za 1,5 odstotne točke več kot kratkoročna posojila.

Slika 3.2: Medletne stopnje rasti naložb bank (levo) in deleži v bilančni vsoti (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Slika 3.3: Medletne stopnje rasti posojil nefinančnim družbam (levo) in gospodinjstvom (desno) po skupinah bank v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Najbolj se krčijo posojila nefinančnim družbam. Posojila državi rastejo.

Leta 2012 je najhitreje upadalo kreditiranje nefinančnih družb. Posojila nefinančnim družbam so oktobra 2012 na medletni ravni upadla za 9,0%. Rast posojil gospodinjstvom, ki se umirja že daljše obdobje, je postala negativna sredi leta 2012. Upad posojil nebančnemu sektorju banke nekoliko blažijo s povečanimi posojili državi, ki so se oktobra 2012 na medletni ravni povečala za 50%. Medletna rast posojil nebančnemu sektorju brez posojil državi, je tako v tem obdobju znašala -7,7%, kar je za 1,8 odstotne točke nižja rast kot v decembru 2011.

Razlogi za zmanjševanje kreditiranja so na strani ponudbe in na strani povpraševanja po posojilih.

Upadanje posojil nebančnemu sektorju je rezultat nižjega povpraševanja po posojilih in manj ugodne ponudbe posojil. Upad gospodarske aktivnosti povzroča manjše povpraševanje po posojilih tako s strani gospodarstva kot s strani gospodinjstev. Hkrati pa močno otežen dostop do virov financiranja na mednarodnih finančnih trgih banke sili v zmanjševanje kreditiranja. K prestrukturiranju naložb sili banke tudi potreba po optimalni porabi kapitala zaradi nizke kapitalske ustreznosti v primerjavi z drugimi bančnimi sistemi v Evropski uniji.

Razlogi za manjše povpraševanje po posojilih:

- šibka domača in tuja potrošnja
- razmere v gradbeništvu
- visoka zadolženost podjetij
- plačilna nedisciplina
- zniževanje vrednosti premoženja za zavarovanje posojil
- višji stroški financiranja, ki prehajajo v višje cene posojil

Zaostritev dolžniške krize se odraža tudi v realnem gospodarstvu. Gospodarska rast je od sredine leta 2011 negativna v Sloveniji in v evroobmočju. Zmanjšano povpraševanje se odraža v zmanjševanju novih naročil. Nizkemu domačemu povpraševanju se pridružuje tudi šibko tuje povpraševanje. V opisanih razmerah podjetja manj povprašujejo po posojilih in manj investirajo, kar zavira gospodarsko rast. Posledice krize se najbolj čutijo v panogah, ki so najbolj spodbujala pretekli kreditni cikel, predvsem v gradbeništvu⁸.

Podjetja so razmeroma močno zadolžena, njihov finančni vzvod pa je kljub razdolževanju visok, kar v kombinaciji z nizko gospodarsko aktivnostjo in pričakovanimi dohodki zmanjšuje njihovo kreditno sposobnost. Podjetja poslujejo v okolju visoke plačilne nesposobnosti zaradi česar izgubljajo konkurenčnost v primerjavi s konkurenco iz bližnjih, bolj delujočih finančnih sistemov.

Zaradi negotovih razmer na trgu nepremičnin se manjša njihova vrednost in likvidnost. To skupaj z zmanjšano likvidnostjo na kapitalskem trgu in nižjo vrednostjo vrednostnih papirjev zmanjšuje vrednost premoženja, ki ga lahko podjetja uporabijo za zavarovanje posojil. Banke zaostrujejo standarde za zavarovanje posojil, oboje pa negativno vpliva na spodobnost podjetij za najem novih posojil.

Zaradi zaostritve dolžniške krize v Evropi in v Sloveniji so porasle zahtevane donosnosti za slovenske obveznice, posledično so se zvišali stroški tujih virov za slovenske banke⁹. Ti stroški se prenašajo v višje posojilne obrestne mere slovenskih bank in zmanjšuje konkurenčnost njihove ponudbe ter posledično kreditiranje. Kreditno sposobna podjetja se

⁸ V tretjem četrtletju se je BDP v primerjavi s tretjim četrtletjem 2011 zmanjšal za 3,3%. Nova naročila so v septembru 2012 na medletni ravni upadla za 8%, izvoz pa je ravno tako na medletni ravni manjši za 5%. Obseg gradbenih del je bil manjši za 12,3%, število gradbenih dovoljenj za 2,4%, glede na površino za 14%, obseg transakcij s starimi stanovanjskimi nepremičninami pa je porasel za 3,6% na medletni ravni.

⁹ Pribitek 2-letnih državnih obveznic nad primerljivo nemško se je v letu 2012 za Slovenijo zmanjšal z 423 bazičnih točk konec leta 2011, na 236 bazičnih točk konec oktobra 2012. Pribitek na 10 letne državne obveznice se je od konca leta 2011, ko je znašal 498 bazičnih točk, do konca oktobra 2012 zmanjšal na 395 bazičnih točk. Pribitek je vrh dosegel 13. avgusta 2012, ko je znašal 604,9 bazičnih točk. Zahtevana donosnost za 10 letno državno obveznico je takrat presegla 7% in znašala 7,45%. Po uspešni izdaji USD obveznic v oktobru so pribitki in zahtevane donosnosti na slovenske državne obveznice upadli.

zato preusmerjajo na tuje vire financiranja, kar zmanjšuje povpraševanje po posojilih pri slovenskih bankah.

Slabe makroekonomske razmere vplivajo na trg dela. Zaradi brezposelnosti in padanja realne vrednosti plač se poslabšuje kreditna sposobnost gospodinjstev in njihovo kreditno povpraševanje. Obenem so gospodinjstva prizadeta z ukrepi za zagotavljanje vzdržnosti javnih financ, kar se odraža na nižji potrošnji.

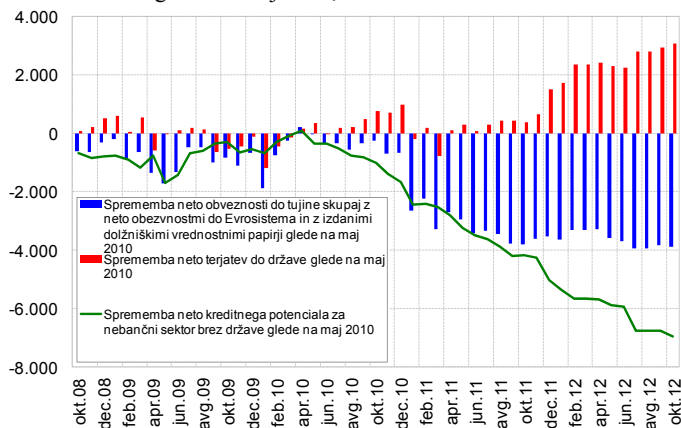
Kreditno rast zavira tudi omejena ponudba posojil. Zaradi oteženega dostopa do tujih virov financiranja se je močno zmanjšal pomen grosističnih virov financiranja. V bankah v večinski tuji lasti se odraža predvsem v zmanjšanju obveznosti do tujih bank, pri domačih bankah pa v zmanjšanju deleža vrednostnih papirjev med viri financiranja. Bankam se nadalje poslabšuje kreditni portfelj, kar ima negativen učinek na zagotavljanje kapitalne ustreznosti, saj oslabitve terjatev prek izkaza uspeha nižajo vrednost kapitala. Zaradi nekoliko boljše kakovosti kreditnega portfelja so banke v večinski tuji lasti edina skupina bank, ki je od decembra 2011 do oktobra 2012 povečala posojila nebančnemu sektorju, čeprav je njihova medletna rast v oktobru 2012 ostala negativna. Banke v večinski tuji lasti so od leta 2007 tudi povečale tržni delež med vsemi posojili nebančnemu sektorju, pri posojilih gospodinjstvom pa postale največje posojilodajalke.

- nižje povpraševanje gospodinjstev

Razlogi za manjšo ponudbo posojil:

- visoki stroški financiranja
- poslabševanje portfelja
- zapadanje obveznosti

Slika 3.4: Zmanjševanje neto kreditnega potenciala za nebančni sektor brez države glede na maj 2010, v mio EUR

Vir: Banka Slovenije

Ponudbo posojil nebančnemu sektorju brez sektorja države omejuje tudi zadolževanje države pri domačem bančnem sistemu. Od oktobra 2008 do maja 2010 so se neto terjatve do države gibale vzporedno z neto grosističnimi viri in skupaj s terjatvami do Evrosistema. Od maja 2010 dalje pa so zaradi zmanjševanja vlog države in najemanja posojil ter izdajanja zakladnih menic neto terjatve bank do države začele naraščati. Hkrati so se banke neto razdolževale v tujini in letos odplačale vrednostne papirje. Neto kreditni potencial za zasebni nebančni sektor se je do oktobra 2012 zaradi tega zmanjšal za 6,95 mrd EUR glede na maj 2010.

Izpad grosističnih virov financiranja so banke deloma nadomestile s sredstvi pridobljenimi na 3-letnih operacijah dolgoročnejšega financiranja. Del teh sredstev so namenile za odplačilo zapadlih obveznosti do tujine, del pa držijo v najlikvidnejši obliki na poravnalnem računu z minimalnimi obrestnimi prihodki. Z odplačevanjem obveznosti in nezmožnostjo refinanciranja z izdajo vrednostnih papirjev ali pri tujih bankah se bankam zmanjšuje bilančna vsota, struktura naložb pa se glede na december 2011 ni bistveno spremenila.

Nebančnemu sektorju brez države se zmanjšuje ponudba posojil.

Sredstva pridobljena z zadolževanjem pri Evrosistemu banke nalagajo v najlikvidnejše oblike.

3.3 Primerjava obrestnih mer med skupinami slovenskih bank in bankami evroobmočja

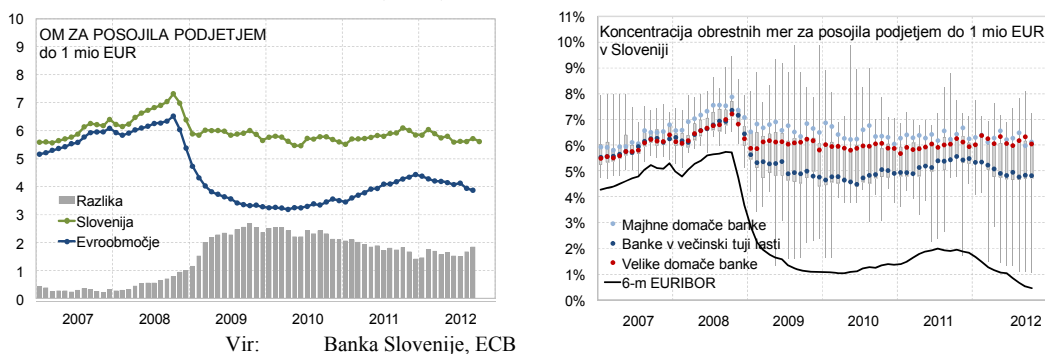
Aktivne obrestne mere¹⁰

Obrestne mere slovenskih bank za posojila podjetjem so se v prvih treh četrtletjih 2012 ponovno zvišale v primerjavi s povprečjem držav evroobmočja.

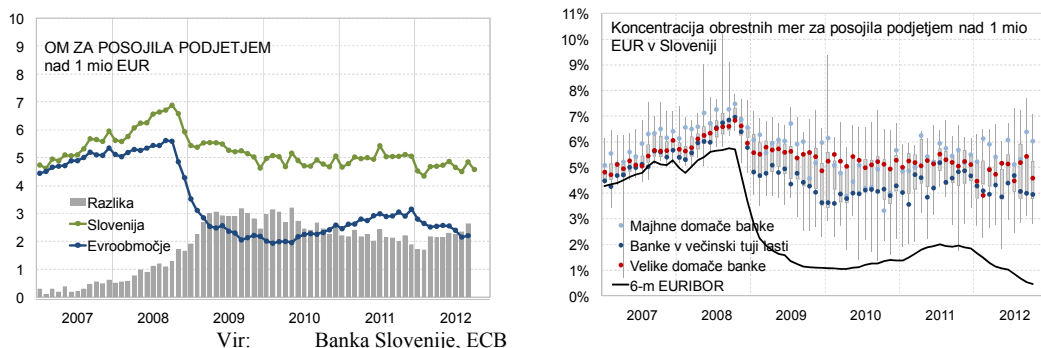
Obrestne mere slovenskih bank za posojila podjetjem do 1 mio EUR četrto leto zapored ostajajo na ravni malo pod 6%. V evroobmočju so se obrestne mere za posojila podjetjem v letu 2012 ponovno zniževala. Razlika med obrestnimi merami za posojila podjetjem do 1 mio EUR v Sloveniji in državah evroobmočja se je lani znižala pod 2 odstotni točki; v prvih treh četrtletjih 2012 je v povprečju znašala 1,6 odstotne točke. V tem obdobju je bilo več kot tri četrtine odobrenih posojil v vrednosti nad 1 mio EUR, njihova obrestna mera je v povprečju znašala 4,6%. Razmik med obrestnimi merami slovenskih bank in bank evroobmočja za posojila nad 1 mio EUR je v letu 2012 ponovno zelo naraščal in oktobra 2012 dosegel 2,6 odstotne točke.

Razpršenost obrestnih mer med bankami se je precej povečala pri posojilih podjetjem do 1 mio EUR. Banke v večinski tuji lasti so imele nižje obrestne mere in so se na zniževanje EURIBOR-ja v letošnjem letu bolj odzvale, kot to velja za banke v večinski domači lasti. Razlike so se od maja 2012 povečevale. Obrestne mere za posojila do 1 mio EUR velikih domačih bank so bile oktobra 2012 za 1,2 odstotne točke višje kot obrestne mere bank v večinski tuji lasti, medtem ko se je ta razlika lani gibala okrog 0,7 odstotne točke. Tudi pri posojilih v vrednosti nad 1 mio EUR, so imele banke v večinski tuji lasti v povprečju nižje obrestne mere. Povečevanje razlik v posojilnih obrestnih merah ni samo posledica razlik v višini stroškov financiranja, ampak tudi v razliki kakovosti kreditnega portfelja. Ta je v povprečju nižja pri skupini bank v večinski domači lasti.

Slika 3.5: Obrestne mere za posojila podjetjem do 1 mio EUR v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)

Slika 3.6: Obrestne mere za posojila podjetjem nad 1 mio EUR v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)

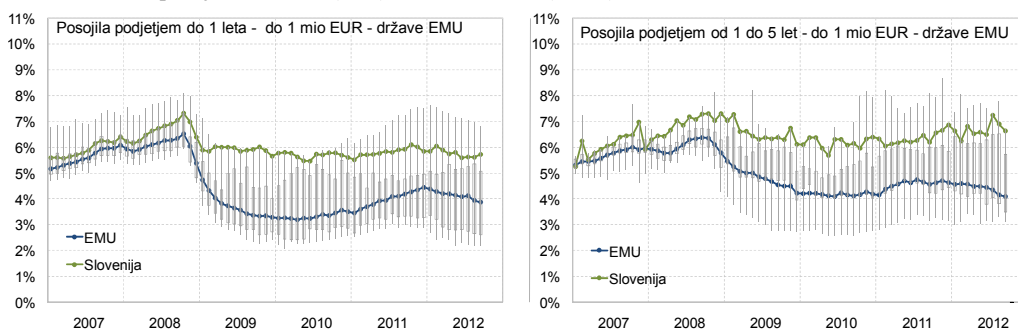
Banke so v času krize nenaklonjene prevzemanju tveganja, hkrati pa so zaostrele kreditne standarde zaradi naraščanja deleža slabih terjatev. Izpad obrestnih prihodkov poskusijo nadomestiti z višjimi aktivnimi obrestnimi merami. Visoke pasivne obrestne mere se prav

¹⁰ V primerjavi z evroobmočjem so upoštevana evrska posojila, pri kateri je pogodbeni obrestna mera spremenljiva ali fiksna začetna obrestna mera do enega leta.

tako prenašajo v višje aktivne obrestne mere. Dražji viri financiranja povzročajo nekonkurenčnost ponudbe bank. Neto obresti na povprečno obrestonosno aktivo pa so razmeroma nizke.

Na višino povprečnih posojilnih obrestnih mer vpliva tudi struktura velikosti podjetij. V Sloveniji je veliko mikro podjetij, ki ne kotirajo, in imajo zato omejen dostop do alternativnih oblik financiranja. Za finančno šibka podjetja, ki nimajo zadostnega notranjega kapitala, lahko to pomeni dražje financiranje z bančnimi posojili ali pa krčenje poslovanja.

Slika 3.7: Razpršenost obrestnih mer za posojila podjetjem držav evroobmočja za posojila do 1 leta (levo) in od 1 do 5 let (desno) v odstotkih

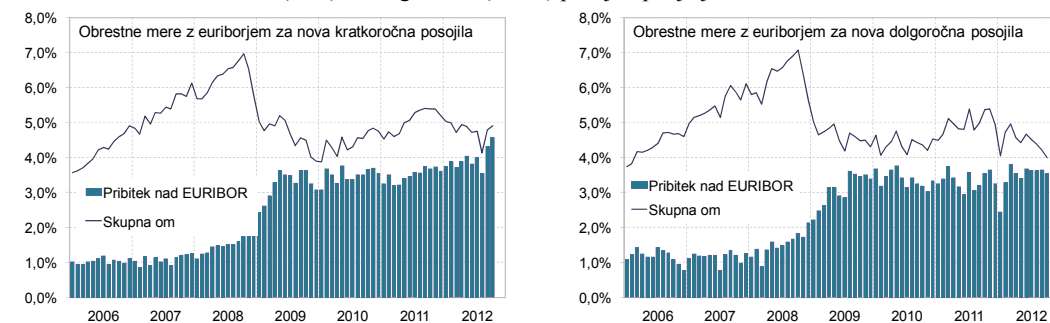
Vir: ECB

Obrestne mere slovenskih bank za podjetniška posojila v letu 2012 ostajajo v zgornjem kvartilu med državami članicami evroobmočja in so tretje najvišje. Višje so le na Portugalskem in Grčiji, Sloveniji sledita Španija in Italija ter nato s precej nižjimi obrestnimi merami ostale države.

Visoke dolgoročne obrestne mere za posojila podjetjem omejujejo investicije.

Upoštevajoč posojila do 1 mio EUR, je znašal povprečni razpon med obrestnimi merami držav evroobmočja v prvih treh četrtletjih 2012 4,9 odstotne točke. Obrestne mere slovenskih bank, ki so bile v povprečju 5,8%, so bile za državo z najvišjimi obrestnimi merami nižje za 1,5 odstotne točke in bile višje od države z najnižjimi obrestnimi merami za 3,4 odstotne točke. Pri posojilih daljše ročnosti, od 1 do 5 let, je bil povprečni razpon v prvih treh četrtletjih 2012 podoben, 4,3 odstotne točke. Povprečna obrestna mera 6,7% slovenskih bank je bila nižja od najvišje obrestne mere med državami evroobmočja za 0,8 odstotne točke in višja za 3,5 odstotne točke od države z najnižjo obrestno mero. Relativno višje posojilne obrestne mere bodo še dodatno vplivale na poslabševanje konkurenčnosti slovenskih podjetij pri izvozu blaga in storitev na evropske trge.

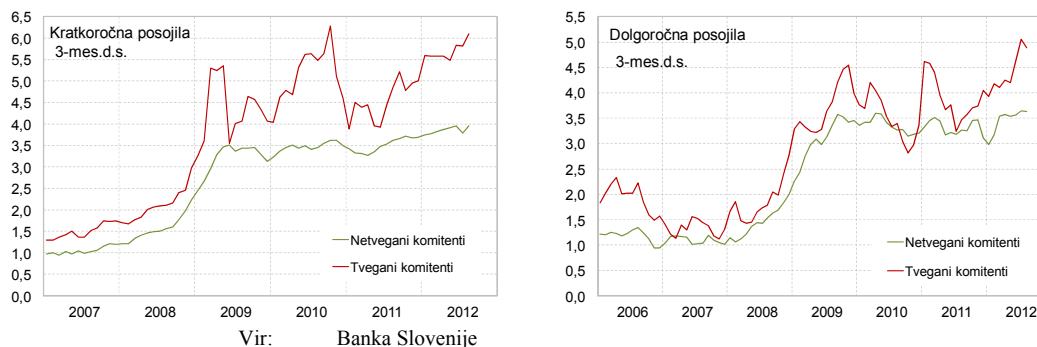
Slika 3.8: Pribitki nad EURIBOR in skupna obrestna mera za nove posle za kratkoročna (levo) in dolgoročna (desno) posojila podjetjem v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Slika 3.9: Pribitki nad EURIBOR tveganih in netveganih komitentov za nove posle za kratkoročna (levo) in dolgoročna (desno) posojila podjetjem v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

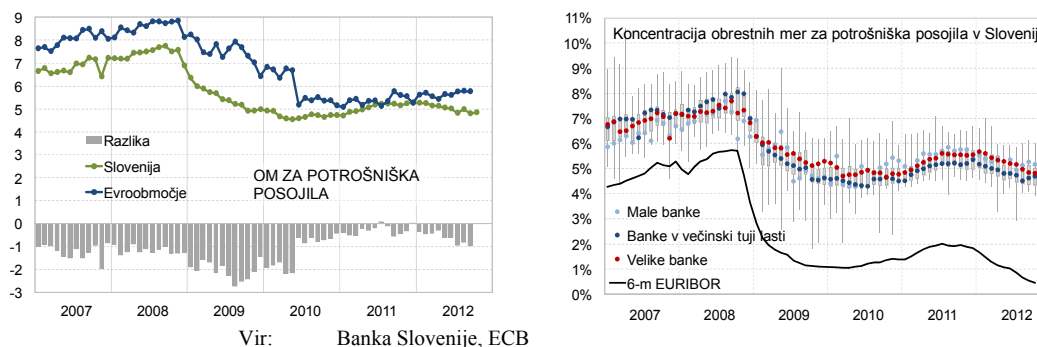
Pribitek nad spremenljivo obrestno mero za podjetniška posojila se je leta 2012 ponovno zvišal.

Upoštevajoč zgolj posojila z obrestno mero vezano na EURIBOR so se v prvih treh četrtletjih 2012 nekoliko znižale obrestne mere slovenskih bank, vendar se je zvišal pribitek. Glede na povprečje leta 2011 je bila v prvih treh četrtletjih 2012 obrestna mera za kratkoročna posojila podjetjem nižja za 0,3 odstotne točke in za dolgoročna posojila za 0,5 odstotne točke. Pribitek nad EURIBOR za kratkoročna in za dolgoročna posojila se je povečal v povprečju za 0,5 oziroma 0,1 odstotne točke. Zgornji liki o pribitkih za tvegane in netvegane komitente kažejo, da morajo banke prilagoditi svoj odnos do tveganja novim kriznim razmeram. To pa se mora odraziti tudi v povečanju razlik v pribitkih nad EURIBOR-jem za posojila med manj in bolj tveganimi komitenti.

Obrestne mere potrošniških in stanovanjskih posojil ne odstopajo bistveno od povprečja držav evroobmočja.

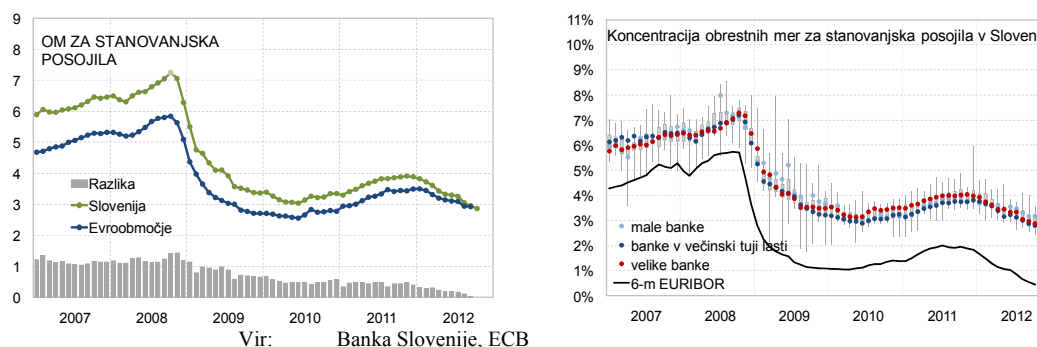
Pri sektorju gospodinjstev je razmik med obrestnimi merami slovenskih bank in bank evroobmočja nizek. Variabilne obrestne mere potrošniških posojil slovenskih bank so že več let nižje od povprečja držav evroobmočja. Variabilne obrestne mere za stanovanjska posojila pa so bile višje od povprečja držav evroobmočja, vendar se je razlika ob koncu tretjega četrtletja 2012 izničila.

Slika 3.10: Obrestne mere za potrošniška posojila v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)

Vir: Banka Slovenije, ECB

Slika 3.11: Obrestne mere za stanovanjska posojila v odstotkih; primerjava z evroobmočjem (levo) in razpršenost pri slovenskih bankah (desno)

Vir: Banka Slovenije, ECB

Pri posojilih gospodinjstvom so tudi razlike med obrestnimi merami slovenskih bank manjše. Distribucija je veliko bolj zgoščena kot pri posojilih podjetjem. Še posebej to velja za stanovanjska posojila, kjer je bila v prvih treh četrtletjih 2012 povprečna razlika

med najvišjo in najnižjo obrestno mero 1,3 odstotne točke. Med skupinami bank se obrestne mere ne razlikujejo bistveno. Čeprav so se obrestne mere za stanovanjska posojila v letu 2012 začele zniževati, se je povečal že sicer visok pribitek na EURIBOR. V prvih treh četrtletjih 2012 je v povprečju znašal 2,3 odstotne točke in je bil za 0,3 odstotne točke višji od povprečja leta 2011. Pribitek se je še močneje zvišal, v povprečju za 0,5 odstotne točke, pri kratkoročnih posojilih na povprečno 2,5 odstotne točke in dolgoročnih potrošniških posojilih na povprečno 4 odstotne točke.

Pasivne obrestne mere

Obrestne mere slovenskih bank za vloge gospodinjstev do 1 leta so od sredine leta 2010 dalje nižje od obrestnih mer v državah evroobmočja. Tudi v prvih treh četrtletjih 2012 so bile v povprečju nižje za 0,5 odstotne točke. Med bankami v Sloveniji ostaja tekmovalnost z obrestnimi merami za kratkoročne vloge visoka. Razmik med banko z najnižjo in najvišjo obrestno mero ostaja z 2,6 odstotne točke visok, več kot dvakrat višji primerjalno s povprečjem let 2007 in 2008.

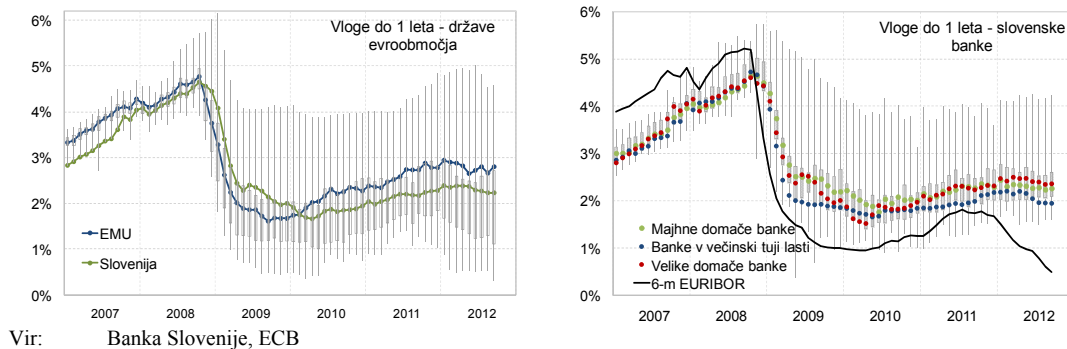
Tekmovalnost bank pri kratkoročnih vlogah gospodinjstev je višja kot dolgoročnih.

Glede na povprečje evroobmočja so bile obrestne mere slovenskih bank za dolgoročne vloge v prvih treh četrtletjih 2012 višje za 1,2 odstotni točki. V primerjavi z drugimi državami so obrestne mere slovenskih bank za dolgoročne vloge med višjimi, za kratkoročne vloge pa na začetku tretjega kvartila. Za vloge ponujajo v povprečju najnižje obrestne mere Avstrija, Finska, Nemčija, Belgija in Estonija, najvišje pa Grčija, Ciper, Portugalska. V prvih treh četrtletjih 2012 je bil razmik med obrestnimi merami slovenskih bank z najvišjo in najnižjo obrestno mero 1,7 odstotne točke.

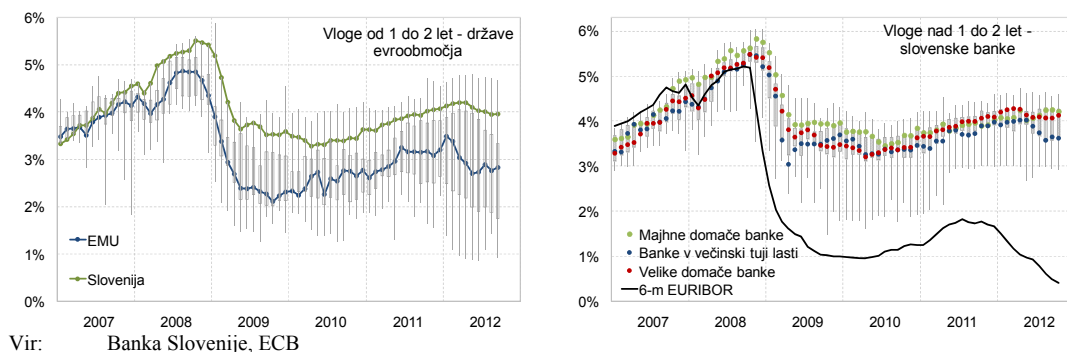
Povprečna tekmovalnost med bankami za vloge gospodinjstev se kaže v počasnejšem zniževanju pasivnih obrestnih mer od zniževanja EURIBOR-ja v zadnjem enoletnem obdobju. To zniževanje je bistveno počasnejše kot smo bili priča v drugi polovici 2008 ob zaostitvi finančne krize.

Banke v večinski tuji lasti imajo kljub najnižjim obrestnim meram prirast vlog gospodinjstev. Tudi nižje posojilne obrestne mere vplivajo na prirast vlog, ker se z odobritvijo posojila v večini primerov prenese račun komitenta. Omejitev kreditiranja s strani nekaterih tujih bank glede na zbrane vloge ni zvišala pasivnih obrestnih mer v tej skupini bank razen pri posameznih bankah.

Slika 3.12: Razpršenost obrestnih mer za vloge gospodinjstev do 1 leta primerjava z evroobmočjem (levo) in pri slovenskih bankah (desno) v odstotkih

Slika 3.13: Razpršenost obrestnih mer za vloge gospodinjstev od 1 do 2 let primerjava z evroobmočjem (levo) in pri slovenskih bankah (desno) v odstotkih

3.4 Viri financiranja bank

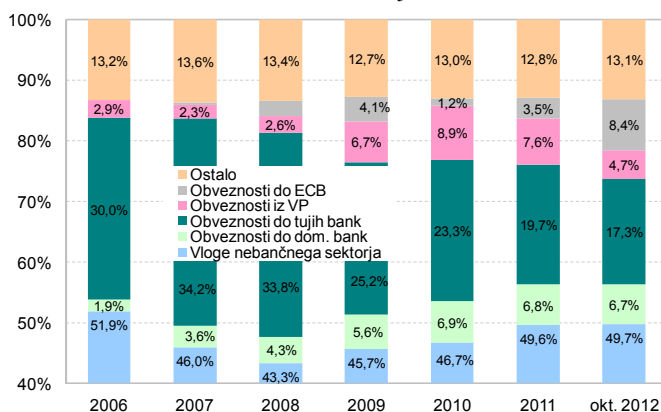
Banke zmanjšujejo odvisnost od grosističnih virov financiranja. Te vire nadomeščajo predvsem z zadolževanjem pri Evrosistemu.

Zaradi vse bolj omejenega dostopa do virov financiranja na mednarodnih finančnih trgih so banke v letu 2012 nadaljevale z zmanjševanjem odvisnosti od grosističnih virov financiranja. Glede na december 2011 so najbolj, za 2,9 odstotne točke, znižale delež izdanih dolžniških vrednostnih papirjev v virih financiranja, ki je v oktobru 2012 znašal 4,7%. Poleg tega se je v enakem obdobju za 2,4 odstotne točke na 17,4% znižal tudi delež obveznosti do tujih bank. Banke izpada virov niso uspele nadomestiti s povečanjem vlog nebančnega sektorja, njihov delež v virih je zrasel zgolj za 0,1 odstotne točke. Za banke je bilo ugodneje zadolžiti se na 3-letni operaciji dolgoročnejšega refinanciranja pri Evrosistemu. S tem se je delež financiranja pri Evrosistemu povečal za 5 odstotnih točk. V oktobru 2012 je znašal 8,4%.

Bankam se krčijo tudi vloge nebančnega sektorja.

Vloge nebančnega sektorja so se v letu 2012 znižale. Oktobra je medletna stopnja rasti znašala -4,2%. Zmanjšale so se predvsem vloge države, ki so prispevale 75% k znižanju vlog nebančnega sektorja. Glede na oktober 2011 so se zmanjšale za 25%. Delež vlog nebančnega sektorja v financiranju se je ohranjal predvsem ob sočasnem krčenju obsega poslovanja bank. Od začetka krize se vztrajno krčijo tudi obveznosti do tujih bank, oktobra 2012 na medletni ravni za -22,2%. Od 1.517 mio EUR zmanjšanja obveznosti do tujih bank, je bilo kar 1.104 mio EUR na račun bank v večinski tuji lasti.

Slika 3.14: Struktura virov financiranja bank v %

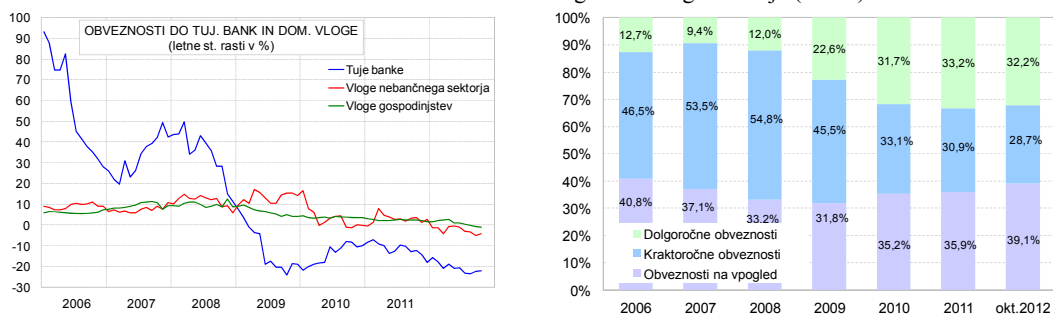

Vir: Banka Slovenije

Pri bankah v večinski tuji lasti so se vloge nebančnega sektorja v oktobru 2012 povečale za 11,5%, predvsem zaradi povečanja vlog gospodinjstev in nefinančnih družb. Vloge države so se pri tej skupini bank znižale za 12,5%, kar je manj kot pri domačih bankah. Pri majhnih in velikih domačih bankah so se vloge nebančnega sektorja v enakem obdobju zmanjšale za 10,6% oziroma za 9,0%.

Med vlogami nebančnega sektorja se je povečal delež vlog na vpogled, delež kratkoročnih in dolgoročnih vlog pa se je od decembra 2011 znižal. Najbolj se je spremenila ročnostna struktura vlog države, kjer se je delež vlog na vpogled povišal za 6,5 odstotnih točk in znaša 14,7%.

Slika 3.15: Medletne stopnje rasti virov financiranja bank v odstotkih (levo) ter struktura ročnosti vlog nebančnega sektorja (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Razlike v strukturi virov financiranja po posameznih skupinah bank

Banke so glede na svojo velikost in lastniško strukturo svoje vire financiranja različno prilagajale razmeram na trgu. V splošnem se razlike v strukturi financiranja med skupinami bank zmanjšujejo, a ostajajo velike. Bankam v večinski tuji lasti se najbolj zmanjšuje delež obveznosti do tujih bank, kar je posledica spremenjenih politik bank mater, ki vztrajno zmanjšujejo financiranje hčerinskih bank v Sloveniji. Izpad te oblike financiranja so v obdobju od decembra 2011 do oktobra 2012 nadomeščale z vlogami nebančnega sektorja in z zadolževanjem pri Evrosistemu. Kljub temu ostaja delež vlog in obveznosti do Evrosistema za banke v večinski tuji lasti pod povprečjem bančnega sistema. Obratno velja za domače banke. Oboje, majhne in velike domače banke, sicer zmanjšujejo obveznosti do tujih bank, hkrati pa se soočajo tudi z upadanjem vlog nebančnega sektorja. Zaradi nezmožnosti financiranja z izdajanjem dolžniških vrednostnih papirjev, so bile domače banke primorane vir iskati predvsem z zadolževanjem pri Evrosistemu. Delež te oblike financiranja je na visoki ravni za obe skupini bank, povečuje pa se tudi zaradi krčenja bilančne vsote.

Razlike v strukturi virov financiranja se po skupinah bank zmanjšujejo. Tuje banke se najbolj razdolžujejo v tujini.

Tabela 3.2: Deleži posameznih oblik financiranja v bilančni vsoti po skupinah bank

(v %)	Velike domače banke	Majhne domače banke	Banke v večinski tuji lasti	Skupaj ban. sistem
Obveznosti do tujih bank				
2008	27,7	6,9	52,3	33,8
2009	16,8	3,5	48,9	25,2
2010	15,0	1,7	47,8	23,3
2011	12,2	1,5	40,8	19,7
2012 okt.	11,6	0,9	32,9	17,3
Vloge nebančnega sektorja				
2008	47,8	56,8	31,2	43,3
2009	49,6	59,2	33,7	45,7
2010	49,8	60,2	36,0	46,7
2011	52,3	60,4	40,7	49,6
2012 okt.	50,9	57,8	45,2	49,7
Vloge gospodinjstev				
2008	32,0	30,7	18,6	27,7
2009	30,3	30,3	18,2	26,7
2010	31,4	31,7	20,9	28,4
2011	32,6	34,7	22,6	29,8
2012 okt.	33,2	36,2	24,1	30,7
Izdani dolžniški vrednostni papirji				
2008	3,5	6,5	0,0	2,6
2009	10,0	5,2	0,0	6,7
2010	13,2	7,7	0,0	8,9
2011	11,2	7,4	0,0	7,6
2012 okt.	6,8	7,4	0,0	4,7
Obveznosti do Evrosistema				
2008	2,1	3,0	3,3	2,6
2009	3,9	6,4	3,7	4,1
2010	0,9	3,1	1,2	1,2
2011	3,4	5,6	3,1	3,5
2012 okt.	9,4	9,9	6,2	8,4

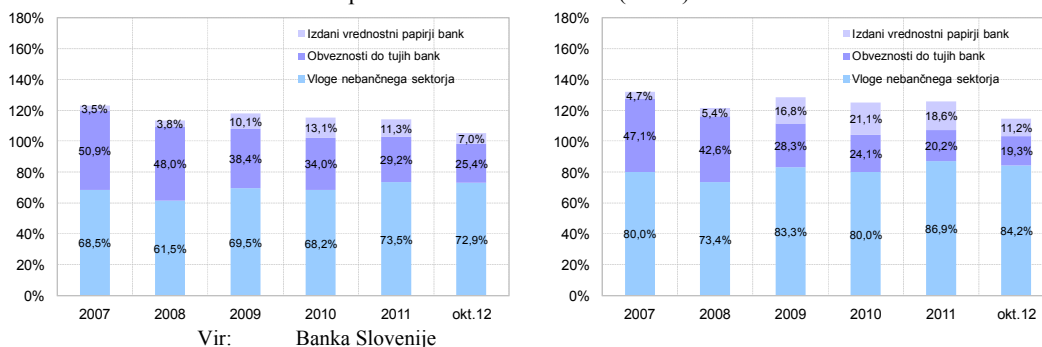
Vir: Banka Slovenije

Spreminjanje pokritosti posojil nebančnega sektorja z glavnimi viri financiranja

Pokritost posojil z grosističnimi viri financiranja in vlogami nebančnega sektorja se je od decembra 2011 zmanjšala za 8,7 odstotne točke in je oktobra 2012 znašala 105,3%. V tem obdobju so banke ohranjale delež posojil med naložbami, vloge nebančnega sektorja pa so obdržale skoraj nespremenjen delež med viri financiranja, zato je pokritost posojil s to obliko financiranja ostala skoraj nespremenjena. Občutno se je znižala pokritost posojil z grosističnimi viri financiranja. Od decembra 2011 se je pokritost posojil z obveznostmi do tujih bank zmanjšala za 3,8 odstotne točke, na 25,4%; pokritost posojil z izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji pa za 4,3 odstotne točke, na 7,0 odstotka v oktobru 2012.

Pokritost posojil z grosističnimi viri financiranja in vlogami nebančnega sektorja se zmanjšuje.

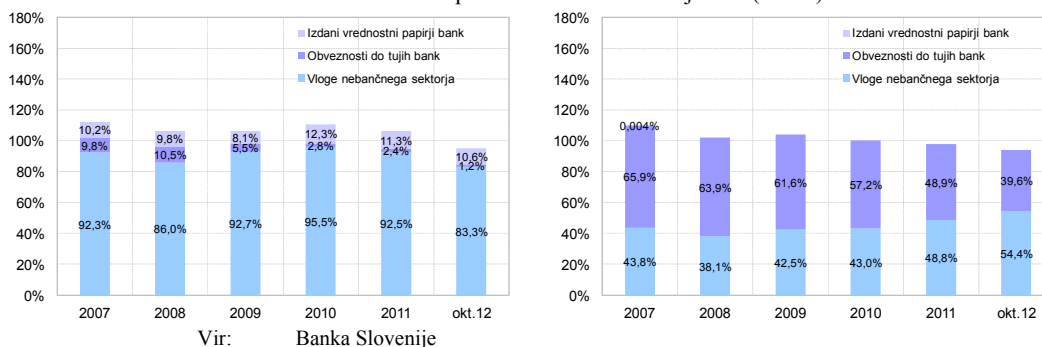
Slika 3.16: Pokritost posojil nebančnemu sektorju z viri v bančnem sistemu (levo) ter pri velikih domačih bankah (desno) v odstotkih

Pokritost posojil z grosističnimi viri financiranja in vlogami nebančnega sektorja ostaja najnižja pri tujih bankah. Najvišjo pokritost imajo velike domače banke.

Domačim bankam se je pokritost posojil z grosističnimi viri financiranja in vlogami nebančnega sektorja zmanjšala za 11,0 odstotnih točk, na 114,7%. Velikim domačim bankam se je najbolj zmanjšala pokritost posojil z izdanimi vrednostnimi, majhnim domačim bankam pa pokritost z vlogami nebančnega sektorja. Bankam v večinski tuji lasti se je zmanjšala pokritost posojil z obveznostmi do tujih bank za 9,3 odstotne točke, na 39,6%, a se je hkrati povečala pokritost posojil z vlogami nebančnega sektorja.

Slika 3.17: Pokritost posojil nebančnemu sektorju z viri v pri majhnih domačih bankah ter pri bankah v večinski tuji lasti (desno) v odstotkih

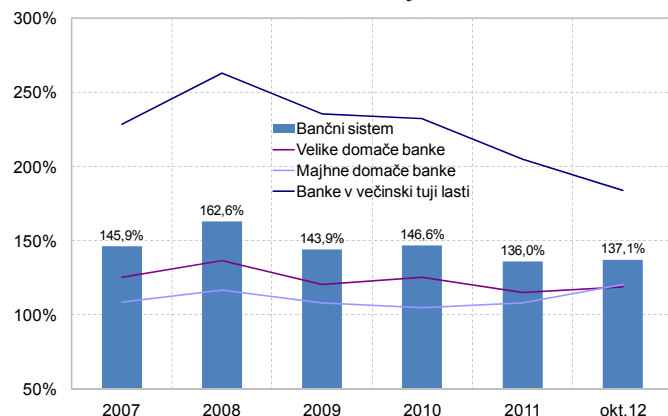

Razmerje med posojili bank nebančnemu sektorju (Loan-to-Deposit Ratio)

Padanje razmerja med posojili nebančnemu sektorju in vlogami nebančnega sektorja se je ustavilo.

Padanje razmerja med posojili nebančnemu sektorju in vlogami nebančnega sektorja, ki smo mu bili priča v slovenskem bančnem sistemu od leta 2009 dalje, se je ustavilo in se med decembrom 2011 in oktobrom 2012 celo povečalo za 1,1 odstotne točke na 137,1%. To je rezultat zmanjševanja vlog države v drugi polovici leta in vse nižje stopnje rasti vlog gospodinjstev. Kljub krčenju posojil nebančnemu sektorju, se je proces zniževanja razmerja med posojili in vlogami ustavil na relativno visoki ravni. Banke so v preteklih letih že v precejšnji meri zmanjšale odvisnost svoje kreditne aktivnosti od tujih finančnih trgov, vendar se novo stabilno ravnanje še ni vzpostavilo. Med skupinami bank se je v prvih desetih mesecih leta 2012 razmerje med posojili nebančnemu sektorju in vlogami nebančnega sektorja zmanjšalo le bankam v večinski tuji lasti, za 21,1 odstotne točke na 183,7%. Podatek potrjuje, da so banke v večinski tuji lasti v kriznih letih močno zmanjšale odvisnost od tujih virov financiranja. Razmerje med posojili nebančnemu sektorju in vlogami nebančnega sektorja se je od vrhunca, leta 2008, ko je znašal 262,7%, zmanjšal za 78,9 odstotne točke, s tem pa močno povečale konkurenco med bankami za primarne lokalne vire financiranja. Medtem ko so velike domače banke to razmerje v omenjenem obdobju zmanjšale za 17,5 odstotne točke, so majhne domače banke celo nekoliko povečale, za celoten sistem pa se je razmerje zmanjšalo za 25,5 odstotne točke. Vse to potrjuje izkušnje tujih bančnih sistemov iz preteklih finančnih kriz, da je proces zniževanja finančnega vzvoda v bankah in prilagajanje strukture financiranja bank zelo počasen in dolgotrajen proces.

Slika 3.18: Struktura virov financiranja bank v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Tabela 3.3: Prehajanje vlog nebančnega sektorja med skupinami bank v letu 2011 in v letu 2012 do oktobra v odstotkih

v%	Prirasti vlog NBS		Prirasti vlog NFD		Prirasti vlog DFO		Prirasti vlog države		Prirasti vlog gospodinjstev	
	do oktobra		do oktobra		do oktobra		do oktobra		do oktobra	
	v letu 2011	2012	v letu 2011	2012	v letu 2011	2012	v letu 2011	2012	v letu 2011	2012
Velike banke	1,1	-9,0	-9,2	-0,8	4,4	-24,8	15,3	-26,7	0,0	-4,6
Majhne banke	-5,9	-9,3	-21,3	-15,5	-36,9	-21,5	0,6	-25,7	2,8	-1,3
Banke v večinski tuji lasti	12,2	11,6	11,2	6,1	99,3	39,4	18,0	9,8	7,1	7,5
Skupaj	2,8	-4,1	-4,4	0,1	13,8	-6,4	13,6	-21,3	1,7	-1,6

Vir: Banka Slovenije

S preusmeritvijo bank v večinski tuji lasti na domače vire financiranja se je povečala konkurenca med bankami za pridobivanje vlog nebančnega sektorja. Pri tem so banke v večinski tuji lasti uspele pridobiti del odliva vlog nebančnega sektorja iz domačih bank, predvsem vlog gospodinjstev. Pri teh vzrok za selitev ni izključno v višjih obrestnih merah, temveč na kratek rok tudi pridobivanje vlog na percepciji varnosti bank v večinski tuji lasti v primerjavi z domačimi bankami. Banke v večinski tuji lasti so tudi povečale vloge drugih finančnih družb, predvsem zaradi višje bonitetne ocene, ki vpliva na naložbe zavarovalnic. Zaradi v povprečju ugodnejših posojilnih obrestnih mer bank v večinski tuji lasti so se ob sklepanju novih posojil komitenti odločali tudi za prenos prostih likvidnih sredstev k tej skupini bank.

Med dolgoročnimi dejavniki, ki vplivajo na upočasnjeno rast oz. v tretjem četrtletju na zniževanje vlog v bankah, je vztrajno razdolževanje do tujine in krčenje kreditne aktivnosti.

Banke v večinski tuji lasti večajo vloga nebančnega sektorja, kar veča konkurenco za pridobivanje primarnih domačih virov financiranja.

3.5 Stroški financiranja bank

Povprečni stroški financiranja bank so se v prvih treh četrtletjih leta 2012 povečali za 0,65 odstotne točke, na 3,95%, zaradi zvišanja povprečnih stroškov kapitala. Stroški dolžniškega financiranja bank so se v istem obdobju znižali zaradi zniževanja obrestnih mer na mednarodnih finančnih trgih in povečanja deleža cenejših virov v strukturi financiranja bank.

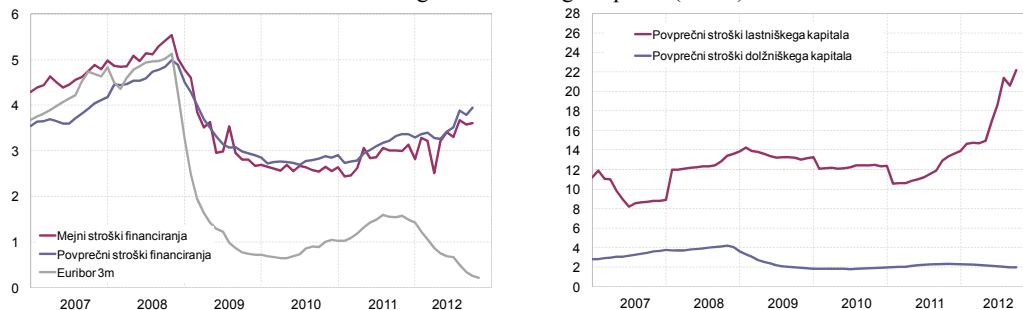
V prvih desetih mesecih leta 2012 se je 3-mesečni EURIBOR močno znižal. Medtem ko je še decembra 2011 znašal 1,42%, se je v povprečju oktobra 2012 znižal na 0,21%. Znižanje povprečnih stroškov dolžniških virov financiranja je le deloma sledilo znižanju obrestnih mer na finančnih trgih. V strukturi virov financiranja bank se je sicer v letu 2012 povečal delež cenejših virov. Najbolj se je znižal delež financiranja na grosističnih finančnih trgih. Pri tem so polovico znižanja prispevali izdani dolžniški vrednostni papirji, ki predstavljajo relativno najdražji vir dolžniškega financiranja. Hkrati se je med viri financiranja marca 2012 razmeroma močno povečal delež cenejših virov ECB.

Stroški financiranja v letu 2012 so se zvišali zaradi povišanih stroškov kapitala.

Stroški dolžniškega financiranja so se v letu 2012 zniževali.

Po znižanju ključne obrestne mere ECB decembra 2011 in julija 2012 ter zaradi velike presežne likvidnosti se je trend zniževanja obrestnih mer nadaljeval. Zniževanje obrestnih mer na mednarodnih finančnih trgih in nadomestitev izdanih vrednostnih papirjev bank z viri pri ECB torej ugodno vplivata na zatečene povprečne stroške dolžniškega financiranja.

Slika 3.19: Povprečni in mejni stroški financiranja bank (levo) in povprečni stroški lastniškega in dolžniškega kapitala (desno) v odstotkih

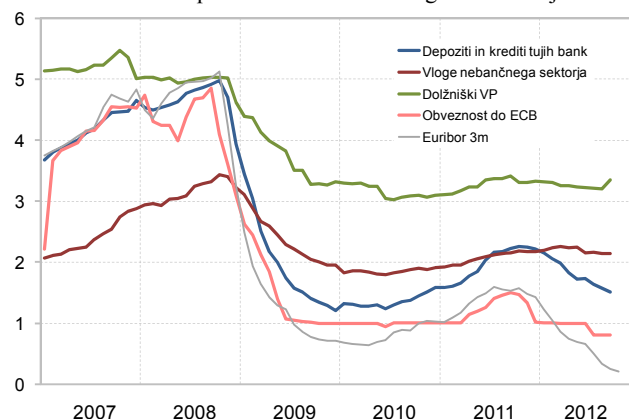

Vir: Banka Slovenije, LJSE

Med dolžniškimi viri financiranja se je cena povprečnega financiranja najbolj znižala obveznostim do tujih bank.

Lastniško financiranje bank je bilo najdražje. Njegova cena je septembra 2012 znašala 22,2%, v primerjavi z decembrom 2011 se je zvišala za 8,3 odstotnih točk. Znižanje tržnih obrestnih mer se je pri posameznih oblikah dolžniškega financiranja različno odrazilo. Povprečni stroški za vloge nebančnega sektorja v višini 2,1% in za izdane dolžniške vrednostne papirje s 3,4% septembra 2012 so bili primerljivi z lanskimi in se torej niso znižali. Se pa je znižala povprečna obrestna mera za obveznosti do tujih bank, za 0,71 odstotne točke, na 1,5%.

Slika 3.20: Povprečni stroški dolžniškega financiranja bank v odstotkih

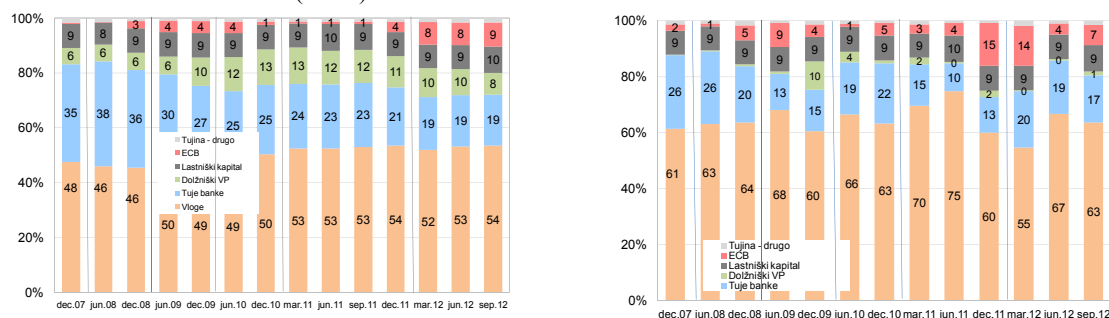
Vir: Banka Slovenije

Povprečni stroški financiranja bank z dolžniškimi vrednostnimi papirji se letos do konca septembra niso spremenili in ostajajo 3,4%. V letu 2012 so se banke preko izdanih dolžniških vrednostnih papirjev razdolžile. Potem ko so večje slovenske banke v prvih dveh letih krize nadomeščale izpad virov pri tujih bankah z izdajami dolžniških vrednostnih papirjev, so že v letu 2011 in prvi polovici 2012 predčasno zmanjševale obseg tovrstnih obveznosti zaradi relativno višjih stroškov in stroškov državne garancije.

Dinamika rasti vlog gospodinjstev pri bankah je sredi leta 2012 postala negativna. Pri vlogah nebančnega sektorja in vlogah gospodinjstev z obrestnimi merami navzgor odstopajo majhne domače banke, navzdol pa banke v večinski tuji lasti. Vendar se obrestne mere za vloge gospodinjstev v letošnjem letu niso znižale v enaki meri kot se je znižal EURIBOR.

Slika 3.21: Struktura stanj (levo) in tokov finančnih virov bank – polletne oz. četrtletne vsote (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

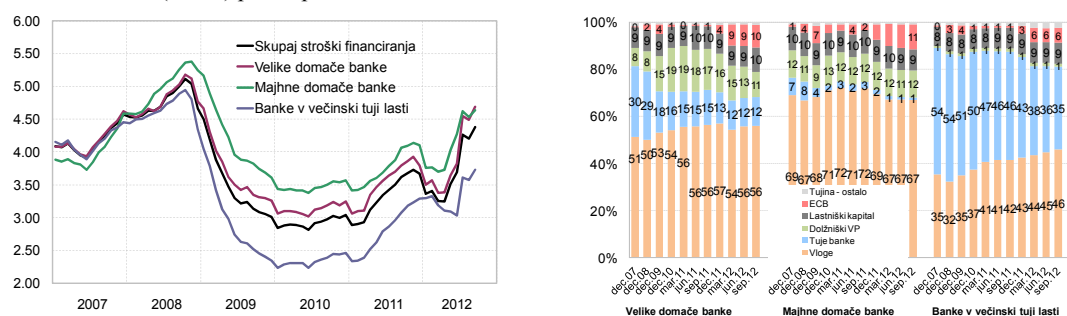
Razlike v stroških financiranja med skupinami bank

Najnižje povprečne stroške financiranja so imele septembra 2012 banke v večinski tuji lasti, 3,3%, sledili sta jim obe skupini domačih bank, s 4,2%. V letu 2012 se je razlika med obema največjima skupinama bank povečala na 0,9 odstotne točke. Upoštevajoč le dolžniške vire financiranja, ki predstavljajo veliko večino bančnih virov, se je razlika med najpomembnejšima skupinama bank povečala le za desetinko odstotne točke in je septembra znašala 0,7 odstotne točke.

Povprečna cena dolžniških virov financiranja je bila z 1,5% najnižja pri skupini bank v večinski tuji lasti, kar odraža najugodnejšo strukturo financiranja te skupine bank, ki ima med svojimi viri najvišji delež obveznosti do tujih bank. Ta je kljub razdolževanju septembra še vedno znašal 35% virov financiranja. Pri skupini velikih domačih bank je povprečni strošek dolžniškega financiranja septembra 2012 znašal 2,16%, pri skupini majhnih domačih bank pa 2,49%. V letu 2012 je stroške dolžniškega financiranja najbolj znižala skupina bank v večinski tuji lasti, za 0,38 odstotne točke, manj pa skupina bank v večinski domači lasti, za 0,27 odstotne točke. Pri skupini majhnih domačih bank so stroški dolžniškega financiranja v prvih devetih mesecih leta 2012 stagnirali.

Banke v večinski tuji lasti se financirajo z najcenejšimi viri.

Slika 3.22: Povprečni stroški financiranja (levo) in struktura stanj virov financiranja (desno) po skupinah bank v odstotkih

Vir: Banka Slovenije, LJSE

V obdobju finančne krize se je v strukturi virov financiranja najbolj zmanjšalo financiranje bank pri tujih bankah in financiranje z izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji. Delež vlog nebančnega sektorja v virih narašča kljub zmanjšanju njihovega obsega. Ostale oblike financiranja, razen virov pri ECB, so se namreč zniževale hitreje. Zlasti za banke v večinski tuji lasti so vloge nebančnega sektorja vse pomembnejše. Te banke se vse bolj osredotočajo na financiranje na slovenskem detajlističnem trgu, medtem ko do tujine obnavljajo le del obveznosti. Delež vlog nebančnega sektorja se je pri skupini bank v večinski tuji lasti v prvih devetih mesecih leta 2012 povečal za 4 odstotne točke, na 46%, v primerjavi s koncem leta 2008 se je povečal za 14 odstotnih točk. Delež vlog nebančnega sektorja med viri pri obeh ostalih skupinah bank je bil konec septembra 2012 primerljiv s tistim ob koncu preteklega leta. Pri velikih domačih bankah je znašal 56%, pri majhnih domačih bankah pa 67%.

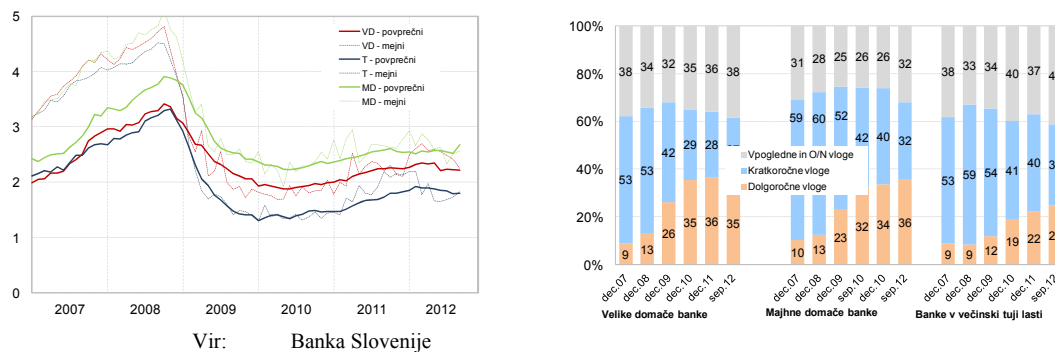
Pri vlogah nebančnega sektorja so se v letu 2012 ohranjale relativno velike razlike med posameznimi skupinami bank. Z vlogami so se septembra najdražje financirale majhne domače banke, povprečen strošek tovrstnega financiranja je znašal 2,6%, sledile so velike domače banke z 2,2% in banke v večinski tuji lasti s povprečnimi stroški v višini 1,8%.

V strukturi virov financiranja je letos narasel delež virov ECB, zmanjšal pa se je delež grosističnih virov financiranja.

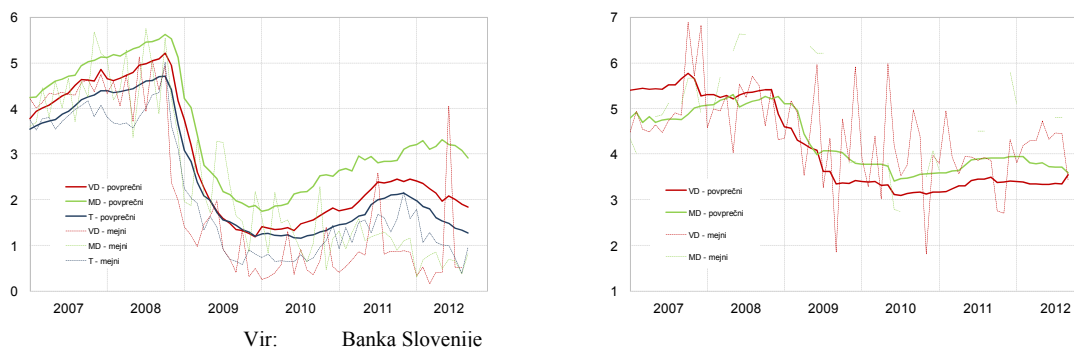
Delež vlog nebančnega sektorja v strukturi virov financiranja narašča.

Zmanjševanje obrestnih mer na finančnih trgih se je najbolj odrazilo v nižjih stroških financiranja z obveznostmi do tujih bank. Kljub temu je bilo znižanje manjše kot znižanje EURIBOR. Ti stroški so se najbolj znižali pri skupini bank v večinski tuji lasti, za 0,8 odstotne točke na 1,3%, sledi jim skupina velikih domačih bank z znižanjem za 0,6 odstotne točke, na 1,8%, in skupina majhnih bank z znižanjem za 0,3 odstotne točke, na 2,9%.

Slika 3.23: Povprečni in mejni stroški financiranja za vloge nebančnega sektorja¹¹ (levo) in originalna ročna struktura stanja vlog (desno) po skupinah bank v odstotkih

Slika 3.24: Povprečni ter mejni stroški financiranja za obveznosti do tujih bank (levo) in iz naslova izdanih vrednostnih papirjev po skupinah bank (desno) v odstotkih

Stroški izdanih vrednostnih papirjev bank se pri obeh skupinah bank v večinski domači lasti septembra skoraj niso razlikovali. V letu 2012 so se pri skupini bank v večinski domači lasti nekoliko povečali, za 0,14 odstotne točke, na 3,5%, pri skupini majhnih domačih bank pa zmanjšali, za 0,35 odstotne točke, na 3,6%.

V prihodnje ne moremo pričakovati bistvenega znižanja stroškov dolžniškega financiranja.

Stroški financiranja bank so se v devetih mesecih leta 2012 znižali zaradi povečanja virov ECB, znižanja obrestnih mer ECB in znižanja euriborjev na finančnih trgih. Obe 3-letni operaciji dolgoročnega refinanciranja sta pomembno ublažili cenovne pritiske na strani financiranja bank. Vendar pa se stroški novega financiranja na grosističnih trgih ne zmanjšujejo, obenem pa zmanjšanje stroškov financiranja ne odtehta zmanjšanja obrestnih prihodkov. V danih razmerah ni mogoče pričakovati bistvenega znižanja stroškov financiranja bank zaradi naslednjih dejavnikov: obrestne mere na mednarodnih finančnih trgih so se znižale na zelo nizke ravni, novo financiranje bank na tujih bančnih trgih bi bilo trenutno dražje od obstoječega in zelo omejeno, povečuje se delež vlog nebančnega sektorja pri katerih se stroški niso znižali.

¹¹ Prikazana je skupna obrestna mera ne glede na ročnost in sektor imetnika vlog.

4 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA IN DOHODKOVNO TVEGANJE BANK

Dohodkovno tveganje bank je visoko. Povečujejo ga slabe makroekonomske razmere, nadaljnje slabšanje kakovosti kreditnega portfelja, nizki odpisi slabih terjatev ter zmanjševanje kreditiranja. Kljub visokim stroškom oslabitev in rezervacij v zadnjih letih, so bili ti leta 2012 do konca oktobra za 19% višji, kot v primerljivem obdobju leta 2011. Njihov delež v bruto dohodku je v prvih desetih mesecih znašal blizu dveh tretjin, kljub ugodnim začasnim učinkom povečanja neobrestnih prihodkov v juniju na povečanje bruto dohodka zaradi predčasnih odkupov podrejenega dolga.

Izguba bančnega sistema pred obdavčitvijo je v prvih desetih mesecih leta 2012 znašala 155 mio EUR. V primerjavi z enakim obdobjem leta 2011 se je izguba povečala za 31 mio EUR. Letošnje leto bo bančni sistem posloval že tretje leto zapored z izgubo. To dodatno odvrta potencialne vlagatelje v slovenske banke. Neto obrestni prihodki bank so bili do konca oktobra za 11,3% nižji od primerljivih leto prej zaradi hitrejšega zniževanja obrestnih prihodkov od obrestnih odhodkov. Negativen poslovni rezultat bo brez radikalnejših sprememb v bančnem sistemu prisoten tudi v letu 2013.

Izguba v bančnem sistemu pred obdavčitvijo je do konca oktobra znašala 155 mio EUR.

Tabela 4.1: Izkaz poslovnega izida v obdobju januar-oktober 2012

	2010	Strukt.	2011	Strukt.	2012	Strukt.	Medl. rast.
v mio EUR; rasti v %	jan.-dec	%	jan.-dec	%	jan.-okt	%	okt. 2012/okt. 2011
Prihodki od obresti	2.055		2.184		1.657		-9,8
Odhodki od obresti	1.017		1.178		900		-8,5
Čiste obresti	1.038	70,4	1.007	68,3	757	62,9	-11,3
Neobrestni prihodki	437	29,6	423	28,7	535	44,5	53,0
od tega neto opravnine	343	23,3	340	23,1	276	23,0	-3,5
od tega čisti dobički/izgube iz FS in obvez. namenjenih trgovanju	-49	-3,3	-10	-0,7	10	0,8	-178,4
Bruto dohodek	1.474	100,0	1.430	97,0	1.292	107,4	7,4
Operativni stroški	766	51,9	763	51,7	607	50,5	-2,3
od tega stroški dela	413	28,0	408	27,7	333	27,7	-1,6
Neto oslabitve in rezervacije	810	54,9	1.206	81,8	840	69,8	19,0
od tega neto oslabitve FS mer po odplač. v red. in rezervacije	639	43,3	949	64,4	752	62,5	25,9
Dobiček pred obdavčitvijo	-101	-6,9	-539	-36,6	-155	-12,9	24,8
Davki.	3		95		-31		...
Dobiček po obdavčitvi	-98		-444		-187		...

Vir: Banka Slovenije

Na visoko dohodkovno tveganje vplivajo naslednji dejavniki. Rast neto obrestnih prihodkov se je v letu 2012 zniževala. Razlog je zmanjševanje obrestnih prihodkov, saj so se do konca oktobra močno znižali, medletno za -9,8%, medtem ko je bila rast še konec prvega četrtletja pozitivna. Zmanjšanje obrestnih prihodkov je posledica zmanjševanja kreditiranja in povečanih oslabitev posojil, kar vpliva na nižja stanja posojil in posledično nižje obračunane obrestne prihodke bank.

Zmanjševanje obrestnih odhodkov ugodno vpliva na (bruto) dohodek bank, vendar je kratkotrajno. Medtem ko je bila še konec prvega četrtletja leta 2012 njihova rast pozitivna v višini 5,5%, se je do konca oktobra znižala na -8,5%. Na to so vplivali zmanjšanje obsega virov financiranja, nižje obrestne mere na mednarodnih finančnih trgih in bolj ugodna struktura financiranja. V njej se je zniževal delež dražjih virov, naraščal pa je delež relativno cenejših virov ECB. Kljub temu je zmanjšanje obrestnih prihodkov preseglo zmanjšanje obrestnih odhodkov.

Na rast neto neobrestnih prihodkov na ravni bančnega sistema so vplivali predvsem izjemni dogodki povezani s predčasnimi odkupi podrejenih obveznosti. Obseg neto prihodkov iz opravnin se je zmanjševal zaradi zniževanja posojilne aktivnosti, prihodki iz trgovanja pa so bili zelo omejeni zaradi razmer na kapitalskih in deviznih trgih. Bruto dohodek bančnega sistema je bil do konca oktobra 2012 za 7,4% višji kot leto prej v enakem obdobju zaradi junijskega in julijskega povečanja prihodka bank iz naslova predčasnih odkupov podrejenih obveznosti z diskontom.

Banke so močno izpostavljene dohodkovnemu tveganju zaradi zniževanja neto obresti in zaradi kreditnega tveganja.

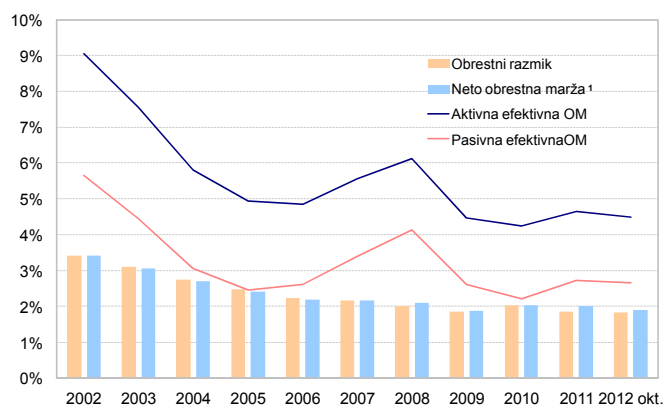
Neto obrestni prihodki in obrestna marža

Aktivne in pasivne efektivne obrestne mere so se v letu 2012 znižale v enakem obsegu.

Neto obresti se znižujejo hitreje kot bilančna vsota, zato se je neto obrestna marža dodatno znižala. Do oktobra je bilo znižanje obrestnih odhodkov za 5,4 odstotne točke večje od medletnega znižanja bilančne vsote. Obrestna marža v bančnem sistemu, izračunana na celotno bilančno vsoto, je do oktobra 2012 znašala 1,9%. Znižanje neto obresti je posledica večjega znižanja obrestnih prihodkov bank od obrestnih odhodkov bank.

Povprečne aktivne in pasivne efektivne obrestne mere so se v tretjem četrtletju 2012 glede na zadnje četrtletje leta 2011 znižale za slabo polovico odstotne točke; povprečna aktivna obrestna mera na 4,2% in povprečna pasivna obrestna mera na 2,3%. Razmik izračunan za povprečje zadnjega leta se je znižal za desetinko odstotne točke, na 1,8%.

Slika 4.1: Gibanje povprečne aktivne in pasivne obrestne mere, obrestnega razmika in obrestne marže na obrestonosno aktivo v odstotkih

Opomba: ¹Vrednost za oktober je izračunana kumulativno za obdobje jan.-oktober 2012.

Vir: Banka Slovenije

Razlike v ustvarjanju in porabi bruto dohodka po skupinah bank

Neto obresti so se leta 2012 zmanjšale pri vseh skupinah bank.

Rast neto obresti je bila v prvih desetih mesecih letošnjega leta negativna pri vseh skupinah bank. Bankam v večinski tuji lasti in velikim domačim bankam se je obseg obrestnih prihodkov zmanjšal za okrog 12%, majhnim domačim bankam pa za dobrih 5%. Slednjim se je obseg neto obresti najbolj zmanjšal že v letu 2011. Neto neobrestni prihodki so se zaradi že navedenih razlogov najbolj povečali pri velikih domačih bankah, pri ostalih dveh skupinah bank pa so stagnirali oziroma le zmerno narasli. Banke v večinski domači lasti, predvsem velike domače banke, so v letu 2012 zniževale operativne stroške.

Stroški oslabitev in rezervacij v bruto dohodku so bili do oktobra 2012 najvišji pri skupini majhnih domačih bank.

Stroški oslabitev in rezervacij so se v prvih desetih mesecih leta 2012, glede na enako obdobje leto prej, najbolj povečali pri skupini majhnih domačih bank, kar za 84%, zmanjšali pa so se le pri bankah v večinski tuji lasti, ki so zanje porabile tudi najmanjši del bruto dohodka.

Banke v večinski domači lasti so imele zaradi izgube pred obdavčitvijo negativen donos na kapital in na aktivo. Donos na povprečni kapital (ROE) pred obdavčitvijo je pri tej skupini bank konec oktobra 2012 znašal -1,4%, donos na povprečno aktivo pa -0,6%. Banke v večinski tuji lasti so imele zaradi dobička pozitivne vrednosti obeh kazalnikov. Njihov donos na povprečno aktivo je znašal 0,14%, donos na kapital pa 1,54%.

Tabela 4.2: Nastanek oziroma poraba bruto dohodka bank glede na posamezno skupino bank v odstotkih

	Medletne rasti v %				Delež v bruto dohodku v %			
	Velike domače banke	Majhne domače banke	Banke v več. tuji lasti	Bančni sistem	Velike domače banke	Majhne domače banke	Banke v več. tuji lasti	Bančni sistem
Neto obrestni prihodki								
2011	-3,1	-13,3	0,3	-3	67,5	76,2	74,9	70,4
okt. 2012	-11,8	-5,2	-12	-11,3	52,3	75	70,2	58,6
Neobrestni prihodki								
2011	0,8	-23	-6,9	-3,1	32,5	23,8	25,1	29,6
okt. 2012	78,6	-0,9	4,3	53	47,7	25	29,8	41,4
Operativni stroški								
2011	-2,8	-0,8	4,5	-0,4	51,1	59,6	56,4	53,4
okt. 2012	-4,8	-0,9	1,8	-2,4	41,4	59,1	58,2	47
Oslabitev in rezervacije								
2011	66	38,4	-7,8	48,9	109,5	71,4	35,5	84,4
okt. 2012	21,2	84,2	-10	19	75	82,7	35	65
Dobiček								
2011	263,3	-535,2	-11,3	431,4	-60,6	-31	8,1	-37,7
okt. 2012	-12,6	...	-39,5	24,8	-16,3	-41,8	6,8	-12

Vir: Banka Slovenije

Visoka marža finančnega posredništva oktobra 2012 v višini 3,38% pri domačih bankah je bila posledica zvišanja neobrestnih prihodkov v juniju. Še maja je znašala le 2,6%. Skupina bank v večinski tuji lasti je pred porastom neobrestnih prihodkov pri skupini velikih domačih bank sicer poslovala z višjo maržo finančnega posredništva. Ta je znašala 2,98%. Banke v večinski domači lasti so poslovale z nižjo neto obrestno maržo, z 1,84%, kot banke v večinski tuji lasti, z 1,98%. Ob zniževanju nominalnega obsega stroškov je bil pri domačih bankah v primerjavi z bankami v večinski tuji lasti nekoliko nižji tudi delež operativnih stroškov v povprečni bilančni vsoti. Vrednost tega kazalnika je pri domačih bankah znašala 1,45%, pri bankah v večinski tuji lasti 1,68%. Po drugi strani je vrednost kazalnika, ki kaže razmerje med oslabitvami finančnih sredstev merjenih po odplačni vrednosti in bruto aktivu, pri velikih domačih bankah oktobra 2012 dosegala visokih 9%, medtem ko je pri bankah v večinski tuji lasti znašala le 4,3%.

Banke v večinski domači lasti so poslovale z nižjo neto obrestno maržo kot banke v večinski tuji lasti.

Tabela 4.3: Kazalniki poslovanja bank v obdobju januar – oktober 2012 v odstotkih

v %	Konec obdobja				
	2009	2010	2011	okt. 11	okt. 12
Profitabilnost					
Marža finančnega posredništva*	2,87	2,87	2,86	2,89	3,22
Donos na aktivno (ROA)	0,32	-0,20	-1,08	-0,30	-0,39
Donos na kapital (ROE)	3,85	-2,36	-12,67	-3,47	-4,56
Obrestna marža na obrestonosno aktivno	1,98	2,13	2,13	2,16	1,99
Neto neobrestni prihodki/oper. stroški	64,45	57,01	55,45	56,26	88,08
Stroški poslovanja					
Stroški dela/povp. aktiva	0,84	0,80	0,82	0,81	0,83
Drugi stroški/povp. aktiva	0,70	0,69	0,71	0,68	0,68
Kakovost aktive					
Oslabitev finančnih sredstev merjenih po odplačni vrednosti/Bruto aktiva	3,02	4,20	5,90	5,38	7,54

Opomba: * Bruto dohodek/povprečna aktiva

Vir: Banka Slovenije

5 LIKVIDNOSTNO TVEGANJE

Likvidnostno tveganje merjeno s količnikom likvidnosti prvega razreda likvidnostne lestvice je bilo do konca novembra 2012 zmerno in glede na leto 2011 nižje. Vendar je likvidnost slovenskih bank, predvsem domačih, bolj kot v preteklosti odvisna od sredstev Evrosistema.

Neto zadolženost bank pri Evrosistemu se je leta 2012 do novembra povečala, prosti sklad premoženja za zastavo pri ECB se je prepolovil, a je na ravni bančnega sistema s 34% zadovoljiv. Likvidnostno tveganje je koncentrirano pri bankah z najnižjim deležem prostega sklada. Obseg sekundarne likvidnosti se je zmanjšal za 4%, najbolj pri skupini velikih domačih bank.

Sodelovanje na denarnem trgu nezavarovanih posojil slovenskih bank do Evrosistema se je v letu 2012 zmanjšalo zaradi povečanega nezaupanja na evropskem medbančnem trgu in manjšega obsega presežnih likvidnih sredstev, ki so jih slovenske banke plasirale v tujino. Zaradi znižanja presežne likvidnosti se znižuje tudi obseg poslovanja na slovenskem medbančnem trgu.

Kazalniki likvidnosti

Količnik likvidnosti prvega reda je bil leta 2012 v povprečju višji kot leto prej.

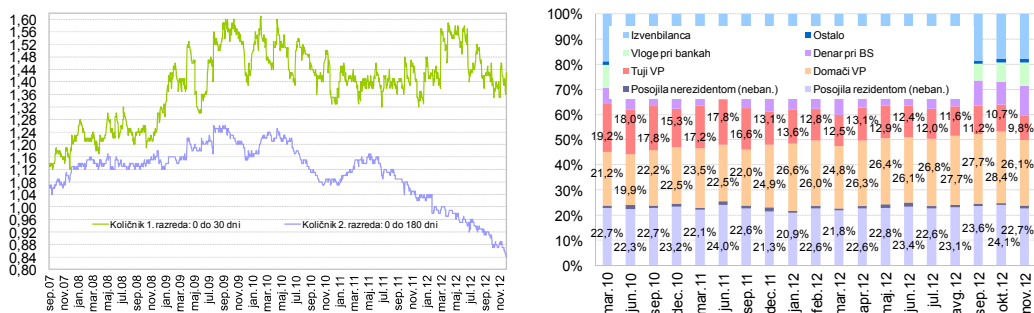
Količnik likvidnosti prvega razreda likvidnostne lestvice (LK1) je do konca novembra 2012 v povprečju znašal 1,46 in bil za 0,06 točke višji od povprečja leta 2011. Po porastu LK1 v prvem četrtletju 2012, zaradi pridobljenih virov na februarški dražbi triletno operacije dolgoročnega refinanciranja (ODR) pri ECB, se je LK1 opazneje znižal julija in septembra zaradi zapadlosti in poplačil obveznosti iz izdanih dolžniških vrednostnih papirjev s poroštvom države pri dveh bankah. LK1 je bil konec novembra 2012 na nivoju lanskega decembra.

Trenutna zadovoljiva likvidnost slovenskih bank je posledica pridobljenih sredstev od ECB.

Zadovoljiva likvidnost slovenskega bančnega sistema je v veliki meri posledica sredstev pridobljenih pri Evrosistemu. Odvisnost od pretežno enega vira povečuje likvidnostno tveganje. Med skupinami bank so temu tveganju najbolj izpostavljene domače banke. Banke v večinski tuji lasti imajo zagotovljen vir pri matičnih bankah, zato na dražbah ECB sodelujejo v manjši meri.

Količnik likvidnosti drugega razreda (LK2) je do novembra 2012 v povprečju znašal 0,95, kar je bilo 0,15 manj od povprečja leto prej. Razloga zmanjšanja sta poplačilo obveznosti iz zapadlih izdanih dolžniških vrednostnih papirjev in skrajševanje ročnosti obveznosti bank do tujine.

Slika 5.1: Gibanje dnevni količnikov likvidnosti prvega in drugega razreda likvidnostne lestvice (levo) in struktura sredstev, ki se upoštevajo v izračunu količnika likvidnosti prvega razreda (desno), v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

LK1 se je najbolj povečal pri velikih domačih bankah.

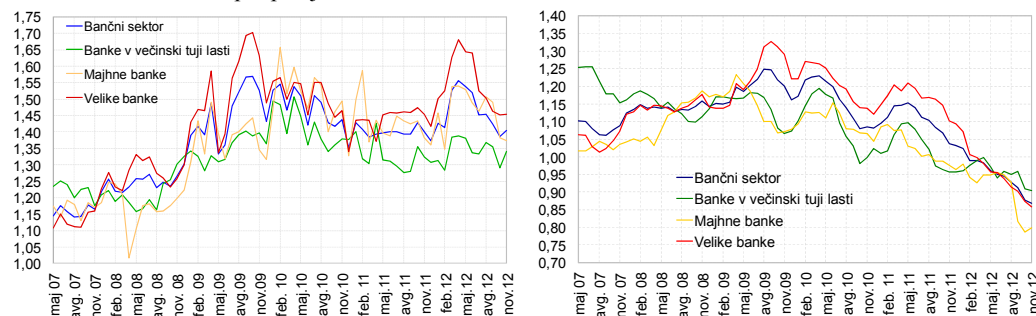
Razlike v višini LK1 so se med skupinami bank v tekočem letu povečale. LK1 se je pri domačih bankah povečal, med njimi najbolj pri velikih domačih bankah za 0,1, na 1,55, medtem ko je pri bankah v večinski tuji lasti ostal na ravni povprečja leta 2011. To je posledica sodelovanja bank na dražbi ODR, kjer so večino sredstev pridobile domače banke.

LK2 se je postopno zmanjševal skozi celotno leto 2012 pri vseh skupinah bank. Najbolj se je znižal pri velikih domačih bankah, v povprečju za 0,21, na 0,95, predvsem zaradi

zapadlosti izdanih dolžniških vrednostnih papirjev in skrajševanja ročnosti obveznosti bank do tujine.

Slika 5.2: Količniki likvidnosti prvega razreda (od 0 do 30 dni; levo), in drugega razreda (od 0 do 180 dni; desno) likvidnostne lestvice po skupinah bank, mesečna povprečja

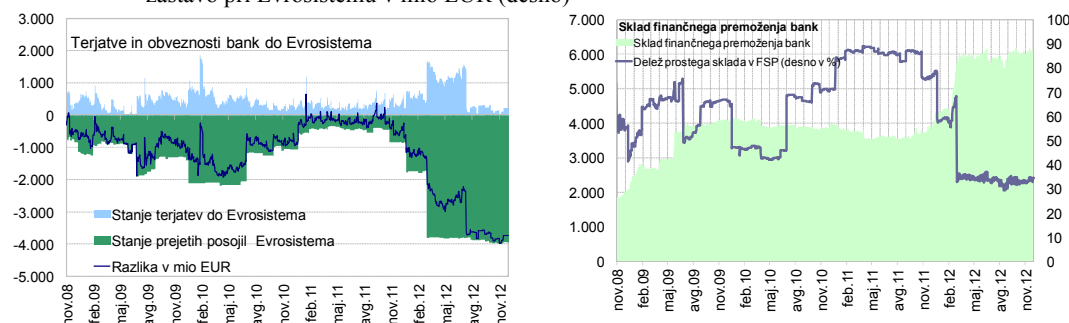
Vir: Banka Slovenije

Neto zadolženost pri Evrosistemu se je povečala po udeležbi slovenskih bank na dražbi triletno ODR konec februarja. Presežna sredstva so banke nalagale v mejni depozit, kar je povečalo terjatve do Evrosistema. Po znižanju obrestne mere za mejni depozit na nič v prvi polovici julija, so banke ta sredstva ohranile na svojih transakcijskih računih, kar je povečalo neto zadolženost pri Evrosistemu. Konec oktobra 2012 je ta znašala 3,9 mrd EUR oziroma 8,4% bilančne vsote bank.

Neto zadolženost pri Evrosistemu se je povečala.

Obseg sklada finančnega premoženja primerne za zastavo pri Evrosistemu je konec novembra 2012 znašal 6,2 mrd EUR in je bil v primerjavi s koncem leta 2011 višji za 1,8 mrd EUR. Delež prostega sklada bančnega sistema se je po udeležbi bank na dražbi triletno ODR konec februarja prepolovil in nato do konca novembra ostal stabilen na ravni okoli 34%. Likvidnostno tveganje se povečuje pri bankah z najnižjim deležem prostega sklada.

Slika 5.3: Terjatve, obveznosti in neto pozicija poslovnih bank do Evrosistema v mio EUR (levo) in sklad finančnega premoženja bank, ki je primeren za zastavo pri Evrosistemu v mio EUR (desno)

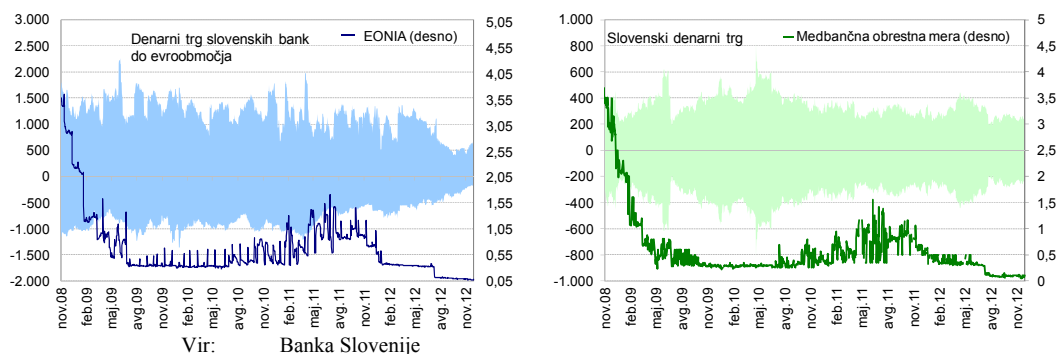

Vir: Banka Slovenije

Sodelovanje slovenskih bank na denarnem trgu nezavarovanih posojil do Evrosistema se je v letu 2012 do novembra zmanjšalo. Neto terjatve do tujih bank so se povečale za 559 mio EUR, na 430 mio EUR, pri čemer so se za 77 mio EUR povečala dana posojila v tujino in za 482 mio EUR zmanjšala prejeta posojila iz tujine. To je posledica povečanega nezaupanja na evropskem medbančnem trgu in manjšega obsega presežnih likvidnih sredstev, ki so jih slovenske banke v obliki posojil plasirale v tujino. Za 20%, na 236 mio EUR, se je letos zmanjšal obseg poslovanja na slovenskem medbančnem trgu, kar je odraz znižanja presežne likvidnosti.

Nezaupanje na evropskem medbančnem trgu se je odrazilo v zmanjšanju prejetih posojil iz tujine.

Slika 5.4: Stanje danih in prejetih nezavarovanih depozitov slovenskih bank na denarnem trgu Evrosistema (levo) in na slovenskem denarnem trgu (desno) v mio EUR ter gibanje obrestnih mer EONIA in obrestne mere na slovenskem medbančnem trgu v odstotkih

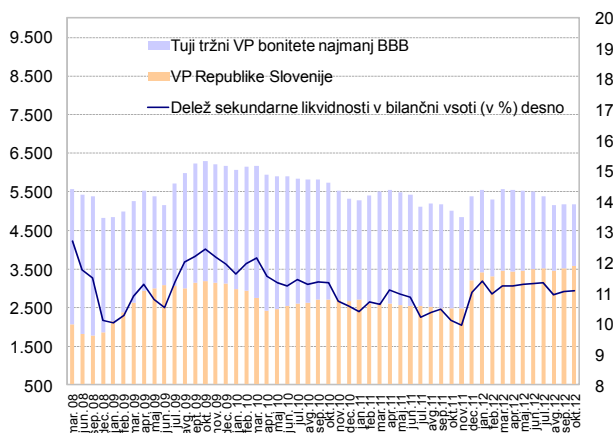
Vir: Banka Slovenije

Sekundarna likvidnost

Sekundarna likvidnost nižja za 4%, delež v bilančni vsoti je stabilen.

Obseg sekundarne likvidnosti se je letos do oktobra 2012 zmanjšal za 210 mio EUR, na 5,2 mrd EUR. Medtem ko so se naložbe v vrednostne papirje RS zaradi vpisa zakladnih menic povečale, se je obseg tujih tržnih vrednostnih papirjev najmanj bonitete BBB zmanjšal. Delež državnih vrednostnih papirjev Republike Slovenije se je v celotnem obsegu sekundarne likvidnosti povečal z 59,6% konec leta 2011, na 69,4% v oktobru 2012. Med skupinami bank so sekundarno likvidnost zmanjšale predvsem domače banke, ki zaradi oteženega dostopa do virov financiranja na mednarodnih finančnih trgih, zmanjšujejo naložbe v tuje tržne vrednostne papirje. Delež sekundarne likvidnosti v bilančni vsoti je ostal z 11,1% na ravni leta 2011 zaradi znižanja bilančne vsote.

Slika 5.5: Gibanje obsega sekundarne likvidnosti (mesečna povprečja v mio EUR) in njen delež v bilančni vsoti v odstotkih

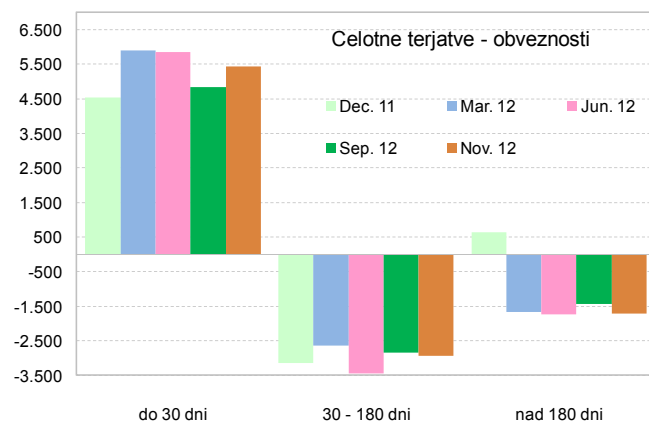

Vir: Banka Slovenije

Likvidnostna vrzel

Pozitivna likvidnostna vrzel v razredu s preostalo zapadlostjo do 30 dni je novembra 2012 znašala 5,4 mrd EUR oziroma 0,9 mrd EUR več kot konec leta 2011. Udeležba bank na dražbi ODR konec februarja je povečala likvidnostno vrzel v prvem četrtletju 2012, ki se je nato zaradi poplačil obveznosti in zapadlosti izdanih dolžniških vrednostnih papirjev bank v tretjem četrtletju zmanjšala. Njen novembrski porast je bil posledica povečanja stanj na računih centralne banke, zaradi porasta vpoglednih vlog države pri bankah po izdaji 10-letne obveznice Republike Slovenije v USD.

Slika 5.6: Likvidnostna vrzel kot razlika med celotnimi terjatvami in celotnimi obveznostmi, opredeljenimi v metodologiji likvidnostne lestvice, v mio EUR

Vir: Banka Slovenije

6 TVEGANJE REFINANCIRANJA BANK

Tveganje refinanciranja slovenskih bank ostaja visoko, kljub zmanjšanju obremenitev odplačil v krajših časovnih razdobjih po odplačilu obveznosti v tujini v letu 2012. Velika negotovost na mednarodnih finančnih trgih, poslabšane bonitetne ocene države in bank ter vse večji poudarek bank v večinski tuji lasti na detajlistične vire financiranja, so leta 2012 vplivale na nadaljevanje odplačevanja obveznosti do tujine in s tem na krčenje bančnih bilanc. Verjetno je, da se bo leta 2013 ta proces upočasnjeno nadaljeval.

Banke so nekoliko manj izpostavljene bremenu odplačil v krajših časovnih obdobjih. Oktobra 2012 je bankam v obdobju do enega leta zapadlo 26% obveznosti do tujine¹², oktobra 2011 pa 31%. Bankam bo v obdobju enega leta (do oktobra 2013) zapadlo v plačilo 2,3 mrd EUR obveznosti do tujine, pred enim letom je ta vrednost znašala 4,1 mrd EUR. Hkrati bankam v obdobju do enega leta zapade za 1,6 mrd EUR vlog širše države¹³, od skupno 2,7 mrd EUR dolga, kar je skoraj primerljivo s predhodnim letom.

Banke so decembra 2011 in februarja 2012 z viri ročnosti treh let, pridobljenimi na operacijah dolgoročnega refinanciranja pri Evrosistemu ublažile pritisk zapadanja virov na grosističnih trgih. Obveznosti do Evrosistema so se do konca oktobra 2013 povečale na 3,9 mrd EUR ter zmanjšale tveganje refinanciranja bank v letu 2013. Kljub temu pa ta vir financiranja ne predstavlja dokončne rešitve pri prestrukturiranju virov financiranja bank.

V letu 2012 so se poslabšale bonitetne ocene dolgoročnega dolga države in bank. Morebitno nadaljnje poslabšanje bi lahko znižalo vrednost sklada primerne premoženja za zastavo pri operacijah pri ECB. S tem bi se dostopnost bank do virov Evrosistema zmanjšala in tveganje refinanciranja povečalo. Kratkoročna obremenitev z zapadanjem dolga do tujine se je v letu 2012 zmanjšala, vendar imajo banke na razpolago bistveno manj prostega premoženja primerne za zastavo pri operacijah pri Evrosistemu kot v letu 2011.

Obseg novo najetih posojil bank v tujini je bil v letu 2012 skromen, posojila so bila kratkoročna in po fiksnih obrestnih merah. Te so leta 2012, tako kot leto prej, v povprečju znašale okrog 2%. Struktura zapadanja dolga (vključeni so tudi izdani dolžniški vrednostni papirji) do tujine je manj ugodna pri skupini bank v večinski tuji lasti kot pri bankah v večinski domači lasti. V obdobju enega leta slednjim zapade 20% dolga do tujine, bankam v večinski tuji lasti pa 31%. Razlika je še večja v obdobju do dveh let, ko bankam v večinski domači lasti zapade 23% dolga do tujine, bankam v večinski tuji lasti pa 46%.

6.1 Viri financiranja bank na grosističnih trgih in pri ECB

a) Vloge širše države pri bankah

V obdobju od oktobra 2012 do oktobra 2013 bo bankam zapadlo dobrih 60% vlog širše države.

Potem ko je država v obdobju krize postala pomemben vir financiranja bank, je v letu 2012 pričela postopoma umikati vloge iz bank. V prvih desetih mesecih leta je zmanjšanje vlog širše države znašalo 733 mio EUR, tako da so oktobra 2012 predstavljale slabih 12% vlog nebančnega sektorja. Glede na preostalo zapadlost vlog širše države po podatkih za konec oktobra 2012 bankam zapade v obdobju enega leta za 1,6 mrd EUR teh vlog, v obdobju dveh let pa 2,6 mrd EUR.

Največji in najbolj variabilni, del vlog širše države pri bankah so vezani depoziti Ministrstva za finance Republike Slovenije (MF RS). Konec oktobra 2012 je njihova vrednost znašala 1.537 mio EUR, predstavljale pa so 57% vseh vlog države. Vloge države pri bankah so se povečale konec oktobra in v začetku novembra 2012, potem ko je MF RS del kupnine pridobljene s prodajo 10-letne obveznice RS deponirala pri bankah.

Struktura zapadlosti vezanih vlog MF RS kaže, da so tveganju refinanciranja le teh na tej osnovi v obdobju zapadlosti do enega leta najbolj izpostavljene velike domače banke. Od 2,05 mrd EUR vlog MF RS pri bankah konec druge deкаде novembra 2012 sta bili dve tretjini vezani pri teh bankah.

¹² Med obveznosti do bank v tujini so vključeni tudi izdani dolžniški vrednostni papirji v tujini.

¹³ Gre za širšo državo, ki zajema enote centralne ravni države, enote republiške države, državne enote lokalne ravni in sklade socialnega zavarovanja (S.13).

Za banke v večinski domači lasti so vloge širše države relativno pomemben vir financiranja. Banke v večinski domači lasti imajo višji delež obveznosti do države v bilančni vsoti. Pri majhnih domačih bankah je oktobra 2012 znašal 8,6%, pri velikih domačih bankah 6,5% in pri bankah v večinski tuji lasti 3,8%. Pomen virov države v bilančni vsoti se je v letu 2012 zmanjšal pri vseh skupinah bank prav zaradi umika državnih depozitov iz bank.

Največji delež vlog države v bilančni vsoti imajo majhne domače banke, vendar je pri njih struktura zapadanja bolj ugodna kot pri ostalih dveh skupinah bank.

Tabela 6.1: Struktura zapadanja obveznosti bank iz naslova vlog Ministrstva za finance pri bankah (november 2012) v odstotkih

(v %)	Kumulativno zapadanje vlog države				Struktura obveznosti po ročnosti			
	Velike domače banke	Banke v večinski tuji lasti	Majhne domače banke	Sistem	Velike domače banke	Banke v večinski tuji lasti	Majhne domače banke	Sistem
Skupaj (v mio EUR)	1.390	417	242	2.050				
	Struktura v odstotkih							
Do 3 mes.	28,7	76,7	12,4	36,5	28,7	76,7	12,4	36,5
Nad 3 do 6 mes.	33,7	76,7	26,4	41,6	5,0	0,0	14,0	5,1
Nad 6 mes. do 1 leta	49,3	81,3	45,8	55,4	15,5	4,6	19,4	13,8
Do 1. aprila 2014	100,0	100,0	100,0	100,0	50,7	18,7	54,2	44,6
Skupaj					100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

b) Izdaja vrednostnih papirjev bank na finančnih trgih

V zadnjih dveh letih so banke zmanjševale obseg financiranja preko dolžniških vrednostnih papirjev; leta 2011 za 786 mio EUR in do oktobra 2012 za 1,5 mrd EUR. Na slednje so vplivali predčasni odkupi oziroma dokončna zapadlost 3-letnih obveznic dveh bank izdanih z garancijo države. Predvsem ti dve banki sta marca 2012 z delnim predčasnim odkupom obveznic zmanjšali obveznosti za 303 mio EUR. Nato so se junija te obveznosti zmanjšale za 768 mio EUR zaradi zapadlosti 3-letne obveznice ene banke. Septembra je zapadla tudi 3-letna obveznica druge banke izdana s poroštvo RS v preostalem znesku 281 mio EUR. SID banka je septembra in oktobra izdala enoletno obveznico v skupnem znesku 210 mio EUR. Obveznosti iz naslova izdanih dolžniških vrednostnih papirjev so se do konca oktobra 2012 znižale na 2,2 mrd EUR. Ker so banke obveznosti, ki so zapadle v letu 2012 odplačale, se je struktura ročnosti tega dolga po preostali zapadlosti podaljšala. Od 2,2 mrd EUR izdanih dolžniških vrednostnih papirjev oktobra 2012 je večina obveznosti pri velikih domačih bankah. Obremenjenost na segmentu najkrajših ročnosti se je po odplačilu obveznic zmanjšala. V obdobju enega leta bankam zapade le za 20% dolga na osnovi izdanih obveznic. Največji del dolga iz tega naslova, slabe 1,5 mrd EUR, zapade bankam v segmentu ročnosti med dvema in tremi leti.

Na zmanjšanje izdanih dolžniških vrednostnih papirjev je konec leta 2012 najbolj vplivalo zapadanje 3-letnih obveznic z garancijo države.

c) Financiranje bank pri Evrosistemu

Obseg obveznosti do Evrosistema se je v desetih mesecih leta 2012 povečal za 2,2 mrd EUR, na 3,9 mrd EUR, kar je oktobra 2012 predstavljalo 8,4% bilančne vsote bančnega sistema. Delež je bil pri domačih bankah med 9% in 10%, banke v večinski tuji lasti pa so z vrednostjo 6,2% bilančne vsote do Evrosistema manj izpostavljene. Povišanje je rezultat sodelovanja 19 slovenskih bank na 3-letni operaciji dolgoročnega refinanciranja februarja 2012.

V sredini novembra 2012 je imel slovenski bančni sistem za 3,9 mrd EUR obveznosti do Evrosistema.

Povečanje financiranja slovenskih bank pri Evrosistemu na operacijah dolgoročnega financiranja je ublažilo pritiske refinanciranja z vidika cene in ročnosti virov. Ker največji del obveznosti do Evrosistema zapade šele v prvem četrtletju 2015, bodo banke vsaj leta 2013 manj izpostavljene pritiskom refinanciranja. Vendar imajo banke hkrati manj prostega finančnega premoženja primerne za zastavo pri Evrosistemu. Delež prostega sklada, ki je še pred enim letom znašal 86%, se je do novembra znižal na 34%.

Na znižanje deleža prostega sklada premoženja primerne za zastavo pri Evrosistemu lahko v prihodnosti vpliva morebitno zmanjšanje bonitetne ocene dolgoročnega dolga Republike Slovenije, ki znaša od avgusta 2012 Baa2 pri bonitetni agenciji Moody's, A-pri bonitetni agenciji Fitch in A pri agenciji S&P. V primeru zmanjšanja bonitetnih ocen

Republike Slovenije na raven BBB-, bi se povečali odbitki za državne vrednostne papirje in za državno garantirano premoženje ter izločilo premoženje oseb javnega sektorja iz celotnega portfelja primerne finančne premoženja za zastavo pri Evrosistemu, kar bi zmanjšalo obseg možnega financiranja bank pri Evrosistemu. Zato so zelo pomembna prizadevanja države za fiskalno konsolidacijo za ohranjanje bonitetne ocene dolgoročnega državnega dolga, da se omenjena tveganja ne bi realizirala.

Z viri Evrosistema, ki so jih banke pridobile na dražbah triletno ODR, se je le začasno preprečilo prisilno in pospešeno zniževanje finančnega vzvoda bank. Zaradi razdolževanja v tujini, upočasnitve rasti vlog nebančnega sektorja, ki je prešlo v zmanjševanje in povečanja obveznosti do Evrosistema, so banke leta 2012 delno prestrukturirale svoje vire in blažile pritiske refinanciranja na grosističnih finančnih trgih.

č) Zapadanje obveznosti bank do tujine

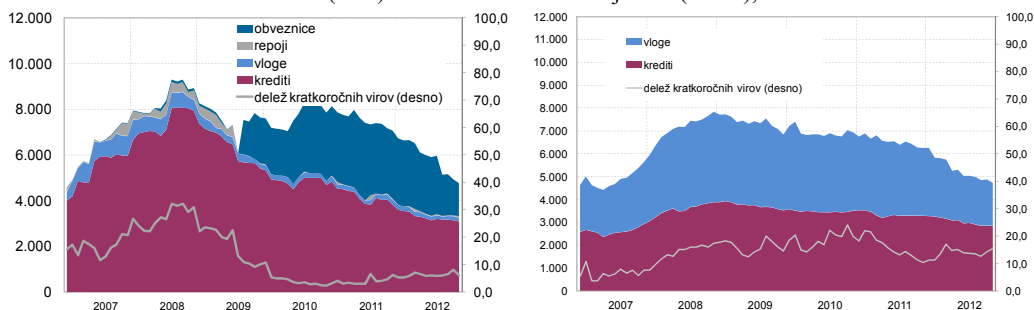
Pri financiranju na grosističnih trgih v tujini banke uspevajo le v manjši meri obnavljati zapadle obveznosti. Med septembrom 2011 in septembrom 2012 so po anketnih podatkih banke v večinski tuji lasti uspele obnoviti 49% zapadlih dolgov do tujih bank. Pri bankah v večinski domači lasti je ta delež znašal 19%.

Dolg do tujih bank se je tudi v letu 2012 zniževal, domačim bankam in bankam v večinski tuji lasti.

Slovenske banke so zmanjševale obveznosti do tujih bank v prvih desetih mesecih 2012 in sicer so jih domače banke znižale za 11% oziroma za 421 mio EUR, brez upoštevanja dolga na podlagi izdanih obveznic. Izdane obveznice bank v tujini so se zaradi že navedenih razlogov zmanjšale za 1,45 mrd EUR oziroma za polovico. Zniževala sta se tako kratkoročni kot dolgoročni dolg bank do tujine. Delež kratkoročnega dolga v stanju dolga se je v letu 2012 v povprečju nekoliko povečal, na 6,4%.

Banke v večinski tuji lasti so v prvih desetih mesecih 2012 znižale obseg dolga do tujih bank za 1,1 mrd EUR oziroma za 19%. Banke v večinski tuji lasti so se financirale predvsem kratkoročno. Delež kratkoročnih vlog je bil v letu 2012 v povprečju takšen kot leta 2011, presegal je 14%.

Slika 6.1: Stanje financiranja pri tujih bankah za banke v večinski domači lasti (levo) in bankah v večinski tuji lasti (desno), v mio EUR

Vir: Banka Slovenije

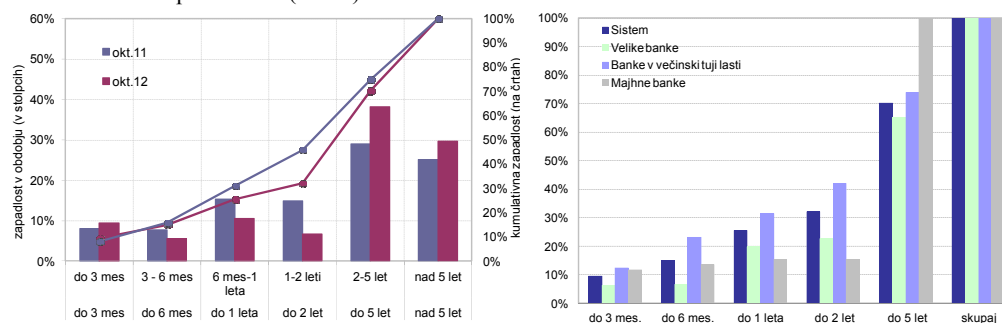
Povprečna zapadlost dolga se je z odplačilom obveznic bank leta 2012 podaljšala, ker banke niso obnovile zapadlih obveznic, zaradi neugodnih razmer na mednarodnih finančnih trgih in zaradi visokih zahtevanih donosov na slovenske obveznice.

Povprečna ročnost zapadanja dolga se je letos podaljšala.

Posledično se je struktura zapadanja dolga do tujine oktobra 2012 podaljšala v primerjavi z letom prej. Dolg z zapadlostjo do enega leta je predstavljal 26% dolga do tujih bank, v primerjavi z 31% oktobra 2011. Odplačila dolžniških vrednostnih papirjev, ki so jih izdale velike domače banke, so podaljšala njihovo strukturo zapadlosti dolga. Velikim domačim bankam po podatkih za oktober 2012 v obdobju enega leta zapade le 20% oziroma 903 mio EUR, v obdobju dveh let pa 23% dolga do tujine. Nasprotno je dolg do tujine skupine bank v večinski tuji lasti precej bolj kratkoročen. Tej skupini bank v obdobju enega leta zapade 31% dolga oziroma 1,4 mrd EUR v obdobju dveh let pa 46% dolga.

Slika 6.2: Zapadanje obveznosti do tujih bank po intervalih zapadlosti (levo) in po skupinah bank (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Tabela 6.2: Zapadanje obveznosti do tujih bank po intervalih zapadlosti (levo) in po skupinah bank (desno) v odstotkih¹⁴

(v %)	Kumulativno zapadanje obveznosti do tujih bank				Struktura obveznosti po ročnosti			
	Sistem	Velike banke	Banke v večinski tuji lasti	Majhne banke	Sistem	Velike banke	Banke v večinski tuji lasti	Majhne banke
Skupaj (vmio EUR)	9.483	4.556	4.714	213				
Struktura (v %)								
Čez noč, na vpogled	1,7	1,7	0,4	0,3	1,7	1,7	0,4	0,3
Do 1 mes.	6,0	4,7	2,9	3,9	4,3	3,0	2,5	3,6
Nad 1 do 3 mes.	9,4	6,2	11,7	11,7	3,4	1,5	8,9	7,8
Nad 3 do 6 mes.	14,9	6,5	24,6	13,6	5,5	0,3	12,9	1,9
Nad 6 mes. do 1 leta	25,5	19,8	31,0	15,4	10,6	13,3	6,4	1,8
Nad 1 letom do 2 let	32,1	22,6	46,1	15,4	6,6	2,8	15,1	0,0
Nad 2 leti do 3 let	59,7	55,7	54,2	100,0	27,6	33,1	8,1	84,6
Nad 3 leta do 4 let	66,1	62,1	68,1	100,0	6,4	6,4	13,9	
Nad 4 leta do 5 let	70,3	65,2	73,8		4,2	3,1	5,6	
Nad 5 let do 7 let	78,8	67,3	92,3		8,5	2,1	18,5	
Nad 7 let do 10 let	87,1	75,0	98,3		8,3	7,7	6,0	
Nad 10 let do 15 let	92,7	84,9	100,0		5,6	9,9	1,7	
Nad 15 let do 20 let	100,0	100,0			7,3	15,1		
Nad 20 let								
Skupaj					100,0	100,0	100,0	100,0

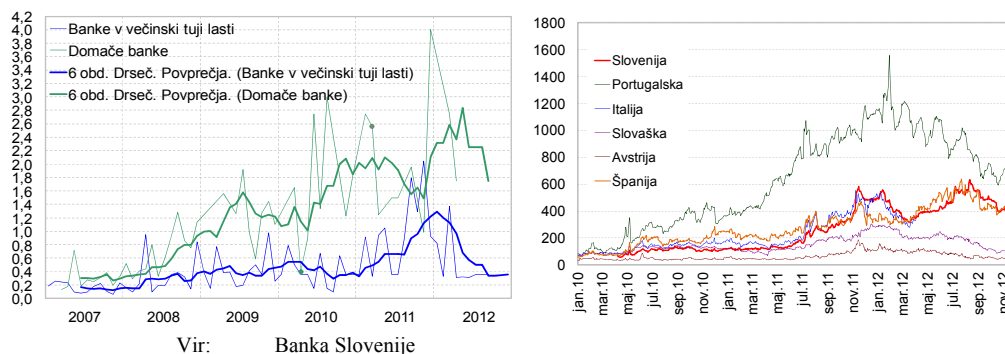
Vir: Banka Slovenije

Pogoji financiranja bank pri bankah v tujini ostajajo zaostreni. Pribitki nad EURIBOR so glede na posamezne mesece oziroma posle precej nihali. Pribitek na posojila domačim bankam se je v letu 2012 gibal med 1,75 in 2,75 odstotne točke. Banke v večinski tuji lasti so se v letu 2012 zadolževale s pribitki med 0,31 in 1,37 odstotne točke. Vendar so se banke v tujini financirale predvsem kratkoročno in po fiksnih obrestnih merah. Za tovrstne posle so bile obrestne mere v povprečju v letu 2012 primerljive s tistimi v predhodnem letu. Pri bankah v večinski tuji lasti so znašale v povprečju 2%, pri bankah v večinski domači lasti pa 2,2%.

Obrestne mere za novo sklenjene posle so bile v letu 2012 primerljive s tistimi v predhodnem letu.

¹⁴ Podatki zajemajo obveznosti do bank v tujini vključno z izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji. Gre za podatke, ki jih banke poročajo v skladu z Navodilom za izvajanje Sklepa o poročanju monetarnih finančnih institucij, kjer se pri poročanju preostale zapadlosti upošteva datum dokončnega odplačila posojila.

Slika 6.3: Pribitki nad EURIBOR za posojila najeta pri bankah v tujini glede na pretežno lastništvo bank, mesečno in 6-mesečna drseča povprečja, v odstotkih (levo) in gibanje pribitkov desetletnih državnih obveznic RS nad primerljivo nemško in izbrane države v bazičnih točkah (desno)

Vir: Banka Slovenije

d) Pribitki za desetletne državne obveznice RS nad nemškimi obveznicami

Pribitki na državne obveznice RS v primerjavi z nemškimi so se v zadnjem četrtletju leta 2012 znižali.

Vrsta razlogov je leta 2012 povzročila znižanje bonitetne ocene države in vplivala na močno zaostrene pogoje financiranja slovenskih bank. Po znižanju bonitetne ocene države treh največjih bonitetnih agencij v septembru 2011, so sledila nova znižanja, zadnje v avgustu 2012. Kot pomembna razloga za znižanje ocen so agencije navajale politično tveganje pri (ne)izvajanju potrebnih reform in poslabševanje portfelja bank, katerim so se prav tako znižale bonitetne ocene. Hkrati so naraščale zahtevane donosnosti na 10-letne državne obveznice. Zahtevane donosnosti in pribitki so se za Slovenijo in periferne države po sprejetih ukrepih ECB poleti 2012 znižali. Pribitki za slovenske obveznice so se dodatno znižali po uspešni izdaji dolarskih 10-letnih obveznic v oktobru. Kljub temu je ostala premija za tveganje na državne obveznice razmeroma visoka. V začetku decembra 2012 so se ti znižali nekoliko pod 400 bazičnih točk nad donosnostjo 10-letnih nemških državnih obveznic.

7 KREDITNO TVEGANJE

Nizka gospodarska aktivnost in upadanje investicijskega povpraševanja se odražata v zmanjšanem povpraševanju podjetij po posojilih, vztrajanje bank pri poostrenih kreditih standardih pa vpliva na nižjo ponudbo posojil. Zastoj v kreditiranju podjetij se odraža v nadaljnjem zniževanju kakovosti bančnih naložb in porastu kreditnega tveganja, vendar s počasnejšo dinamiko kot lani. V desetih mesecih 2012 se je dodatno povečal del portfelja ujet v začetih stečajnih postopkih, kar povečuje tveganje prihodnjih izgub dohodka in kapitala bank.

Podaljševanje gospodarske krize bo vplivalo na prenos negativnih posledic krize po proizvajalskih in dobaviteljskih verigah z neposredno prizadetih podjetij v cikličnih panogah ter v večjih podjetjih v stečajih tudi na dotlej uspešna podjetja. Tudi z neučinkovitim razreševanjem finančnih težav podjetij, ki imajo gospodarski potencial in odprte projekte, se širi krog prizadetih subjektov zaradi izgubljenih poslov in povečane plačilne nesposobnosti s povratnim vplivom na poslabševanje kakovosti portfelja bank. V nadaljevanju so lahko tako prizadete tudi banke, ki trenutno imajo še višjo raven kakovosti portfelja. Z bolj aktivnim in usklajenim pristopom do podpiranja perspektivnih projektov in podjetij bi banke tudi same prispevale k hitrejšemu okrevanju gospodarstva in znižanju povratnih učinkov na povečevanje kreditnega tveganja.

7.1 Kakovost kreditnega portfelja

V prvih treh četrtletjih 2012 se je nadaljeval proces poslabševanja kakovosti kreditnega portfelja bank. Po lanskem poslabšanju se porast nedonosnih terjatev letos nadaljuje s počasnejšo dinamiko. Nedonosne terjatve, merjene s terjatvami v zamudi nad 90 dni, so septembra znašale 14,2% razvrščenih terjatev bank. Največ nedonosnih terjatev, 5,6 mrd EUR od skupaj 7 mrd EUR, je skoncentriranih v nefinančnih podjetjih, delež nedonosnih terjatev v tej skupini komitentov pa je letos do septembra narasel za 5,4 odstotne točke, na 23,9%. Hitreje kot lani se letos poslabšuje portfelj terjatev do tujcev, s 13,4% deležem zamud nad 90 dni. Pri terjatvah do nadenarnih finančnih institucij so zaradi rasti zamud finančnih holdingov nedonosne terjatve septembra dosegle 22%, dinamika naraščanja se je v primerjavi z lanskim letom umirila.

Nedonosne terjatve bank so dosegle 14,2% portfelja, z najvišjimi deleži v nefinančnih podjetjih in DFO.

Tabela 7.1: Struktura razvrščenih terjatev bank po skupinah komitentov glede na zamude pri poravnavanju obveznosti do bank, v mio EUR in v odstotkih

	Razvrščene terjatve			Delež terjatev z zamudami v posamezni skupini komitentov					
				Skupne zamude			V tem: zamude nad 90 dni		
	Dec. 10	Dec. 11	Sep. 12	Dec. 10	Dec. 11	Sep. 12	Dec. 10	Dec. 11	Sep. 12
Skupaj (v mio EUR)	49.766	49.466	49.012	6.822	9.462	9.863	3.688	5.547	6.968
				v %					
Podjetja	49,8	49,1	48,3	21,3	28,8	31,8	12,3	18,5	23,9
DFO	4,8	4,4	4,2	19,2	25,3	29,8	6,9	18,9	22,2
Gospodinjstva ¹	20,3	20,7	20,6	9,8	10,2	-	4,0	4,5	-
obrtniki	2,0	2,1	2,0	21,1	21,7	23,0	12,8	14,1	14,8
prebivalstvo ¹	18,3	18,6	18,6	8,6	8,9	-	3,1	3,5	-
Tujci	12,8	11,4	10,7	12,6	15,5	25,7	5,2	8,7	13,4
Država	4,0	5,7	6,9	1,4	28,6	4,3	0,1	0,8	0,5
Banke in hranilnice	7,6	7,5	7,2	1,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0
Centralna banka	0,6	0,8	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo	0,1	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	100,0	100,0	100,0	13,6	19,1	20,1	7,4	11,2	14,2

Opomba: ¹ Podatki za prebivalstvo za leti 2010 in 2011 so ocenjeni na podlagi podatkov iz ankete bank. Ocena je upoštevana tudi v agregatu gospodinjstev.

Vir: Banka Slovenije, anketa bank

Poslabševanje kakovosti kreditnega portfelja ni enakomerno po vseh skupinah bank, saj se je pri bankah v večinski tuji lasti skoraj povsem ustavilo. Kakovost kreditnega portfelja je najmanj ugodna pri velikih domačih bankah, s 17,9%-nim deležem zamud nad 90 dni. Poslabšanje pri teh bankah je v največji meri posledica naraščanja nedonosnih terjatev do nefinančnih podjetij, ki so do septembra dosegle 30,7% razvrščenih terjatev do te skupine komitentov, kar je več kot podvojeno v primerjavi s koncem leta 2010. Razlog za to je

V bankah v večinski domači lasti je močan porast nedonosnih terjatev do nefinančnih podjetij.

tudi v krčenju posojil nefinančnim družbam, ki se kaže v manj odobrenih novih relativno boljših posojil oziroma v odplačevanju posojil dobrih komitentov.

Poslabševanje portfelja se je letos pospešilo pri majhnih domačih bankah, pri katerih je delež nedonosnih terjatev dosegel 15,2%. Poleg nefinančnih podjetij v tej skupini bank zlasti hitro naraščajo nedonosne terjatve do tujcev in nedenarnih finančnih institucij.

Banke v večinski tuji lasti ohranjajo najbolj ugodno kakovost kreditnega portfelja.

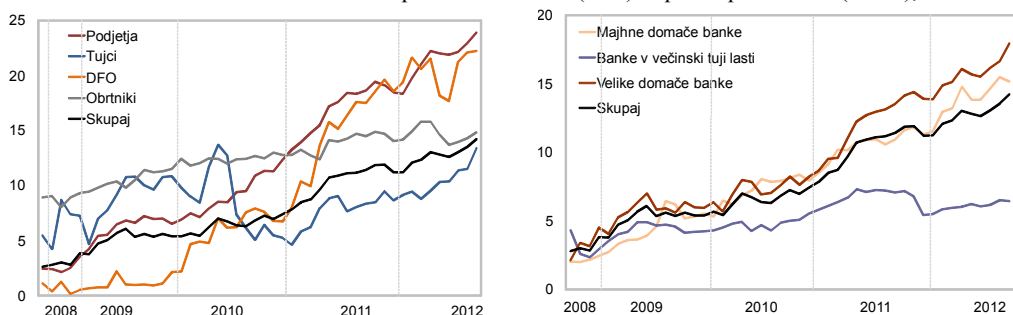
Kakovost portfelja in dinamika poslabševanja sta bistveno ugodnejša pri bankah v večinski tuji lasti, pri katerih je delež terjatev z zamudami nad 90 dni septembra za polovico nižji kot v povprečju sistema, 6,4%. Tudi raven in dinamika nedonosnih terjatev do nefinančnih družb kažeta na bolj aktivno reševanje problema slabih terjatev pri teh bankah. Hkrati pa je ta skupina bank najbolj prilagodila strukturo kreditnega portfelja novim krznim razmeram, to je s povečanjem deleža posojil manj tveganim sektorjem.

Primerjano med skupinami bank imajo banke v večinski tuji lasti najvišjo kakovost portfelja v vseh skupinah komitentov, razen pri terjatvah do obrtnikov. Septembra so nedonosne terjatve do obrtnikov pri teh bankah predstavljale 17,3% razvrščenih terjatev, več kot enkrat toliko kot pri majhnih domačih bankah in za 2,3 odstotne točke nad deležem pri velikih domačih bankah.

Najbolj stabilna kakovost portfelja do obrtnikov.

V povprečju sistema ostaja kakovost terjatev bank do obrtnikov med bolj stabilnimi. Čeprav je ta del gospodarstva bolj odziven na gospodarsko konjunkturo in močno odvisen od likvidnosti v gospodarstvu, se kakovost portfelja do obrtnikov poslabšuje bistveno počasneje od ostalega podjetniškega sektorja. Ohranjanje kakovosti tega dela portfelja dosežejo banke s hitrejšim reševanjem teh nedonosnih terjatev, kar je lažje tudi zaradi nižjih posameznih izpostavljenosti.

Slika 7.1: Delež zamud nad 90 dni v celotnih razvrščenih terjatvah bank po skupinah komitentov (levo) in po skupinah bank (desno), v odstotkih

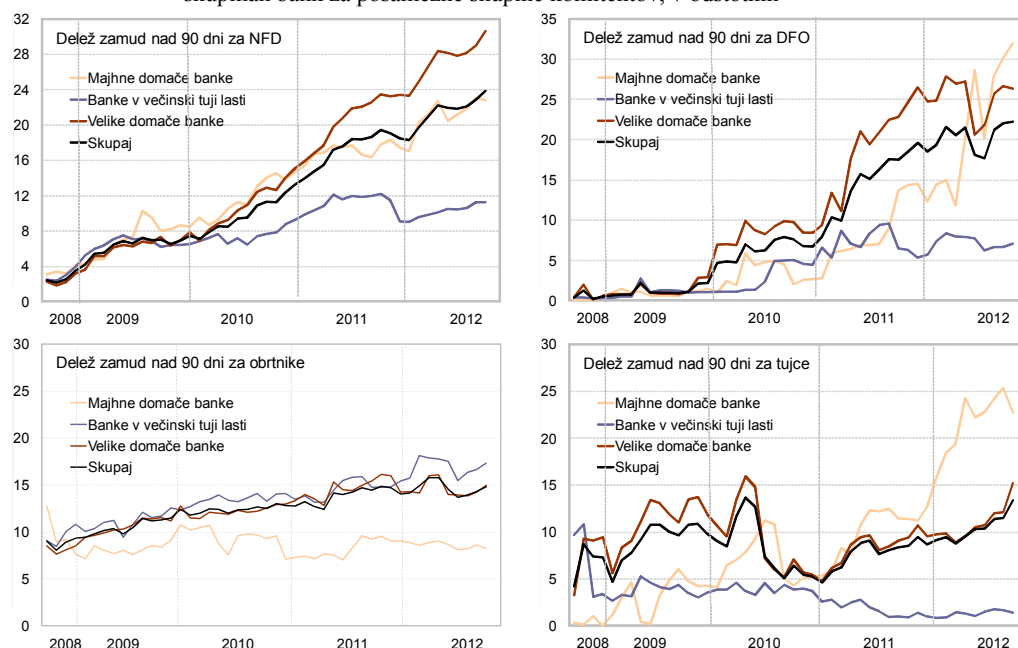
Vir: Banka Slovenije

Pri majhnih domačih bankah se je letos močno poslabšal portfelj do tujcev in DFO.

Nedonosne terjatve do nedenarnih finančnih institucij so lani močno narasle v velikih domačih bankah, medtem ko so v letošnjem letu ohranile delež pri 26,4%. Izrazito poslabšanje tega dela portfelja je letos pri majhnih domačih bankah, z zvišanjem deleža nedonosnih terjatev na 32%. Pri majhnih bankah se je do septembra izrazito poslabšala tudi kakovost terjatev do tujcev, kjer so terjatve z zamudami nad 90 dni dosegle 22,7% razvrščenih terjatev. Poslabšanje portfelja tujcev je v zadnjih mesecih prisotno tudi pri velikih domačih bankah, kar je posledica negotovih gospodarskih razmer na območju nekdanje Jugoslavije.

Kakovost terjatev do prebivalstva ostaja stabilna. Po zadnjih anketnih podatkih za konec leta 2011 je delež nedonosnih terjatev do prebivalstva znašal 3,5%. Tudi vzporedni vir podatkov o posojilih v zamudi kaže, da se njihov delež pri prebivalstvu v letošnjem letu ne povečuje. Vendar je zaradi dejanskega in pričakovanega zniževanja zaposlenosti in prejemkov prebivalstva možno pričakovati določen porast slabih terjatev tudi na tem segmentu kreditnega portfelja bank, še zlasti če bo nadaljevanje finančne krize dolgotrajno.

Slika 7.2: Delež zamud nad 90 dni v celotnih razvrščenih terjativah bank po skupinah bank za posamezne skupine komitentov, v odstotkih

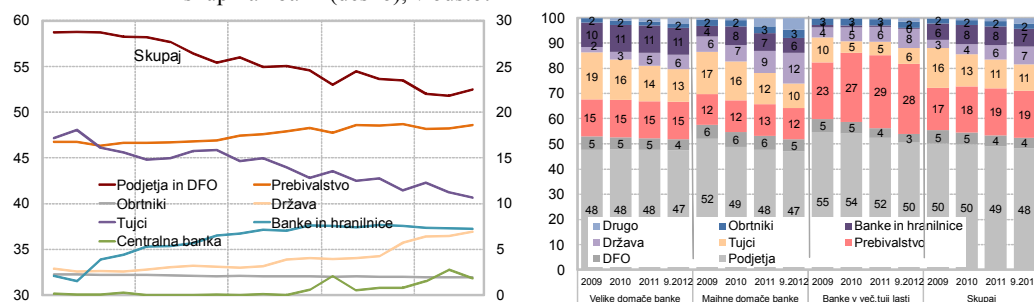

Vir: Banka Slovenije

Velike domače banke ohranjajo v svojem portfelju približno enak delež nefinančnih podjetij kot pred tremi leti, 47%. Delež ostaja nespremenjen ob ohranjanju terjatev do slabih plačnikov ter omejenem pritoku novih komitentov. Drugi dve skupini bank sta znižali izpostavljenost do nefinančnih podjetij za 5 odstotnih točk v primerjavi s koncem leta 2009. Pri majhnih domačih bankah se kreditno tveganje do nefinančnih podjetij, kljub zniževanju izpostavljenosti do te skupine komitentov, povečuje, kar kaže, da se izpostavljenost ne znižuje na račun slabih komitentov temveč z razdolževanjem podjetij, ki so sposobna poplačevanja zapadlih dolgov.

Majhne banke in banke v večinski tuji lasti so od leta 2009 znižale delež nefinančnih podjetij za 5 odstotnih točk.

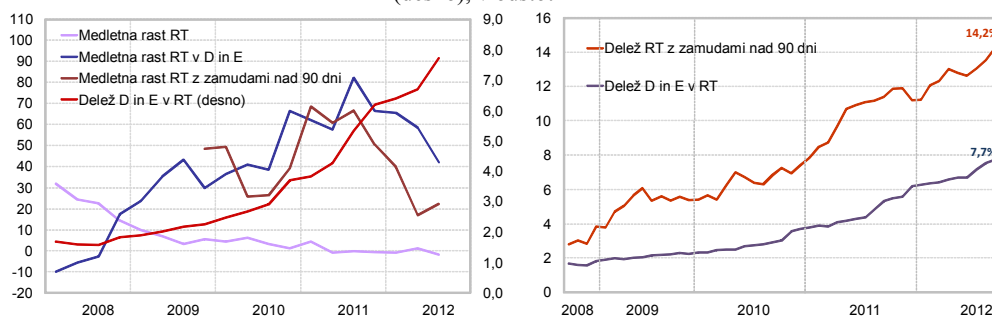
Slika 7.3: Struktura razvrščenih terjatev bank po sektorjih, skupaj (levo) in po skupinah bank (desno), v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Za majhne domače banke je lani in letos značilno večje prestrukturiranje portfelja v smeri zmanjševanja deleža najbolj tveganih skupin komitentov v njihovih bilancah. Delež terjatev do tujcev se je od konca leta 2010 do septembra letos znižal za 7 odstotnih točk, oziroma za dobro tretjino, terjatev do nefinančnih podjetij pa za 5 odstotnih točk. Hkrati so te banke povečale izpostavljenost do bolj varnih oblik naložb, zlasti do države, za 5 odstotnih točk. V manjši meri so prestrukturiranje portfelja od sektorja tujcev k sektorju države opravile tudi velike domače banke.

Slika 7.4: Rast razvrščenih terjatev (RT) in terjatev v D in E (levo) ter primerjava deleža zamud nad 90 dni in deleža terjatev razvrščenih v D in E (desno), v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Banke nadaljujejo s prerazvrščanjem terjatev v nižje bonitetne skupine in oblikujejo dodatne oslabitve.

Celotne razvrščene terjatve bank se od polovice leta 2010 naprej ohranjajo pri slabih 50 mrd EUR. Rast nedonosnih naložb, ki se je pospešila z obratom kreditnega cikla v letu 2008, se je v zadnjem letu upočasnila. Medletna rast terjatev z zamudami nad 90 dni se je septembra znižala na 22%. Ob naraščanju dela portfelja, ki se poravnava z zamudami banke nadaljujejo s prerazvrščanjem terjatev v nižje bonitetne skupine in oblikovanjem dodatnih oslabitev. Delež terjatev v najvišjih bonitetnih skupinah (A in B) se je letos do septembra znižal za 2,3 odstotne točke na 86,4%. V skupinah D in E je bilo lani ob koncu leta razvrščeno 6,2% portfelja bank, septembra letos pa 7,7%. Kljub porastu deleža v razvrščenih terjatvah, se je dinamika rasti terjatev v D in E znižala, a je z 42% medletno v septembru še vedno visoka.

Tabela 7.2: Bonitetna struktura razvrščenih terjatev in pokritost z rezervacijami in oslabitvami, v mio EUR in v odstotkih

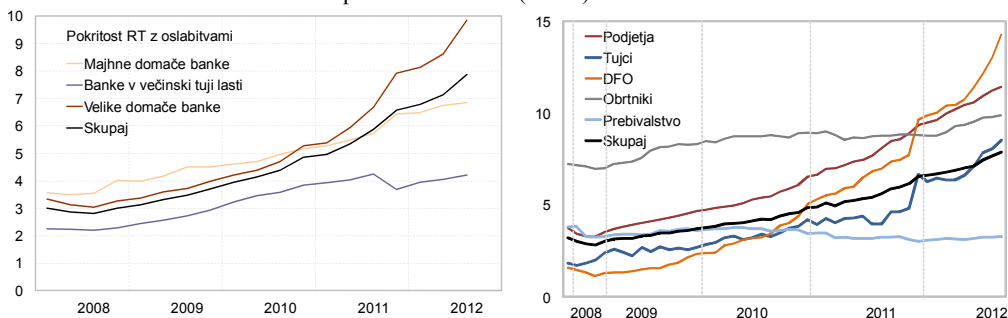
	31. 12. 2010			31. 12. 2011			30.9.2012		
	Razvrščene terjatve		Pokritost terjatev z oslabitvami	Razvrščene terjatve		Pokritost terjatev z oslabitvami	Razvrščene terjatve		Pokritost terjatev z oslabitvami
	terjatve	Oslabitev	v %	terjatve	Oslabitev	v %	terjatve	Oslabitev	v %
Skupaj (v mio EUR)	49.766	2.420	4,86	49.466	3.249	6,57	49.011	3.861	7,88
	Struktura (v %)			Struktura (v %)			Struktura (v %)		
A	70,60	5,7	0,4	66,02	3,3	0,3	56,92	1,9	0,3
B	21,35	19,8	4,5	22,65	14,6	4,2	29,47	13,4	3,6
C	4,35	22,4	25,0	5,13	20,9	26,8	5,90	20,3	27,2
D	2,91	35,8	60,0	5,50	50,6	60,4	6,78	52,5	61,0
E	0,79	16,3	100,1	0,70	10,6	100,0	0,93	11,9	100,0

Vir: Banka Slovenije

V domačih bankah poteka hitrejša prerazvrščanje terjatev med manj donosne.

Razlike v bonitetni strukturi portfelja med skupinami bank se povečujejo. Prerazvrščanje terjatev med manj donosne je najbolj intenzivno v majhnih in velikih domačih bankah in precej bolj umirjeno v bankah v večinski tuji lasti. Delež terjatev v skupinah D in E je v velikih bankah septembra dosegel 9,9% in v majhnih bankah 6,7%, medtem ko je pri bankah v večinski tuji lasti stabilen pri 3,8%.

Slika 7.5: Pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami po skupinah bank (levo) in po skupinah komitentov (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Hitro narašča oblikovanje oslabitev za terjatve do nadenarnih finančnih institucij.

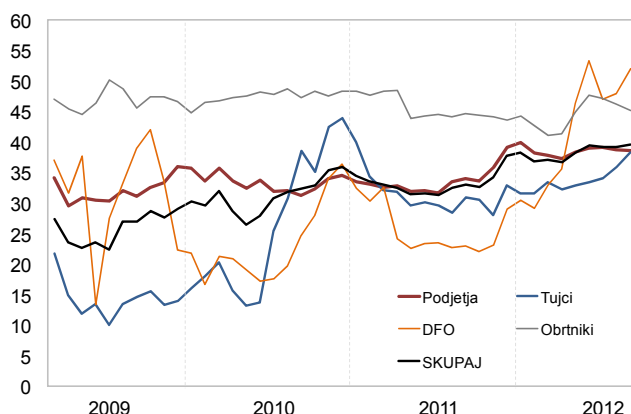
Oblikovane oslabitve in rezervacije so do septembra 2012 dosegle 3,9 mrd EUR in so predstavljale 7,9% razvrščenih terjatev bank. Ob poslabševanju portfelja nadenarnih

finančnih institucij (med njimi prevladujejo finančni holdingi) so banke pospešile oblikovanje oslabitev za to skupino komitentov. Zaradi razvrednotenja zavarovanj z delnicami in deleži se je povečal nezavarovani del nedonosnih terjatev do DFO. Pokritost celotnega portfelja do DFO z oslabitvami je narasla za 4,7 odstotne točke, na 14,3% in prehitela vse ostale skupine, tudi nefinančna podjetja. Pokritost z oslabitvami je naraščala tudi pri drugih skupinah komitentov, zlasti pri tistih s hitrejšim poslabševanjem portfelja v letošnjem letu: pri nefinančnih podjetjih za 2 odstotni točki, na 11,4% in pri tujcih za 1,9 odstotne točke, na 8,5%.

Pokritost terjatev v zamudi nad 90 dni z oslabitvami se je septembra povečala na 39,6%. Najbolj se je povečala pokritost nedonosnih terjatev do DFO, z 29% ob koncu 2011 na 52,1% v septembru 2012. Pri nefinančnih podjetjih in obrtnikih se pokritost nedonosnih terjatev z oslabitvami letos ohranja približno na doseženih ravneh s konca leta 2011: 39% pri nefinančnih podjetjih, 45% pri obrtnikih.

Pokritost nedonosnih terjatev brez upoštevanja zastavljenega premoženja v zavarovanje, je narasla na 39,6%.

Slika 7.6: Pokritost terjatev z zamudami nad 90 dni z oslabitvami po skupinah komitentov v odstotkih

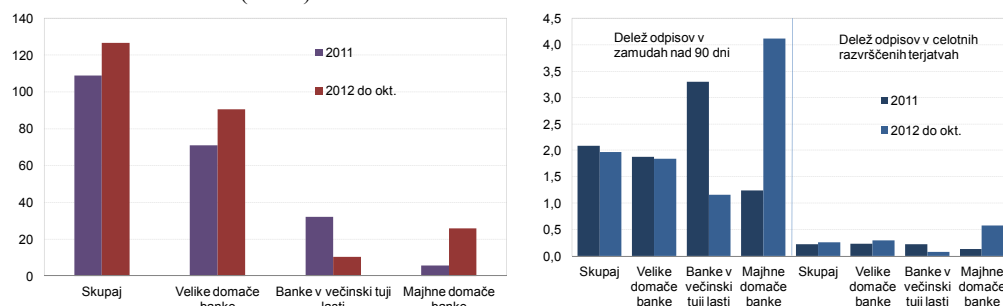
Vir: Banka Slovenije

Kazalnik pokritosti terjatev v zamudi nad 90 dni z oslabitvami ne upošteva zavarovanja teh terjatev z zastavljenim premoženjem dolžnika. Terjatve razvrščene v D in E so v povprečju bolj pokrite z oslabitvami, ker se v tem kazalniku ta zavarovanja upoštevajo. Pokritost terjatev v D in E z oslabitvami na ravni celotnega portfelja znaša 65,7%, pokritost terjatev v D in E do tujcev in obrtnikov pa okrog 75%.

Pokritost terjatev v D in E, z upoštevanjem zavarovanj, znaša 65,7%.

S podaljševanjem gospodarske krize se povečujejo možnosti nadaljnjega zniževanja vrednosti premoženja kreditorejmalcev zaradi zniževanja vrednosti nepremičnin, vrednostnih papirjev itd. To bo lahko vplivalo na potrebe bank po oblikovanju dodatnih oslabitev v prihodnjem letu. Porast oslabitev bank tako ne bo nujno odraz nadaljnjega poslabševanja kakovosti kreditnega portfelja, temveč posledica neugodnih gibanj na nepremičninskem in finančnem trgu, neodvisno od kakovosti terjatev do komitentov.

Slika 7.7: Odpisi finančnih sredstev pri bankah v mio EUR (levo) in deleži odpisov v terjatvah z zamudami nad 90 dni in v celotnih razvrščenih terjatvah v odstotkih (desno)

Vir: Banka Slovenije

Med nedonosnimi terjatvami je bilo septembra 11,5% ali za dobrih 800 mio EUR terjatev, ki zamujajo s plačili več kot 3 leta. Velik del teh terjatev predstavljajo terjatve v stečajnih postopkih ali druge terjatve, katerih verjetnost poplačila je minimalna. Letos se banke

nekoliko bolj kot lani odločajo za odpise teh terjatev, lani za 109 mio EUR, letos do oktobra za 127 mio EUR. V razmerju do vseh terjatev v zamudah nad 90 dni pomeni to skupaj v obeh letih 4,1%, največ pri majhnih bankah, 5,4%, pri bankah v večinski tuji lasti 4,1% in pri velikih bankah 3,7%. Z ohranjanjem preostalih terjatev z najdaljšimi zamudami v portfeljih bank ostaja prisotna grožnja bodočih izgub na kapitalu, kar ne vpliva stimulatивно na morebitne kapitalske vlagatelje.

Tabela 7.3: Pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami, zamud nad 90 dni in terjatev razvrščenih v D in E s pripadajočimi oslabitvami po skupinah komitentov, brez upoštevanja zavarovanja terjatev, v odstotkih

	Pokritost celotnih razvrščenih terjatev z oslabitvami			Pokritost zamud nad 90 dni z oslabitvami			Pokritost terjatev v D in E z oslabitvami		
	Dec. 10	Dec. 11	Sep. 12	Dec. 10	Dec. 11	Sep. 12	Dec. 10	Dec. 11	Sep. 12
Podjetja	6,5	9,4	11,4	34,5	39,2	38,7	66,4	65,0	64,5
DFO	5,1	9,6	14,3	36,4	29,0	52,1	48,6	58,4	65,2
Gospodinjstva	4,0	3,6	3,9	-	-	-	79,9	66,6	67,0
obrtniki	8,9	8,8	9,9	48,4	43,7	45,2	74,7	74,7	77,0
prebivalstvo	3,4	3,0	3,3	-	-	-	81,6	64,4	64,4
Tujci	4,2	6,6	8,5	44,0	32,9	38,3	73,0	66,8	74,2
Država	0,1	0,1	0,2	11,8	3,3	5,8	58,7	87,4	90,2
Banke in hranilnice	0,2	0,5	0,6	42,1	12,1	12,8	100,0	97,3	90,2
Skupaj pokritost	4,9	6,6	7,9	36,0	37,8	39,6	68,5	64,9	65,7
	Razvrščene terjatve skupaj			Zamude nad 90 dni skupaj			Terjatve v D in E skupaj		
v mio EUR	49.766	49.466	49.011	3.688	5.547	6.968	1.840	3.065	3.782
- v razmerju do BDP v %	139,8	136,7	136,0	10,4	15,3	19,3	5,2	8,5	10,5

Vir: Banke Slovenije

7.2 Nefinančna podjetja

Nizka gospodarska aktivnost, ki ne zagotavlja kreditno sposobnega povpraševanja po posojilih, negativno vpliva na rast kreditnega tveganja bank do nefinančnih podjetij. Pričakovana negativna gospodarska rast v letu 2013, ki bo predvsem pod vplivom usihanja domačega povpraševanja, bo najbolj prizadela podjetja iz nemanjalnega sektorja. Poleg zastoja financiranja pri bankah se nadaljujejo težave podjetij s financiranjem tudi iz drugih domačih virov, kar je odraz poslabševanja konkurenčnosti domačih finančnih posrednikov in neustreznosti domačega kapitalskega trga.

Financiranje nefinančnih podjetij v Sloveniji ostaja na nizki ravni.

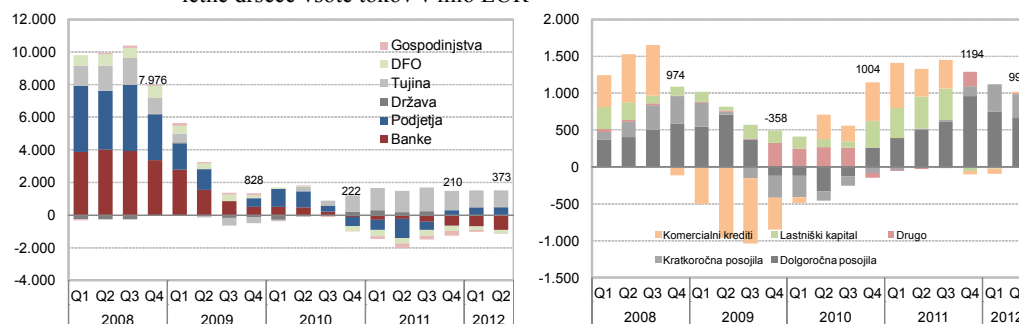
Letni tok financiranja podjetij se je do poletja 2012 nekoliko okrepil, vendar je še vedno na ravni znižanega obsega od sredine leta 2009. Nadaljuje se razdolževanje podjetij pri bankah in nefinančnih denarnih institucijah ter stabiliziranje toka novega financiranja iz tujine. V medsebojnem financiranju podjetij so se ob koncu lanskega leta nekoliko povečala posojila, v prvem letošnjem polletju pa tudi lastniški kapital, vendar se obseg tega financiranja ohranja na nizkih ravneh in nikakor ne predstavlja zadostnega alternativnega financiranja podjetij. Pri nederenarnih finančnih institucijah, ki so k financiranju podjetij v letih konjunktore prispevala tudi do 10%-ni delež, se podjetja zadnji dve leti razdolžujejo. Stanje posojil, ki so jih podjetja najela pri tem sektorju, je bilo junija 2012 za dobro četrtino nižje kot ob koncu leta 2009.

V bankah se predvsem podaljšujejo obstoječa posojila.

Zaradi nizke likvidnosti podjetij in visoke zadolženosti pri bankah narašča povpraševanje po posojilih za restrukturiranje, medtem ko se povpraševanje po posojilih za investicije in tekoče poslovanje znižuje¹⁵. Podaljševanje posojil slabim komitentom zaradi nezmožnosti podjetij za servisiranje dolgov pomeni tudi ohranjanje visoke stopnje tveganja neplačila v njihovih bilancah.

¹⁵ Vir: Anketa o povpraševanju podjetij po posojilih pri bankah v letu 2012

Slika 7.8: Tokovi financiranja nefinančnih podjetij po sektorjih (levo) in financiranje nefinančnih podjetij v tujini po instrumentih (desno), letne drseče vsote tokov v mio EUR

Vir: Banka Slovenije

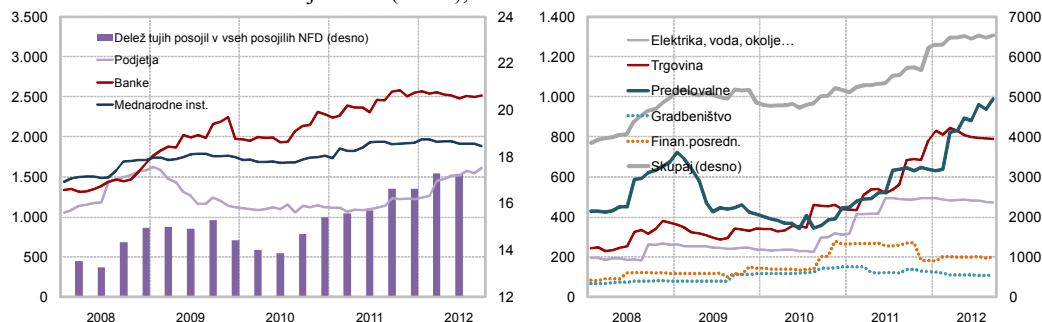
Kljub zniževanju povpraševanja po posojilih se velik del povpraševanja podjetij po posojilih v bankah zavrne. Stopnja presežnega povpraševanja po bančnih posojilih se zadnji dve leti in pol giblje med 28% in 31%. Vzroki za neskladen kreditnih poslov so v največji meri zaradi kreditnih standardov bank, ki bolj strogo presojajo sposobnost podjetij za servisiranje dolga, kot tudi zaradi zavračanja bančnih pogojev s strani podjetij. Del tega zavrnjenega povpraševanja se realizira v tujini, posebej kadar gre za podjetja iz bolj populzivnih dejavnosti.

Financiranje v tujini je naraščalo letos do drugega četrtletja počasneje kot lani, vendar je skoraj na ravneh kot iz obdobja pred krizo. Pri nekaterih sektorjih upnikov so se medletne stopnje rasti v zadnjih mesecih že prevesile v negativne. Potem ko je zadolženost podjetij pri bankah v tujini na podlagi najetih posojil lani porasla za 12% in pri mednarodnih institucijah za 9%, so bile septembra medletne stopnje rasti teh posojil -1,7% in 1,3%. Še vedno narašča financiranje pri podjetjih v tujini, ki je septembra doseglo rast 31% in vpliva na pozitivno rast celotnega agregata financiranja s posojili v tujini. Delež dolga do tujine se je v letu 2012 za podjetja povečal z 18,3% na 18,8% celotnega dolga (posojila in izdani vrednostni papirji). Kljub temu pa obseg financiranja iz tujine ne more nadomestiti izpada financiranja pri domačih bankah.

Financiranje iz tujine se umirja.

Pozitivno rast financiranja v tujini izkazujejo do septembra 2012 le podjetja iz predelovalnih dejavnosti, pri ostalih dejavnostih se je pritok tujih posojil upočasnil ali ustavil. Pri predelovalnih dejavnostih se letos krepi predvsem financiranje pri nadrejenih podjetjih v tujini, ki je septembra predstavljalo 62% stanja posojil te dejavnosti do tujine (za celotne nefinančne družbe je ta delež bistveno nižji, 32%). Financiranje pri tujih bankah kaže v vseh dejavnostih letos tendenco umirjanja, ravni zadolženosti so se brez večjih sprememb ohranjale na doseženih ravneh.

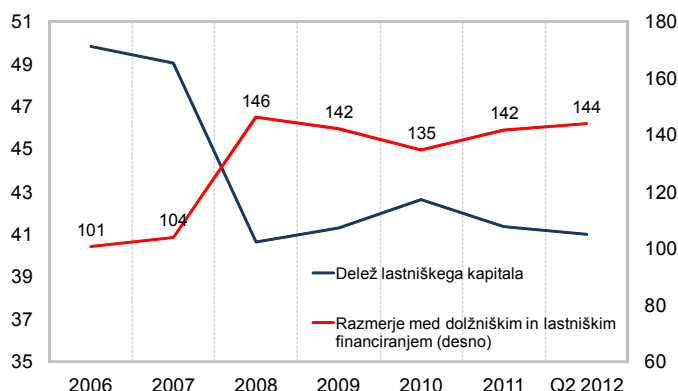
Slika 7.9: Stanja posojil podjetjem iz tujine po sektorju tujega upnika (levo) in za izbrane dejavnosti (desno), v mio EUR

Vir: Banka Slovenije

Počasnejša rast blagovne menjave se odraža na manjšem obsegu financiranja s komercialnimi krediti iz tujine oziroma njihovega neto odplačevanja. Pri tem je razdolževanje omejeno na komercialne kredite iz držav evropske unije, medtem ko se komercialni krediti iz držav izven tega območja povečujejo. Porast komercialnega kreditiranja iz držav izven evropske unije sovпада z delnim preusmerjanjem blagovne menjave v te države in večanjem njihovega deleža v strukturi slovenskega izvoza in uvoza.

Slika 7.10: Razmerje med dolžniškim in lastniškim financiranjem podjetij v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Finančni vzvod podjetij ostaja visok.

Ponoven gospodarski zastoj je zatekel podjetja s podobno stopnjo zadolženosti, kot v času izbruha gospodarske krize. Z razmerjem med dolžniškim in lastniškim financiranjem v višini 144% ostajajo podjetja izrazito prezadolžena. Vendar je visok finančni vzvod odraz ne le visoke zadolženosti temveč tudi razvrednotenja kapitala podjetij h kateremu prispevajo tudi splošne neugodne gospodarske razmere in gibanja na finančnih trgih, ki vplivajo na vrednotenje sicer uspešnih podjetij. Dolžniški kapital podjetij se znižuje četrto leto zapored, vendar se to ne odraža bistveno na razmerju med dolžniškim in lastniškim financiranjem.

V obdobju pričakovane negativne oziroma zelo nizke gospodarske rasti tudi ni pričakovati večjih sprememb v spremembi finančnega položaja podjetij, zlasti če bodo banke vztrajale pri strogih standardih in ne bodo pripravljene prevzemati tveganj, s katerim bi tudi same lahko prispevale k realizaciji perspektivnih projektov in posledično hitrejšem okrevanju podjetniškega sektorja.

Med novoodobrenimi posojili pri bankah narašča delež restrukturiranih posojil.

V letošnjih devetih mesecih se je povečal delež novoodobrenih posojil, pri katerih so banke restrukturirale prejšnja posojila, ki jih komitenti pod obstoječimi pogoji niso bili zmožni odplačevati. V gradbeništvu in poslovanju z nepremičninami predstavljata letos dve tretjini novoodobrenih posojil podaljševanje ročnosti prejšnjih posojil, pri novoodobrenih kratkoročnih posojilih so ti deleži še višji. Letos se je v vseh dejavnostih, razen v predelovalnih, med novoodobrenimi dolgoročnimi posojili povečal delež posojil, ki pomenijo le restrukturiranje obstoječih posojil. Porast podaljševanj za obdobja daljša od enega leta kaže, da se banke zavedajo, da pri teh komitentih ni mogoče pričakovati hitrejšega okrevanja. Med dejavnostmi z dolgoročnimi podaljševanji izstopa poleg gradbenega in nepremičninskega sektorja še finančno posredništvo.

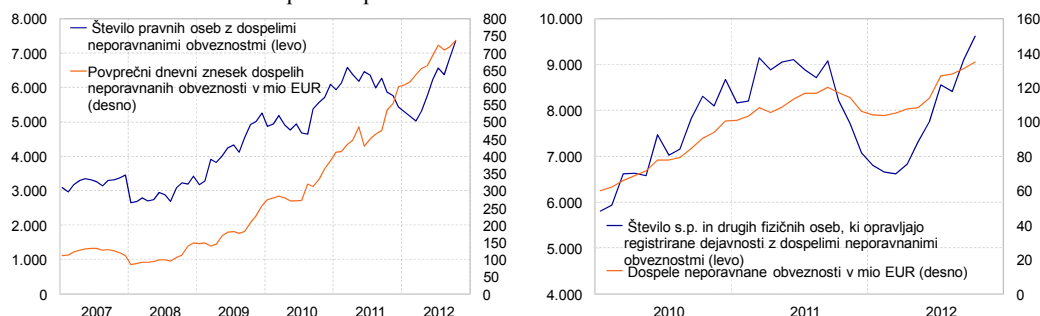
Tabela 7.4: Delež posojil s podaljšano ročnostjo odplačevanja v vseh novoodobrenih posojilih podjetjem pri bankah, v odstotkih

Ročnost posojila ¹	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Promet in			Poslovanje z		Strokovne in dr. posl. dejavnosti	Nefinančne družbe skupaj
			Trgovina	skladiščenje	Gostinstvo	Finančno	nepremičninami		
Dolgoročna 2011	40,4	30,8	33,3	39,2	15,7	23,1	50,8	24,4	35,1
2012	27,1	53,1	34,3	44,6	41,2	66,3	63,3	33,7	38,2
razlika	-13,3	22,4	1,0	5,4	25,4	43,2	12,5	9,3	3,1
Kratkoročna 2011	45,0	65,5	23,3	45,9	78,3	69,3	73,0	60,3	46,6
2012	55,8	70,8	25,9	31,1	78,8	61,6	70,0	58,8	47,7
razlika	10,8	5,3	2,6	-14,8	0,5	-7,7	-3,0	-1,5	1,1
Skupaj 2011	43,0	58,6	26,1	41,3	47,9	62,6	64,5	50,7	42,7
2012	45,9	67,3	27,2	43,2	59,4	63,3	67,6	53,6	44,8
razlika	2,9	8,7	1,2	1,8	11,5	0,7	3,0	3,0	2,2

Opomba: ročnost posojila se nanaša na obdobje podaljšanja in ne na prvotno ročnost posojila

Vir: Banka Slovenije

Slika 7.11: Število pravnih oseb (levo) ter samostojnih podjetnikov in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano gospodarsko dejavnost (desno) z dospelimi neporavnanimi obveznostmi iz naslova sodnih sklepov o izvršbah in iz naslova davčnega dolga in njihov povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznostih v mio EUR

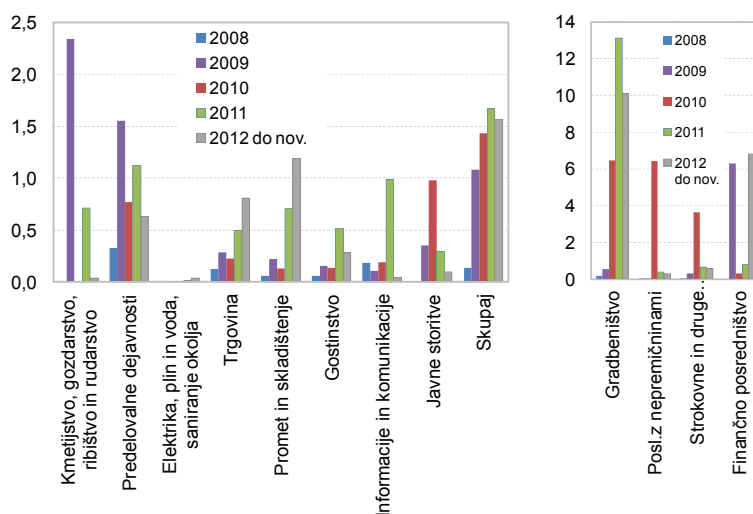

Vir: AJPES

Število podjetij z dospelimi neporavnanimi finančnimi obveznostmi iz naslova sodnih sklepov o izvršbah in iz naslova davčnega dolga se je po enoletnem obdobju zniževanja od marca letos ponovno povečalo in je že prehitelo vrh dosežen marca 2011. Podobno dinamiko kaže tudi število samostojnih podjetnikov in drugih fizičnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi iz naslova sodnih sklepov o izvršbah in iz naslova davčnega dolga. Ob tem se povprečni dnevni znesek teh obveznosti pri pravnih osebah vseskozi zvišuje, po kratkotrajnem izboljšanju v prvi polovici leta pa tudi pri samostojnih podjetnikih.

Po prehodnem izboljšanju ponovno raste število podjetij z neporavnanimi finančnimi obveznostmi.

Slika 7.12: Deleži bilančne vsote podjetij v stečaju v celotni bilančni vsoti dejavnosti, glede na leto začetka stečajnega postopka*, v odstotkih

Opomba *: Izračun: bilančna vsota podjetij, pri katerih je začel stečajni postopek glede na bilančno vsoto dejavnosti. Upoštevani so podatki v letu pred začetkom stečajnega postopka, ko so ta podjetja še izpolnila letne bilance.

Vir: Banka Slovenije, Vrhovno sodišče, AJPES

Letos do sredine novembra je bilo začelih skupaj 527 novih stečajnih postopkov, od tega 457 v nefinančnih podjetjih. Nefinančna podjetja v katerih je letos sprožen stečajni postopek predstavljajo 1,6% bilančne vsote nefinančnih podjetij, kar je podobno deležu v celem letu 2011 (1,7%). Nadaljuje se propadanje podjetij iz gradbene dejavnosti: delež podjetij, v katerih je bil lani sprožen stečajni postopek je dosegel 13,1% celotne bilančne vsote dejavnosti, letos do novembra še dodatnih 10,1%.

Obremenjenost kreditnega portfelja bank s terjatvami do podjetij v stečaju je velika in narašča. Terjatve bank do podjetij v stečaju so narasle z 1,7 mrd EUR ob koncu lanskega leta na 2,9 mrd EUR sredi novembra letos. Vedno več terjatev bank do gradbeništva je ujetih v sproženih stečajnih postopkih, novembra 45%. Izredno hitro narašča tudi izpostavljenost bank do nefinančnih holdingov v stečaju, v katerih se nahaja že dobra

Terjatve bank do podjetij v stečaju so narasle na 2,9 mrd EUR.

petina vseh terjatev do te dejavnosti. Visoka obremenjenost terjatev bank s stečajem je tudi pri terjatvah do podjetij iz strokovnih in drugih poslovnih dejavnosti (11,3%).

Tabela 7.5: Razvrščene terjatve bank (RT) do nefinančnih podjetij v stečaju v mio EUR in delež teh v celotnih terjatvah bank do nefinančnih podjetij v odstotkih, po dejavnostih

	Dec.2008		Dec.2011		Sep.2012 ¹	
	RT do podjetij v stečaju v mio EUR	Delež v celotnih RT dejavnosti v %	RT do podjetij v stečaju v mio EUR	Delež v celotnih RT dejavnosti v %	RT do podjetij v stečaju v mio EUR	Delež v celotnih RT dejavnosti v %
Kmetijstvo, rudarstvo	2	0,8	15	4,5	14	4,4
Predelovalne dejavnosti	38	0,6	360	5,9	400	6,6
Elektrika, plin in voda	2	0,2	0	0,0	4	0,3
Gradbeništvo	10	0,3	900	25,5	1.555	45,0
Trgovina	20	0,4	83	1,9	167	4,0
Promet in skladiščenje	2	0,1	27	1,1	151	7,2
Gostinstvo	1	0,1	4	0,6	12	1,8
Informacijske, komunikacijske dejavnosti	3	0,4	24	4,1	22	3,6
Finančno posredništvo ²	0	0,0	12	0,8	303	22,4
Poslovanje z nepremičninami	2	0,1	40	3,7	46	4,2
Strokovne in druge poslovne dejavnosti	9	0,4	225	11,2	231	11,3
Javne storitve	0	0,0	0	0,1	3	0,7
Skupaj	89	0,4	1.690	7,0	2.907	12,3
Število začetih postopkov v letu: - NFD	64		587		457	
- skupaj	86		681		527	

Opomba: ¹ Upoštevane so razvrščene terjatve bank po stanju septembra 2012 (zadnje razpoložljivo v času izdelave poročila) do podjetij, v katerih je sprožen postopek stečaja do sredine novembra 2012. ² Podjetja iz dejavnosti finančno posredništvo, ki so v stečajnih postopkih so večinoma nefinančni holdingi. Do finančnih holdingov, v katerih je sprožen postopek stečaja (in so zajeti med DFO) so banke izpostavljene za dodatnih 269 mio EUR.

Vir: Banka Slovenije

Kljub naraščajočim neplačilom in številnim stečajem je gradbeništvo ena redkih dejavnosti, ki povečuje stanje zadolženosti pri bankah. Ohranjanje terjatev do gradbenih podjetij v bilancah bank je predvsem posledica visoke stopnje restrukturiranja obstoječih posojil in v manjši meri novih posojil tej dejavnosti. Delež gradbeništva v terjatvah do nefinančnih družb se je tako v obdobju gospodarske krize povečal za 3,5 odstotne točke na 12,8%. Opazen porast v strukturi terjatev do nefinančnih družb je le še do podjetij iz nizko tvegane dejavnosti elektrika, plin, voda in saniranje okolja, za 1,8 odstotne točke na 4,5%.

Tabela 7.6: Prirasti posojil nefinančnim podjetjem in struktura stanj po dejavnostih, v mio EUR in v odstotkih

	Predelovalne dejavnosti	Gradbeništvo	Trgovina	Promet in skladiščenje	Gostinstvo	Finančno posredništvo	Poslovanje z in dr. posl. nepremičninami	Strokovne in dr. posl. dejavnosti	Nefinančne družbe skupaj
2007	723,0	618,7	704,4	361,6	79,1	746,6	291,8	553,2	4.517,7
2008	963,7	406,2	719,6	329,1	128,5	250,0	251,6	146,1	3.438,6
2009	68,6	214,9	-177,5	187,2	81,2	-465,1	20,3	111,5	216,2
2010	36,9	234,5	-5,0	75,3	32,3	-241,8	-17,6	-48,3	138,6
2011	-290,9	100,0	-208,3	-21,1	-5,5	-25,6	-6,4	-147,4	-598,4
Sep. 12	-85,3	29,4	-249,4	-73,3	-12,8	-25,6	-3,2	-109,7	-327,5
Struktura stanj posojil po dejavnostih, nefinančne družbe=100									
Dec. 07	26,8	9,3	19,8	8,4	2,5	10,6	5,1	9,7	100,0
Sep. 12	26,5	12,8	17,3	9,7	3,2	6,6	5,6	8,1	100,0

Opomba: Posojila so v bruto znesku, nezmanjšana za oslabitve.

Vir: Banka Slovenije

Tri četrtine nedonosnih terjatev do gradbeništva je do podjetij v stečaju.

Terjatve do nefinančnih podjetij z zamudo nad 90 dni so septembra dosegle 23,9% razvrščenih terjatev. Pri tem so izrazito izstopala podjetja iz gradbeništva z 62,2% nedonosnih terjatev, za 12,3 odstotnih točk več kot ob koncu leta 2011. Skoraj tri četrtine teh terjatev je do podjetij v stečaju, medtem ko jih je bila ob koncu lanskega leta približno

polovica. Najslabša kakovost terjatev do gradbeništva je pri velikih bankah, s 70% nedonosnih terjatev, visok je tudi pri majhnih bankah, z 61%, najmanj neugoden portfelj do te dejavnosti pa je pri bankah v večinski tuji lasti, z 38% nedonosnih terjatev.

Tabela 7.7: Zamude nefinančnih podjetij pri bankah po dejavnostih

	Zamude nematerialnih podjetij pri poslovanju po dejavnostih										
	Število podjetij z zamudo, sep.12	Delež števila zamudnikov v skupnem številu podjetij pri				Povprečno število dni zamude pri zamudnikih	Delež razvrščenih terjatev zamudnikov v portfelju banke v %				
		bankah v %			v tem z zamudo nad 90 dni		v tem z zamudo nad 90 dni				
		skupaj	sep.12	dec.11			skupaj	sep.12	dec.10	dec.11	sep.12
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in rudarstvo	61	27,2	13,5	17,0	305	29,7	5,8	9,4	15,4		
Predelovalne dejavnosti	988	23,9	13,5	14,9	442	26,1	9,2	11,4	15,7		
Elektrika, plin in voda, saniranje okolja	58	13,7	5,8	8,0	155	8,8	1,5	2,2	3,8		
Gradbeništvo	1172	39,0	27,0	31,7	528	69,5	19,5	49,9	62,2		
Trgovina	1537	22,8	15,2	16,5	559	20,0	13,6	11,8	14,2		
Promet in skladiščenje	412	28,5	18,1	20,1	402	19,0	6,5	11,3	13,7		
Gostinstvo	353	32,6	20,2	21,3	307	34,7	6,6	14,5	23,3		
Informacije in komunikacije	213	14,4	8,6	8,9	651	36,1	23,2	25,5	29,5		
Finančno posredništvo	49	28,3	18,8	21,4	520	47,0	18,3	20,7	39,3		
Poslovanje z nepremičninami	202	29,6	17,7	22,0	479	30,9	10,3	17,3	24,0		
Strokovne in druge poslovne dejavnosti	856	16,3	9,5	10,9	544	29,5	17,7	20,3	19,9		
Javne storitve	199	14,6	7,6	8,9	262	18,7	2,7	5,0	8,3		
Skupaj	6.102	23,4	14,7	16,5	491	31,9	12,4	18,5	23,9		

Vir: Banka Slovenije

Letos do septembra se je močno poslabšala še sicer nizka kakovost terjatev bank do dejavnosti finančnega posredništva. Delež nedonosnih terjatev do te dejavnosti je septembra narasel na 39,3%. Več kot polovica teh terjatev je do podjetij v stečajnih postopkih. Velike domače banke izrazito izstopajo po nizki kakovosti portfelja do finančnega posredništva, s 53% terjatev v zamudi nad 90 dni. Banke v večinski tuji lasti so kreditnemu tveganju do te dejavnosti izpostavljene bistveno manj, s slabimi 8% nedonosnih terjatev. Tudi do vseh ostalih dejavnosti so banke iz te skupine najmanj izpostavljene kreditnemu tveganju.

Velik porast in visok delež nedonosnih terjatev v finančnem posredništvu.

Letos se nadaljuje hitra rast nedonosnih terjatev tudi v poslovanju z nepremičninami in gostinstvu, kjer se je delež terjatev v zamudi nad 90 dni približal četrtini portfelja. S skoraj 30% nedonosnih terjatev izstopajo še podjetja iz dejavnosti informacij in komunikacij, zlasti pri velikih domačih bankah, z 42% deležem. Kakovost portfelja se je v lanskem in letošnjem letu nekoliko stabilizirala v dejavnosti strokovne in druge poslovne storitve, kjer se delež nedonosnih terjatev eno leto ohranja okrog 20%.

Stabiliziran delež nedonosnih terjatev v strokovnih in drugih poslovnih storitvah, pri 20%.

Velike domače banke imajo nadpovprečne deleže slabih terjatev v večini dejavnosti. Pri njih je skoncentrirano 77% vseh nedonosnih terjatev nefinančnih družb, oziroma 4,3 mrd EUR, ob 60% tržnem deležu.

Tabela 7.8: Struktura razvrščenih terjatev bank in delež zamud nad 90 dni pri poravnavanju obveznosti v bankah po skupinah bank in po dejavnostih ob koncu septembra 2012 v odstotkih

	Struktura razvrščenosti, NFD = 100				Delež zamud nad 90 dni v dejavnosti			
	Bančni sektor	Velike domače banke	Majhne domače banke	Banke v večinski tuji lasti	Bančni sektor	Velike domače banke	Majhne domače banke	Banke v večinski tuji lasti
Kmetijstvo, rudarstvo	1,3	1,2	2,0	1,4	15,4	20,3	9,0	10,3
Predelovalne dejavnosti	25,8	27,4	22,7	23,6	15,7	19,6	14,3	7,4
Elektrika, plin in voda	5,6	4,8	3,8	7,8	3,8	6,5	1,6	1,0
Gradbeništvo	14,6	16,6	16,1	10,3	62,2	70,4	60,5	37,9
Trgovina	17,5	15,5	20,4	20,5	14,2	19,1	10,7	8,0
Promet in skladiščenje	8,9	9,4	2,0	10,0	13,7	16,3	34,8	7,9
Gostinstvo	2,8	3,0	2,3	2,6	23,2	28,5	32,8	9,4
Informacijske, komunikacijske dejavnosti	2,6	2,7	1,5	2,6	29,5	42,2	25,3	5,0
Finančno posredništvo	5,7	6,3	8,2	4,0	39,3	52,9	22,9	7,9
Poslovanje z nepremičninami	4,7	3,9	6,3	5,6	24,0	30,8	21,3	15,8
Strokovne in druge poslovne dejavnosti	8,6	7,4	13,2	9,6	19,9	25,0	17,1	13,4
Javne storitve	1,9	1,9	1,5	2,1	8,3	9,5	7,9	6,2
Skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	23,9	30,7	22,8	11,3
Skupaj v mio EUR	23.665	14.115	2.121	7.429	5.651	4.328	485	838

Vir: Banka Slovenije

Tabela 7.9: Pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami in terjatve v D in E pri nefinančnih podjetjih po dejavnostih v odstotkih

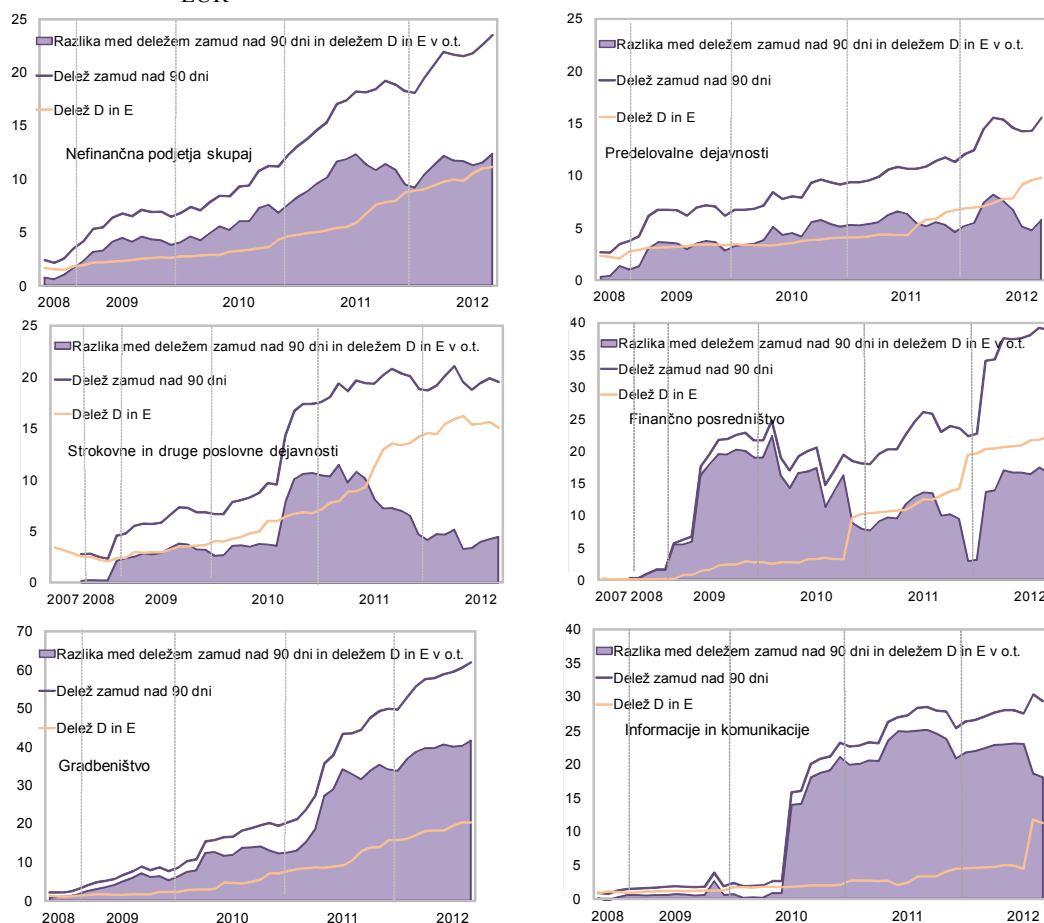
	Razvrščene terjatve v skupinah D in E						
	Oslabitve razvrščenih terjatev v mio EUR		Pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami v %		v mio EUR	v deležu v vseh razvrščenih terjatah	
	2011	sep.2012	2011	sep.2012		2011	sep.2012
Kmetijstvo, rudarstvo	21	23	6,9	7,4	15	4,9	4,9
Predelovalne dejavnosti	456	574	7,2	9,4	603	6,8	9,9
Elektrika, plin in voda	17	25	1,6	1,8	18	0,8	1,3
Gradbeništvo	613	739	17,4	21,4	706	15,7	20,4
Trgovina	329	366	7,4	8,8	286	5,3	6,9
Promet in skladiščenje	139	154	6,2	7,3	193	7,6	9,2
Gostinstvo	45	61	6,5	9,1	47	5,7	7,0
Informacijske, komunikacijske dejavnosti	71	91	11,9	15,0	68	4,5	11,3
Finančno posredništvo	211	251	13,7	18,5	305	18,0	22,5
Poslovanje z nepremičninami	90	122	8,2	11,0	114	7,4	10,4
Strokovne in druge poslovne dejavnosti	264	276	13,2	13,6	306	15,1	15,0
Javne storitve	17	22	3,7	4,8	12	1,6	2,6
Skupaj	2.271	2.704	9,4	11,4	2.673	8,8	11,3

Vir: Banka Slovenije

Od 5,6 mrd EUR nedonosnih terjatev do nefinančnih družb je slaba polovica ali 2,7 mrd EUR razvrščenih v najnižji bonitetni skupini D in E, kar je za 0,5 mrd EUR več kot ob koncu lanskega leta. Razlika med obema kazalnikoma je v upoštevanju zavarovanj terjatev pri razvrščanju terjatev v bonitetne skupine, medtem ko pri ugotavljanju dolžine zamud vrednost zavarovanj ni upoštevana. Delež terjatev v teh dveh razredih se je v letošnjih devetih mesecih več kot podvojil v dejavnosti informacije in komunikacije, na 11,3%. Z visokimi prirasti in tudi z visokimi deleži terjatev v D in E, nad 20%, pa izstopata dejavnosti finančnega posredništva in gradbeništva.

Slika 7.13: Razlika med zamudami nefinančnih podjetij nad 90 dni pri bankah in deležem nedonosnih terjatev, po skupinah bank, v odstotkih in MIO EUR

Opomba: Od marca 2009 mesečni podatki, pred tem četrtletni.
Vir: Banka Slovenije

Kljub hitrejšemu prerazvrščanju med najnižje bonitetne razrede pa ostaja v teh dejavnostih velik razkorak med deležem terjatev nad 90 dni in deležem terjatev v najnižjih bonitetnih razredih. V informacijah in komunikacijah se je prerazvrščanje v nižje razrede in povečano oblikovanje oslabitev pričelo šele v zadnjih mesecih, dve leti po nagli rasti zamud nad 90 dni. Tudi v finančnem posredništvu prerazvrščanje v nižje skupine ne sledi hitri rasti nedonosnih terjatev, zlasti glede na to, da kakovost zastavljenih zavarovanj s podaljševanjem krize ne bo zadostna za kritje razkoraka med oblikovanimi oslabitvami in kakovostjo terjatev. V tej dejavnosti in tudi v gradbeništvu je za pričakovati nadaljnje popravke vrednosti portfelja, z vplivom na poslovni rezultat in kapital bank.

V nekaterih dejavnostih lahko pričakujemo nadaljnje oblikovanje oslabitev.

Okvir 7.1: Analiza kreditnega portfelja nefinančnih družb na podlagi bonitetnih ocen komitentov ter zamud pri odplačevanju posojil

V tem okvirju so za analizo kakovosti kreditnega portfelja uporabljene bonitetne ocene komitentov ter njihove zamude odplačevanja posojil. Vključene so nefinančne družbe, ki so zadolžene pri vsaj eni banki v Sloveniji, imajo obveznost do banke večjo od 1.000 EUR in imajo podatek o bonitetni oceni.

Bonitetna struktura je eden od pokazateljev kakovosti kreditnega portfelja bank. Uporabljene so bonitetne ocene komitentov, ki so v večji meri neodvisne od zavarovanj. Od leta 2008 do septembra 2012 se je delež najmanj tveganih komitentov z bonitetnima ocenama A in B zmanjšal za 11,1 o.t., medtem ko se je delež najslabših komitentov z ocenama D in E povečal za 8,3 o.t. Razvrščene terjatve slabih komitentov so v septembru 2012 predstavljale 21,5% vseh razvrščenih terjatev do nefinančnih družb.

Tabela 7.10: Bonitetna struktura nefinančnih družb od leta 2008 do septembra 2012, v odstotkih

	2008	2009	2010	2011	Sep.2012
A	54,76	50,35	47,71	42,63	39,47
B	30,19	31,10	31,66	33,62	34,39
C	5,97	7,30	7,28	7,86	8,64
D	4,42	6,08	5,42	5,37	5,40
E	4,66	5,16	7,93	10,52	12,11
Skupaj število komitent-banka	32.448	33.567	34.998	36.311	36.798

Vir: Banka Slovenije

Podobno kot bonitete, tudi zamude odplačevanja posojil odražajo slabšanje kreditnega portfelja. V septembru 2012 je delež zamudnikov nad 90 dni znašal 16,4%, kar je 8 o.t. več kot leta 2008. Razvrščene terjatve teh komitentov so v septembru 2012 predstavljale 24,2% vseh terjatev do nefinančnih družb.

Tabela 7.11: Struktura zamud pri odplačevanju posojila od leta 2008 do septembra 2012, v odstotkih

	2008	2009	2010	2011	Sep.2012
0 dni	86,65	84,64	82,53	79,81	76,86
1 - 90 dni	4,91	4,86	5,17	5,75	6,73
Nad 90 dni	8,44	10,50	12,31	14,44	16,41
Skupaj število komitent-banka	31.118	32.365	33.869	35.166	35.496

Vir: Banka Slovenije

Razlogov za slabšanje kakovosti kreditnega portfelja je več: (1) Slabe gospodarske razmere otežujejo poslovanje podjetij. Po skromnem okrevanju v letih 2010 in 2011, se v letošnjem in prihodnjem letu znova pričakuje negativna rast BDP, kar bo povečalo težave komitentov pri odplačevanju posojil. (2) V zadnjih letih se je število stečajev precej povečalo. Leta 2011 se je začelo 675 stečajnih postopkov, kar je dvakrat več kot leta 2009, ko je BDP upadel za 7,8%. Tudi v letu 2012 se obeta visoko število začelih stečajev, ker se jih je do septembra začelo 469. (3) Močna poslovna in lastniška prepletenost med podjetji povzroča hitro prenašanje težav iz enega podjetja na drugega. Na to še dodatno vpliva plačilna nesposobnost oziroma poslovno okolje, ki jo dopušča. (4) Ni prirasta novih posojil, ki bi izboljševala kakovost kreditnega portfelja. To je na eni strani posledica slabih gospodarskih razmer in nizke kreditne sposobnosti komitentov, na drugi pa tudi nenaklonjenosti bank za prevzemanje dodatnih tveganj ter omejitev bank pri virih sredstev in njihovih stroških. (5) Banke so v času ugodnih gospodarskih razmer financirale bolj tvegane projekte in komitente, katerih poslovanje se je v obdobju krize poslabšalo tako, da niso bili več sposobni odplačevati svojih obveznosti. (6) Relativno malo odpisov zaradi dolgotrajnih postopkov izterjave terjatev do insolventnih dolžnikov. V aprilu 2012 je bil dopolnjen Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic, ki naj bi pripomogel k hitrejšemu odpisovanju terjatev.

Tabela 7.12: Bonitetna struktura istih nefinančnih družb pri posamezni banki, v odstotkih

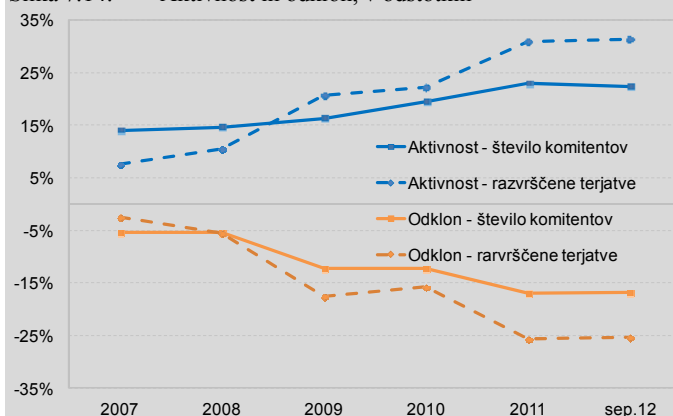
	2008	2009	2010	2011	Sep.2012
A	58,37	52,25	48,30	40,83	36,31
B	30,09	30,60	30,06	32,05	32,34
C	4,98	7,14	7,51	8,27	9,31
D	3,56	5,83	5,53	5,84	6,06
E	3,00	4,19	8,59	13,00	15,98
Skupaj (število)	21.590	21.590	21.590	21.590	21.590

Vir: Banka Slovenije

Bonitetna struktura komitentov, ki so imeli kreditno razmerje z isto banko od leta 2008 do septembra 2012, se je v tem obdobju precej poslabšala. Delež podjetij z bonitetama A in B je upadel za 19,8 o.t., medtem ko se je delež v D in E povečal za 15,5 o.t., na 22%. Poslabševanje bonitet istih komitentov je pričakovano, saj se na dolgi rok lahko pojavi več dejavnikov, ki vplivajo na tveganost. Na tako veliko poslabšanje vpliva tudi določitev obdobja preučevanja, ker se začne v letu pred krizo, ko so bila podjetja ocenjena precej bolj optimistično.

Od leta 2007 sta se tako aktivnost¹ kakor tudi odklon² postopno povečevala. To pomeni, da so banke med bonitetnimi razredi prerazvrščale vedno večje število komitentov, hkrati pa se je večjemu deležu podjetij boniteta poslabšala. Ob tehtanju prehodov z razvrščenimi terjatvami, je poslabševanje še precej bolj izrazito, kar pomeni, da v nižje bonitetne razrede prehajajo komitenti, do katerih so banke nadpovprečno izpostavljene.

Slika 7.14: Aktivnost in odklon, v odstotkih

Opomba: V septembru 2012 sta aktivnost in odklon izračunana za enoletno obdobje.

Vir: Banka Slovenije, lastni izračuni

V obdobju krize so se verjetnosti prehodov v nižje bonitetne razrede precej povečale. Iz prehodnih matrik je razvidno, da je bilo poslabševanje kakovosti kreditnega portfelja najizrazitejše v letu 2011, nadaljevalo pa se je tudi do septembra 2012. Glede na povprečje med leti 2005 in 2011 je bil v septembru 2012 delež poslabšanj bonitetnih ocen višji za 7,7 odstotne točke. Največja razlika je v razredu D, kjer je delež poslabšanj višji za 18,1 odstotne točke.

Tabela 7.13: Verjetnosti prehodov nefinančnih družb med bonitetnimi razredi, v odstotkih

Povprečna prehodna matrika 2005 - 2011						Prehodna matrika 2010							
tekoče leto						2010							
	A	B	C	D	E		A	B	C	D	E		
predhodno leto	A	87,00	9,78	1,66	0,86	0,70	2009	A	86,59	9,26	2,11	1,10	0,94
	B	6,87	81,10	7,03	4,10	0,90		B	7,05	79,31	7,27	5,24	1,13
	C	2,38	10,27	65,28	14,60	7,47		C	1,47	12,82	58,80	16,79	10,12
	D	1,70	2,29	3,65	65,57	26,80		D	0,35	1,63	3,91	45,48	48,63
	E	0,68	0,18	0,34	0,68	98,12		E	0,21	0,14	0,21	0,99	98,44
Prehodna matrika 2011						Prehodna matrika september 2011 - september 2012							
2011						Sep. 2012							
	A	B	C	D	E		A	B	C	D	E		
2010	A	78,60	17,10	2,27	1,26	0,76	Sep. 2011	A	78,42	17,18	2,71	1,11	0,58
	B	6,57	77,48	8,51	5,27	2,17		B	5,68	78,02	9,91	4,62	1,77
	C	1,08	6,82	60,36	16,79	14,94		C	0,89	7,32	61,89	15,88	14,02
	D	0,13	1,16	4,24	48,55	45,92		D	0,24	0,96	3,77	50,12	44,92
	E	0,08	0,17	0,55	0,42	98,78		E	0,07	0,07	0,76	0,59	98,51

Vir: Banka Slovenije, lastni izračuni

V septembru 2012 se je stopnja neplačila na podlagi bonitetnih ocen v primerjavi z letom 2011 nekoliko znižala, medtem ko se je na podlagi zamud povečala za 0,4 odstotne točke. To kaže, da banke povečanju deleža zamudnikov nad 90 dni še niso sledile s prerazvrstitvijo teh komitentov v bonitetne razrede D in E.

Tabela 7.14: Stopnje neplačila na podlagi bonitetnih ocen in zamud podjetij pri odplačevanju posojil, v odstotkih

	2008	2009	2010	2011	Sep. 2012 ¹
Iz bonitetnih ocen ²	2,76	4,90	5,52	6,41	5,81
Iz zamud ³	3,61	5,30	5,48	5,84	6,24

Opomba: ¹ V septembru 2012 je stopnja neplačila izračunana za enoletno obdobje.

² Delež komitentov, ki v enem letu preide iz bonitetnih razredov A, B ali C v D ali E.

³ Delež komitentov, ki so v predhodnem letu imeli zamudo pod 90 dni in v tekočem letu zamujajo nad 90 dni.

Vir: Banka Slovenije, lastni izračuni

¹ Aktivnost kaže delež podjetij, katerim se je bonitetna ocena spremenila.

² Odklon je izračunan kot število komitentov, katerim se je bonitetna ocena izboljšala minus število komitentov, katerim se je boniteta poslabšala, glede na število komitentov, ki imajo kreditno razmerje z isto banko v tekočem, kakor tudi v predhodnem letu.

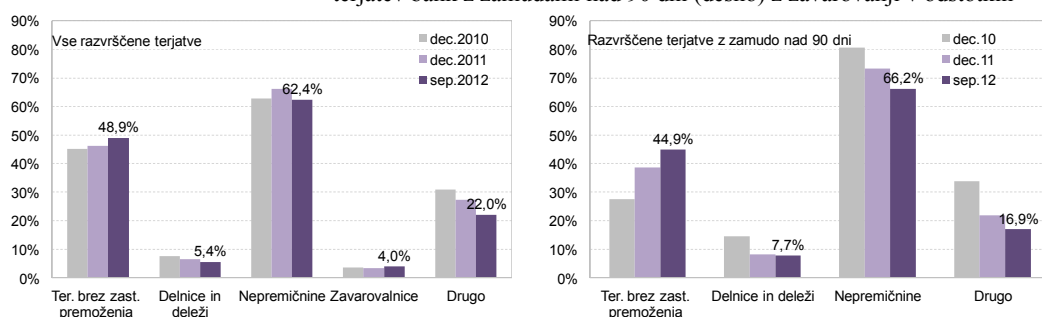
7.3 Zavarovanja posojil

7.3.1 Pokritost kreditnega portfelja z zavarovanji

Delež terjatev brez zastave premoženja se je v letu 2012 povečal za 2,1 odstotne točke in znaša 48,9%.

V letu 2012 se je nadaljevala rast deleža terjatev brez zastave premoženja med razvrščenimi terjatvami.¹⁶ Od konca leta 2011 do septembra 2012 je zrasla za 2,1 odstotne točke in znaša 48,9%. Hkrati se je vrednost zavarovanj vseh oblik zmanjšala pod skupno vrednost razvrščenih terjatev. Pokritost je v septembru 2012 znašala 93,9%. Deloma je razlog v zmanjšanju tržne vrednosti zavarovanj, predvsem nepremičnin in vrednostnih papirjev, deloma pa nadaljnja rast deleža razvrščenih terjatev do manj tveganih sektorjev, ki so skoraj povsem nezavarovane. V letu 2012 je bila ta rast predvsem v obliki terjatev do centralne banke, saj so banke na mejni depozit in poravnalne račune deponirale vire pridobljene na 3-letnih operacijah dolgoročnejšega refinanciranja; ter v obliki terjatev do države. Ta se je namreč zaradi oteženih pogojev zadolževanja na mednarodnih finančnih trgih v precejšnji meri zadolževala z izdajanjem zakladnih menic, ki so jih kupovale predvsem slovenske banke.

Slika 7.15: Pokritost vseh razvrščenih terjatev bank (levo) in pokritost razvrščenih terjatev bank z zamudami nad 90 dni (desno) z zavarovanji v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Pokritost razvrščenih terjatev z zavarovanji z nepremičninami se je zmanjšala, vendar se je delež zavarovanj z nepremičninami med vsemi zavarovanji povečal.

Delež terjatev brez zastavljenega premoženja z zamudo nad 90 dni se je povečal za 6,4 odstotne točke na 44,9%.

Pokritost razvrščenih terjatev z zavarovanji se je znižala za vse oblike zavarovanj. Delež z nepremičninami zavarovanih razvrščenih terjatev se je znižal za 3,5 odstotne točke. Kljub temu zavarovanje z nepremičninami ostaja z 62,4% najpomembnejša oblika zavarovanja. To potrjuje tudi podatek, da se je delež zavarovanj z nepremičninami v skupni vrednosti zavarovanj v letu 2012 povečal za 2,5 odstotne točke, na 66,5%. Pomemben del zavarovanj torej ostaja izpostavljen tveganju znižanja vrednosti nepremičnin. Razmere na nepremičninskem trgu namreč ostajajo negotove, rast dohodkov gospodinjstev in podjetij pa zaradi nadaljevanja krize ostaja šibka.

V letu 2012 se je za 6,4 odstotne točke povečal delež razvrščenih terjatev brez zastave premoženja z zamudo nad 90 dni in je v septembru 2012 znašal 44,9%. Med terjatvami, ki so v letu 2012 prešle v skupino, ki zamuja več kot 90 dni, je 70 % brez zastavljenega premoženja. Visoki so tudi deleži tovrstnih terjatev do podjetij iz bolj tveganih panog. Čeprav se je izpostavljenost bank do panoge gradbeništva povečala, se je povečal tudi delež terjatev brez zastave premoženja do gradbene panoge, za 6,1 odstotne točke in znaša 43,4%.

¹⁶ Upoštewane so terjatve brez zastavljenega premoženja oziroma so zavarovane tako, da jih banka ne upošteva pri izračunu oslabitev oz. rezervacij (npr. zavarovanje z menicami). Določene vrste terjatev do manj tveganih komitentov (sektorjev) npr. države, ali zaradi zavarovanja teh terjatev z garancijami prvovrstnih komitentov niso nujno zavarovane z zastavo premoženja kreditjemalca.

Tabela 7.15: Zavarovanje razvrščenih terjatev bank po skupinah komitentov ob koncu septembra 2012 v odstotkih

	Primerjava zavarovanj ² z razvrščenimi terjatvami v %							
	Razvrščene terjatve v mio EUR	Terjatve brez zastave premoženja ¹	Zavarovano					Skupaj vrednost zavarovanj ³
			Z delnicami in deleži ter enotami VS	S poslovnimi neprem. ³	S stanov. neprem. ³	Pri zavarovalnici	Z ostalimi obl.zavar.	
Podjetja	24.035,2	39,8	9,1	66,8	7,1	0,0	30,9	114,0
DFO	2.076,6	59,2	15,9	12,1	2,1	0,0	25,9	55,9
Gospodinjstva	10.269,8	26,8	0,4	16,0	92,1	19,2	10,8	138,4
Tujci	5.300,9	65,3	2,8	30,7	3,5	0,0	21,5	58,5
Država	3.442,7	81,5	0,0	2,0	0,1	0,0	18,6	20,8
Banke in hranilnice	3.542,9	96,6	0,0	0,3	0,0	0,0	3,1	3,4
Skupna vsota	49.742,3	48,9	5,4	39,5	22,9	4,0	22,0	93,9

Opombe: ¹ Zajete so terjatve brez zastavljenega premoženja oziroma so zavarovane tako, da jih banka ne upošteva pri izračunu oslabitev oziroma rezervacij (npr. zavarovanja z menicami).

² Zavarovanja so navedena po poštenu vrednosti.

³ Pri zavarovanju z nepremičninami lahko več bank vpiše hipoteko nad eno nepremičnino, pri čemer je vrednost hipoteke pri vsaki naslednji banki nižja za vrednost terjatev bank, ki so prej na vrsti pri morebitnem unovčevanju. Posledično je vrednost teh zavarovanj multiplicirana, pri teh vrstah zavarovanj in tudi v agregatu.

Vir: Banka Slovenije

Terjatve do podjetij in gospodinjstev predstavljajo največji delež razvrščenih terjatev. Omenjena sektorja sta edina sektorja, pri katerih skupna vrednost zavarovanj presega vrednost terjatev, pri obeh pa prevladuje zavarovanje z nepremičninami. Čeprav se je pri podjetjih in gospodinjstvih pokritost razvrščenih terjatev z zavarovanji v obliki nepremičnin zmanjšala glede na december 2011, se je delež vrednosti nepremičnin v skupni vrednosti zavarovanj povečal. Tveganje izgube vrednosti zavarovanj zaradi zmanjšanja cen nepremičnin je največje pri podjetjih in gospodinjstvih. Za razliko od terjatev do podjetij, kjer je delež terjatev zastave premoženja od decembra 2011 do septembra 2012 porasel za 4,6 odstotne točke, na 39,8%, se je delež terjatev brez zastave premoženja do gospodinjstev v letu 2012 zmanjšal za 3,4 odstotne točke in je v septembru znašal 26,8%. Gospodinjstva so tudi edina skupina dolžnikov, kateri se je v letu 2012 zmanjšal delež nezavarovanih terjatev. Največ, za 7,0 odstotnih točk je narasel delež terjatev brez zastave premoženja do drugih finančnih organizacij. Te imajo sicer najvišji delež terjatev zavarovanih z delnicami in deleži v podjetjih.

Samo razvrščene terjatve do podjetij in do gospodinjstev so zavarovane v višji vrednosti, kot je vrednost terjatev, pri čemer prevladuje zavarovanje z nepremičninami.

Tabela 7.16: Zavarovanje razvrščenih terjatev bank po skupinah bank ob koncu septembra 2012 v odstotkih

	Primerjava zavarovanj ² z razvrščenimi terjatvami v %							
	Razvrščene terjatve v mio EUR	Terjatve brez zastave premoženja ¹	Z delnicami in deleži ter enotami VS	S poslovnimi neprem. ³	S stanov. neprem. ³	Pri zavarovalnici	Z ostalimi obl.zavar.	Skupaj vrednost zavarovanj ³
Majhne domače banke	4.511,3	47,1	7,8	51,8	21,8	3,3	20,8	105,5
Tuje banke	15.458,4	37,6	2,3	37,8	39,5	4,0	30,3	114,0
Velike domače banke	29.772,6	55,0	6,7	38,6	14,5	4,1	17,9	81,7
Skupna vsota	49.742,3	48,9	5,4	39,5	22,9	4,0	22,0	93,9

Opombe: ^{1,2,3} Enako kot v prejšnji tabeli.

Vir: Banka Slovenije

Med skupinami bank imajo najnižji delež terjatev brez zastave premoženja, 37,0%, banke v večinski tuji lasti. Deloma je razlog za to struktura njihovega portfelja. Banke v večinski tuji lasti imajo namreč glede na druge banke nižji delež terjatev do sektorjev, katerim posojila so manj tvegana in manj ali nič zavarovana, kot so država, banke in centralna banka. Kljub temu imajo banke v večinski tuji lasti le 6,4% terjatev z zamudami nad 90 dni. Med temi terjatvami je 34,0% terjatev brez zastave premoženja, kar jih uvršča na drugo mesto, za majhnimi domačimi bankami, ki imajo 30,6% takih terjatev. Pri obeh omenjenih skupinah bank skupna vrednost zavarovanj terjatev z zamudo nad 90 dni presega vrednost teh terjatev. To ne velja za velike domače banke, kjer znaša pokritost terjatev z zamudo nad 90 dni z zavarovanji vseh vrst 78,2%. Glede na december 2011 se je pokritost zmanjšala za 11,4 odstotne točke. Tudi delež terjatev brez zastave premoženja z zamudo nad 90 dni je pri velikih domačih bankah najvišji in znaša 48,8%.

Velike domače banke imajo najvišji delež terjatev brez zastave premoženja z zamudo nad 90 dni.

Tabela 7.17: Zavarovanje razvrščenih terjatev bank z zamudami nad 90 dni po skupinah bank ob koncu septembra 2012 v odstotkih

	Razvrščene terjatve v mio EUR	Primerjava zavarovanj ² z razvrščenimi terjatvami v %						Skupaj vrednost zavarovanj ³
		Terjatve brez zastave premoženja ¹	Z delnicami in deleži ter enotami VS	S poslovnimi neprem. ³	S stanov. neprem. ³	Pri zavarovalnici	Z ostalimi obl. zavar.	
Majhne domače banke	683,6	30,6	13,4	77,4	25,9	0,0	26,0	142,7
Tuje banke	996,6	34,0	3,0	63,5	23,7	0,0	33,1	123,3
Velike domače banke	5.334,7	48,8	7,8	52,5	5,0	0,0	12,7	78,2
Skupna vsota	7.014,9	44,9	7,7	56,5	9,7	0,0	16,9	90,9

Opombe: ^{1, 2, 3} Enako kot v prejšnji tabeli.

Vir: Banka Slovenije

8 OBRESTNO TVEGANJE

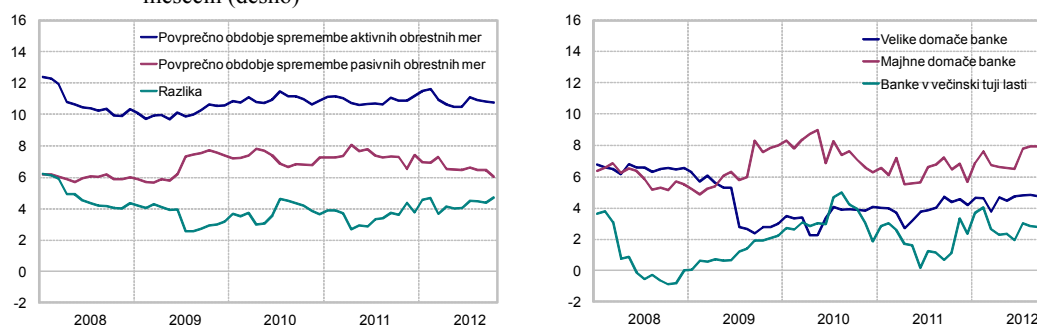
Obrestno tveganje merjeno z razliko med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer, se je v letu 2012 povečevalo. Razlika med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer se je v enem letu podaljšala za 1 mesec in 4 dni in sedaj znaša 4 mesece in 21 dni. Zaradi tega so postale banke bolj izpostavljene tveganju zvišanja obrestnih mer. Razkorak se je povečal zaradi skrajšanja povprečnega obdobja spremembe pasivnih obrestnih mer za 1 mesec, na 6 mesecev. Skrajšanje je posledica zapadanja dolžniških vrednostnih papirjev bank, ter zmanjševanja in krajše ročnosti prejetih posojil in vlog. Nadaljevanje skrajševanja povprečne ročnosti pasivnih obrestnih mer se bo verjetno nadaljevalo tudi v letu 2013, če dolgoročni viri financiranja ne bodo postali dostopnejši bankam. Med oktobrom 2011 in oktobrom 2012 se je najbolj povečalo obrestno tveganje pri bankah v večinski tuji lasti, predvsem zaradi skrajšanja povprečnega obdobja spremembe obrestnih mer za prejeta posojila. Kljub zvišanju razlike pa obrestno tveganje ostaja najnižje pri skupini bank v večinski tuji lasti in najvišje pri skupini majhnih domačih bank.

Kumulativna obrestna vrzel do enega leta med aktivnimi in pasivnimi obrestno občutljivimi postavkami se je v obdobju september 2011 – september 2012 znižala za 782 mio EUR, na 206 mio EUR. Banke v večinski tuji lasti so imele pozitivno vrzel, domače banke pa negativno. Tako je bila slednja skupina bank izpostavljena tveganju zvišanja obrestnih mer v prihodnjem enoletnem obdobju. Struktura bilančnih obrestno občutljivih postavk glede na vrsto valute ostaja nespremenjena. Večino bilančnih obrestno občutljivih postavk je v domači valuti, delež postavk v švicarskih frankih se znižuje.

8.1 Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer

Kazalnik obrestnega tveganja, razlika med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer, se je v zadnjih 12 mesecih povečeval, kar pomeni naraščanje obrestnega tveganja. Ob koncu oktobra letos je znašalo povprečno obdobje spremembe aktivnih obrestnih mer skoraj 11 mesecev, povprečno obdobje spremembe pasivnih obrestnih mer pa 6 mesecev. Razlika med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer se je med oktobrom 2011 in oktobrom 2012 podaljšala za 1 mesec in 4 dni. Vzrok za povečanje razkoraka je na strani pasive; povprečno obdobje spremembe aktivnih obrestnih mer se v zadnjih 12 mesecih namreč ni pomembno spremenilo (skrajšalo se je za 4 dni). Ključni razlogi skrajšanja povprečnega obdobja spremembe pasivnih obrestnih mer so bili: zapadanje dolžniških vrednostnih papirjev ter zmanjševanje in krajše ročnosti prejetih posojil in vlog. Tudi leta 2013 je verjetno nadaljevanje skrajševanja povprečne ročnosti pasivnih obrestnih mer, če bo dostop bank do dolgoročnih virov financiranja otežen.

Slika 8.1: Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer v mesecih (levo) in razlika med povprečnim obdobjem spremembe obrestnih mer za skupine bank v mesecih (desno)

Vir: Banka Slovenije

Med skupinami bank obstajajo razlike v dinamiki povprečnega obdobja spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer. Med oktobrom 2011 in oktobrom 2012 se je povprečno obdobje spremembe aktivnih obrestnih mer najbolj spremenilo pri majhnih domačih bankah in sicer se je podaljšalo za 1 mesec. Ključni vzrok za to je bilo podaljšanje povprečnega obdobja spremembe obrestnih mer za naložbe v dolžniške vrednostne papirje, za skoraj 3 mesece. Dolžniški vrednostni papirji so ena od najpomembnejših naložb majhnih domačih bank. V istem obdobju se je povprečno

obdobje spremembe pasivnih obrestnih mer najbolj spremenilo pri bankah v večinski tuji lasti, in sicer se je skrajšalo za 2 meseca.

Povečanje obrestnega tveganja pri bankah v večinski tuji lasti.

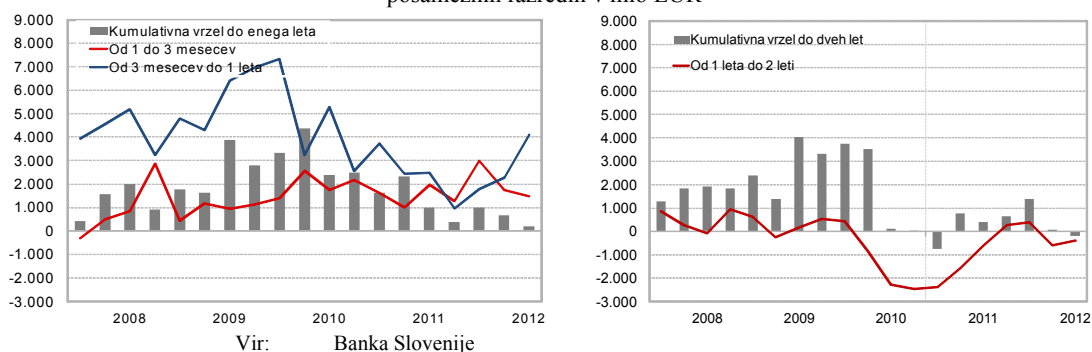
Pri skupini bank v večinski tuji lasti se je v zadnjem letu najbolj povečala razlika med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer, in sicer za 1 mesec in 18 dni. Pomemben razlog za skrajšanje povprečnega obdobja spremembe pasivnih obrestnih mer pri bankah v večinski tuji lasti je bilo skrajšanje povprečnega obdobja spremembe obrestnih mer za prejeta posojila za skoraj 6 mesecev. V tem se odraža sprememba poslovne strategije med hčerinskimi bankami in bankami materami v tujini. Spremenjeni pogoji financiranja postopoma vplivajo na povečanje obrestnega tveganja pri hčerinskih bankah. Povečuje se njihova izpostavljenost na zvišanje obrestnih mer, saj se jim povečujejo naložbe daljših ročnosti, ki so financirane z viri krajših ročnosti. Kljub zvišanju razlike pa razlika med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer pri skupini bank v večinski tuji lasti ostaja najnižja med skupinami bank. Majhne domače banke in hranilnice so z razliko v višini 7 mesecev in pol najbolj izpostavljene zvišanju obrestnih mer.

8.2 Obrestna vrzel

Banke v večinski tuji lasti so izpostavljene znižanju obrestnih mer, domače banke pa zvišanju obrestnih mer.

Ob koncu tretjega četrtletja leta 2012 je znašala kumulativna obrestna vrzel do enega leta med aktivnimi in pasivnimi obrestno občutljivimi postavkami 206 mio EUR in se je glede na enako obdobje lani zmanjšala za 782 mio EUR. Banke v večinski tuji lasti so imele pozitivno vrzel v višini 621 mio EUR, domače banke pa negativno, in sicer velike domače v višini 104 mio EUR, majhne domače pa 310 mio EUR. Eden od razlogov razlike med skupinami bank je delež aktive vezane na spremenljive aktivne obrestne mere. Banke v večinski tuji lasti imajo 84% aktive vezane na spremenljivo obrestno mero oz. na nespremenljivo začetno obrestno mero do 1 leta. Za velike domače banke znaša ta delež 64%, za majhne domače banke pa le 40%.

Slika 8.2: Vrzel med aktivnimi in pasivnimi obrestno občutljivimi postavkami po posameznih razredih v mio EUR

Vir: Banka Slovenije

Zniževanje kumulativne vrzeli.

Postavke obrestno občutljive aktive z določitvijo obrestne mere krajše od 1 leta so se v obdobju enega leta znižale za 3,4 mrd EUR, pasive pa za 2,6 mrd EUR. Kumulativna vrzel do enega leta se je v zadnjih 12 mesecih znižala na 207 mio EUR in je sedaj skoraj zaprta. Na pasivi je k temu največ prispeval znižan obseg vlog in izdanih vrednostnih papirjev, na aktivi pa znižan obseg posojil. Kumulativna vrzel do dveh let se je v zadnjih 12 mesecih zmanjšala in je skoraj zaprta.

Svet ECB je 5. julij leta 2012 sprejel sklep o znižanju obrestne mere za operacije glavnega refinanciranja Eurosistema za 25 bazičnih točk, na 0,75%. Na to so se odzvale tudi referenčne obrestne mere EURIBOR, ki so se zniževale od konca leta 2011.

8.3 Bazično tveganje

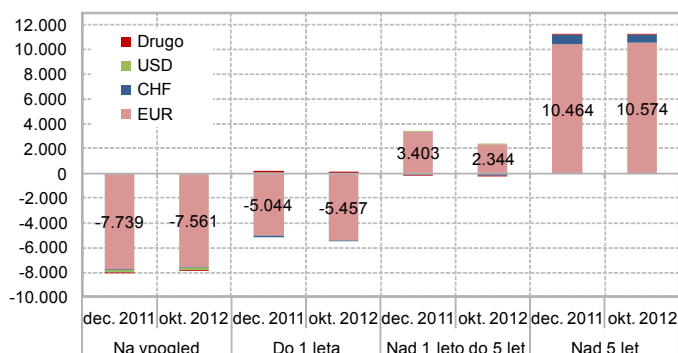
Vrzeli po valutah

Valutna struktura obrestno občutljivih bilančnih postavk je ostala skoraj nespremenjena.

Struktura valut obrestno občutljivih postavk aktive in pasive se ni pomembno spremenila glede na konec leta 2011; 95 % obrestno občutljivih postavk aktive in 96 % pasive je v

domači valuti. Delež v švicarskih frankih¹⁷ se je zniževal in je ob koncu oktobra znašal 3,5% na aktivni in 2,6% na pasivi. Podobno velja za USD¹⁸ – ob koncu oktobra 2012 je delež obrestno občutljivih postavk znašal 0,6% na aktivni in 1,1% na pasivi. Druge valute predstavljajo 0,6% obrestno občutljive aktivne in 0,2% obrestno občutljive pasive.

Slika 8.3: Valutna struktura neto pozicij obrestno občutljivih postavk po posameznih razredih preostale zapadlosti v mio EUR

Vir: Banka Slovenije

Vrzi po vrsti referenčne obrestne mere

Obrestno občutljive postavke aktivne vezane na referenčne obrestne mere so se od decembra 2011 do konca oktobra 2012 znižale za 2,6%, na 27,2 mrd EUR, medtem ko so pasivne postavke ostale skoraj nespremenjene na ravni 13,1 mrd EUR. Delež obrestno občutljivih postavk vezanih na referenčne obrestne mere se je na aktivni strani bilance stanja povečal za 3,4 odstotne točke, na 66,6%, na pasivni strani pa za 1,5 odstotne točke, na 32,4%. Razlika med deležem obrestno občutljive aktivne in pasive vezane na referenčne obrestne mere znaša 34,2 odstotne točke.

Delež obrestno občutljivih bilančnih postavk aktivne in pasive vezanih na referenčne obrestne mere se je povečal.

Tabela 8.1: Struktura obrestno občutljive aktivne in pasive glede na vrsto referenčne obrestne mere v odstotkih

	Obrestno občutljiva aktiva					Obrestno občutljiva pasiva				
	Dec. 08	Dec. 09	Dec. 10	Dec. 11	Okt. 12	Dec. 08	Dec. 09	Dec. 10	Dec. 11	Okt. 12
Stanje v mio EUR	44.724	48.591	46.140	44.077	40.794	40.747	45.028	43.643	42.538	40.582
Delež z ref. OM v %	67,0	54,7	62,7	63,2	66,6	37,6	31,4	34,1	30,9	32,4
Delež posameznih referenčnih OM v strukturi postavk, vezanih na referenčne obrestne mere (v %)										
EURIBOR										
1 mesec	17,2	8,0	6,1	6,7	6,7	19,7	11,0	5,9	2,5	0,8
3 mesece	24,0	29,5	29,3	30,6	31,3	25,0	28,4	33,5	35,1	26,3
6 mesecev	47,1	51,8	55,4	54,7	54,7	42,6	48,5	51,6	51,3	48,2
1 leto	1,9	2,1	1,8	1,5	1,4	1,6	0,4	0,4	0,4	0,3
LIBOR CHF										
1 mesec	0,7	0,5	0,4	0,3	0,2	0,5	0,3	0,1	0,0	0,0
3 mesece	2,2	1,8	1,5	1,1	0,9	3,2	3,6	4,2	3,7	3,7
6 mesecev	3,2	3,2	2,9	2,6	2,4	3,4	2,6	1,6	1,3	0,6
1 leto	1,6	1,6	1,5	1,4	1,3	1,7	1,3	1,0	1,1	1,2
Obrestna mera CB	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	2,8	0,0	2,4	17,0
Drugo	2,1	1,5	1,0	0,9	1,1	2,3	1,1	1,8	2,3	1,9

Vir: Banka Slovenije

Najpogostejše uporabljeni referenčni obrestni meri na aktivni strani bilance sta 6-mesečni in 3-mesečni EURIBOR. Vsota njunih deležev znaša 86,9% aktivne vezane na referenčne obrestne mere. Poleg 6-mesečnega in 3-mesečnega EURIBOR-ja je na pasivni strani

¹⁷ Septembra 2011 se je švicarska centralna banka zavezala, da bo ohranjala tečaj EUR/CHF nad 1,2, zato večjih nihajev letos ni bilo. 31/10/2012: EUR/CHF=1,2154. 30.12.2011: EUR/CHF=1,2076. (Vir: Referenčni tečaji ECB).

¹⁸ Tečaj med evrom in dolarjem je od začetka leta nihal ob koncu oktobra pa je bil skoraj takšen kot ob koncu decembra 2011. 31/10/2012: EUR/USD = 1,2993; 30.12.2011: EUR/USD = 1,2939. (Vir: Referenčni tečaji ECB).

bilance pomembna tudi obrestna mera centralne banke. Zaradi zniževanja bilančnih postavk v švicarskih frankih se znižuje delež LIBOR na aktivni in pasivni strani bilance.

Pri vseh referenčnih obrestnih merah EURIBOR so banke leta 2012 podaljšale dolgo pozicijo. Najbolj se je povečala skupna neto pozicija pri 3-mesečnem EURIBOR-ju, in sicer za 3,5 odstotne točke oz. 1,1 mrd EUR. Z izjemo 6-mesečnega LIBOR-ja, so banke letos pri vseh referenčnih obrestnih merah LIBOR skrajšale dolgo pozicijo.

Tabela 8.2: Obrestna vrzel glede na preostalo zapadlost po vrstah referenčne obrestne mere v odstotkih obrestno občutljive aktive

v %	Skupna neto pozicija					Neto pozicija po razredih, okt. 2012			
	Dec.2008	Dec.2009	Dec.2010	Dec.2011	Okt.2012	Na vpogled	Do 1 leta	Nad 1 do 5 let	Nad 5 let
EURIBOR									
1 mesec	4,7	1,2	1,9	3,5	4,2	0,0	2,1	1,0	1,2
3 mesece	7,5	7,8	7,6	8,9	12,4	0,0	0,9	4,1	7,3
6 mesecev	16,9	14,1	18,2	19,3	20,9	-1,3	2,2	7,9	12,2
1 leto	0,7	1,0	1,0	0,8	0,8	0,0	0,0	0,2	0,6
LIBOR CHF									
1 mesec	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
3 mesece	0,4	0,0	-0,4	-0,4	-0,6	0,0	0,1	-0,3	-0,4
6 mesecev	1,0	1,0	1,3	1,3	1,4	0,0	0,0	0,1	1,3
1 leto	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,0	0,0	-0,3	0,8

Vir: Banka Slovenije

9 VALUTNO TVEGANJE

Valutno tveganje slovenskega bančnega sistema je v letu 2012 ostalo nizko. Neto odprta devizna pozicija je znašala 0,8 mio EUR. Kljub skoraj zaprti skupni devizni poziciji, so se odprte devizne pozicije pri večini posameznih valut nekoliko povečale, najbolj v valutah evropskega gospodarskega območja. V septembru 2012 so bile valutnemu tveganju najbolj izpostavljene majhne domače banke z neto odprto devizno pozicijo v višini 7 mio EUR oz. 1,8% regulatornega kapitala.

Valutno tveganje je v letu 2012 ostalo nizko.

9.1 Valutna struktura in odprta devizna pozicija

Aktivne in pasivne devizne postavke so se v septembru 2012 medletno znižale za okrog 14% in v bilancah in zunajbilanc bank znašale nekaj manj kot 3 mrd EUR. Od tega so imele banke v septembru 2012 v bilančni vsoti 4,8% devizne aktive in 3,7% devizne pasive. V strukturi tujih valut se še naprej znižuje delež švicarskih frankov zaradi zniževanja stanja posojil v CHF oz. z valutno klavzulo na CHF, povečuje pa se delež ameriških dolarjev in valut evropskega gospodarskega območja.

Tabela 9.1: Valutna struktura aktive in pasive bilanc in zunajbilanc, v odstotkih

	2010		2011		Sep. 2012	
	Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva
Skupaj v tuji valuti brez evra (v mio EUR)	3.637	3.572	3.308	3.291	2.922	2.921
medletna rast (v %)	7,5	6,9	-9,1	-7,9	-13,9	-13,5
Struktura tujih valut brez evra	(v %)					
svetovne valute	92,3	94,5	90,1	90,9	90,4	90,9
švicarski frank	60,6	62,0	55,1	55,8	53,8	54,6
britanski funt	1,4	1,4	1,9	1,9	1,8	1,8
ameriški dolar	28,3	29,0	31,0	31,0	32,6	32,4
kanadski dolar	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7
japonski jen	1,0	1,1	0,8	0,8	0,5	0,5
avstralski dolar	0,5	0,5	0,8	0,8	1,0	1,0
Valute EGP	2,7	2,2	4,9	5,5	5,3	6,3
Druge valute	3,5	3,3	4,0	3,5	3,5	2,8
CIU	1,5	0,0	0,9	0,0	0,8	0,0

Opomba: EGP – evropsko gospodarsko območje, tj. EU, Islandija in Norveška, CIU – pozicije v tuji valuti v enotah investicijskih skladov.

Vir: Banka Slovenije

Skupna neto odprta devizna pozicija bančnega sistema je v septembru 2012 znašala 0,8 mio EUR. Čeprav je bil skupni delež aktivnih in pasivnih postavk v tujih valutah skoraj izravnani, so se neto odprte devizne pozicije po posameznih valutah, z izjemo enot v investicijskih skladih v tujih valutah, povečale v primerjavi z letom 2011. Najbolj se je povečala odprta devizna pozicija v valutah evropskega gospodarskega območja, ki je bila v septembru 2012 kratka v višini 30 mio EUR.

Neto odprta devizna pozicija je v septembru 2012 znašala 0,8 mio EUR.

Tabela 9.2: Neto odprta devizna pozicija po valutah v mio EUR

	2010	2011	September 2012			
			Skupaj banke	Velike banke	Majhne banke	Banke v večinski tuji lasti
Svetovne valute	-20,1	-9,6	-11,9	-10,7	1,3	-2,5
ameriški dolar	-8,4	4,4	4,8	5,3	0,3	-0,7
švicarski frank	-9,9	-13,4	-20,4	-18,6	0,2	-2,0
drugo (GBP, CAD, AUD, JPY)	-1,8	-0,6	3,6	2,6	0,8	0,2
Valute EGP	20,5	-18,0	-30,2	-30,5	0,2	0,1
Druge valute	11,9	15,3	19,8	14,1	5,3	0,4
CIU	52,6	29,6	23,0	22,8	0,2	0,0
Skupaj (v mio EUR)	64,9	17,2	0,8	-4,2	7,0	-2,0
V odstotkih regulatornega kapitala (v %)	1,4	0,4	0,0	-0,2	1,8	-0,2

Opomba: EGP – evropsko gospodarsko območje, tj. EU, Islandija in Norveška, CIU – pozicije v tuji valuti v enotah investicijskih skladov.

Vir: Banka Slovenije

Valutnemu tveganju so bile v septembru 2012 najbolj izpostavljene majhne domače banke z neto odprto devizno pozicijo 7 mio EUR oz. 1,8% regulatornega kapitala. V vseh valutah so imele neto dolgo devizno pozicijo, zato so izpostavljene znižanju vrednosti

valut. Velike domače banke in banke v večinski tuji lasti so imele neto kratko devizno pozicijo v višini 0,2% regulatornega kapitala.

V septembru 2012 so posojila v CHF predstavljala 3,6% vseh posojil nebančnemu sektorju.

Obseg posojil nebančnemu sektorju v švicarskih frankih oz. z valutno klavzulo na švicarski frank se je v septembru 2012 medletno znižal za 17%. Glavni razlog za zniževanje je stabilizacija tečaja EUR/CHF. Posojila v švicarskih frankih oz. z valutno klavzulo na CHF so v septembru 2012 predstavljala 3,6% vseh posojil nebančnemu sektorju. Največji delež tovrstnih posojil so imele v svojih bilancah banke v večinski tuji lasti, in sicer 7,5%.

Tabela 9.3: Obseg in medletne stopnje rasti posojil v švicarskih frankih oziroma z valutno klavzulo na švicarski frank

Vrednoti ključniki na SVETSKEM RANKU						
	Nebančni sektor	Nefinančne družbe	DFO	Država	Gospodinjstva	
					Vsa posojila	Stanov anjska posojila
	Stanje posojil (v mio EUR)					
2010	1.868,1	429,5	134,4	6,0	1.298,2	1.128,4
2011	1.685,9	339,1	138,8	5,7	1.202,3	1.060,9
Sep. 2012	1.400,2	235,1	106,4	5,0	1.053,7	948,8
	Stopnja rasti (v %)					
2010	-1,2	-7,6	-22,5	-6,4	4,1	9,0
2011	-15,0	-32,8	-2,9	-9,2	-10,4	-8,6
Sep. 2012	-16,9	-30,7	-23,4	-11,9	-12,4	-10,6

Vir: Banka Slovenije

Tabela 9.4: Posojila vezana na tečaj švicarskega franka, po skupinah bank

	Medletne stopnje rasti (v %)		Delež v strukturi vseh posojil bančnega sektorja, vezanih na CHF (v %)		Delež v strukturi posojil skupine bank (v %)	
	2011	sep. 2012	2011	sep. 2012	2011	sep. 2012
Velike banke	-10,0	-14,6	32,5	32,4	2,2	2,0
Majhne banke	-32,6	-13,7	0,8	0,9	0,4	0,4
Banke v večinski tuji lasti	-13,9	-15,7	66,7	66,7	8,6	7,5
Skupaj	-15,0	-16,9	100,0	100,0	4,1	3,6

Vir: Banka Slovenije

10 SOLVENTNOST BANK

Tveganje solventnosti narašča, ker banke kapitalske zahteve vse bolj izpolnjujejo z zmanjševanjem obsega poslovanja. To pomeni manj finančnih virov za nebančni sektor in še težje okrevanje gospodarstva. Kapitalska ustreznost bank je septembra 2012 znašala 11,5% in je bila za 0,1 o.t. nižja kot konec leta 2011. Znižanje kapitalskih zahtev v prvih devetih mesecih je sicer prispevalo k zvišanju kapitalske ustreznosti 0,55 o.t., vendar so hkrati izgube iz poslovanja, predčasni odkupi podrejenega dolga in zniževanje ostalih komponent kapitala vplivale na znižanje kapitalske ustreznosti za desetinko odstotka. Delovanje bank na področju solventnosti je podrejeno povečanju kapitalske ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala. V porazdelitvi bank je opaziti bolj jasno razločevanje med bankami. Razčlenitev kapitalske ustreznosti pokaže pozitiven učinek dokapitalizacij, povečanja hibridnih instrumentov temeljnega kapitala ter zmanjšanja kapitalskih zahtev. Vendar z izjemo bank v večinski tuji lasti ti ukrepi ne zadoščajo za pokrivanje izgub iz poslovanja ter zmanjševanja obsega podrejenih instrumentov dodatnega kapitala. Kapitalska ustreznost bančnega sistema in domačih bank se zmanjšuje. Slovenske banke, predvsem majhne, po količnikih kapitalske ustreznosti še vedno močno zaostajajo za povprečjem po velikosti primerljivih bank EU, kar tuji investitorji ocenjujejo kot bolj tvegano. Razlog za podpovprečno kapitalsko ustreznost je bolj kot na strani kapitala v višini kapitalskih zahtev.

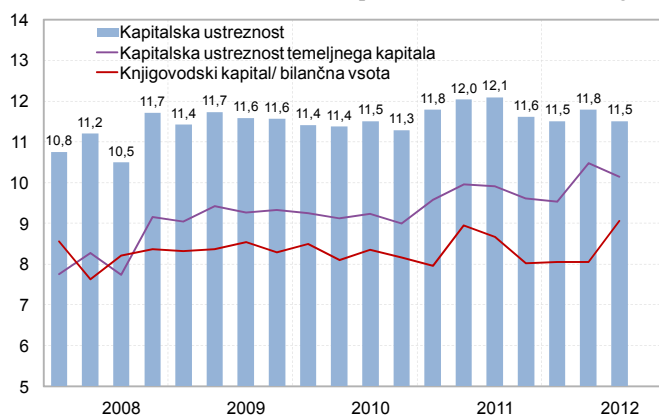
Meje zadostnosti kapitalske ustreznosti so postavljene visoko, saj naj bi kapitalska ustreznost temeljnega kapitala tudi v primeru stresnega scenarija dosegala vsaj 9%. Kreditna rast je ključ za ponovno krepitev dohodka bank in umirjanje stroškov oslabitev. To lahko bankam zopet omogoči poslovanje z dobičkom in sposobnost notranjega generiranja kapitala. Hkrati bo potrebna odločitev lastnikov ali bodo banke kapitalsko podprli ali se iz njih umaknili, privatizacija ob dokapitalizaciji ter konsolidacija bank so ukrepi, ki jih bo potrebno izvesti.

10.1.1 Kapitalska ustreznost

Kapitalska ustreznost bančnega sistema se skozi celotno obdobje finančne krize ohranja okrog ravni 11,5%. Odstopanja so bila značilna le za kratkotrajna obdobja po večjih dokapitalizacijah, do bistvenega pomika v višini kapitalske ustreznosti pa ni prišlo. Enako velja za leto 2012. Sredi leta je kapitalska ustreznost rahlo narasla, vendar se je v septembru znižala pod raven konec leta 2011, to je na 11,5%.

Zaradi zahtev na ravni EU po doseganju 9% kapitalske ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala in zahtev Banke Slovenije po izpolnjevanju 80% interne ocene kapitalskih potreb s temeljnim kapitalom je v obdobju zadnjih dveh let prišlo do porasta kapitalske ustreznosti temeljnega kapitala. Ta je v septembru 2012 znašala 10,1% in je bila glede na konec leta 2011 višja za 0,5 odstotne točke. V tretjem četrtletju 2012 se je močno povečalo razmerje med knjigovodskim kapitalom in bilančno vsoto, na 9,1%. Razlog so izvedene dokapitalizacije in močno zmanjšanje bilančne vsote.

Slika 10.1: Osnovni kazalniki kapitalske ustreznosti bančnega sistema v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Kapitalske ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala (CT1 KU) se je v devetih mesecih leta 2012 povečala za 0,9 odstotne točke, na 9,8%, glede na leto 2010 je višja za 1,5 odstotne točke.

Septembra 2012 je kapitalska ustreznost bančnega sistema znašala 11,5%, kapitalska ustreznost temeljnega kapitala 10,1%.

Banke namenajo pozornost povečanju CT1 KU. V letu 2012 se je povečala za 0,9 odstotne točke, na 9,8%.

Banke se soočajo s težavami pri izvedbi dokapitalizacij. Zaostrene gospodarske razmere lastnikom onemogočajo generiranje presežkov. Banke tako kriterijev zadostne kapitalne ustreznosti ne morejo izpolniti z dokapitalizacijo obstoječih, pogosto preveč pasivnih lastnikov. Zaradi izgub iz poslovanja je zelo omejena tudi sposobnost bank za povečanje kapitala z zadržanimi dobički. Kapitalna ustreznost se krepi predvsem z zmanjševanjem kapitalnih zahtev, z zmanjševanjem obsega poslovanja. Vendar je takšno krčenje časovno omejeno, saj je vezano na zmanjševanje izpostavljenosti do dobrih komitentov in z vse večjim negativnim učinkom na prihodke bank. Banke zmanjšujejo tudi obseg podrejenih instrumentov. Pri tem banke z diskonti pri predčasni odkupih dosegajo pozitivne dohodkovne učinke in višjo kapitalno ustreznost temeljnega kapitala. Vendar predčasni odkupi podrejenih instrumentov znižujejo celotno kapitalno ustreznost bank.

Predčasni odkupi slabijo kapitalno ustreznost. Razlika med slednjo in CT1 KU se je v 2012 zmanjšala na 1,7 odstotne točke.

Razlika med kapitalno ustreznostjo in CT1 KU, ki je v preteklih letih znašala okrog 3 odstotne točke, se je v letu 2012 zmanjšala na 1,7 odstotne točke. Povrnitev na razmerja iz preteklosti bi ob doseganju 9% CT1 KU zahtevalo kapitalno ustreznost na ravni 12%. Predčasni odkupi podrejenih instrumentov z diskonti na račun vlagateljev zmanjšujejo njihov interes za investicije v tovrstne instrumente v prihodnosti. S tem banke izgubljajo prilagodljivost pri izvedbah prihodnjih dokapitalizacij, zato bodo bolj odvisne od dokapitalizacij s povečanjem osnovnega kapitala.

Tabela 10.1: Osnovni kazalniki kapitalne ustreznosti bančnega sistema v odstotkih

	2008	2009	2010	2011	sep.2012
Kapitalna ustreznost (KU)	11.7	11.6	11.3	11.6	11.5
Kapitalna ustreznost temeljnega kapitala (Tier 1 KU)	9.2	9.3	9.0	9.6	10.1
Kapitalna ustreznost osnovnega temeljnega kapitala (CT1 KU)	8.6	8.7	8.3	8.9	9.8
Knjigovodski kapital/bilancijsna vsota (K/BV)	8.4	8.3	8.2	8.0	9.1
Razlike med kazalci kapitalne ustreznosti v odstotnih točkah					
Razlika med KU in Tier 1 KU	2.5	2.2	2.3	2.0	1.4
Razlika med KU in CT1 KU	3.1	2.9	3.0	2.7	1.7
Razlika med KU in razmerjem K/BV	3.3	3.3	3.1	3.6	2.5

Vir: Banka Slovenije

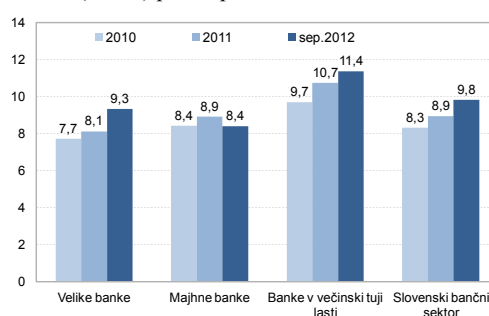
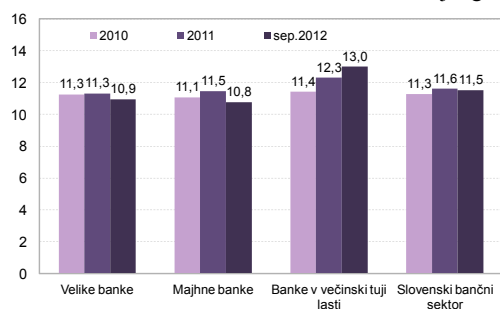
Razlike med bankami se povečujejo.

Opazno je povečanje razlik v kapitalni ustreznosti med bankami. Banke z zadostnim potencialom kapitala jo povečujejo, tiste, ki imajo težave z zagotavljanjem kapitala, vso pozornost usmerjajo v povečanje količnika osnovnega temeljnega kapitala.

Banke v večinski tuji lasti povečujejo vse količnike kapitalne ustreznosti, velike banke CT1 KU, največ težav imajo majhne banke.

Še v letu 2010 so imele vse skupine bank kapitalno ustreznost na ravni bančnega sistema, ki je znašala 11,3%. Do septembra 2012 se je kapitalna ustreznost bank v večinski tuji lasti povzpela na 13%, medtem ko je bankam v domači lasti upadla tik pod 11%. Pritisk trga in mednarodnih institucij na banke po doseganju 9% kapitalne ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala (CT1 KU) se kaže predvsem pri velikih domačih bankah, ki so v letu 2012 CT1 KU povečale za 1,2 odstotne točke na 9,3%. Najvišjo CT1 KU dosegajo banke v večinski tuji lasti, konec septembra je znašala 11,4%. Na drugi strani je CT1 KU majhnih bank v septembru 2012 z 8,4% upadla na raven leta 2010.

Slika 10.2: Kapitalna ustreznost (levo) in kapitalna ustreznost osnovnega temeljnega kapitala CT1 KU (desno) po skupinah bank v odstotkih

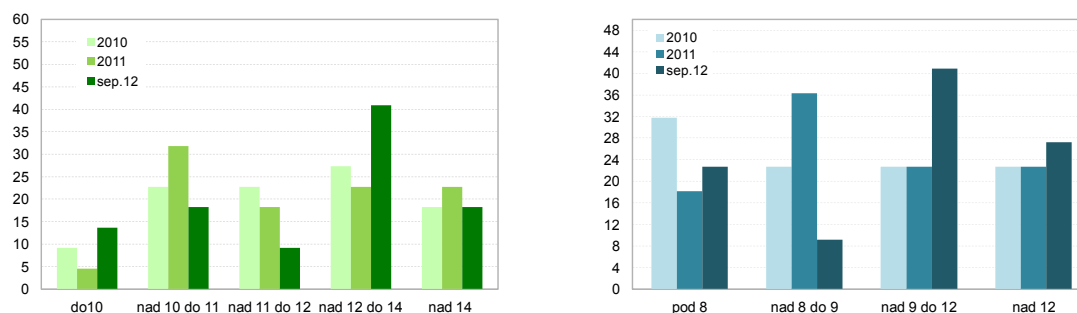
Vir: Banka Slovenije

Razlikovanje med bankami je opazno tudi v porazdelitvi bank glede na količnike kapitalne ustreznosti.

Porazdelitev kazalnikov kapitalne ustreznosti bank se pomika proti višjim vrednostim. Pri tem se pospešeno zmanjšuje srednji razred in povečuje razlikovanje med bankami. Glede na leto 2011 se je nekoliko povečalo število bank s kazalniki kapitalne ustreznosti v najnižjem razredu porazdelitve. Bistveno pa je porasel delež bank, ki glede na merila finančnih trgov, dosegajo zadostno kapitalno ustreznost. To se v porazdelitvi bank pokaže v visokem porastu deleža bank s CT1 KU nad 9% in deleža bank s kapitalno ustreznostjo nad 12%.

Slika 10.3: Porazdelitev kapitalskih ustreznosti (levo) in kapitalskih ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala (desno), v odstotkih

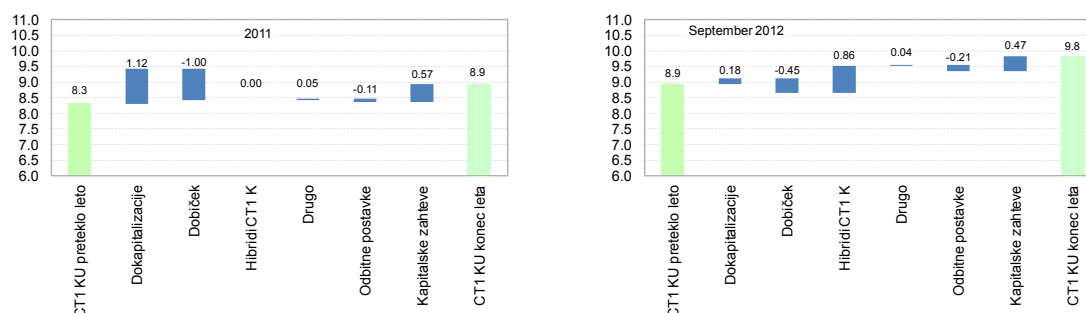
Vir: Banka Slovenije

10.1.2 Razčlenitev kapitalske ustreznosti

Razčlenitev kapitalske ustreznosti bančnega sistema pokaže, da se je CT1 KU v letu 2012 izboljšala predvsem zaradi povečanja obsega hibridnih instrumentov, ki so povečanju CT1 KU prispevali 0,86 odstotne točke. Pozitiven je bil tudi učinek nižjih kapitalskih zahtev, ki so k povečanju CT1 KU prispevale 0,47 odstotne točke, vendar so ta učinek v enaki meri izničile postavke vezane na dobiček, oziroma izgubo bank.

Povečanje CT1 KU na račun večjega obsega hibridnih instrumentov in zmanjšanja kapitalskih zahtev.

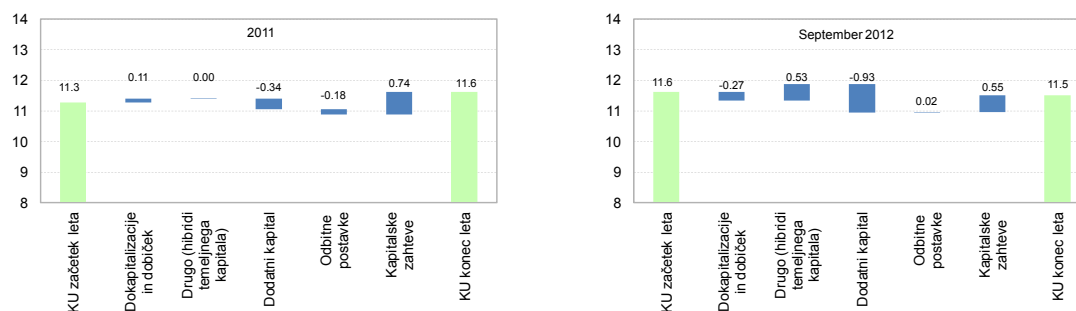
Slika 10.4: Razčlenitev kapitalske ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala CT1 KU za leto 2011 (levo) in prvih devet mesecev 2012 (desno) za bančni sistem v odstotnih točkah, CT1 KU v odstotkih

Opomba: CT1 KU – kapitalska ustreznost osnovnega temeljnega kapitala

Vir: Banka Slovenije

Slika 10.5: Razčlenitev kapitalske ustreznosti za leto 2011 (levo) in prvih devet mesecev 2012 (desno) za bančni sistem v odstotnih točkah, kapitalske ustreznosti v odstotkih

Opomba: KU – kapitalska ustreznost

Vir: Banka Slovenije

Izgube iz poslovanja še naprej zmanjšujejo kapitalsko ustreznost bank. Neto učinek upoštevajoč izgube in dokapitalizacije je bil v prvih devetih mesecih leta 2012, za razliko od leta 2011, negativen v višini -0,27 odstotne točke. Najbolj negativen učinek na kapitalsko ustreznost bančnega sistema je imelo zmanjšanje dodatnega kapitala, zaradi predčasnih poplačil podrejenih in hibridnih instrumentov. Neto učinek zmanjšanja dodatnega kapitala in povečanja hibridnih instrumentov temeljnega kapitala na kapitalsko ustreznost bančnega sistema je v letu 2012 znašal -0,4 odstotne točke. Da je bila kapitalska ustreznost v septembru le za 0,1 odstotne točke nižja kot konec leta 2011, je

Negativen učinek izgub in zmanjšanja podrejenih instrumentov na kapitalsko ustreznost bank.

največ prispevalo zmanjšanje kapitalskih zahtev, s pozitivnim prispevkom v višini 0,55 odstotne točke.

Pri majhnih bankah negativen učinek izgub, pri velikih bankah bolj negativen učinek manjšega dodatnega kapitala.

Kapitalska ustreznost se je do septembra 2012 glede na konec leta 2011 povečala le pri skupini bank v večinski tuji lasti. V največji meri zaradi manjših kapitalskih zahtev. Pozitiven je bil pri tej skupini bank tudi prispevek postavk vezanih na dobiček in odbitnih postavk. Kapitalska ustreznost se je v prvih devetih mesecih leta 2012 najbolj zmanjšala skupini majhnih bank predvsem zaradi izgube iz poslovanja in zmanjšanja dodatnega kapitala. Če bi bil pri velikih bankah upoštevan le učinek postavk vezanih na dobiček in zmanjšanje dodatnega kapitala bank, zaradi predčasnih odkupov podrejenih instrumentov, bi se kapitalska ustreznost velikih bank v prvih devetih mesecih letos zmanjšala za 2,1 odstotne točke. Da se je kapitalska ustreznosti velikih bank zmanjšala le za 0,4 odstotne točke, je predvsem posledica povečanja hibridnih instrumentov osnovnega temeljnega kapitala, zmanjšanja kapitalskih zahtev in dokapitalizacije.

Tabela 10.2: Razčlenitev kapitalske ustreznosti za leto 2011 in prvih devet mesecev 2012 za bančni sistem in skupine bank v odstotnih točkah, kapitalske ustreznosti v odstotkih

	Bančni sistem		Velike banke		Majhne banke		Banke v večinski tuji lasti	
	2011 do sep. 2012		2011 do sep. 2012		2011 do sep. 2012		2011 do sep. 2012	
KU začetek leta	11.28	11.61	11.25	11.32	11.07	11.47	11.43	12.30
Dokapitalizacije	1.12	0.18	1.39	0.27	0.34	0.07	0.75	0.03
Dobiček	-1.00	-0.45	-1.60	-0.65	-0.33	-0.88	0.17	0.13
Drugo (hibridi temeljnega kapitala)	0.00	0.53	-0.03	0.84	0.05	0.09	0.07	0.02
Dodatni kapital	-0.34	-0.93	-0.44	-1.45	-0.36	-0.23	-0.07	-0.03
Odbitne postavke	-0.18	0.02	-0.19	-0.03	0.07	-0.04	-0.26	0.12
Kapitalske zahteve	0.74	0.55	0.95	0.63	0.63	0.29	0.24	0.43
Skupaj	0.33	-0.10	0.07	-0.39	0.40	-0.70	0.88	0.69
KU konec leta	11.61	11.51	11.32	10.94	11.47	10.77	12.30	13.00

Opomba: KU – kapitalska ustreznost

Vir: Banka Slovenije

10.1.3 Struktura kapitala

Povečanje deleža temeljnega kapitala odraža izboljšanje strukture kapitala, vendar se hkrati zmanjšuje presežek regulatornega kapitala nad kapitalskimi zahtevami.

Zmanjšanje regulatornega kapitala za 5,6%, zaradi zmanjšanja dodatnega kapitala.

Regulatorni kapital bančnega sistema je konec septembra 2012 znašal 4.115 mio EUR in je bil glede na konec leta 2011 nižji za 246 mio EUR, oziroma za 5,6%. Povečal se je obseg temeljnega kapitala in ohranil obseg odbitnih postavk, medtem ko je zaradi predčasnih odkupov podrejenih instrumentov močno upadel dodatni kapital.

Postavke regulatornega kapitala in prirasti v mio EUR, rast v odstotkih

	Stanje			2011			Sep/2012		
	2008	2009	2010	Stanje	Prirast	Rast	Stanje	Prirast na dec.	Rast na dec.
Regulatorni kapital	4,475	4,616	4,523	4,361	-162	-3.6%	4,115	-246	-5.6%
Temeljni kapital	3,835	4,116	4,001	4,047	46	1.1%	4,145	98	2.4%
Dodatni kapital	1,277	1,239	1,265	1,130	-135	-10.7%	780	-350	-31.0%
Odbitne postavke	-636	-739	-742	-816	-74	9.9%	-810	6	-0.7%
Temeljni kapital za KU	3,501	3,722	3,605	3,606	1	0.0%	3,627	21	0.6%
Osnovni temeljni kapital za KU	3,283	3,453	3,332	3,352	20	0.6%	3,509	157	4.7%
Kapitalske zahteve	3,059	3,194	3,207	3,004	-203	-6.3%	2,860	-144	-4.8%

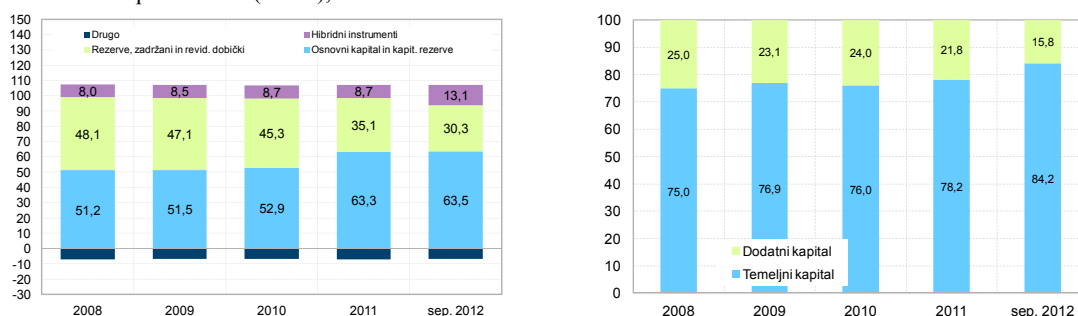
Vir: Banka Slovenije

V strukturi kapitala se je povečal delež temeljnega kapitala, v strukturi slednjega pa delež hibridnih instrumentov.

Temeljni kapital¹⁹ se je na ravni bančnega sistema v prvih devetih mesecih leta 2012 povečal za 98 mio EUR, na 4.145 mio EUR. K porastu je prispevalo predvsem povečanje hibridnih instrumentov v višini 193 mio EUR ter postavke vezane na osnovni kapital v višini 69 mio EUR. Vendar so pozitiven učinek teh postavk izničile izgube iz poslovanja. Postavke vezane na dobiček so se zmanjšale za 171 mio EUR. Delež postavk vezanih na dobiček v strukturi temeljnega kapitala pred odbitnimi postavkami se je glede na konec leta 2011 zmanjšal za skoraj 5 odstotnih točk, na 30,3%. Ob ohranjanju deleža postavk vezanih na osnovni kapital in kapitalske rezerve na ravni dobrih 63%, se je v strukturi temeljnega kapitala močno povečal delež hibridnih instrumentov, in sicer na 13,1%. V strukturi kapitala pred odbitnimi postavkami se je delež temeljnega kapitala do septembra 2012 povečal za 6 odstotnih točk, na 84,2%.

¹⁹ Gre za temeljni kapital pred odbitnimi postavkami. V izračunu kapitalske ustreznosti temeljnega kapitala je uporabljen temeljni kapital zmanjšan za odbitne postavke, v tabeli prikazan kot "Temeljni kapital za KU".

Slika 10.6: Struktura temeljnega kapitala (levo) in struktura kapitala pred odbitnimi postavkami (desno), v odstotkih

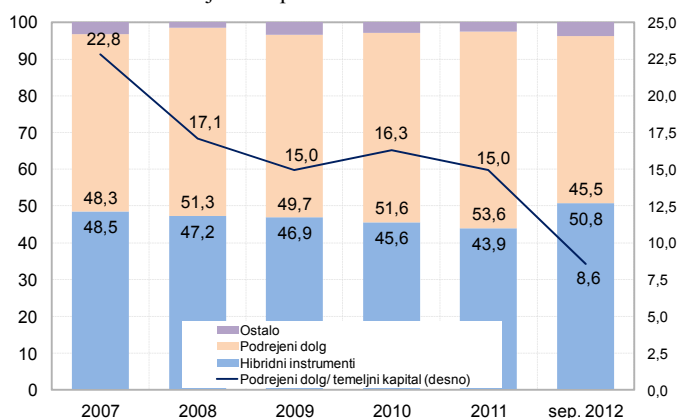

Vir: Banka Slovenije

Zaradi predčasnih poplačil podrejenih instrumentov se je dodatni kapital bančnega sistema v devetih mesecih zmanjšal za 350 mio EUR. Od tega se 250 mio EUR nanaša na zmanjšanje podrejenega dolga, 106 mio EUR pa na zmanjšanje obsega hibridnih instrumentov dodatnega kapitala. Zaradi izrazitejšega zmanjšanja podrejenega dolga, se je delež hibridnih instrumentov v strukturi dodatnega kapitala povečal za skoraj 7 odstotnih točk, na 50,8%. Razmerje med podrejenim dolgom in temeljnim kapitalom se je s 15% konec leta 2011, znižalo na 8,6% v septembru 2012.

Razmerje med podrejenim dolgom in temeljnim kapitalom se je zmanjšalo za 6,4 odstotne točke, na 8,6%.

Slika 10.7: Struktura dodatnega kapitala ter razmerje med podrejenim dolgom in temeljnim kapitalom v odstotkih

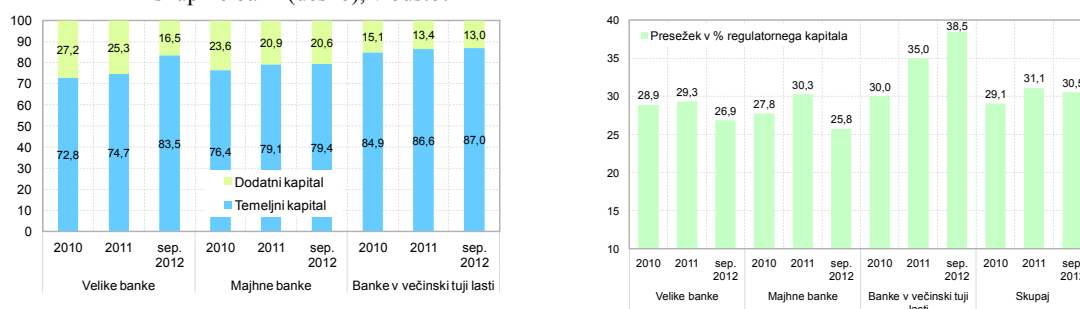

Vir: Banka Slovenije

Temeljni kapital so v devetih mesecih leta 2012 povečale velike banke in banke v večinski tuji lasti, medtem ko se je temeljni kapital majhnih bank zmanjšal za 7,8%. Dodatni kapital so zmanjšale vse skupine bank, najbolj velike banke, za skoraj 40%. Obseg podrejenega dolga je zmanjšalo 8 bank. Najvišji delež temeljnega kapitala v strukturi kapitala pred odbitnimi postavkami dosegajo s 87% banke v večinski tuji lasti. Ta skupina bank ima tudi najvišji presežek regulatornega kapitala nad kapitalskimi zahtevami, ki je septembra 2012 znašal 38,5% regulatornega kapitala. Najmanjši presežek dosega s 25,8% skupina majhnih bank, medtem ko znaša presežek na ravni sistema 30,5%.

Dodatni kapital so zmanjšale vse skupine bank, temeljnega pa majhne banke.

Slika 10.8: Struktura kapitala pred odbitnimi postavkami za bančni sistem (levo) in skupine bank (desno), v odstotkih

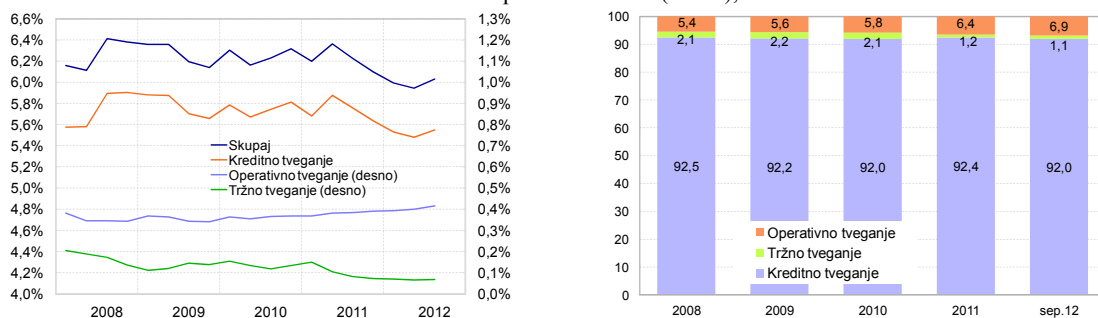
Vir: Banka Slovenije

10.1.4 Kapitalske zahteve

Razmerje med kapitalskimi zahtevami in bilančno vsoto se je znižalo na 6%.

Kapitalske zahteve so konec septembra 2012 znašale 2.860 mio EUR, od tega 92% kapitalske zahteve za kreditno tveganje. V razmerju do bilančne vsote so kapitalske zahteve do konca leta 2011 nihale okrog ravni 6,2%. Nato so se v letu 2012 spustile na raven 6% bilančne vsote, kar odraža znižano dinamiko kapitalskih zahtev za kreditno tveganje. Banke krčijo obseg poslovanja predvsem do komitentov z največjo utežjo tveganosti, zato se kapitalske zahteve zmanjšujejo hitreje kot bilančna vsota. Zaradi vrednotenj po tržnih vrednostih, ki upadajo, in zaradi usmerjanja bank na osnovno bančništvo, se pomen trgovne knjige zmanjšuje. Še naprej se zato zmanjšujejo kapitalske zahteve za tržna tveganja. Septembra 2012 so predstavljale 1,1% vseh kapitalskih zahtev, oziroma manj kot 0,1% bilančne vsote bank. Zaradi uporabe enostavnih ali standardiziranih pristopov in v preteklosti višjih ravni bruto dohodka, bankam še naprej naraščajo kapitalske zahteve za operativna tveganja. V strukturi kapitalskih zahtev predstavljajo 6,9%, v razmerju do bilančne vsote bank pa 0,4%.

Slika 10.9: Razmerje med kapitalskimi zahtevami in bilančno vsoto (levo) ter struktura kapitalskih zahtev (desno), v odstotkih

Najbolj so se zmanjšale kapitalske zahteve za izpostavljenosti do podjetij.

Kapitalske zahteve za kreditno tveganje so se v prvih devetih mesecih leta 2012 zmanjšale za 145 mio EUR, medtem ko v celotnem letu 2011 za 176 mio EUR. Najbolj so se zmanjšale kapitalske zahteve za izpostavljenosti do podjetij in sicer za 153 mio EUR, oziroma s 50,4% konec leta 2011 na 47,4% kapitalskih zahtev za kreditno tveganje v septembru 2012.

Tabela 10.3: Struktura kapitalskih zahtev za kreditno tveganje, v odstotkih

	2010				2011				september 2012			
	Velike banke	Majhne banke	Banke v večinski tuji lasti	Skupaj	Velike banke	Majhne banke	Banke v večinski tuji lasti	Skupaj	Velike banke	Majhne banke	Banke v večinski tuji lasti	Skupaj
Kapitalske zahteve za kreditno tveganje v mio EUR	1855,7	280,4	815,4	2951,6	1707,2	270,5	797,8	2775,5	1598,7	261,7	769,9	2630,2
Struktura kapitalskih zahtev za kreditno tveganje v odstotkih												
Širša država, mednarodne org.	0,8	1,7	1,7	1,1	0,7	1,5	0,4	0,7	0,5	1,2	0,8	0,6
Institucije	11,3	6,2	2,4	8,4	11,7	5,4	2,7	8,5	11,7	3,2	2,9	8,3
Podjetja	55,5	49,3	51,6	53,8	50,9	45,3	51,0	50,4	47,1	39,5	50,5	47,4
Bančništvo na drobno	17,4	13,7	32,5	21,2	17,6	15,8	33,1	21,9	17,9	16,9	31,5	21,8
Zavarovane z nepremičninam	0,0	7,7	1,1	1,0	0,3	7,3	1,7	1,4	0,4	7,9	3,0	1,9
Zapadle postavke	3,5	2,4	3,7	3,4	5,6	5,3	4,2	5,1	6,8	7,4	3,6	6,0
Regulatorno zelo tvegane postavke	7,9	13,7	3,9	7,4	9,4	14,5	2,8	8,0	12,1	18,3	4,1	10,4
Drugo	3,6	5,3	3,1	3,7	3,8	4,9	4,0	4,0	3,5	5,6	3,6	3,7

Vir: Banka Slovenije

Kapitalske zahteve za zapadle in regulatorno tvegane postavke dosegajo 16,3% kapitalskih zahtev.

V prvih devetih mesecih leta 2012 je močno porasel obseg kapitalskih zahtev za regulatorno zelo tvegane postavke. Skupen obsega zapadlih in regulatorno zelo tveganih postavk se je v letu 2012 povečal za 3,2 odstotne točke na 16,3%. Najtežji je položaj majhnih bank, kjer predstavljajo kapitalske zahteve za zapadle in regulatorno zelo tvegane postavke že četrtnino vseh kapitalskih zahtev.

Banke kapitalske zahteve znižujejo tudi s prestrukturiranjem portfelja in uveljavljanjem zavarovanj.

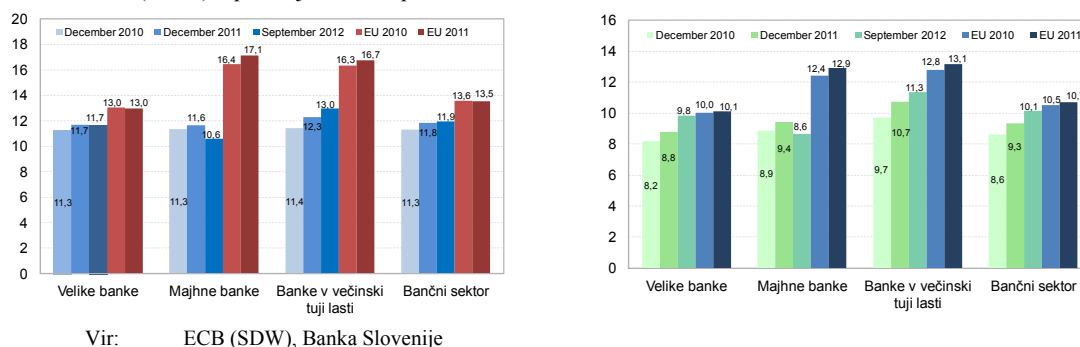
Negativne učinke poslabševanja kakovosti portfelja in izgub iz poslovanja na kapitalsko ustreznost poskušajo banke blažiti z zmanjševanjem obsega poslovanja, spreminjanjem portfelja, tako da zmanjšujejo izpostavljenosti z najvišjimi utežmi tveganosti ter uveljavitvijo nižjih uteži zaradi zavarovanj. Nekaj bank je precej povečalo obseg kapitalskih zahtev za izpostavljenosti zavarovane z nepremičninami, ki imajo pol manjšo utež kot istovrstne izpostavljenosti brez upoštevanja uteži.

10.1.5 Primerjava kapitalske ustreznosti z EU – konsolidirani podatki

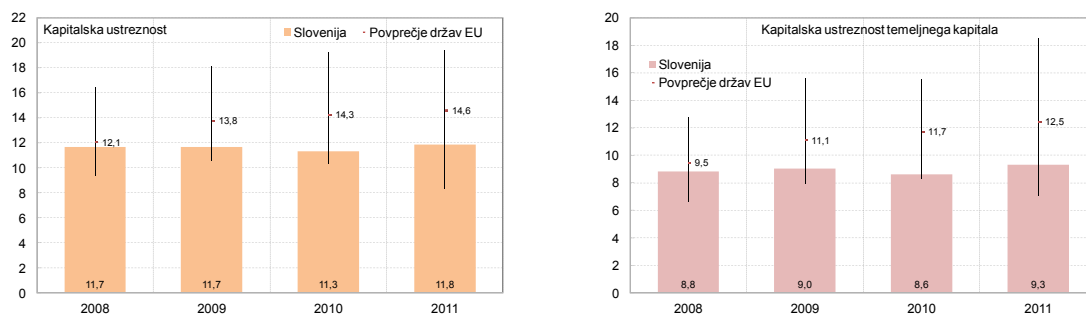
Na konsolidirani osnovi ima bančni sektor, zaradi manjših odbitnih postavk, nekoliko višjo kapitalsko ustreznost kot na solo osnovi. V septembru 2012 je znašala 11,9%. S tem se Slovenija uvršča med države z najnižjo kapitalsko ustreznostjo bančnega sektorja, ki za povprečjem EU zaostaja za 1,6 odstotne točke. Osredotočenost slovenskih bank na izboljšanje kazalnikov kapitalske ustreznosti osnovnega temeljnega kapitala se kaže tudi v primerjavi z EU, kjer je bančni sektor uspel v veliki meri nadomestiti zaostanek za povprečjem EU v količniku kapitalske ustreznosti temeljnega kapitala.

Banke zmanjšujejo zaostanek za povprečjem EU pri kapitalski ustreznosti temeljnega kapitala.

Slika 10.10: Kapitalska ustreznost (levo) in kapitalska ustreznost temeljnega kapitala (desno) v primerjavi z EU, podatki na konsolidirani osnovi v odstotkih

Slika 10.11: Porazdelitev kapitalskih ustreznosti (levo) in kapitalskih ustreznosti temeljnega kapitala (desno) držav EU, podatki na konsolidirani osnovi v odstotkih

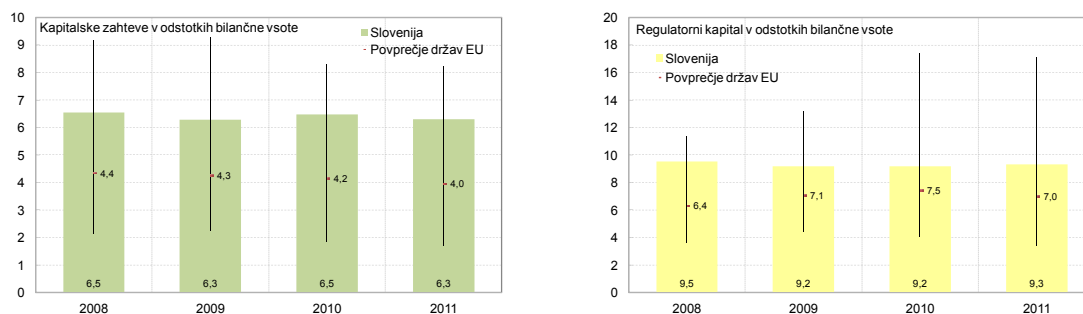
Opomba: Povprečna vrednost kapitalske ustreznosti EU je računana kot navadno povprečje držav.

Vir: ECB (SDW), Banka Slovenije

Ključni razlog nižjega količnika kapitalske ustreznosti slovenskih bank od povprečja količnikov kapitalske ustreznosti držav EU je zelo visoko razmerje med kapitalskimi zahtevami in bilančno vsoto. Medtem ko je razmerje med regulatornim kapitalom in bilančno vsoto nad povprečjem držav EU.

Ključni razlog zaostajanja za drugimi državami EU so visoke kapitalske zahteve.

Slika 10.12: Porazdelitev kapitalskih ustreznosti (levo) in kapitalskih ustreznosti temeljnega kapitala (desno) držav EU, podatki na konsolidirani osnovi v odstotkih

Vir: ECB (SDW), Banka Slovenije

**Visoke kapitalske zahteve so
v veliki meri posledica
uporabe visokih uteži
tveganosti.**

Razmerje med kapitalskimi zahtevami in bilančno vsoto slovenskih bank je konec leta 2011 znašalo 6,3%²⁰, medtem ko v povprečju držav EU 4%. Razmerje se je za slovenske banke povečevalo v času konjunktura, najvišjo točko je doseglo septembra 2008 in se od sredine leta 2011 dalje znižuje. Veliko višje razmerje med kapitalskimi zahtevami in bilančno vsoto slovenskih bank v primerjavi s povprečjem EU opredeljujejo predvsem naslednji dejavniki:

- 1) Banke večinoma uporabljajo standardiziran pristop pri izračunu kapitalskih zahtev za kreditno tveganje.
- 2) Upoštevane so tudi zunajbilančne izpostavljenosti.
- 3) Velik del portfelja je vezan na podjetja in gospodinjstva in manj na medbančno izpostavljenost.
- 4) Nasprotne stranke bank večinoma nimajo bonitetnih ocen priznanih agencij.
- 5) Vsi naštetih dejavniki pa se odražajo v visokih utežeh tveganosti. Povprečna utež tveganosti se je v štirih letih zmanjšala za 6,5 odstotne točke, vendar je v septembru 2012 znašala še vedno visokih 68,5%²¹. Pri tem je povprečna utež tveganosti za izpostavljenosti do podjetij znašala 96,4%, za izpostavljenosti do bančništva na drobno 74,2% in za izpostavljenosti do institucij 46,6%. Povprečna utež tveganosti za zapadle in regulatorno tvegane postavke je bila 128%. Nekatere banke so v letošnjem letu povečale obseg kapitalskih zahtev za izpostavljenosti zavarovane z nepremičninami, za katere uporabijo nižjo utež tveganosti, vendar te izpostavljenosti še vedno predstavljajo zelo majhen, 2,4% delež celotne izpostavljenosti.

²⁰ Na solo osnovi je konec septembra 2012 znašalo 6%.

²¹ Izračun iz podatkov na solo osnovi.

PRILOGE

1 GOSPODINJSTVA	76
2 NEPREMIČNINSKI TRG	82
3 KAPITALSKI TRG IN VZAJEMNI SKLADI	88

1 GOSPODINJSTVA

Gospodinjstva so se začela razdolževati leta 2011.

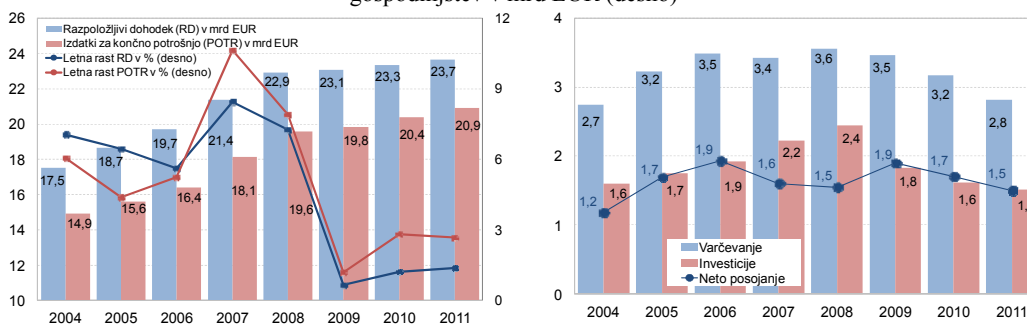
Gospodinjstva so svoje finančne obveznosti povečevala še po letu 2008, ko se je gospodarska rast že znižala. Razdolževanje gospodinjstev se je začelo z letom 2011 in se je nadaljevalo v prvi polovici leta 2012. Proces razdolževanja gospodinjstev se kaže v znižanju odobrenih bančnih posojil, ki je razviden tudi pri gospodinjstvih evroobmočja. Agregatna zadolženost slovenskih gospodinjstev je relativno nizka. Finančne obveznosti slovenskih gospodinjstev pomenijo 53% njihovega letnega razpoložljivega dohodka iz leta 2011 (povečanje za 12 o.t. v zadnjih 5-ih letih), gospodinjstev evroobmočja pa 108% (povečanje za 7 o.t.). Verjetno proces razdolževanja pri sektorju gospodinjstev ne bo tako izrazit, odvisno pa bo od razmer na nepremičninskem trgu, ki se odražajo na gibanju stanovanjskih posojil ter od gibanja brezposelnosti in dohodka gospodinjstev.

Makroekonomsko ozadje gospodinjstev

Varčevanje gospodinjstev se znižuje od začetka zaostrenih razmer v gospodarstvu, ki so se odrazile v zastoju rasti njihovega razpoložljivega dohodka.

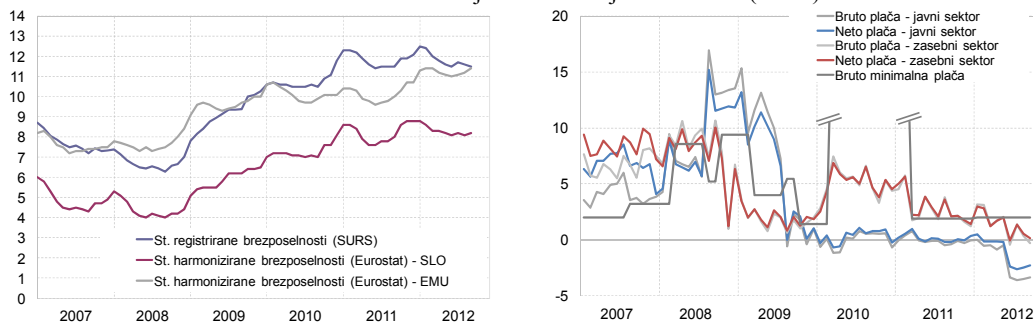
Razpoložljivi dohodek gospodinjstev po letu 2008, ko je močno upadla gospodarska rast, dosega z okoli 1,3% zelo nizko rast. Posledično se sicer počasneje znižujejo rasti izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev, vendar pa z očitnim vplivom na gospodarsko rast. Večje znižanje razpoložljivega dohodka od končne potrošnje, in s tem povečevanjem deleža končne potrošnje gospodinjstev v njihovem razpoložljivem dohodku, se odraža v nižjem varčevanju gospodinjstev. Leta 2011 se je znižalo za 11%. V danih gospodarskih razmerah imajo privarčevana sredstva gospodinjstev, kot najpomembnejšega domačega sektorja z razpoložljivimi sredstvi za neto posojanje ostalim sektorjem, poseben pomen. Neto posojanje sektorja gospodinjstev se znižuje v skladu z znižanjem njihovega varčevanja. Znižanje investicij gospodinjstev je glede na zastoj na nepremičninskem trgu in nespodbudne makroekonomske razmere pričakovano in pozitivno vplivalo na njihovo neto pozicijo.

Slika 1.1: Razpoložljivi dohodek in izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev v mrđ EUR in odstotkih (levo) ter varčevanje, investicije in neto posojanje gospodinjstev v mrđ EUR (desno)

Opomba: Varčevanje predstavlja razpoložljivi dohodek zmanjšan za potrošnjo.
Vir: SURS

Slika 1.2: Stopnja brezposelnosti v odstotkih (levo) in letna rast neto in bruto plač v zasebnem in javnem sektorju v odstotkih (desno)

Vir: SURS, ECB

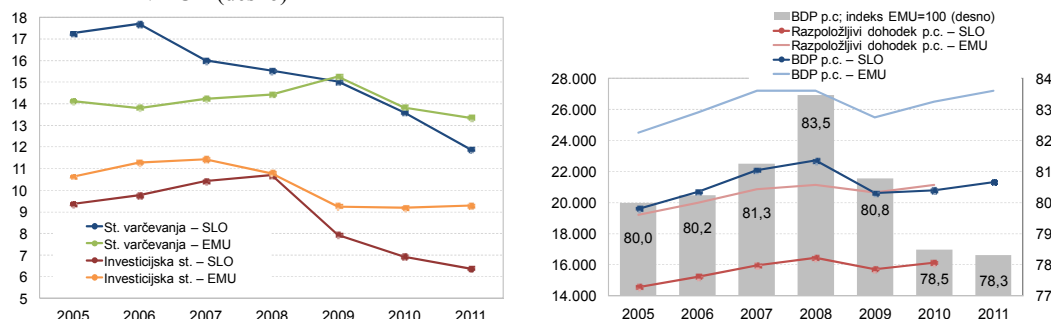
Glede na napovedi gospodarske rasti v letih 2012 in 2013 ni verjeten preobrat gibanja razpoložljivega dohodka gospodinjstev in s tem njihovega varčevanja.²² Na znižanje

²² Napovedi makroekonomskih spremenljivk iz Poročila o cenovni stabilnosti, oktober 2012, Banka Slovenije.

razpoložljivega dohodka gospodinjstev je leta 2012 pomembno vplivalo tudi znižanje plač javnega sektorja sredi leta in manjšanje obsega socialnih pomoči, povezanih z ukrepi javnofinančne konsolidacije. K temu bo prispevalo tudi ohranjanje visoke brezposelnosti, ki je primerjalno z evroobmočjem precej nižja, se pa odraža v pesimizmu gospodinjstev pri potrošnji.

Zniževanje plač v javnem sektorju in visoka brezposelnost vplivata na gibanje razpoložljivega dohodka.

Slika 1.3: Stopnja varčevanja in investicijska stopnja v odstotkih (levo) ter razpoložljivi dohodek in BDP na prebivalca glede na pariteto kupne moči v EUR (desno)

Opomba: Stopnja varčevanja in investicijska stopnja sta izračunani kot delež varčevanja oziroma investicij v razpoložljivem dohodku.

Vir: SURS, ECB

Stopnja varčevanja slovenskih gospodinjstev je leta 2009 postala nižja od stopnje varčevanja gospodinjstev evroobmočja. Razlika se iz leta v leto povečuje. V letih 2009 in 2010 je bil razlog predvsem nižja rast končne potrošnje gospodinjstev evroobmočja, leta 2011 pa višja rast njihovega razpoložljivega dohodka. Od leta 2009 dalje je delež izdatkov za končno potrošnjo v razpoložljivem dohodku višji pri slovenskih gospodinjstvih kot pri gospodinjstvih evroobmočja. Rast investicij gospodinjstev evroobmočja odraža okrevanje, medtem ko je rast investicij slovenskih gospodinjstev še vedno negativna. Glede na pariteto kupne moči dosega Slovenija dobrih 78% BDP na prebivalca evroobmočja. Podobno velja za razpoložljivi dohodek gospodinjstev. Enak delež varčevanja v razpoložljivem dohodku slovenskih gospodinjstev in gospodinjstev evroobmočja zato ne bi pomenil enake nominalne vrednosti privarčevanih sredstev.

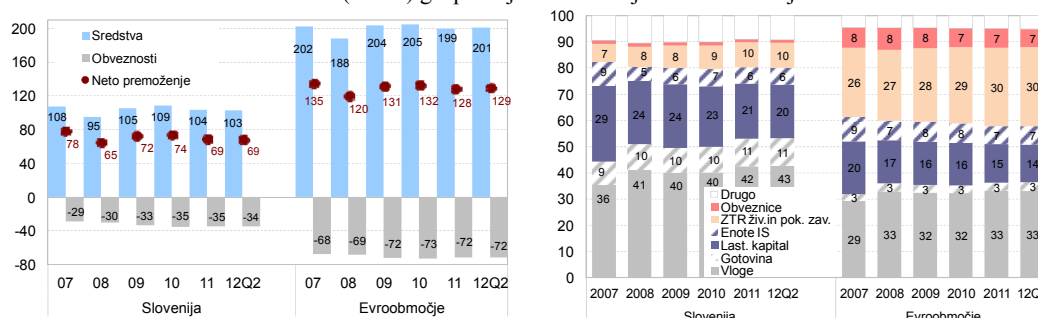
Stopnja varčevanja slovenskih gospodinjstev se je znižala na 11,9%.

Finančno premoženje gospodinjstev

Finančno premoženje slovenskih gospodinjstev se je v prvem polletju 2012 znižalo za 1,7%, predvsem zaradi vrednostnih sprememb, v manjšem delu pa tudi zaradi transakcij. Vrednostne spremembe so kot posledica dogajanja na kapitalskih trgih znižale premoženje gospodinjstev od vključno leta 2008 (izjema je leto 2009). Leta 2011 so na znižanje premoženja pravič vplivale tudi transakcije, predvsem kot posledica umika sredstev s kapitalskih trgov in investicijskih skladov, nižjega povečanja bančnih vlog in v prvem polletju 2012 tudi umika sredstev iz pokojninskih zavarovanj. Nasprotno se je v prvem polletju 2012 nekoliko povečalo zanimanje za življenjska zavarovanja. Življenjska in pokojninska zavarovanja pomenijo v strukturi premoženja slovenskih gospodinjstev še vedno le tretjino deleža gospodinjstev evroobmočja.

Od leta 2011 na zniževanje finančnega premoženja gospodinjstev poleg vrednostnih sprememb vplivajo tudi transakcije.

Slika 1.4: Neto finančna pozicija v odstotkih BDP (levo) in struktura finančnih sredstev v odstotkih (desno) gospodinjstev Slovenije in evroobmočja

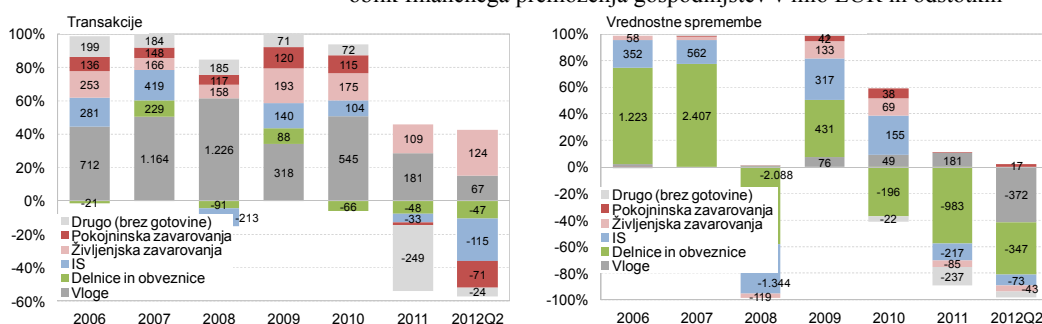
Vir: Banka Slovenije, SURS, ECB

Tabela 1.2: Finančne naložbe gospodinjstev po instrumentih

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012Q2
Skupaj v mio EUR	31.979	37.198	35.352	37.476	38.284	37.521	37.183
letne st. rasti v %	13,1	16,3	-5,0	6,0	2,2	-2,0	-2,5
letna razlika stanj v mio EUR	3.707	5.219	-1.846	2.123	808	-763	-961
v % BDP	103,0	107,5	94,9	105,4	107,5	103,7	103,1
	Letna rast (v %)						Polletna rast (v %)
Gotovina	17,3	-6,0	8,8	5,3	2,5	8,1	-1,7
Vloge	6,6	9,6	9,5	2,7	2,7	3,6	-0,5
Obveznice	-1,2	-0,4	-1,8	0,7	5,9	-8,4	-16,6
Lastniški kapital	17,7	32,8	-20,3	5,8	-2,6	-11,8	-2,7
Investicijski skladi	34,6	39,9	-45,3	24,2	7,1	-6,3	0,6
Življenjsko zavarovanje	27,3	17,4	2,3	18,8	8,6	4,1	3,6
Pokojninsko zavarovanje	26,1	26,7	14,4	17,4	10,3	2,8	-5,3
Drugo	5,3	5,8	6,2	2,7	1,4	-12,7	2,0

Vir: Banka Slovenije, SURS

Slika 1.5: Struktura transakcij (levo) in vrednostnih sprememb (desno) posameznih oblik finančnega premoženja gospodinjstev v mio EUR in odstotkih

Opomba: Transakcije pri vlogah vključujejo tudi natečene obresti, vrednostne spremembe so ostanek.

Vir: Banka Slovenije

Vlog gospodinjstev pri bankah se znižujejo.

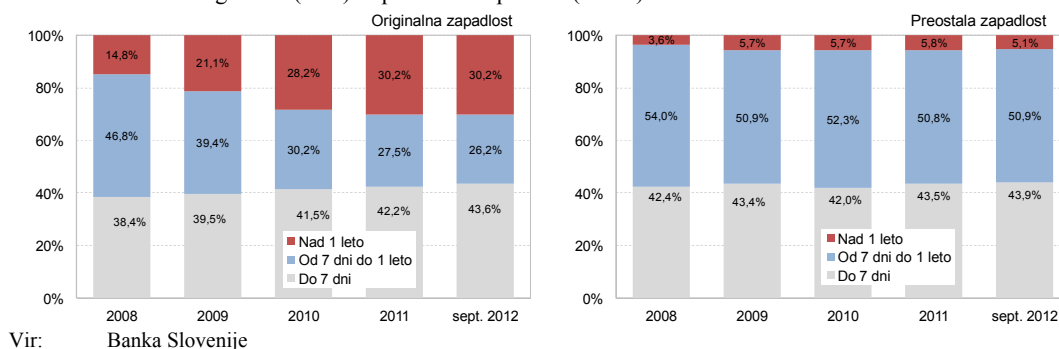
Vloge gospodinjstev pri bankah so se v prvih treh četrtletjih 2012 znižale za 0,8%. Pri skupini velikih domačih bank so se znižale za 3,7%, pri preostalih dveh skupinah bank pa povečale; pri majhnih domačih bankah za 1,5% in pri bankah v večinski tuji lasti za 7%. V določeni meri je znižanje vlog pri velikih domačih bankah posledica prehajanja vlog med skupinami bank, ki pa ni povezano z gibanjem obrestnih mer. Povprečne obrestne mere prvih devetih mesecev za vloge nad enim letom, ki predstavljajo dobrih 30% vseh vlog glede na originalno zapadlost in okoli 5,5% glede na preostalo zapadlost, so bile pri bankah v večinski tuji lasti za 0,3 o.t. nižje kot pri velikih domačih bankah. Banke v večinski tuji lasti so obrestne mere za vloge v opazovanem obdobju celo znižale za 0,3 o.t.

Tabela 1.3: Vloge slovenskih gospodinjstev pri bankah

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Sept. 2012
Vloge v mio EUR	10.852	11.909	13.688	14.312	14.832	15.084	14.968
Letne st. rasti v %	8,3	9,7	14,9	4,6	3,6	1,7	-0,7
Letni prirast v mio EUR	836	1.057	1.779	623	520	253	-109
Velike domače banke	502	629	1.325	432	132	-11	-443
Majhne domače banke	123	188	232	182	154	63	39
Banke v večinski tuji las	210	240	222	9	235	206	296
Posojila/vloge v %	50,5	58,1	57,7	59,3	62,6	62,7	62,4

Vir: Banka Slovenije

Slika 1.6: Delež vlog gospodinjstev do 7 dni, od 7 dni do 1 leta in nad 1 leto glede na originalno (levo) in preostalo zapadlost (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Pomembnejši razlog zniževanja vlog gospodinjstev je zniževanje njihovega varčevanja kot posledica slabih gospodarskih razmer, ki vplivajo na stagnacijo oz. zniževanje razpoložljivega dohodka gospodinjstev. Posledično se znižujejo tudi izdatki za končno potrošnjo, vendar za manj. Večjega prehajanja med oblikami varčevanja gospodinjstev ni. Gospodinjstva se z zniževanjem vlog v določeni meri odzivajo tudi na trajajoče negativno medijsko izpostavljanje bančništva in nekaterih domačih bank ter tudi na vladne ukrepe povezane s socialnimi transferji. Prihranki v bankah namreč znižujejo obseg socialnih transferjev in možnosti njihovega prejemanja.

Zadolževanje gospodinjstev

Skladno z zniževanjem finančnega premoženja se od leta 2011 znižujejo tudi finančne obveznosti gospodinjstev, vendar počasneje. Neto finančno premoženje gospodinjstev se zato znižuje, ob polletju 2012 je znašalo 68,7% BDP. Nasprotno se posojila znižujejo bolj kot vloge gospodinjstev, kar ugodno znižuje razmerje med posojili in vlogami gospodinjstev pri bankah. Makroekonomski podatki ne kažejo, da bi bila slovenska gospodinjstva prezadolžena. Finančni dolg slovenskih gospodinjstev je s 34% BDP več kot še enkrat manjši od gospodinjstev evroobmočja, kjer dosega 72% BDP. Obremenjenost razpoložljivega dohodka gospodinjstev s plačilom obresti na bančna posojila je bila v Sloveniji leta 2011 1,9%.²³ Visoke cene nepremičnin, nizke obrestne mere, ohlapnejši kreditni standardi in optimistično vzdušje v gospodarstvu so v obdobju pred krizo vplivali na visoke rasti posojil in dolga gospodinjstev. Glede na še vedno zmerno višino dolga gospodinjstev, so večje slabitve in odpisi bank pri sektorju gospodinjstev manj verjetni. Septembra 2012 je bilo v zamudi nad 90 dni 3,5% razvrščenih terjatev bank do gospodinjstev. Banke v večinski tuji lasti so imele omenjeni delež z 2,5% za 1,5 o.t. nižji kot domače banke. Nižji odstotek zamud lahko kaže na boljši portfelj, delno pa je tudi posledica višje rasti stanovanjskih posojil pri tej skupini bank v zadnjih letih, pri katerih se potencialne težave z odplačevanjem še niso izrazile. Glede na razmere v gospodarstvu, povezane z visoko brezposelnostjo, negotovim gibanjem plač, oslabiljenim potrošniškim zaupanjem in negotove razmere na trgu nepremičnin v prihodnjih dveh letih ni verjetna večja rast posojil gospodinjstvom.

Med pomembnejšimi razlogi za zniževanje vlog gospodinjstev je zniževanje njihovega varčevanja.

Finančno premoženje gospodinjstev se je začelo zniževati.

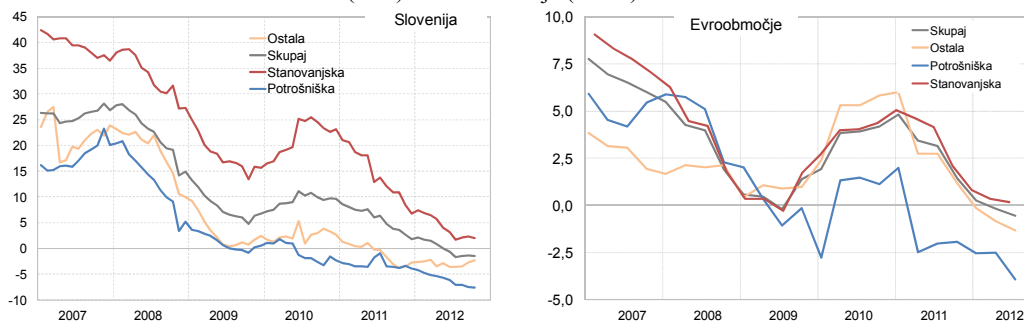
²³ Razmerje med obrestnimi prihodki bank iz kreditov gospodinjstvom in razpoložljivim dohodkom gospodinjstev.

Tabela 1.4: Finančne obveznosti gospodinjstev po instrumentih in njihov razpoložljiv dohodek

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012Q2
Finančne obveznosti v mio EUR	8.093	10.054	11.204	11.779	12.521	12.507	12.407
st. rasti v %	17,6	24,2	11,4	5,1	6,3	-0,1	-1,3
razlika stanj v mio EUR	1.210,0	1.960,9	1.149,5	575,0	742,4	-13,9	-162,4
v % BDP	26,1	29,1	30,1	33,1	35,2	34,6	34,4
Struktura (v %)							
Posojila	83,7	85,7	86,6	87,5	88,0	88,3	87,6
podjetja	4,2	3,8	3,1	3,4	3,2	2,9	2,6
banke	67,8	68,9	70,6	72,0	74,3	75,9	75,8
drugi finančni posredniki	9,8	11,9	11,4	10,6	9,3	8,5	8,1
Drugo	16,3	14,3	13,4	12,5	12,0	11,7	12,4
Razpoložljiv dohodek v mio EUR	19.697	21.360	22.911	23.060	23.340	23.663	
razlika stanj v mio EUR	1.047	1.663	1.551	149	280	323	
st. rasti v %	5,6	8,4	7,3	0,7	1,2	1,4	
v % BDP	63,4	61,7	61,5	64,9	65,5	65,4	
Dolg v % razpoložljivega dohodka	41,1	47,1	48,9	51,1	53,6	52,9	

Vir: Banka Slovenije, SURS

Slika 1.7: Letne stopnje rasti posameznih vrst posojil gospodinjstvom Slovenije (levo) in evroobmočja (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije, ECB

Rast stanovanjskih posojil je bila septembra 2012 2,3%.

Stanovanjska posojila dosegajo 22% razpoložljivega dohodka gospodinjstev oziroma več kot 55% celotnega dolga slovenskih gospodinjstev do bančnega sektorja. Naraščanje deleža stanovanjskih posojil je posledica zniževanja potrošniških posojil gospodinjstev, ki traja že od leta 2010 in rasti stanovanjskih posojil, ki je bila konec tretjega četrtrletja 2012 le še 2,3%. Zniževanje potrošniških posojil je skladno z zniževanjem izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev in gibanjem kazalnika zaupanja potrošnikov, ki je od konca leta 2011 zopet zelo nizko. Ročnost stanovanjskih posojil se je z letom 2012 spet začela skrajševati, kar je tudi posledica nižjega obsega odobrenih stanovanjskih posojil in nižjega povpraševanja komitentov z manj ugodnimi finančnimi konstrukcijami po stanovanjskih posojilih. Ranljivost okoli 14% gospodinjstev s hipotekarnim dolgom, ki imajo delež stanovanjskih stroškov, vključujejo glavnico in obresti na plačilo stanovanjskega posojila, v razpoložljivem dohodku večji od 40%, je odvisna od razmer v gospodarstvu in predvsem na trgu dela.²⁴ Delež je višji predvsem pri gospodinjstvih z nižjim razpoložljivim dohodkom in pri gospodinjstvih z brezposelnimi nosilci. V Sloveniji manjka nacionalna strategija, ki bi se ukvarjala z finančnim izobraževanjem in prezadolženostjo gospodinjstev.

V prvih treh četrtrletjih so imele najvišjo rast stanovanjskih posojil majhne domače banke, 13%, medtem ko pri skupini velikih domačih bank in bank v večinski tuji lasti ni presegala 2%. Razlike v povprečnih obrestnih merah za stanovanjska posojila med skupinami bank so zelo majhne, okoli 10 bazičnih točk. V prvih devetih mesecih letošnjega leta so se obrestne mere za stanovanjska posojila znižale za slabo odstotno točko. Pri potrošniških posojilih so bile povprečne razlike v obrestnih merah v prvih devetih mesecih med skupinami bank večje, okoli 40 bazičnih točk. Najnižje obrestne mere so imele banke v večinski tuji lasti. Potrošniška posojila so se v prvih devetih mesecih leta 2012 zniževala pri vseh skupinah bank, najbolj pri velikih domačih bankah.

²⁴ Izračunano razmerje je za obdobje od leta 2006 do 2009. Vir je SURS Anketa EU-SILC.

Tabela 1.5: Prirasti posojil slovenskih gospodinjstev po skupinah bank

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Sept. 2012
Stanov anjska posojila							
Letni prirast v mio EUR	589	717	734	532	898	326	119
Velike domače banke	270	328	279	292	353	60	21
Majhne domače banke	5	15	19	11	30	36	30
Banke v večinski tuji lasti	314	374	436	228	515	231	67
Potrošniška posojila							
Letni prirast v mio EUR	318	460	140	18	-71	-110	-206
Velike domače banke	146	190	36	-87	-114	-105	-129
Majhne domače banke	49	101	-8	4	15	-11	-13
Banke v večinski tuji lasti	123	169	112	101	28	5	-63

Vir: Banka Slovenije

Tabela 1.6: Finančne obveznosti gospodinjstev po instrumentih in njihov razpoložljiv dohodek

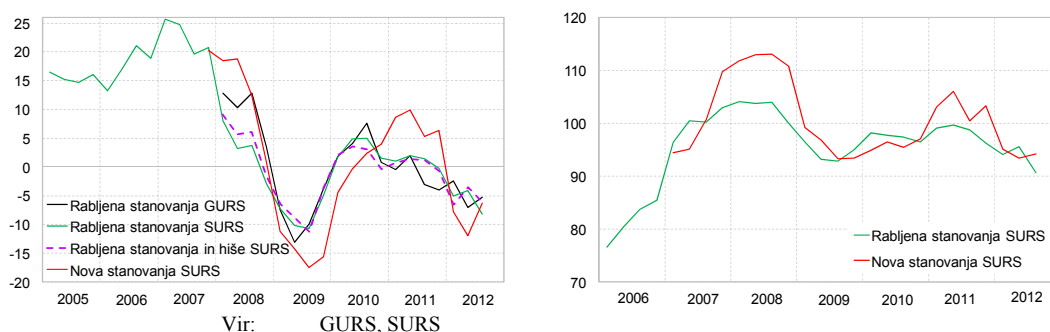
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Sept. 2012
Posojila v mio EUR	5.385	6.847	7.874	8.436	9.282	9.453	9.338
Stanov anjska	1.958	2.674	3.408	3.939	4.837	5.164	5.250
Potrošniška	2.286	2.746	2.886	2.904	2.833	2.722	2.554
Ostala	1.141	1.426	1.580	1.593	1.612	1.568	1.534
Posojila v % BDP	17,3	19,8	21,1	23,7	26,1	26,1	25,9
Stanov anjska	6,3	7,7	9,1	11,1	13,6	14,3	14,6
Potrošniška	7,4	7,9	7,7	8,2	8,0	7,5	7,1
Ostala	3,7	4,1	4,2	4,5	4,5	4,3	4,3
Letni prirast v mio EUR	1.177	1.462	1.027	563	846	171	-130
Stanov anjska	591	717	734	532	898	326	119
Potrošniška	321	460	140	18	-71	-110	-206
Ostala	265	286	154	13	19	-45	-43
Letne st. rasti	28,0	27,1	15,0	7,1	10,0	1,8	-1,4
Stanov anjska	43,2	36,6	27,4	15,6	22,8	6,7	2,3
Potrošniška	16,3	20,1	5,1	0,6	-2,4	-3,9	-7,5
Ostala	30,3	25,0	10,8	0,8	1,2	-2,8	-2,7
Novosklenjeni posli v mio EUR	2.721	3.516	3.264	3.015	3.057	2.363	2.033
Stanov anjska	822	1.028	1.007	963	1.211	905	744
Potrošniška	1.502	1.909	1.718	1.517	1.284	1.064	940
Karkoročna	186	407	378	294	199	179	184
Dolgoročna	1.316	1.502	1.341	1.223	1.085	885	756
Ostala	398	579	539	536	563	393	349

Vir: Banka Slovenije, SURS

2 NEPREMIČNINSKI TRG

Na trgu nepremičnin se nadaljuje negativno gibanje zaradi upadanja gradbene dejavnosti, poslabševanja ekonomskega položaja prebivalstva in zmanjševanja stanovanjskega kreditiranja. Propad mnogih gradbenih podjetij je s trga umaknil precejšnji del novih nepremičnin, zaloga teh ostaja, saj praviloma javne dražbe ali druge prodaje iz stečajnih mas niso bile uspešne. Ob nižjem stanovanjskem kreditiranju in počasnem zniževanju cen nepremičnin se trgovanje delno ohranja le na trgu rabljenih stanovanjskih nepremičnin. Število transakcij z rabljenimi stanovanjskimi nepremičninami je bilo v prvih treh četrtletjih 2012 za 6% nižje od povprečja predhodnih pet let.

Slika 2.1: Medletne stopnje rasti cen rabljenih in novozgrajenih stanovanjskih nepremičnin v Sloveniji (levo) in bazni indeks cen stanovanj (2007 = 100) (desno) v odstotkih

Cene rabljenih stanovanj se ob zmernem prometu počasi znižujejo.

Tendenca počasnega zniževanja cen rabljenih stanovanj se po podatkih Geodetske uprave RS (GURS) nadaljuje peto zaporedno četrtletje. Cene stanovanj so se ob koncu tretjega četrtletja 2012 znižale na raven leta 2007. Po podatkih GURS-a so bile povprečne cene stanovanj v Sloveniji ob koncu tretjega četrtletja 2012 s 1.646 EUR/m² nižje za 5,3% in od vrha v drugem četrtletju 2008 za 14,7%. Povprečne cene rabljenih stanovanj v Ljubljani pa so bile z 2.321 EUR/m² nižje za 7,9%, od vrha za 17,7%.

Tabela 2.1: Transakcije na nepremičninskem trgu

Tabela 2.1: Transakcije na nepremičninskem trgu								Delež prometa z novimi neprem. %
Rabljene stanovanjske nepremičnine			Nove stanovanjske nepremičnine			Skupaj vse stanovanjske nepremičnine		
Leto	Stanovanja	Hiše	Skupaj	Stanovanja	Hiše		Skupaj	
	Število transakcij							
2007	6.310	1.889	8.199	1.745	75	1.820	10.019	18,2
2008	4.297	1.271	5.568	1.163	263	1.426	6.994	20,4
2009	3.522	848	4.370	971	364	1.335	5.705	23,4
2010	4.910	1.424	6.334	1.282	307	1.589	7.923	20,1
2011	4.441	1.330	5.771	927	184	1.111	6.882	16,1
2011 Q3	3.095	907	4.002	734	129	863	4.865	17,7
2012 Q3	3.105	1.002	4.107	519	117	636	4.743	13,4
	St. rasti v %							
2008	-31,9	-32,7	-32,1	-33,4	-	-21,6	-30,2	
2009	-18,0	-33,3	-21,5	-16,5	38,4	-6,4	-18,4	
2010	39,4	67,9	44,9	32,0	-15,7	19,0	38,9	
2011	-9,6	-6,6	-8,9	-27,7	-40,1	-30,1	-13,1	
2012 Q3	0,3	10,5	2,6	-29,3	-9,3	-26,3	-2,5	

Opomba: Podatki o transakcijah z novimi stanovanjskimi nepremičninami so anketni.
Vir: SURS, preračuni BS

Cene rabljenih stanovanj so bile po podatkih SURS ob koncu tretjega četrtletja 2012 nižje za 8,2%, od vrha v prvem četrtletju 2008 pa za 12,9%.

Indeks Statističnega urada RS (SURS) izkazuje znižanje cen rabljenih stanovanjskih nepremičnin ob koncu tretjega četrtletja 2012 za 6,2%. Cene rabljenih stanovanj v Sloveniji so bile nižje za 8,2%, od vrha v prvem četrtletju 2008 za 12,9%. Glede na to, da so se cene rabljenih stanovanj v petih letih pred vrhom zvišale za visokih 95% in dosegle neustrezno razmerje v primerjavi s kupno močjo, prilagoditev znižanja cen v obdobju krize še najverjetneje ni končana. Promet z rabljenimi hišami je bil v prvih treh četrtletjih leta 2012 nekoliko višji od povprečja predhodnih petih let, medtem ko je bil promet z rabljenimi stanovanji nižji za 8,6%.

Cene novogradenj so bile po anketnih podatkih SURS-a ob koncu tretjega četrtletja 2012 nižje za 6,4%. Znižanje je bilo enako tako pri cenah novih stanovanj kot cenah novih hiš.

Cene novih stanovanjskih nepremičnin so bile od vrha v tretjem četrtletju 2008 nižje za 16,7%. Delež prometa z novimi nepremičninami v vseh nepremičninah je bil v prvih treh četrtletjih 2012 s 13,4% najnižji v zadnjih šestih letih. Transakcij z novimi nepremičninami je bilo za 42% manj od povprečja predhodnih pet let. To je posledica neuspešnih prodaj stanovanj iz stečajne mase.

Cene novih stanovanjskih nepremičnin se z visokim znižanjem prometa počasi znižujejo.

Tabela 2.2: Zbrani kazalniki, ki vplivajo na gibanje cen stanovanjskih nepremičnin

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012Q3
Stopnja rasti nominalne mase bruto plač v %	6,4	10,3	10,4	-2,2	0,9	0,0	-2,9
Stopnja rasti končne potrošnje gospodinjstev %	6,4	12,5	10,1	-9,0	-1,6	-6,6	-6,7
Stopnja rasti stanja stanovanjskih posojil v %	34,7	36,4	27,3	15,7	23,2	6,7	2,3
Število transakcij z rabljenimi stanovanji	6.868	8.199	5.568	4.370	6.334	5.771	2.862
Število transakcij z novimi stanovanji - anketni podatek		1.820	1.426	1.335	1.589	1.111	439
Stopnja rasti cen rabljenih stanovanj v %	18,8	20,7	-2,9	-4,9	1,5	-0,2	-4,1
Stopnja rasti cen novih stanovanj v %		20,2	0,9	-15,7	3,9	6,4	-11,9
Vrednost stanovanjskih nepremičnin zastavljenih za gradbena posojila v mio EUR				512	597	604	546
Ocenjeno število zaloge stanovanj SURS						9.500	
Ocenjeno število zaloge stanovanj GURS							3.300-3.500

Vir: Banka Slovenije, SURS, GURS

Dinamika zniževanja dohodka gospodinjstev se je v tretjem četrtletju 2012 močno povečala. Intenzivnost poslabševanja je podobna tisti iz začetka krize, zato lahko pričakujemo močno znižanje dolgoročne potrošnje gospodinjstev. Prvič do sedaj se je poleg nominalne mase bruto plač začela izrazito zniževati tudi nominalna povprečna bruto plača. To pomeni, da so se znižali prejemki tudi v višjih dohodkovnih razredih, kar bo vplivalo na večjo previdnost pri nakupu. Deloma se to že pozna, saj je bila ohranjena aktivnost na trgu rabljenih stanovanj v prvih treh četrtletjih 2012 podprta s precej manj posojili. Pojavljajo se pretežno kupci z več prihranki in tisti, ki kupujejo z medgeneracijsko solidarnostjo.

Izrazito znižanje dohodkov prebivalstva bo znižalo povpraševanje po stanovanjskih nepremičninah. Pritisk na znižanje cen se bo povečal.

Precejšenost stanovanj na trgu in očiten trend zniževanja kupne moči gospodinjstev ob zadostni zalogi stanovanj, napovedi znižanja gospodarske aktivnosti, zaposlenosti in višjih cen življenjskih potrebščin pomenijo ob omejenem zadolževanju nadaljnje zniževanje cen stanovanjskih nepremičnin. Dinamika zniževanja cen bo najverjetneje počasna, ker ekonomski subjekti aktivno ne rešujejo svojega poslovnega položaja z znižanjem ponudbenih cen, ker utrpijo večje slabitve naložb v škodo že tako pomanjkanja kapitala. Premoščanje nastalega položaja na trgu s čakanjem na izboljšanje razmer, še dodatno omejuje investicije v gospodarstvu. Težave se prenašajo na sektor prebivalstva, kar lahko dolgoročno močno vpliva na znižano povpraševanje po nepremičninah.

Ocenjeno število novozgrajenih praznih stanovanj je bilo po podatkih SURS-a ob koncu leta 2011 9.500, po podatkih GURS-a pa ob polletju 2012 3.300-3.500. Po oceni zaloga novih stanovanj zadostuje, ob povprečnem prometu zadnjih pet let, vsaj še za nadaljnja tri leta. Nova stanovanja so cenovno še bolj nedostopna kot rabljena, saj je cena v povprečju višja za slabo tretjino. Hkrati pa zaradi dolgega časa prodaje izgubljajo kakovost in postajajo vedno manj zanimiva za potencialne kupce. Zaradi nižjih vstopnih stroškov in optimalnega načrtovanja imajo večjo možnost prodaje stanovanja, ki bodo šele prišla na trg.

Javni sklad RS je objavil javni poziv za nakup stanovanj v višini 40 mio EUR. Izhodiščna cena je določena od 900 EUR/m² v manjših krajih do največ 1.700 EUR/m² v večjih središčih. Teh morebitnih transakcij indeks gibanja cen nepremičnin ne bo zajel, saj končni kupec ni fizična oseba. Morebitne uspele transakcije lahko negativno vplivajo na zniževanje ponudbenih cen cenovno sposobnemu povpraševanju, vsekakor pa se bodo vgradile v pričakovanja kupcev. Sicer vzpostavitev najemnega trga vodi v bolj uravnoteženo delovanje nepremičninskega trga.

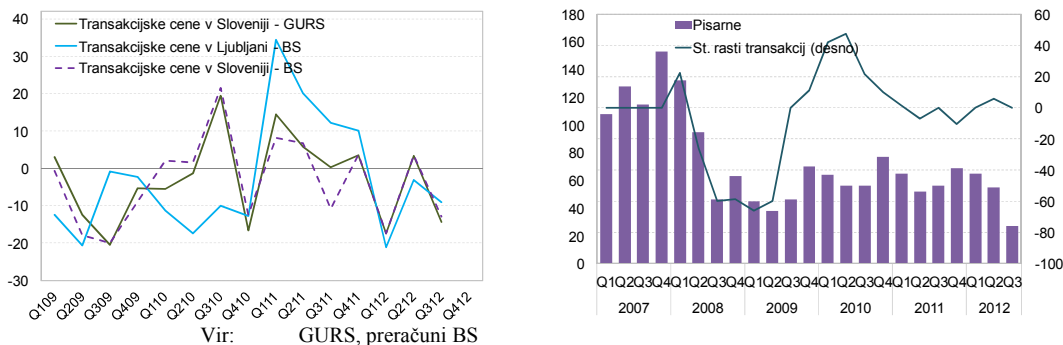
Morebitna uvedba višje stopnje obdavčitve praznih stanovanj bi imela pozitivni učinek na oživitve trga nepremičnin. Prav najemni trg, ki je v Sloveniji zelo nerazvit in neurejen, je po ugotovitvah Evropske komisije ključen dejavnik strukturnih razlik med državami, ki vpliva na neravnovesja in nepremičninske cikle. Zviševanje stopnje lastništva vodi v višjo volatilnost cen stanovanjskih nepremičnin.

Cene poslovnih nepremičnin

Trg poslovnih nepremičnin
je nelikviden.

V letu 2012 se je zanimanje za poslovne nepremičnine ponovno znižalo, predvsem je bilo to izrazito v tretjem četrtletju. Glavni omejitveni dejavnik pojasnjevanja gibanja cen ostaja nelikviden trg, ki tudi otežuje realno vrednotenje premoženja. Po podatkih GURS-a so bile cene pisarn ob koncu tretjega četrtletja 2012 nižje za 14,3%, od vrha v tretjem četrtletju 2008 pa so bile nižje za 18,5%. Skladno z makroekonomskimi napovedmi in podjetniškimi pričakovanji kratkoročno ni pričakovati večjega povpraševanja, zato je verjetnejše zniževanje kot stagnacija cen. Ob nizkem prometu bo indeks cen poslovnih nepremičnin zaradi vpliva lokacije prodaj še naprej nihal.

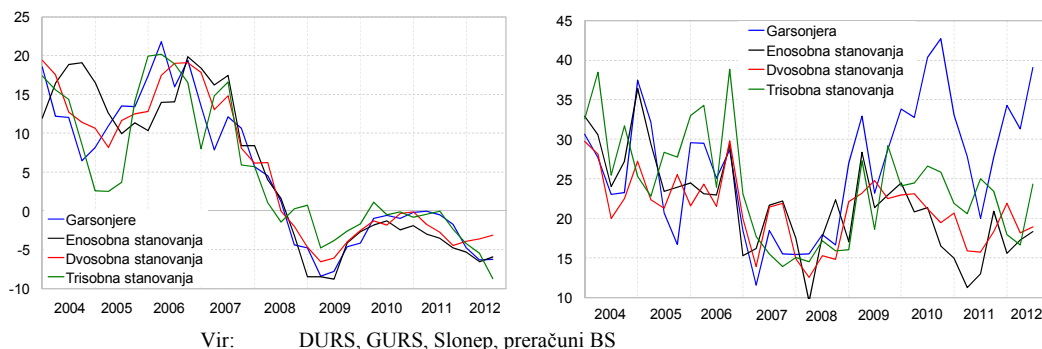
Slika 2.2: Rast cen poslovnih prostorov – pisarn v odstotkih (levo) in število transakcij, ki so upoštevane za izračun povprečne cene, ter njihova stopnja rasti v odstotkih (desno)

Oglaševane cene stanovanj v Ljubljani

Oglaševane cene stanovanj v Ljubljani so se v obdobju po krizi zniževale. V letu 2012 se je dinamika zniževanja cen povečala podobno tisti iz začetka krize. Preseganje oglaševanih cen garsonjer nad transakcijskimi cenami je še vedno nekoliko višje, kar nakazuje nadaljnje zniževanje njihovih oglaševanih cen.

Slika 2.3: Medletne stopnje rasti oglaševanih cen stanovanj (levo) in preseganje oglaševanih cen nad transakcijskimi na kvadratni meter (desno) v odstotkih

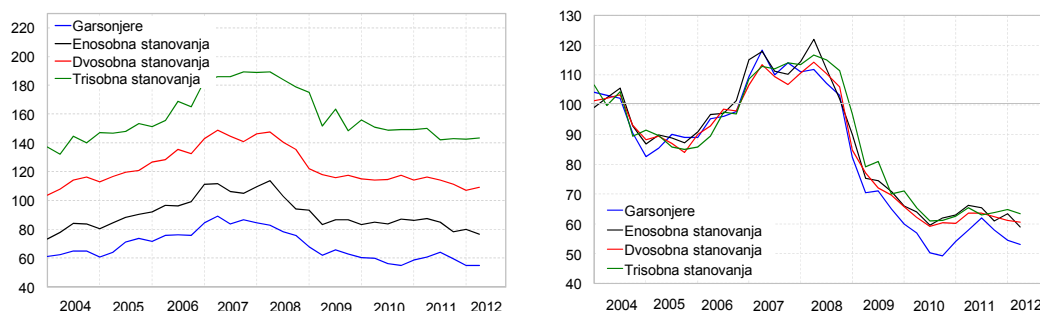
Dostopnost stanovanj v Ljubljani

Dostopnost stanovanj v Ljubljani, ki je izražena z razmerjem med ceno rabljenih stanovanj in letno drsečo sredino povprečnih mesečnih neto plač, se je v prvi polovici leta 2012 glede na konec leta 2011 v povprečju rahlo izboljšala. Na indikator sta ugodno vplivali povprečna neto plača, ki se je na ravni letnih 12 mesečnih drsečih sredin zvišala za 0,3%, in za 7,1% odstotkov nižje cene rabljenih garsonjer ter za 1,8% eno- in dvosobnih rabljenih stanovanj. V prvi polovici leta 2012 je bilo v povprečju potrebno nameniti dobre 4 mesečne plače manj za nakup garsonjere kot konec lanskega leta, pri eno- in dvosobnih stanovanjih pa je prihranek znašal dve plači. Pri večjih stanovanjih indikator ni pokazal bistvenih sprememb dostopnosti.

Pri interpretaciji velja upoštevati, da se dostopnost dejansko ni nujno izboljšala v vseh dohodkovnih razredih, ker se je povprečna neto plača zviševala tudi zaradi povečanega odpuščenja zaposlenih v delovno intenzivnih panogah z nižjimi dohodki. V drugi polovici leta 2012 je ob počasnem zniževanju cen nepremičnin mogoče pričakovati rahlo

poslabševanje tega indikatorja, ker se je začela od junija 2012 dalje zniževati tudi povprečna neto plača.

Slika 2.4: Razmerje med ceno stanovanj in letnimi drsečimi sredinami povprečnih mesečnih neto plač za Ljubljano v odstotkih (levo) ter indeks dostopnosti stanovanj (2004 = 100) (desno)

Vir: Banka Slovenije, DURS, GURS, Slonep, SURS, preračuni BS

Z upoštevanjem kreditnih pogojev se je v prvi polovici leta 2012 dostopnost rabljenih stanovanj v Ljubljani v povprečju nekoliko izboljšala, predvsem pri garsonjerah. K temu so prispevale nekoliko nižje obrestne mere za stanovanjska posojila, medtem ko se povprečna ročnost novoodobrenih posojil ni bistveno spremenila. V prvih treh četrtletjih letos je znašala 18,1 let. Večina posojil je bila odobrenih z variabilno obrestno mero na EURIBOR, ki je bila od junija 2012 nižja za 0,6 odstotne točke v primerjavi z decembrom 2011. Dražji viri financiranja bank so vplivali na višanje pribitka v povprečju na 2,4 odstotne točke, kar je zniževalo dolgoročno dostopnost posojil. Banke so v drugem in tretjem četrtletju 2012 zaostrile kreditne standarde, kar pomeni, da so posojila dostopna predvsem gospodinjstvom iz višjih dohodkovnih razredov. Delež anuitete stanovanjskega posojila v povprečni neto plači se junija 2012 v primerjavi s koncem leta 2011 ni bistveno spremenil; pri garsonjerah je znašal 34%, enosobnih stanovanjih 47%, dvosobnih 67% in trisobnih 94%.

Stanovanjska posojila in posojila gradbeništvu

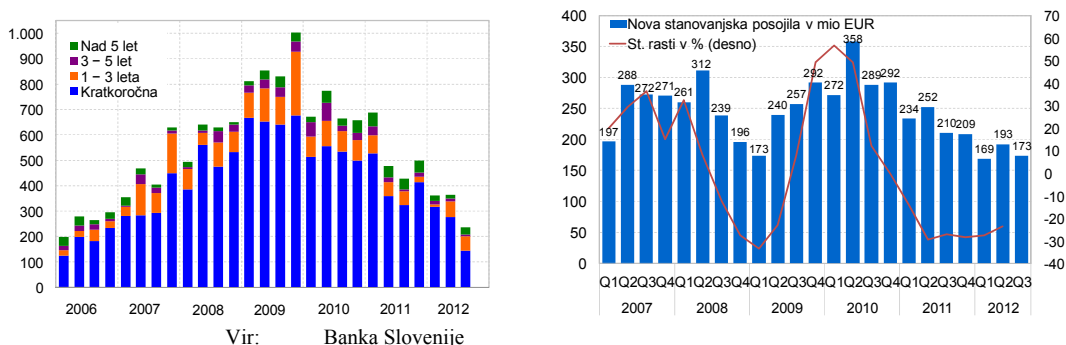
Novoodobrenih stanovanjskih posojil gospodinjstvom je bilo v prvih treh četrtletjih leta 2012 za 535 mio EUR, kar je za 23,2% manj kot v enakem obdobju lani. To je najnižji obseg novih stanovanjskih posojil v obdobju po izbruhu krize, ki hkrati ob precej znižanem povpraševanju nakazuje nadaljnje zniževanje cen nepremičnin.

V zadnjem letu se je izrazito zvišalo razmerje LTV (Loan-to-Value) pri novih stanovanjskih posojilih, predvsem pri bankah v večinski tuji lasti. V prvih treh četrtletjih je bil povprečen LTV 71,9, kar je za 13,2 odstotne točke več od povprečja leta 2011. Najbolj konservativne pri zahtevah za zavarovanje so majhne domače banke, ki so imele v tem obdobju povprečni LTV 54,6, LTV pri velikih domačih bankah je znašal 69,8 in pri bankah v večinski tuji lasti 75,6. Sicer banke poleg nepremičnine, ki je predmet nakupa, zahtevajo hipoteko še na dodatno nepremičnino.

Z vidika tveganj gibanje tečaja EUR/CHF ostaja pomembno, ker je 18% stanja stanovanjskih posojil v švicarskih frankih. Za gospodinjstva predstavlja večje tveganje gibanje variabilne obrestne mere, na katero je vezano 93% stanja posojil. Stopnja rasti stanovanjskih posojil se je po večletni dvomestni rasti konec leta 2011 umirila na 6,7% in se septembra 2012 znižala na 2,3%.

Nižja dinamika kreditiranja dodatno znižuje povpraševanje po nepremičninah.

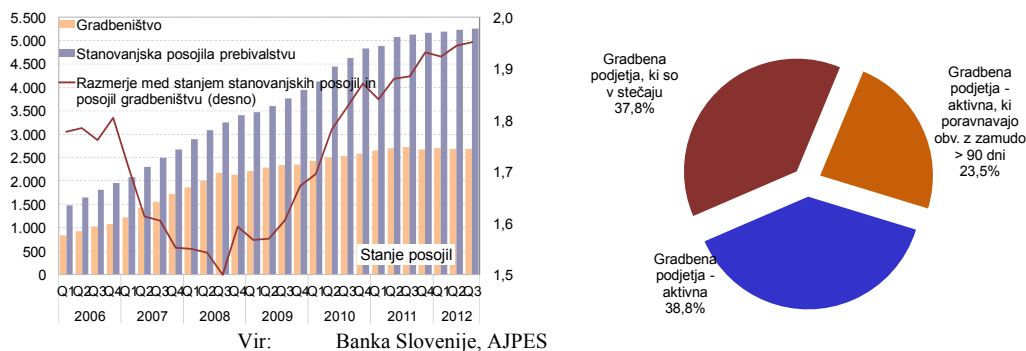
Slika 2.5: Novoodobrena posojila gradbenemu sektorju v mio EUR (levo) in novoodobrena stanovanjska posojila gospodinjstvom v mio EUR ter njihova stopnja rasti v odstotkih (desno)

Vir: Banka Slovenije

Gradbena dejavnost se nadaljnje zmanjšuje na vseh segmentih zaradi nizkega povpraševanja, likvidnostnih težav, pomanjkanja zasebnega kapitala in odsotnosti večjih infrastrukturnih projektov. Banke so v prvih devetih mesecih letos gradbenim podjetjem odobrile za 961 mio EUR novih posojil, kar je 40% manj kot v enakem obdobju lani. Stanje posojil se je znižalo le za 1,2%. To je predvsem zaradi izpostavljenosti do podjetij v dolgotrajnih stečajnih postopkih in revolvingov; veliko je nedokončanih projektov, pri katerih je korist dokončanja večja od opustitve.

Slika 2.6: Stanje posojil gradbenega sektorja in stanje stanovanjskih posojil gospodinjstvom v mio EUR ter njuno razmerje (levo) in kvaliteta terjatev bank do gradbene panoge v odstotkih (desno)

Vir: Banka Slovenije, AJ PES

Pomanjkanje zasebnega kapitala in napačne pretekle investicijske odločitve ne onemogočajo prestrukturiranja bilanc gradbenih podjetij.

Vrednost razvrščenih terjatev bank do dejavnosti gradbeništva je septembra 2012 znašala 3,5 mrd EUR, kar predstavlja 12% vseh razvrščenih terjatev bank do nefinančnih družb. Ta delež je s 14% najvišji pri velikih domačih bankah in z 8% najnižji pri bankah v večinski tuji lasti. Kar 61% razvrščenih terjatev je bilo do gradbenih podjetij v stečaju ali do tistih, ki so zamujala z odplačevanjem obveznosti več kot 90 dni, večina pri velikih domačih bankah. Dokončana stanovanja, ki so zastavljena v zavarovanje teh terjatev, bodo še bolj pod pritiskom nižanja cen. Enako velja za stanovanja v nedokončanih projektih, katere se praviloma poskuša dokončati z novim zasebnim investitorjem. Stečajni upravitelji vodijo prodaje zastavljenih nepremičnin iz stečajne mase, vendar pa banke po zakonodaji kot ločitveni upnik dajejo soglasje k pogojem in ceni prodaje in tako posredno vplivajo na uspešnost oziroma neuspešnost prodaje.

Tabela 2.3: Vpliv panoge gradbeništva na bančno poslovanje in nepremičninski trg

sep. 12	Pokritost RT z Oslabitevami		Nezavarovanje RT v mio EUR							Preseganje vrednosti zavarovanja nad RT v mio EUR	
	RT v mio EUR	Oslabitevami v mio EUR	RT z oslabitvami v %	v mio EUR	delež v RT v %	Nepremičnine	Jamstva RS	Druge	Skupaj		
	(1)	(2)	(3)=(2)/(1)	(4)	(5)=(4)/(1)	(6)	(7)	(8)	(10)=(8)/(1)		
Gradbeništvo o skupaj	3.584	754	21,1	1.555	43,4	2.636	29	799	3.463	1,0	
Gradbeništvo brez stečajev, ki redno poravnava obveznosti	1.390	51	3,7	597	43,0	1.156	6	452	1.615	1,2	
Gradbeništvo brez stečajev, ki zamujajo s poravnavo obveznosti nad 90 dni	841	216	25,7	265	31,5	729	3	227	959	1,1	
Gradbeništvo o - stečaj	1.353	487	36,0	693	51,2	751	19	120	890	0,7	

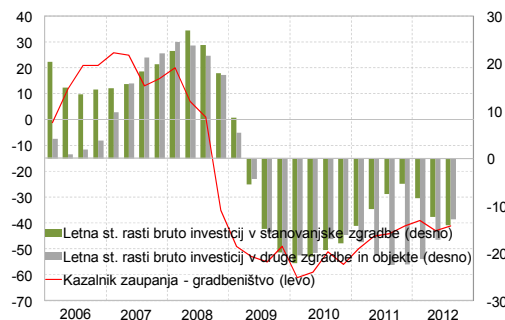
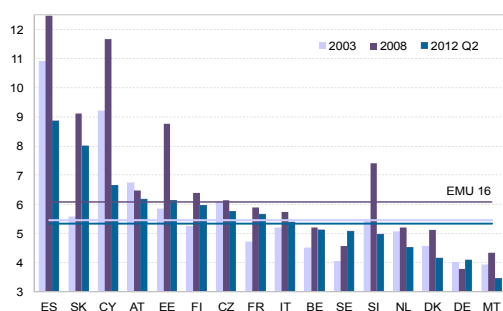
Vir: Banka Slovenije, AJ PES

Neaktivno reševanje težav je ohromilo celotno gradbeno dejavnost, kar se zaradi finančnih in poslovnih povezav še vedno prenaša na druge dejavnosti in sektor prebivalstva. Dinamika zniževanja dodane vrednosti gradbeništva se nadaljuje od vrha v letu 2008. Njen delež v BDP je lani prešel pod povprečje držav evroobmočja. Dodana vrednost gradbeništva v BDP je bila s 5% ob koncu drugega četrtertja 2012 za 0,3 odstotne točke nižja od povprečja držav evroobmočja.

Zmanjševanje gradbene aktivnosti se bo po kazalnikih nadaljevalo tudi v prihodnje. Glede na vrednost opravljenih gradbenih del, se je gradbeništvo v prvih treh četrtertjih 2012 najbolj, za dobro petino, skrčilo na delu stanovanjskih stavb. V skladu z manj izdanimi gradbenimi dovoljenji, ki so se v tem obdobju z 2.228 znižala še za dodatno četrtrino, se je več kot prepolovila tudi vrednost novih pogodb stanovanjskih stavb. Neizpolnjenost povpraševanja in likvidnostne težave ostajata prevladujoča omejitvena dejavnika, poslabševanje poslovanja gradbenih podjetij zaradi preteklih napačnih investicijskih odločitev in financiranja pretežno z dolžniškimi viri se bo kratkoročno še nadaljevalo.

Poslabševanje stanja v gradbeni dejavnosti se bo po kratkoročnih kazalnikih nadaljevalo.

Slika 2.7: Delež dodane vrednosti gradbeništva v odstotkih BDP (levo) in kazalnik zaupanja v gradbeništvo ter letna stopnja rasti bruto investicij v zgradbe v odstotkih (desno)

Vir: EUROSTAT, SURS, preračuni BS

3 KAPITALSKI TRG IN VZAJEMNI SKLADI

Slovenski kapitalni trg je bil do oktobra 2012 zaznamovan s padajočimi donosi, nizko likvidnostjo in zanimanjem tujcev le za določene naložbe.

Rast svetovnih borznih indeksov zaradi napovedanih stimulatívnih ukrepov centralnih bank, negotovost ostaja zaradi razpleta krize v Grčiji in drugih perifernih evropskih državah.

Težave slovenskega kapitalnega trga so se nadaljevale tudi v prvih desetih mesecih 2012. Padajoči tržni tečaj delniških družb so avgusta dosegli rekordno nizke vrednosti, čez vse leto pa je bila prisotna izjemno nizka likvidnost. Ponovno nižanje bonitetne ocene Slovenije je tujce odvrglo predvsem od nakupov slovenskih obveznic, medtem ko je slovenski kapitalni trg za njih še vedno atraktiven predvsem zaradi posameznih delniških naložb oziroma prevzemnih tarč. Slovenski vlagatelji pozornost z domačega kapitalnega trga postopno preusmerjajo na tuje kapitalne trge, kjer ob visoki likvidnosti dosegajo boljše donose. Upada tudi zanimanje za vzajemne sklade, ki z visokimi upravljaljskimi provizijami, nižjimi donosi in slabšo alokacijo sredstev težko konkurirajo z globalnimi t.i. ETF²⁵ skladi. Odmik slovenskih podjetij od pridobivanja finančnih virov z bančnimi posojili, iskanje novih virov na kapitalnem trgu in pridobivanje kapitala iz tujine, bo ključno za uspešen izhod iz gospodarske krize.

Gibanja na kapitalnem trgu

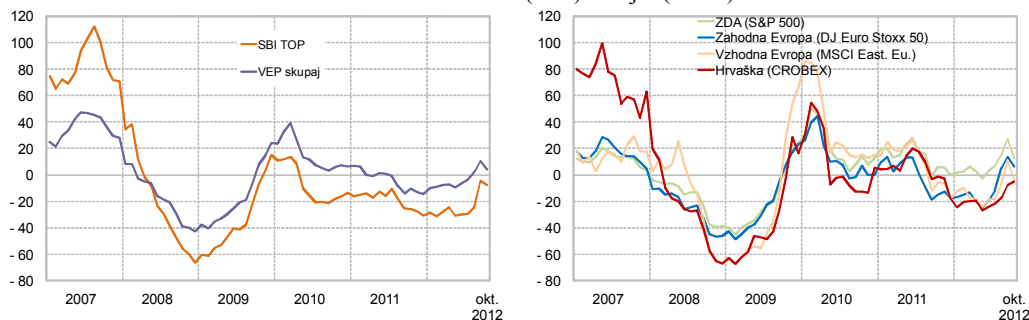
Sprejetje varčevalnih ukrepov v nekaterih evropskih državah, dogovori evropskih politikov glede fiskalne konsolidacije v EU ter krepitev stalnega mehanizma za pomoč evrskim državam v težavah, so bili najpomembnejši razlogi za rast pomembnejših svetovnih borznih indeksov v začetku letošnjega leta. Negotovost na kapitalne trge so v septembru vrnili prekinjeni pogovori med grško vlado in predstavniki Trojke glede novih varčevalnih ukrepov. V oktobru se je negotovost nadaljevala zaradi objavljenih poslovnih rezultatov ameriških in evropskih podjetij v tretjem četrtletju, ki so bili večinoma slabši od pričakovanih.

Ključni svetovni borzni indeksi so imeli konec oktobra 2012 kljub znižanjem še vedno visoke letne rasti. Nemški indeks DAX je imel 18,2% letno rast, ameriški S&P 12,7% in hongkonški Hang Seng 8,9%. Dokaj visoko letno stopnjo rasti je imel s 6,6% tudi zahodnoevropski indeks DJ Euro Stoxx 50. Rasti naštetih borznih indeksov nakazujejo, da so vlagatelji na določenih kapitalnih trgih kljub ponovno višji variabilnosti cen delnic v zadnjih dveh letih, pripravljeni sprejeti višje tveganje in negotove donose. To pa ne velja za vzhodnoevropski trg, kjer se je indeks MSCI Eastern Europe znižal za 3,6%. Na manj likvidnih balkanskih trgih so bili padci indeksov izraziti. Hrvaški indeks CROBEX je na letni ravni upadel za 4,8%, bosanski BIRS za 11,8%, srbski BELEX 15 za 17,7% in makedonski MBI-10 za 19%.

Slovenski borzni indeks je avgusta 2012 dosegel novo najnižjo vrednost v vsaj od začetka leta 2004, v septembru pa je imel eno večjih rasti v zadnjih letih.

Indeks SBITOP je v prvih osmih mesecih leta 2012 nadaljeval trend upadanja predvsem zaradi slabih poslovnih rezultatov podjetniškega in finančnega sektorja ter zmanjševanja domače potrošnje. Posredni vpliv na slovenski kapitalni trg je imelo tudi ponovno znižanje bonitetne ocene Slovenije z ohranjenim negativnim izgledom s strani vseh treh največjih bonitetnih agencij. Največje znižanje za tri stopnje z A2 na Baa2 je prišlo zaradi poslabšanja razmer v slovenskem bančnem sistemu s strani Moody's-a. Konec avgusta je indeks SBITOP z vrednostjo 505 indeksnih točk dosegel najnižjo zaključno mesečno vrednost vsaj od začetka leta 2004. Septembra je sledil preobrat na domačem kapitalnem trgu; mesečna rast indeksa za 17% je bila ena večjih v zadnjih nekaj letih. Razlogi za visoko rast so bile nizke osnove in napovedana prodaja državnih deležev v nekaterih podjetjih. Konec oktobra je vrednost indeksa SBITOP znašala 593 indeksnih točk, kar je kljub septembrski rasti pomenilo 7,7% padec na letni ravni. Primerljiv srednjeevropski indeks CEESEG, ki ga izračunava Dunajska borza, je v enakem obdobju zrasel za 6,6%.

Slika 3.1: Letne rasti domačih (levo) in tujih (desno) borznih indeksov v odstotkih

Vir: LJSE, Bloomberg.

²⁵ ETF – Exchange-Traded Fund.

Indeks SBITOP je imel v zadnjih letih višjo vrednost kazalnika P/E²⁶ v primerjavi z izbranimi pomembnejšimi delniškimi indeksi. V letih pred gospodarsko krizo so bili visoki tržni tečaji vrednostnih papirjev razlog za višje vrednotenje domačega indeksa. V letih po začetku krize so čisti dobički družb vključenih v indeks SBITOP padli bolj kot njihovi tržni tečaji. Družbe indeksa SBITOP so bile tako konec oktobra 2012 v povprečju še vedno višje vrednotene oziroma dražje glede na rezultate poslovanja v primerjavi s tujimi družbami izbranih pomembnejših delniških indeksov in zato manj privlačne za tuje investitorje.

Visoko vrednotenje slovenskih družb po kazalniku P/E ostaja.

Tabela 3.1: Kazalnik P/E za SBITOP in izbrane pomembnejše indekse

	SBITOP	DJ EURO STOXX 50	S&P 500	DAX	MSCI EM EAST. EUROPE
Dec. 07	22,5	12,8	17,4	13,7	14,2
Dec. 08	22,9	11,5	15,0	10,7	5,4
Dec. 09	24,5	15,4	18,1	62,6	10,8
Dec. 10	18,3	11,3	15,0	14,3	8,3
Dec. 11	77,5	10,4	13,7	9,9	5,3
Okt. 12	31,2	22,3	14,2	13,5	6,2

Vir: LJSE, Bloomberg.

Kazalnik P/B²⁷ indeksa SBITOP se je znižal s 3,0 konec leta 2007 na 0,7 konec oktobra 2012. Tržna vrednost družb indeksa SBITOP je bila zadnji dve leti v povprečju nižja od knjigovodske vrednosti. Glede na dejstvo, da so družbe indeksa SBITOP preценjene po kazalniku P/E in podcenjene po kazalniku P/B, je mogoče ugotoviti, da imajo nizek donos na sredstva (ROA) oziroma da so bilančno prevelike glede na realizirane dobičke in zato manj privlačna za nova kapitalska vlaganja.

Dividendna donosnost družb indeksa SBITOP se je povečala z 0,8% konec leta 2007 na 4,6% konec oktobra 2012. Dividendne donosnosti povečujejo privlačnost delniških naložb, kar je ob pretežno neučinkovitem poslovanju eden izmed vzvodov družb indeksa SBITOP za zadržanje delničarjev.

Med oktobrom 2011 in oktobrom 2012 se je zmanjšalo število izdaj vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi s 145 na 127, kar je dodatno vplivalo na zmanjševanje likvidnosti. Število izdaj vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi se že nekaj let zmanjšuje, kar nakazuje, da slovenski trg kapitala ni primeren za pridobivanje finančnih virov. Zmanjšanje je bilo predvsem posledica manjšega števila izdaj na trgu obveznic, saj je bilo oktobra 2012 na trgu 11 obveznic manj kot leto prej. Število izdaj standardne kotacije se je zmanjšalo za tri. Delnice družb Zavarovalnice Triglav in Pozavarovalnice Sava so bile premeščene v prvo kotacijo, novi tuji lastnik podjetja Etola d.d. pa se je odločil za umik njegovih delnic iz borznega trgovanja. Iz vstopne kotacije je bilo umaknjenih šest delnic.

Podjetja se v Sloveniji zelo redko odločajo za pridobivanje virov financiranja na kapitalskem trgu z izdajo obveznic. Opazen je prehod od izdaj dolgoročnih obveznic k izdaji cenejših kratkoročnih komercialnih zapisov, ki se uveljavljajo kot nadomestek za bančno posojilo nefinančnih družb. Vrednost komercialnih zapisov je v prvih desetih mesecih 2012 dosegla 129,7 mio EUR, medtem ko jih je bilo v celem letu 2011 izdanih le za 9 mio EUR. V 2012 je SID banka, d.d., na mednarodnem kapitalskem trgu izdala obveznico namenjeno zaprtemu krogu investitorjev v skupni vrednosti 210 mio EUR. Republika Slovenija je oktobra 2012 na ameriškem trgu izdala referenčno 10-letno državno obveznico v višini 2,25 milijarde ameriških dolarjev s kuponsko obrestno mero 5,3%. Pogoji za izdajo obveznic so se zaradi nadaljnega padanja bonitetne ocene Slovenije do oktobra 2012 še zaostri. Večje deželno tveganje namreč pomeni višji zahtevani donos do dospelja, kar ob sicer visokih stroških izdaje in skrbnika dela izdajo podjetniških obveznic še manj zanimivo. Drugi razlogi za redke primarne izdaje so prevelika obstoječa zadolženost, prevelik primeren obseg izdaje, neprepoznavnost slovenskih podjetij v tujini, omejena naložbena politika domačih institucionalnih vlagateljev in ugodnejša davčna obravnava depozitov kot dolžniških instrumentov. Razvoj trga dolžniških instrumentov je sicer lahko eden izmed načinov za izhod iz krize, saj podjetja pri pridobivanju finančnih virov niso več odvisna le od bančnih posojil, temveč tudi od kapitalskega trga. Novih primarnih izdaj delnic, ki bi bile uvrščene v trgovanje na Ljubljansko borzo, v desetih mesecih 2012 ni bilo.

²⁶ Kazalnik P/E izraža razmerje med tržno ceno delnice in dobičkom na delnico.

²⁷ Kazalnik P/B izraža razmerje med tržno ceno delnice in knjigovodsko vrednostjo delnice.

Tabela 3.2: Pregled števila novoizdanih obveznic rezidentov doma in v tujini ter nominalna skupna vrednost

	Izdane doma				Vrednost v mio EUR	
	Bančne	Finančne	Državne	Nefinančnih družb	Skupaj	Od tega nefinančnih družb
2006	8	2	2	1	1.161	6
2007	7	0	0	3	178	7
2008	6	2	1	3	1.891	50
2009	6	2	3	2	4.209	77
2010	5	1	2	0	2.696	0
2011	2	2	2	5	4.028	63
Okt. 2012	1	1	0	0	8	0
Izdane v tujini						
2006	1	0	0	0	50	0
2007	1	0	1	0	1.100	0
2008	0	0	0	0	0	0
2009	2	0	0	1	2.300	300
2010	4	0	0	0	1.350	0
2011	2	0	0	0	500	0
Okt. 2012	1	0	1	0	1.925	0

Vir: KDD, Banka Slovenije.

V prvih desetih mesecih leta 2012 je bilo na Ljubljanski borzi sklenjenih manj kot 300 mio EUR vseh poslov, kar je za 28,3% manj kot v enakem obdobju leta 2011 in hkrati najmanj v zgodovini Ljubljanske borze. Zaradi manjšega prometa na Ljubljanski borzi se je do oktobra 2012 zmanjšalo število borznih članov za tri. V prvih desetih mesecih 2012 so imele borznoposredniške družbe 52% delež v skupnem prometu oziroma za 8,7 odstotnih točk več kot v istem obdobju leta 2011. Tržni delež se je povečal tudi članom z oddaljenim dostopom, ki so opravili 16% vseh poslov. Preko bank je bilo izvršenih 32% poslov na Ljubljanski borzi oziroma za 14,7 odstotnih točk manj kot v letu 2011.

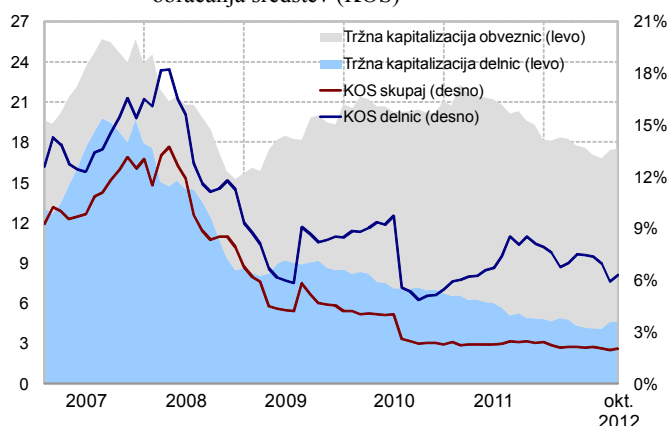
Tržne kapitalizacije delnic na Ljubljanski borzi je manj kot tretjina tiste izpred krize.

Upad tržne kapitalizacije delnic na Ljubljanski borzi se je v letu 2012 nadaljeval. Konec oktobra je tržna kapitalizacija znašala 4.647 mio EUR oziroma za 12% manj kot leto prej, predstavljala pa je le 30,4% tržne kapitalizacije delnic iz oktobra 2007. Največji delež tržne kapitalizacije delnic so konec oktobra 2012 z 89% predstavljale delnice podjetij, sledile so zavarovalnice z 9-odstotnim deležem, medtem ko se je delež bančnih delnic v celotni tržni kapitalizaciji znižal na manj kot 2%. Promet z delnicami je v prvih desetih mesecih leta 2012 znašal 248,1 mio EUR. V primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta je bil za 29,3% manjši in je predstavljal le 15,7% prometa prvih desetih mesecev leta 2007. V primerjavi s predhodnim letom se je nekoliko povečalo trgovanje z delnicami prve kotacije in sicer predvsem zaradi uvrstitve dveh novih vrednostnih papirjev v prvo kotacijo. Trgovanje z delnicami standardne in vstopne kotacije se je poleg manjšega zanimanja vlagateljev znižalo tudi zaradi zmanjševanja števila izdaj vrednostnih papirjev. Koefficient obračanja sredstev delnic (KOS delnic) je v zadnjem letu dni padel za malo manj kot 2 odstotni točki. Oktobra 2012 je bil s 6,3% med najnižjimi vrednostmi od začetka leta 2001, kar kaže na izjemno nizko likvidnost delnic Ljubljanske borze.

Padec tržne kapitalizacije in prometa z obveznicami na Ljubljanski borzi, uspešna izdaja državne obveznice v USD na ameriškem trgu.

Tržna kapitalizacija obveznic je konec oktobra 2012 znašala 12.856 mio EUR, kar je za 14,6% manj kot oktobra 2011. Republika Slovenija je oktobra 2012 na ameriškem trgu izdala referenčno 10-letno državno obveznico v višini 2,25 milijarde ameriških dolarjev s kuponsko obrestno mero 5,3%. Največji delež tržne kapitalizacije zavzemajo državne obveznice, z 92,3%. Promet z obveznicami je do oktobra 2012 znašal 49,5 mio EUR oziroma za 2,7% manj kot v istem obdobju leta 2011.

Slika 3.2: Tržna kapitalizacija na Ljubljanski borzi v mrd EUR in letni koeficient obračanja sredstev (KOS)

Opomba: Investicijske družbe in vzajemni skladi, ki kotirajo, niso vključeni v podatkih. Koeficient obračanja sredstev (KOS) je razmerje med letnim prometom in tržno kapitalizacijo ob koncu obdobja. V prometu so upoštevani svežnji.

Vir: LJSE.

Cena zlata je imela v zadnjih nekaj letih izrazit trend rasti. Investiranje v zlato je primerno zaradi pojmovanja zlata kot varne naložbe, kot hranilca vrednosti in kot univerzalnega sredstva za znižanje tveganja naložbenega portfelja. V času zadnje krize se je zaradi nestanovitnosti tržnih tečajev vrednostnih papirjev še dodatno povečalo zanimanje za investiranje v zlato, tudi med rezidenti Slovenije. Na rast cene zlata je v preteklih letih tudi vplivalo kupovanje zlata azijskih in južnoameriških centralnih bank. V prvih desetih mesecih leta 2012 se je cena zlata kratkoročno ustalila in sicer se je gibala med 1.539 USD in 1.790 USD na unčo.

Rast cene zlata se je umirila, zlato pa je kljub temu še vedno dražje od platine.

Tabela 3.3: Pregled slovenskega organiziranega trga kapitala

	2007	2008	2009	2010	2011	okt.2012
Delnice						
Tržna kapitalizacija						
(v mrd EUR)	19,7	8,5	8,5	7,0	4,9	4,6
v % BDP	57,1	22,7	23,8	19,6	13,5	12,9
letna rast (v %)	71,5	-57,1	-0,1	-17,3	-30,3	-12,0
delež tujcev (v %)	5,9	7,1	7,2	10,0	12,3	13,1
Promet						
(v mio EUR)	3.034,8	952,6	719,8	360,8	394,5	248,1
v % BDP	8,8	2,6	2,0	1,0	1,1	0,7
letna rast (v %)	109,1	-68,6	-24,4	-49,9	9,3	-29,3
Letna rast SBI TOP v %	71,0	-66,1	15,0	-13,5	-30,7	-7,8
Divid. donos (prva kot.) v %	1,0	3,9	2,1	2,1	3,2	4,2
Obveznice						
Tržna kapitalizacija						
(v mrd EUR)	5,9	6,8	10,8	13,2	14,5	12,9
v % BDP	17,2	18,2	30,4	37,1	40,0	35,7
letna rast (v %)	-10,5	14,4	59,2	21,9	9,6	-14,6
Promet						
(v mio EUR)	165,9	257,0	156,3	108,9	59,6	49,5
v % BDP	0,5	0,7	0,4	0,3	0,2	0,1
letna rast (v %)	-11,8	54,9	-39,2	-30,3	-45,3	-2,7

Opomba: Investicijske družbe, ki so kotirale, vzajemni skladi in bančne menice niso vključeni v podatkih.

Vir: LJSE, SURS.

Naložbeno povezovanje s tujino

V letu 2012 so nerezidenti neto prodali za 468 mio EUR slovenskih dolžniških vrednostnih papirjev. Večino neto prodaj obveznic so do oktobra 2012 v znesku 4.216 mio EUR izvedli rezidenti Velike Britanije, zaradi česar se je delež rezidentov iz EU3 bistveno znižal. Največ neto nakupov slovenskih obveznic so v znesku 3.726 mio EUR

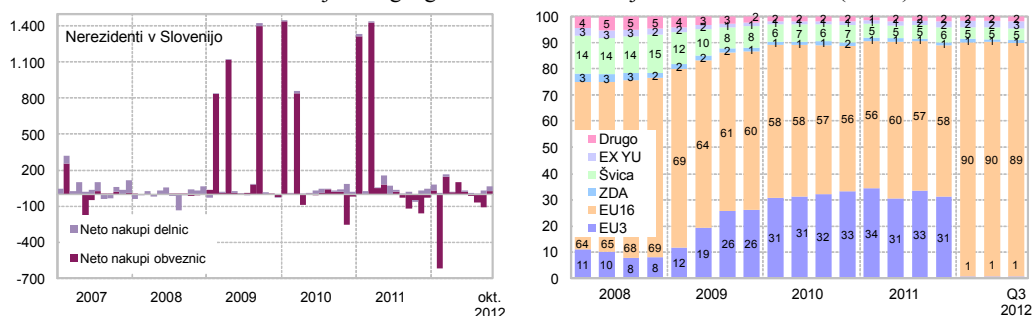
Umik nerezidentov iz slovenskih obveznic in skromnejši nakupi slovenskih delnic.

izvedli rezidenti Belgije. Rezidenti Velike Britanije in Belgije so neto prodajali oziroma neto kupovali skoraj izključno državne obveznice. Vzrok za majhno zanimanje tujcev za slovenske podjetniške obveznice je predvsem v previsoki zadolženosti slovenskih podjetij, ki bi se z izdajo obveznic težko še bolj zadolžila.

Nerezidenti so z neto nakupi slovenskih delnic v višini 179 mio EUR v prvih desetih mesecih leta 2012 pokazali, da so ohranili zanimanje za posamezne naložbe. Največji neto kupci so bili rezidenti Hrvaške, Avstrije in Švice. Kupovali so predvsem delnice Krke in Mercatorja v skupni višini 58 mio EUR. Avstrijci so do oktobra 2012 z 48 mio EUR dokapitalizirali Volksbanko, švicarska družba pa je za 35 mio EUR prevzela podjetje Etol.

Delež tujcev v tržni kapitalizaciji delnic, ki kotirajo na Ljubljanski borzi, vztrajno narašča od konca leta 2010. Oktobra 2012 je bil njihov delež za polovico odstotne točke višji kot pred letom dni in sicer je znašal 13,1%.

Slika 3.3: Mesečne neto naložbe nerezidentov v Slovenijo v mio EUR (levo) in njihova geografska struktura stanja naložb v odstotkih (desno)

Opomba: Med neto nakupi obveznic, ki so jih opravili nerezidenti, za leto 2008 ni upoštevana državna obveznica RS63, izdana na MTS Slovenia.

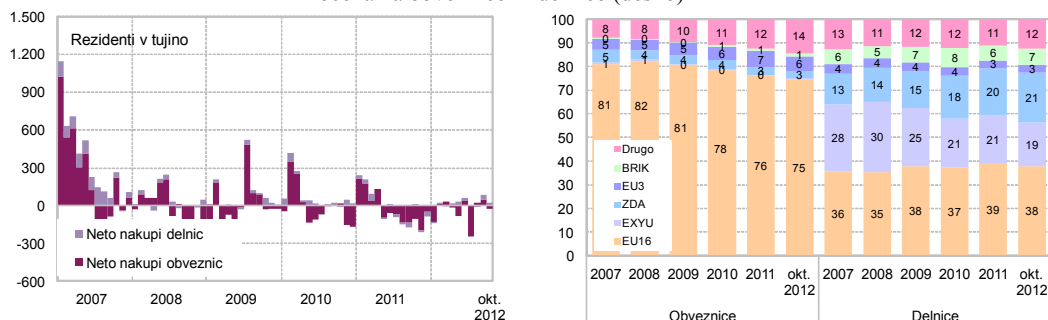
Vključene so naložbe v kotirajoče delnice in obveznice ter tiste, ki ne kotirajo na borzi.

EU3 – Velika Britanija, Danska, Švedska; EU16 – evroobmočje; EXYU – države nekdanje Jugoslavije.

Vir: KDD, Banka Slovenije, lastni preračuni.

Rezidenti so v prvih desetih mesecih leta 2012 neto prodali za 361,4 mio EUR tujih obveznic in neto kupili za 99,2 mio EUR tujih delnic. Zavarovalnice in pokojninski skladi so bili z 82,7 mio EUR največji neto kupec tujih delnic ter z 246,6 mio EUR največji neto kupec tujih obveznic. Tako delnice kot obveznice so neto kupovali predvsem v evroobmočju, neto prodajali pa zlasti v ZDA. Banke so zahtevale največ neto izplačil tujih obveznic, in sicer v višini 592,4 mio EUR oziroma 2,6-krat več kot v enakem obdobju leta 2011. Neto prodajale so predvsem obveznice iz evroobmočja. Gospodinjstva so bila zaradi izgube zaupanja v kapitalske trge in padca kupne moči kot posledice zaostrenih razmer v gospodarstvu z 38,1 mio EUR največji neto prodajalec tujih delnic.

Slika 3.4: Mesečne neto naložbe rezidentov v tujino v mio EUR (levo) in regijska struktura stanja naložb rezidentov v tuje vrednostne papirje v odstotkih, ločena na obveznice in delnice (desno)

Opomba: EU3 – Velika Britanija, Danska, Švedska; EU16 – evroobmočje; BRIK – Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska; EXYU – države nekdanje Jugoslavije.

Vir: Banka Slovenije.

Stanje naložb rezidentov v tuje vrednostne papirje je konec oktobra znašalo 7.620 mio EUR oziroma 6,9% manj kot oktobra leta 2011. Največji delež, 60,4%, predstavljajo dolžniški vrednostni papirji. Njihov delež se je predvsem zaradi prodaj obveznic s strani bank v dveh letih znižal za skoraj 4 odstotne točke, v zadnjem letu pa za poldrugo odstotno točko.

Geografska struktura stanja naložb slovenskih rezidentov v tuje vrednostne papirje se postopoma spreminja. Največji delež, 60,1%, predstavljajo naložbe v obveznice in delnice evroobmočja. Njihov delež se med leti znižuje predvsem zaradi neto prodaj obveznic s strani bank. Znižuje se tudi delež pretežno delniških naložb iz slabo likvidnih kapitalskih trgov nekdanje Jugoslavije. Zaradi visokih donosov in perspektivnejše gospodarske rasti se povečuje vlaganje v vrednostne papirje iz ZDA in držav v razvoju, kjer rezidenti kupujejo predvsem delnice in manj obveznice. Naložbe v ZDA so imele konec oktobra 2012 skupno že 10-odstoten delež, naložbe iz držav v razvoju pa skupno 3,6-odstoten delež v strukturi naložb slovenskih rezidentov v tuje vrednostne papirje.

Manj vlaganj v vrednostne papirje evroobmočja in nekdanje Jugoslavije, več v vrednostne papirje iz ZDA in držav v razvoju.

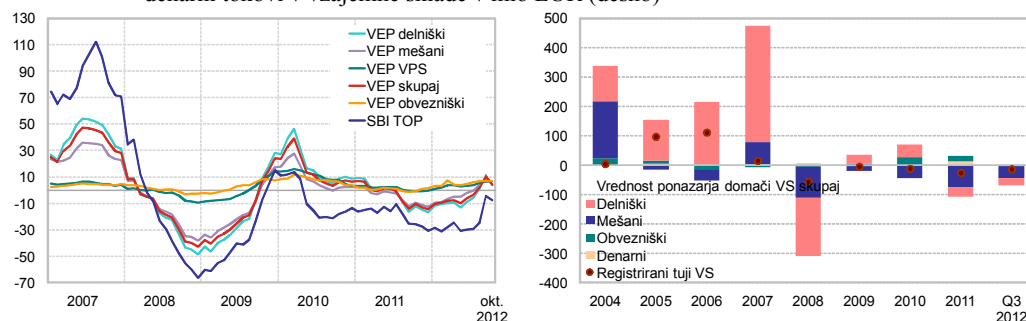
Vzajemni skladi

Konec oktobra 2012 so sredstva vzajemnih skladov znašala 1.845 mio EUR oziroma 1,8% manj, kot oktobra 2011.

Sredstva v vzajemnih skladih so bila oktobra 2012 za 1,8% nižja kot oktobra 2011.

Med vlagatelji v vzajemne sklade je prevladoval pesimizem, saj so od začetka leta skupaj zahtevali 69,8 mio EUR neto izplačil oziroma za 17,9 mio EUR več kot v enakem obdobju lani. Primarni vzroki za nezaupanje vlagateljev v vzajemne sklade so bili slabi donosi vzajemnih skladov, padajoči delniški tečaji domačih družb in negotovost na tujih kapitalskih trgih. Sekundarni vzroki za manjše zanimanje vlagateljev so bile visoke upravljalvske provizije in neučinkovita alokacija sredstev vzajemnih skladov. Vlagatelji lahko namreč z vlaganjem v t.i. globalne ETF sklade z nižjimi stroški bolj optimalno razpršijo premoženje in znižajo tveganje. Zaradi negotovosti na domačem in tujih kapitalskih trgih so prevladovala neto izplačila pri vseh tipih vzajemnih skladov, razen pri obvezniških. Do oktobra 2012 so vlagatelji zahtevali za 47 mio EUR neto izplačil iz mešanih, za 18 mio EUR iz delniških, za 5 mio EUR iz denarnih skladov in manjšo vsoto iz ostalih vzajemnih skladov. V obvezniške sklade je bilo v prvih desetih mesecih leta 2012 za 479 tisoč EUR neto vplačil. Kljub visokim neto izplačilom, se struktura sredstev v vzajemnih skladih ni bistveno spremenila. Konec oktobra 2012 so delniški skladi upravljali 68% vseh sredstev, mešani pa 26%. Delež sredstev v obvezniških skladih je znašal 5%, v denarnih skladih dober 1%, v ostalih skladih pa je bil zanemarljivo majhen.

Slika 3.5: Letne rasti VEP vzajemnih skladov in SBI TOP v odstotkih (levo) in neto denarni tokovi v vzajemne sklade v mio EUR (desno)

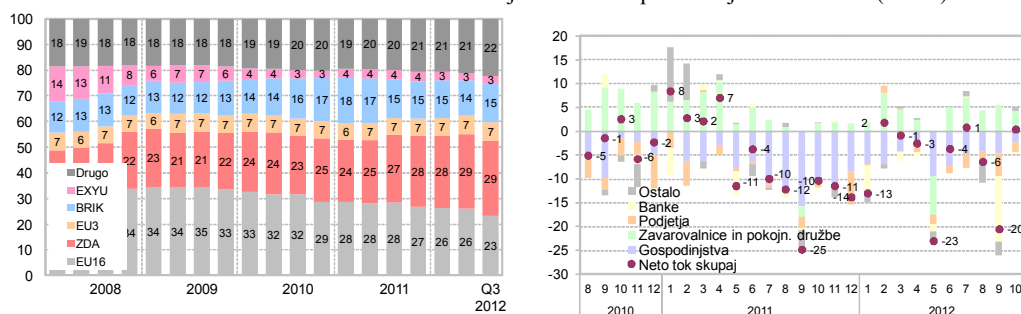
Vir: ATVP, LJSE, Banka Slovenije.

Medletna rast VEP delniških in mešanih vzajemnih skladov je bila negativna do julija 2012. V avgustu in septembru je bila zaradi rasti svetovnih borznih indeksov izkazana močna pozitivna rast, ki pa se je v oktobru že umirila. VEP delniških vzajemnih skladov je oktober zaključil s 3,7% medletno rastjo, VEP mešanih pa s 4,1%. VEP obvezniških in denarnih vzajemnih skladov je imel v vseh desetih mesecih leta 2012 pozitivno medletno rast. Oktobra 2012 je znašala medletna rast VEP obvezniških vzajemnih skladov 6,7%, VEP denarnih pa 2,2%. Letna rast VEP vzajemnih skladov je konec oktobra 2012 znašala 3,9%. To je bila bistveno višja rast od rasti indeksa SBITOP (11,6 odstotnih točk razlike), vendar nižja od rasti pomembnejših svetovnih indeksov (14,3 odstotnih točk nižji donos kot pri DAX-u), kar je ključni primarni vzrok za visoke neto odlive iz vzajemnih skladov.

Najvišjo medletno rast VEP so imeli oktobra 2012 z 6,7% obvezniški vzajemni skladi.

Neto nakupi tujih delnic in neto izplačila vzajemnih skladov s strani rezidentov v zadnjih dveh letih nakazuje, da se rezidenti namesto vlaganja v vzajemne sklade pogosteje odločajo za samostojne nakupe delniških naložb v tujini.

Slika 3.6: Geografska struktura naložb vzajemnih skladov v odstotkih (levo) in neto denarni tokovi v vzajemne sklade po sektorjih v mio EUR (desno)

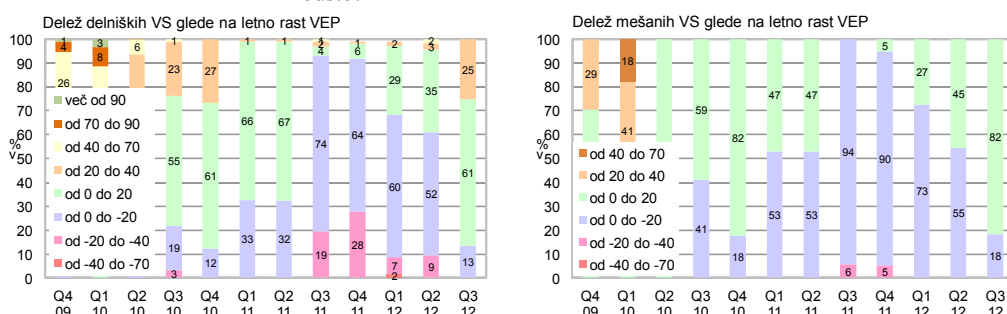

Opomba: BRIK – Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska;
EU3 – Velika Britanija, Danska, Švedska;
EU16 – evroobmočje; EXYU – države nekdanje Jugoslavije.
Vir: ATVP, Banka Slovenije.

Gospodinjstva so zahtevala največ neto izplačil iz vzajemnih skladov, neto vplačila so imela le zavarovalnice in pokojninski skladi.

Zaradi negotovih razmer na kapitalskih trgih in v gospodarstvu je sektor gospodinjstev v prvih desetih mesecih 2012 s 56 mio EUR zahteval največ neto izplačil. Banke so s skoraj 25 mio EUR več kot podvojile zahteve po neto izplačilih, sektor podjetij pa je imel s 15 mio EUR podobna neto izplačila iz vzajemnih skladov, kot v enakem obdobju lani. Zavarovalnice in pokojninski skladi so v desetih mesecih 2012 neto vplačali 35 mio EUR oziroma za 13,4% manj kot lani.

Slika 3.7: Relativna porazdelitev domačih delniških (levo) in domačih mešanih vzajemnih skladov (desno) glede na višino letne donosnosti VEP v odstotkih

Vir: ATVP, lastni preračuni.

Tabela 3.4: Delež likvidnih sredstev vzajemnih skladov v celotnih sredstvih v odstotkih

(v %)	Obvezniški	Mešani	Delniški	Denarni	Skupaj
Sep.10	29,1	13,8	6,9	99,1	10,7
Dec.10	27,3	11,8	5,6	99,0	8,9
Mar.11	25,8	10,9	4,6	99,6	8,1
Jun.11	23,5	13,0	5,5	99,5	9,4
Sep.11	20,3	12,8	5,5	99,5	9,5
Dec.11	24,7	16,5	6,6	99,4	11,6
Mar.12	26,2	17,2	7,0	99,0	11,7
Jun.12	29,5	16,6	5,9	98,9	11,1
Sep.12	30,0	17,8	6,1	99,1	11,5

Vir: ATVP, lastni preračuni.